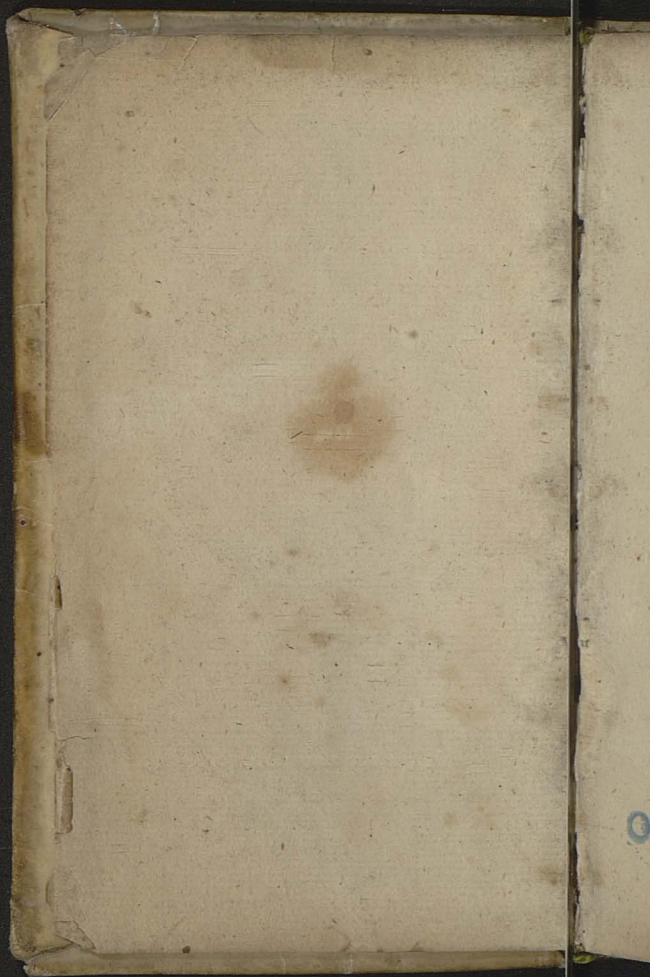
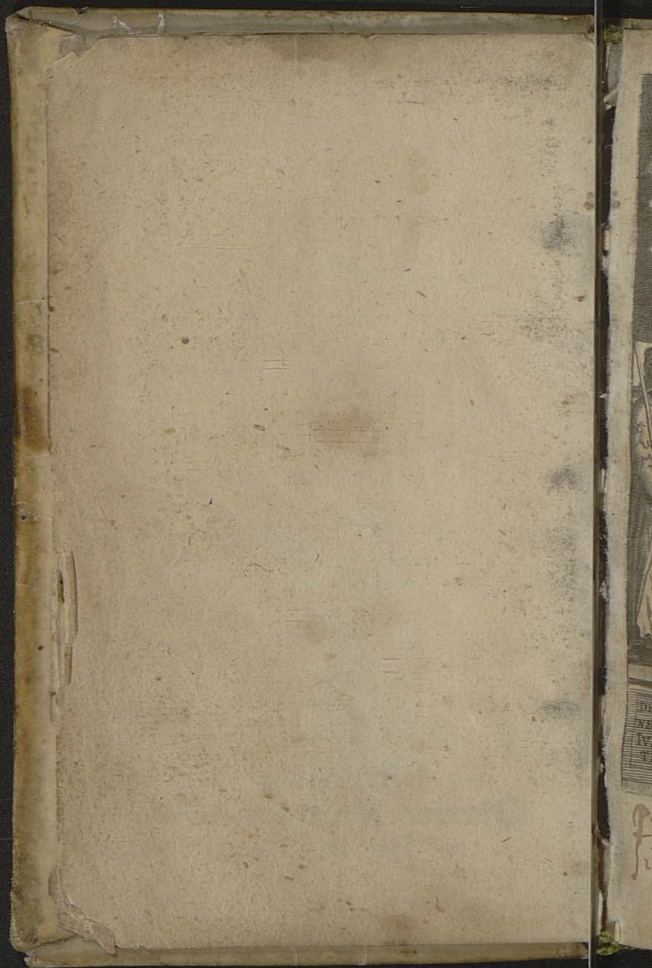

1. P. Ennitarum (1712) P. 1
Christi Regni (1712) P. 1

Biblioteka
Ojców Kamedulów
w Bieniszewie

TRIBUNAL

CHRISTI,
seu

Arcanum ac singulare
cujusvis hominis
in morte

IVDICIVM;

Ab Hierem: Drexelio
e Societ: IESV explicatum.

DECERNENTE
IVSTITIA.

Col: Agrippinae,
Sumptibus Constantin
Munch et Sociorum.
A° c1o1oc xxxv.

ARGV
ENTE
CONSCI
ENTIA

*ps Everitarum Caualdalen
sium Monto Regij pp: Varsavia*

Bien. A. 1. 6 (a)

scri
sal
fol
Iter
pro
ran
plo
mu
No
stas
sub
tem
nis
nos
non

Reverendissimo Antistiti,

V I T O A D A M O

Illmo. S. R. I. Principi,

Episcopo Frisingensi,

HIEREMIAS DREXELIUS
è Societate IESV.

A Nimus mihi est, Re-
verendissime ac Illu-
strissime Princeps, E-
piscopos Germaniæ
scriptionibus meis singillatim
salutare. Te, non inter primos
solum, sed primum numero.
Iter ad Te specto? Frisingam me
propinquissima deducit via. Tia-
ram & pedum tuum contem-
plor? Ihi nos proxime subjici-
mur; in tuis ovibus censemur.
Nostrę domus annuos Neomy-
stas aspicio? ii benevolam ac
submissam prorsus Humanita-
tem Tuam prædicant quotan-
nis testes oculati. Societatem
nostram attendo? Ea pluribus
nominibus Tibi se obstrictam

(a)

DEDICATIO.

non negat, quem sui amantem argumentis non dubiis hactenus est experta. Ita pergo, & jure merito descriptionem hanc Mitræ tuæ substerno, sed descriptionem à re prorsus seriam.

Tribunal Christi, & arcanum, singulare judicium sub oculos pono. Res profecto nimium quam seria. Et quod horrorem maxime auget; Iudicium istud plerumq; improvisum ac subitum, priusquam in cogitationem veniat, jam in oculis est.

Benadad Rex Syriæ à suomet filio ex improvise jugulatur. Balthasar Rex Babylonis proxima nocte post epulum regale occiditur. Iezabel regina Israelis dum stibio pingit oculos, per fenestras dejicitur, & ab equis cōculcatur. Athalia regina in Iuda è templo extrahitur & misere mactatur. Ita Reges & Reginas Iudex subito, cum vult, reos peragit. Sceptro & purpuræ non parcitur; quid centones ac ligones sperent?

Ita

DEDICATIO.

Ita Casimirus II Poloniae Princeps in ipsa convivii hilaritate ad reddendam rationem evocatur. Ita Ladislaus Bohemiae ac Pannoniae Rex, dum thalami & nuptias parat, ad tribunal Christi trahitur. Ita Basilius Orientis Imperator inter venandum ad Christum judicem abripitur. Nemo tutus; nusquam securitas. Ab isto Tribunali nullum protegit asylum. Comparandum est; seu crastina, seu hodierna. Atqui horrendum est incidere in manus Dei viventis, eumque judicem contemiscere, quem memineris contempsisse. Horrorem ea res vel sanctissimis viris incussit.

Augustinus ad judicis adven-
tum trepidans animum suspi-
rans, oculos lacrimis, os Psalmis
poenitentiae scriptis occupat.
Gregorius Magnus sententiam
decretoriam formidans: Non
immerito, inquit, tunc cujusvis
anima terretur, quando post pu-
sillum hoc invenit, quod in aeter-
num

DEDICATIO.

a Gre-
gor.
tom. 3.
hom.
13. in
Euang.
mih
pag. 30.

num mutare non possit. a Ber-
nardus non expers pavoris, in
eundem alios, bono ipsorum,
pertrahere conatus est. Cum e-
nim Eugenium in summum so-
lium audiisset evectum, animo-
sas ad ipsum litteras per scribēs:
Ascendisti in altum, inquit, noli
altum sapere, sed time, ne forte
contingat sero miserabilem il-
lam emittere vocem: A facie
iræ & indignationis tuæ ele-
vans allisisti me. Altiorē quippe
locum sortitus es, sed non tu-
tiores: sublimiorem, non se-
curiorem. Confortare igitur, &
esto robustus; manus tuæ in cer-
vicibus inimicorum tuorum.
Vindica tibi animi constātia &
vigore spiritus partem quā de-
dit tibi extra fratres tuos omni-
potens Pater. In omnibus tamē
operibus tuis memento te esse
hominem, & timor ejus qui au-
fert spiritum principum, sem-
per sit ante oculos tuos. Quan-
torum in brevi Romanorum
Pontificum mortes tuis oculis
a pe-

I
aspe
tui,
dece
dicut
eorum
rum
medi
untis
mora
bus
dubi
Iudic
Hu
dema
tur.
ferre
nem
string
quitu
ctū c
vivir
mus
Iude
stræ
Nil p
brev
num
Vi

DEDICATIO.

aspexisti? Ipsi te prædecessores
tui, tuæ certissimæ & citissimæ
decessionis admoncant, & mo-
dicum tempus dominationis
eorum, paucitatem dierum tuo-
rum nuntiet tibi. Iugi proinde
meditatione inter hujus transe-
untis gloriæ blandimenta me-
morare novissima tua, quia qui-
bus successisti in sedē, ipsos sine
dubio sequeris ad mortem, a ad
Iudicem, ad Æternitatem.

Huc denique sceptrum & dia-
dema, huc pedum & tiara duci-
tur. Hoc vadimonium nec dis-
ferre, nec de serere fas ulli. Om-
nem humanam gentem lex ista
stringit. Vita fugit; mors nos se-
quitur. In hoc inevitabile pun-
ctū conjiciemur omnes. Dum
vivimus, in extrema tegula sta-
mus, nec procul uspiam abest
Iudex. *Mori & Iudicari* vitæ no-
stræ clausula, finis omnium est.
Nil patet hic effugii. Audienda
brevis est Iudicis sententia æter-
num non mutanda.

Vivendum igitur quotidie, ut

A 4

vesperi

a Bern.
ep. 237.
ad Eu-
gen. fi-
ne. mi-
hi pag.
1619.

DEDICATIO.

vesperi dicamus; Vixi. Summū bonum tranquilla conscientia. Mens in solido fundata & bene sibi conscia humeros habet inexpugnabiles. Iudicē certe placatum ac faventem habebit, quisquis illum mature sibi propitiaverit. Et vero iudicii sapius præcogitati mollior incurret ictus. Quicquid expectatum est diu, lenius accedit. Ideo subinde monitoribus egemus, qui nobis in aurem dicant: *Memorato Iudicii.*

Eo spectat hæc scriptio, quam Tibi, Tuoque nomini, Præsul Illustrissime, inscripsi. Nec metuo ne istud obsequii genus accidat ingratum. Virum magnū & principalis mensæ consciū dixisse memini. Reverendissimū Antistitem Frisingensem solere super mensam eruditis atque è Theologia petitis dissertationibus mirifice delectari. Quod olim in Augustino Hipponensi Præsule adeo commendabatur, id non immerito in nostro etiā Antistite

D
Antistin
gustin
dem vu
lection
re. Hab
Pontife
diffime
Eam ob
è Theol
bi se sif
cia, qu
tute tra
Amb
ficiscen
Prator
age, no
pus. Id
Cleri d
lustrifir
quam e
gressus
inspicie
non tan
Episcop
latinam
litii fre
nunqua
sit solur

DEDICATIO.

Antistite laudamus Solebat Augustinus, mensam, quam quidem vulgarem habuit, vel sacra lectione, vel disputatione condire. Habet imitatores sanctus hic Pontifex. Inter eos Te Reverendissime Præsul, numeramus. Eam ob causam hæc dissertatio è Theologiæ fontibus petita Tibi se sistit, & tanto majore fiducia, quanto pluribus à Tua virtute trahitur argumentis.

Ambrosio Mediolanum proficiscenti Probus vir illustris & Prætorio Præfectus dixit: Vade, age, non ut Iudex, sed ut Episcopus. Idem pæne hic usurparim. Cleri disciplinam, Princeps Illustrissime, non tam imperiis quam exemplis instaurare aggressus es; ad rem Ecclesiasticam inspiciendam & ordinandam, non tam ut Princeps, quam ut Episcopus vigilas. Familiam palatinam, aulæ strepitum, famulitii frequentiam Modestia Tua nunquam desideravit; id admisit solum quod usus quotidiana

DEDICATIO.

nus posceret. Nimirum è tam laudabili frugalitate proventus maximi, honestissimi colliguntur. Hinc sumptus non modicos, etiam ex ære proprio, non ad amplianda Palatia, sed ad restauranda templa convertit Tua vigilantia, grandi & jugi in Dei Matrem affectu. Sunt qui tantum ædes male materiatas & vitium facientes corrigant, ad mores incorrectos parum attendant. Tu mixtura nobilissima utrumque jungis; Templis nitorem pristinum, aut etiã ampliolem reddis; mores ad seriã disciplinam revocandos nequaquam negligis. Et illud prorsus ostendis, quod in iis qui alios docent reguntque, laudatissimũ est; a seipso initiũ ducere. Verbo, Episcopum agis. Vultũ tui pecoris, quod Hebræus Sapiens jubet, diligenter agnoscis, tuosq; greges consideras ^a. Testantur id paginæ, & tam ovium, quam pastorum tibi subditorum syllabus, quem ad memoriæ subfidium

^aProv.
cap. 27.
v. 23.

D
dium se
tidem
Tui vig
officiun
Enim
fed auro
hoc sed
aliquid
pere, ho
Pastore
re, & q
vibus s
temper
Subi
Human
sunt, &
to locu
rem. B
& rara
rata. No
quit, h
ne. ^a
Dic
seu hun
cipe, nõ
tis apex
in Te a
mur. Il

DEDICATIO.

dium semper explicatum idem-
tidem intueris. Inde Curiones
Tui vigilantius ad faciendum
officium inducuntur.

Enimvero quod non sepia
sed auro exarandum censeam,
hoc sedulo agis, ut semper agas
aliquid, nec unquam cesses ab o-
pere, hostis otii. Agnosco bonū
Pastorem, cui vivere est *Labora-*
re, & quod sequi solet, suis se o-
vibus submisit ac humaniter at-
temperare.

Submissio, seu, Humilitas &
Humanitas cognatae virtutes
sunt, & tanto amabiliores, quan-
to locum fortiuntur sublimio-
rem. Bernardo, magna prorsus
& rara virtus est *Humilitas hono-*
rata. Non enim magnum est, in-
quit, humilem esse in abjectio-
ne. ^a

Dicā, quod sentio. Modesta,
seu humilis humanitas in Prin-
cipe, nō solum virtus, sed virtu-
tis apex mihi videtur. Atq; hoc
in Te amamus jure ac venera-
mur, Illustrissime Princeps, qui
Huma-

¹
aBern.
hom. 4
super
Missus
est &c.
mibi
P. 34.

DEDICATIO.

Humanitatem Tuam, vel in privato laudandam egregia submissionis ac humilitatis copulatione, humilitatem porro insigni humanitatis concordia commendas. Et, quod nemini non placere potest, boni exempli factum. Invenisti quo vel mortuus Humilitatem spirares. Frisingæ in æde summa sepulturæ locum elegisti ultimum, ut etiam è tumulo Humilitatis amorem omnibus suaderes. Virtus omnino magna ac rara, Humilitas tam honorata simul, & tam humana.

His ergo incitamentis ad tuas infulas tractus, hanc Illustrissimæ Celsitudini Tuæ scriptiōnem libens merito Dico ac Cōsecro. Quicquid hic de summo Tribunali differitur, id Serenissimi Principes nostri ante annos aliquot benevolis auribus acceperunt. Nunc è dictione calamus scriptiōnem fecit, quæ sub Tuis, Princeps, auspiciis & tutela luci se committit

Illu-

D
Illustriss
Tuam,
meque
mendo
nostra
que for
Calendi
stiano m
trigesim

DEDICATIO.

Illustrissimam Celsitudinem
Tuam, cui Collegium nostrum,
meque una submissime com-
mendo, Respublica & Societas
nostra diu incolumem felicem-
que sortiatur. Monachii, ipsis
Calendis Ianuariis, Anno Chri-
stiano millesimo sexcentesimo,
trigesimo secundo.

Bene-

Benevolo Lectori Bene-

Tribunal Christi, Benevole Lector, oculis subjicimus, non supremum illud in Orbis funere aperiendum, sed quod tibi mihiqve vicinissimum, quod plane proximum impendet. De ultimo illo ac publico loquantur plurimi, de hoc arcanissimo pene nullus; hic omnes tacent. Tanto igitur magis res posebat, ut hoc ipsum Tribunal inciperet loqui, in tanto scriptorum silentio. Mortis Prodromum, puto, audiisti; inferorum carcerem inspexisti. En tertium Novissimorum Tribunal Christi.

Sed ubi Cælum est, inquis, scriptioni jam promissum? In via, proximum est. Vti liceat verbis Domini: Appropinquat in vos regnum cælorum. Et nisi me valetudo aut vita destituant, ante anni labentis finem spectabis cælum, sed illud quod ego calamo depinxi. Nunc prius prætorium & judicarias Christi leges inspiciamus. Horreo, cum cogito. Horroris causas reperies, presentia lecturus.

AD LECTOREM.

*Sed quæso te, tam seriam non ni-
clante oculo, non volante animo le-
gas. Hæc salutis nostræ arcana sunt;
lectorem volunt attentissimum. Of-
ficientia in seriis tam grande quam
turpe piaculum est.*

*Verum hic, mi Lector, non diu
presandum. Ad rem veniamus, ho-
dierna vel crastina iudici nostro re-
sponsuri. Non vocamur hodie? Vigi-
lemus, nec ulli fidamus, non dicam
diei, sed nec horæ, nec horulæ par-
ti, sed nec momento ulli. Cras forsi-
tan, aut hodie, aut etiam hac hora in-
jus vocandi. Agamus serio res no-
stras; assidue sit in oculis Æternitas.
Ita demum te, Lector, salvere jubeo.*

APPRO.

A P P R O B A T I O

R. P.

P R O V I N C I A L I S.

T*R*ibunal Christi, quod P. Hieremias Drexelius, Societatis nostræ presbyter, de arcano ac singulari cuiusvis hominis in morte iudicio scripsit, aliquot ejusdem Societatis Theologis censum probatumque; Ego Antonius VVelfer, Societatis *Iesû* per superiorem Germaniam Præpositus Provincialis, facta mihi potestate ab admodum R. P. N. Generali Mutio Vitellesco, in lucem dari permitto. In cuius rei fidem, auctori Chirographum hoc dedi, officii mei sigillo munitum. Monachii, Die S. Luca, Anno MDCXXXI.

Antonius VVelfer.

Explicatio

Imaginis primæ, & secundæ.

Tribus his imaginibus proponimus
reum *Accusatum, Iudicatum, Absol-
utum aut Condemnatum.*

In prima frontis imagine Accusat Iu-
stitia; Attendit rea Conscientia;
parata est ad præmium, ad suppli-
cium sententia. Palma & Oliva
dextram occupat, nam sui ipsius
victoria, & in alios misericordia
præmium adipiscitur. Rhomphæa
& Vipera ad lævam cernitur, nam
prava cupiditas & maligna in alios
voluntas supplicium meretur.

In hac imagine secunda rationem
reddere jubetur reus. Aperti sunt
libri. Iudex hinc legem suam, il-
linc mortem suam commonstrat;
hac misericors fuit, illa justus erit.
Vtrimque antigraphæi * scriptio-
nem suam exhibent. Angelus vir-
tutum officia libello non grandi;
diabolorum manipulus noxas &
delicta volumine ingenti repræ-
sentat. Reus, seu, homo moribun-
dus sententiam ultimam ac de-
cretoriam expectat, quam mor-
tuis intelligat. Omnis vita lusus
est; hic serio agitur.

* Die Gegenschreiber.

REDDE RATIONEM

1 Deum adora.	6 Non me: cbarere.
2 Dei nomen non profana.	7 Non fura: re.
3 Sabbatum sanctifica.	8 Non men: tira.
4 Parentes honora.	9 Aliena fuge.
5 Non occide.	10 Aliena non concupisce.

Cogitationes male.	990000.
Verba iniuste.	700000.
Actiones vitiose.	500000.

Cogitationum, Verborum, Actionum, O M N I U M.

T R
LIB

Certum esse
canum, p

Red

P

interpelle
tium oculi
mature ce
modi pictu
movent,
jam perfec
arbitrium
Humana
simillima
plurima fa
tialium vic
notitiam p
nus Deus
clausum,
vinis oculis
ad finem d

TR I B V N A L
 C H R I S T I.
 L I B E R P R I M V S.
 C A P V T I.

*Certum esse, in cuiusvis hominis morte ar-
 canum, peculiare Iudicium exerceri:*

seu,

Reddendam esse rationem.

Rictorum mos est, cum ex-
 teriores adium parietes
 picturis ornant, sub rudi
 velario pingere, partim
 ne ducentem lineas sol
 interpellet, partim etiam ne adstan-
 tium oculi opus imperfectum præ-
 mature censeant. Absoluta ejusce-
 modi pictura, velarium crassum a-
 movent, & suum cuique de opere
 jam perfecto, loquendi ac judicandi
 arbitrium permittunt.

Humana vita huic pingendi modo
 simillima est. Plurima cogitamus,
 plurima facimus, quæ nullus mor-
 talium videt, quæque ad nullius
 notitiam perveniunt. Solus & u-
 nus *Deus* eorum arbiter est. Nil
 clausum, nil velatum *Deo* est: di-
 vinis oculis patent omnia. Cum vero
 ad finem deducitur vita, jamque

20 TRIBVNAL CHRISTI.

manus amouetur de tabula; tunc oppansa prius cortina diripitur. Quod Siracides significanter admodum his verbis expressit: Malitia horæ oblivionem facit luxuriæ magnæ, a & in fine hominis b Denudatio operum illius. Vnica, inquit, horula, deliciarum & voluptatum, quæ præcesserint, omnium oblivionem inducet. † Morientis angor gaudiorum profus omnium memoriam velut sponsia delebit,

a Eccl. c. 11.

v 29. b Græce

αὐτὸς

† 15. reuelatio.

c Claudianus de bello Ge-

ric.

d Sapiens. c. 5. v.

e Ita Iansenius, Lyranus,

Paulus de Palatio

in Ecclesiâ Belliar.

l. 1. de beatitud. c.

c. 3. 3. Suarez rom. 2.

in partem 3.

D. Thomæ disput. 52. sect. 2. Salasar in 1. 2. q. 5. art. 3. tract. 2. disp. 10. sect. 5. Vasquez disp. 19. cap. 2. alii-ou e Theologi.

† Sterbstund/ ein bittere Stund/ macht das njm mer wol thut / all gu ter muth.

————— *Semperque vicissim
Gaudia præmissi cumulant inopina do-
lores. c*

Vis horæ unius omnem præteriti luxus suauitatem abolet: finis gaudiorum dolor. Hinc illi clamores admodum sonori, sed nimium feri: Quid nobis profuit superbia? aut diuitiarum iactantia quid contulit nobis? d En operis finem, sed tristem! Et in fine, Denudatio operum hominis. Hæc Theologi de die mortis, & de secreto cuiusvis hominis in morte iudicio interpretantur. e Atque hinc Theologorum verbis & ore pronuntiamus: Secretum in cuiusvis hominis morte iudicium exerceri, est de fide.

Quem-

L
Quem
objectur
simas pa
Christo
nia pate
medes un
recto nat
nos nob
speculum
flamas
spiciemus
fecimus,
tua, & i
a Et caus
tates nos
lum nostr
tus tui. I
tia, occ
omnia è D
tanquam
bunt. Ho
tur: Arg
faciem tu
peccata d
terrent n
tur, & i
cientur in
la. Inte
mini Den
non sit qu
vertite, h
cto dies,
revelabun
buculis,
bus alios

Quemadmodum vero vitrum soli
 objectum secreta omnia, & penitissimas
 pandit rimulas : ita cum nos
 Christo Soli objiciemur, nostra omnia
 patefcent. Sicut autem Archimedes
 urente speculo ab solem directo naves
 Marcelli combussit : ita nos nobis
 ipsis objecti tanquam speculum,
 quod ex irati judicis vultu flammam
 ebibet, nostra omnia conspiciemus
 nuda, & tabescemus. Defecimus,
 inquit rex David, in ira tua, &
 in furore tuo turbati sumus.
a Et causam addit ; Posuisti iniquitates
 nostras in conspectu tuo, ^{apf. 89} factu-
 lum nostrum in illuminatione vultus
 tui. Errores, peccata, negligentiam,
 occulta & abscondita nostra omnia
 è Dei vultu lumen accipient, & tanquam
 in pellucido vitro patebunt. Hoc Deus
 jam assidue minatur : Arguam te,
 & statuam contra faciem tuam.
b Opera jam sunt ^{Psal.} peccata dum
 vivimus, idcirco non ^{49. v.} terrent nos :
 in fine vitæ ^{21 &} denudabuntur ^{22.},
 & in ordinem disposita objicientur
 intuenda ei qui pataverit illa. Intelligite
 hæc, qui obliviscimini *Deum* : ne quando
 rapiat, & non sit qui eripiat. Huc animum
 advertite, hæc cogitate : Aderit profecto
 dies, quo abstrusissima quæque revelabuntur :
 ne fidite secretis cubiculis, nec artificiosis
 dolis, quibus alios capitis : capiimini vicissim

22 TRIBUNAL CHRISTI.
sim & rapiemini, nec erit qui eripiat. Est ergo religionis nostræ assertio, secretum hoc iudicium in cuiusvis hominis morte fieri. In fine hominis denudatio operum illius.

§. 2. Quanti videntur sibi felices jam & beati? expectent paululum. Mors brevi dicet, qualis hæc fuerit beatitudo. Monet Hebræus Sapiens: Ante mortem ne laudes hominem quemquam. *a*

a Eccl.
c. 11.
v. 30.

————— *Scilicet ultima semper.*
Expectanda dies homini est; dicitque beatus

Ante obitum nemo, supremæque funera debet. b

b Ovid
l. 3. *Memoriam.*

Hoc ipsum Bernardus animo inscriptum retinens: Quomodo, inquit, secuta laudatio, ubi nec ipsa vita secuta? Illorum lauda virtutem, quorum jam certa victoria est. Illos devotis extolle præconiis, quorum secure potes adgaudere coronis. *c*

c Bern.
Serm.
5. Die
festo
San-
ctorum
omniū
post
initium.

Interrogatus olim Epaminondas, quis inter militiæ Duces videretur omnium fortissimus? ipse ne an Chabrias, an Iphicrates, an quis alius? Instud quidem, respondit, dum vivimus nimis quam arduum est effari. Ultimus vitæ dies de singulis sententiam. *d*

d Plu-
tarch.
in
a coph
thege
græcis

Eiusdem prorsus animi Agesilaus, cum audiret quempiam, qui regis Perfici etiamnum juvenis summam felicitatem miraretur, & extolleret: Eho,

L
Eho, ait,
mus quic
tis, era
rem exp
minis fel
get. Sapi
dum, inq
tequam
Sed sap
tio homi
in fine ef
nens: Sil
non pote
deduxeri
minem,
mortis su
bernator
profunde
dum inter
confecto
nec miles
dii merce
superato.
plenitudo
missionis
In mor
luta, &
ætenus pi
In fine ho
illius. In
moriens
storiam, n
quidem o
bonas &
veniet.

Eho, ait, hæc parcius. Nam nec Priamus quidem, cum hujus esset ætatis, erat infelix. *e* Nimirum vitam expectandum censuit, qui hominis felicitatem si vera fuit, detegat. Sapienter ergo Sophocles: Nondum, inquit, appellato magnum, antequam defunctum videris. *f*

Sed sapientius Ambrosius: Laudatio hominis, ait, non in exordio, sed in fine est. *g* Et causam alibi apponens: Si laudari, ait, ante gubernator non potest, quam in portum navim deduxerit: quomodo laudabis hominem, priusquam in stationem mortis successerit? Et ipse sui est gubernator, & ipse vitam hujus jactatur profundo. Quamdiu in salo est, tamdiu inter naufragia. Dux ipse nisi confecto prælio non sumit lauream, nec miles arma deponit, nec stipendii mercedem adipiscitur, nisi hoste superato. Mors igitur stipendiorum plenitudo, summa mercedis, gratia missionis est. *h*

In morte pictura nostra erit absoluta, & ideo rude velum, quod hastenus pingentes texerat, diripietur. In fine hominis, denudatio operum illius. In fine aperietur liber, in quo moriens homo totam vitam suam historiam, nec vel apice, nec punctulo quidem omisso cernet & perleget; bonas & malas actiones mixtim inveniet.

e Idem
in vita
illius.

f So-
pho-
cles in
Oedi-
po.
g Am-
brof.
tom. i.
lib. de
instir.
Virg.
c. 3.

h Idem
tom. i.
l. de
bono
mortis
cap. 9.

24 TRIBUNAL CHRISTI.

c La-
 cācius
 hic me-
 lior
 Rhe-
 tor
 quam
 Theo-
 logus
 de sta-
 tu al-
 terius
 vitæ
 cre-
 brius
 hallu-
 cina-
 tus est.
d Hebr.
c. i. v.
27.
e Cy-
 pria-
 nus,
 Ambro-
 sius,
 Ansel-
 mus
 &c.
f Eccl.
c. 11.
v. 28.
g S.
 Thom.
 parte
 3. q. 59
 art. 5.
 in cō-
 cluf. &
 ad ter-
 tium.
h Da-
 mascē.
 orat.
 de de-
 fūctis.
i Chry-
 sost.
 rom. 2.
 hom.
 37. in
 ca. 11.

Quæ Vigilantius, dormitans in plurimis hæreticus contra garrifus est, ea erudite & nervefe Hieronymus jam olim refutavit. *c* Tarsenfis Paulus velut præco proclamat Orbi: Statutum est hominibus femel mori, post hoc autem, Iudicium. *d* Non solum universale, sed secretum ac peculiare, quoque Iudicium hic promulgari asserunt prisca Patres. *e* Et illud Siracidæ in testimonium laudant: Facile est coram Deo in die obitus retribuere unicuique secundum vias suas. *f* Quid clarius? Liquet igitur è paginis divinis singulos homines ad secretum tribunal eo die judicari, quos eos contigerit mori.

Ita prischorum Patrum senatus loquitur. Theologiæ Sol Thomas Aquinas: Præter iudicium, inquit, quod in cujuslibet hominis morte fit, finale iudicium esse oportet. Addit: Anima separata à corpore habet statum immutabilem, & accipit suum iudicium. *g* Eiusdem animi Ioannes Damascenus: Ajunt viri divinitus illustrati, inquit, quod cum exhalamus spiritum, quasi in libra humana opera probantur. *h* Neq; Chrysostomus aliter: Præfens hæc vita, inquit, recte vivendi occasionem & opportunitatem habet; postquam vero diem tuum obieris, iudicium & poena consequitur. *i*

Et

Et

LI
 Et seip-
 mus: Sic
 educun-
 iudicium
 animæ cu-
 riis pecc-
 ad terrib-
 nal. & Co-
 die clarif-
 §. 3. I-
 tiam Au-
 mat. Na-
 agit, Petr-
 no verbi-
 & valde t-
 nimas cu-
 antequam
 cium, qu-
 corporib-
 mans: (C-
 inquit, t-
 absurdu-
 mortem a-
 hæ, & in-
 cruciatu-
 vel audita
 Hic ju-
 egemus t-
 mille test-
 Valde salu-
 mat, judi-
 exierint. C-
 doceat, ad
 illud judi-
 redditis c-

Et seipsum explicans Chryso-
 stomus: Sicut illi, ait, qui è carceribus
 educuntur, una cum ipsis catenis ad
 iudicium protrahuntur: Sic omnes
 animæ cum hinc emigraverint, va-
 riis peccatorum catenis implicatæ,
 ad terribile illud ducentur Tribu-
 nal. & Confessa res, & præ ipso meri-
 die clarissima.

§. 3. Priorum omnium senten-
 tiam Augustinus luculenter confir-
 mat. Nam ubi de Vincentio Victore
 agit, Petrum presbyterum his omni-
 no verbis alloquitur: Istud rectissime
 & valde salubriter credit, judicari a-
 nimas cum de corporibus exierint,
 antequam veniant ad illud Iudi-
 cium, quo eas oportet, jam redditis
 corporibus judicari. Et dicta fir-
 mans: / Quis adversus Evangelium,
 inquit, tanta obstinatione mentis
 obsurduit, ut in illo paupere, qui post
 mortem ablatus est in sinum Abra-
 hæ, & in illo divite cujus infernus
 cruciatus exponitur, ista non audiat,
 vel audita non credat?

Hic jure proclamè: Quid amplius
 egemus testibus? Augustinus loco
 mille testiū est. qui signatis tabulis,
 Valde salubriter & rectissime credi, affir-
 mat, judicari animas cum de corporibus
 exierint. Quod ut tanto explicatius
 doceat, addit: Antequam veniant ad
 illud iudicium, quo eas oportet jam
 redditis corporibus judicari. m

k Id.
 eod. t.
 2. in c.
 4. Mar.
 hom.
 14. mi-
 hi pag.
 112.

l Hoc
 testi-
 monio
 ufusest
 etiam
 Irenæ.
 ad idē
 com-
 pro-
 ban-
 dū. l. 2.
 contra
 hære-
 ses c.
 62. &
 63.
 m Aug.
 rom. 7.
 l. 2. de
 Anima
 & ejus
 origi-
 ne c. 4.
 med.
 mihi
 p. 490.

Sed antiquior Augustino Cyprianus Carthaginensis episcopus & martyr sanctissimus, Tertulliano fratre coævus rem hanc explicatissime tradens: Quis, inquit, non omnibus viribus elaboret, ut cum Christo statim gaudeat? Clauduntur oculi in persecutionibus terræ, sed patet cælum. Quanta dignitas & quanta securitas exire hinc lætum? exire inter pressuras & angustias gloriosum? Claudere in momento oculos quibus homines videbantur & Mundus, & aperire eosdem statim, ut Deus videatur & Christus? Tam velociter migrandi quanta felicitas? ut terris repente subtraharis, ut in regnis cælestibus reponaris? ^a Quod si certum post vitæ luctam mox sequi præmium; necessarium, non differri iudicium.

^a Cyprian. l. de exhortatione Martyr. c. ult. Numeratur inter indubitatos & certos Cypriani libros. ^b Tertullian l. de anima c. 58. seu ult. mihi p. 505. In editione Jacobi Pame- lii.

Sed antiquior Cypriano Tertullianus, quamvis longe obscurior, contra eum, qui secretum illud in hominis morte iudicium negarat, differens: Quid amplius, inquit, vis esse mortem, confusa spe, & incerta expectatione ludentem, an vitæ recensum jam & ordinationem Iudicii inhorrentem? Prælibari putas iudicium an incipi: præcipitari an præministrari? ^b Tertullianus hæresin hic oppugnans: Num animæ, inquit, post egressum è corporibus incertæ & ambiguae de statu suo, usque in diem

LI
diem jud
quod seq
que sup
pus recip
rem hon
expectati
non ergo
plenam
nem Iudic
pavescit
illi per i
demitur.
mines pe
illud om
bus judic
Quod jam
libatur, u
incipit &
Augustin
fius diser
omnibus
tem judic
merita su
perfecta
Et rati
enim in
que ager
minno,
actionib
dem pro
nim istud
certe dil
stos, de
hæc affl
quam pr

diem iudicii supremi permanent, & quod sequitur neque primum, neque supplicium ad illud usque tempus recipiunt? Ita sane mors meliorem hominis partem spe confusa & expectatione incerta luderet. An non ergo potius *Vita recensum*, seu, plenam recognitionem, & *ordinationem Iudicii* tunc animus horret & expavescit? Neque universali Iudicio illi per istud secretum quidquam demitur. Quod enim in singulos homines peculiari iudicio decernitur, illud omnibus & singulis hominibus iudicium patefaciet supremum. Quod jam non præcipitatur, nec prælibatur, ut Aser loquitur, sed potius incipit & præministratur. Quod cum Augustino & Tertulliano Ambrosius disertissime dixit: Statutum est omnibus semel mori, & post mortem iudicabitur unusquisque juxta merita sua: ante mortem nulla est perfecta laudatio. *a*

Et ratio id facile persuadet. Cum enim in morte, tempus bene maleque agendi sit exhaustum, par est omnino, ut unusquisque de vitæ suæ actionibus iudicium, quale quidem promeritus est, subeat. Cur enim istud ulterius differatur? Hæc certe dilatio multum affligeret iustos, de sua salute incertos, neque hæc afflictio iis ad salutem quidquam prodesset. Imo probi juxta & im-

a Am-
brof.
tom. 1.
l. de
bono
Mortis
cap. 3.
mibi
p. 378.

improbi toto tempore inter mortem & supremum iudicium interjecto forent æquales, ob statum dubitationis & formidinis plenum.

¶ §. 4. E dictis clarum est, secretum atque peculiare hoc Iudicium sic peragi, ut in sua unicuique morte, sententia pronuntietur, è qua intelligat animus, quid de se futurum sit tota æternitate.

Quando igitur tam divinæ pagine, quam sancti Patres, complura Concilia. Theologi omnes affirmant, unumquemq; hominum mox à morte sua præmiis vel suppliciis affici, sequitur evidentissime, prius etiam unumquemque iudicari. Hoc autem aliud non est, quam suum in æternitate statum cognoscere.

Post hominis mortem præmia vel supplicia mox sequi, res certa & Christianæ religionis dogma est. Christo utique id è cruce pronuntianti credemus: Hodie mecum eris in Paradiso: Stephanus non tantum calos vidit apertos, sed petit insuper spiritum suum à Christo suscipi. Paulus cupit dissolvi, & esse cum Christo. Frustra hoc cuperet si ad Christum ante Iudicium supremum pervenire non posset. Ioannes caelestium arcanorum conscius vidit beatos Martyres in cælo stolis albis amictos, & palmas in manibus eorum. *a*

a Apo.
c. 7. v.
13. &
seqq.

Suprem
certi, sta
adversu
& qui ab
b Hinc ad
accipiend
Scimus, i
domus
dissolvalu
Deo habe
factam, a
hocing e
nostram,
cupiente

Ergo at
supremi
endo, se
vel inter
æternum
tur. Quo
adversari
esse, inqu
tium suu
sententia
rienda est
perarum
fiet in ter
enim ani
miunt, c
quorum
suo somn
quo univ
quo spes
que statut
mori, post

Supremo die iusti salutis suæ jam certi, stabunt in magna constantia adversus eos, qui se angustiaverunt, & qui abstulerunt labores eorum.

b Hinc ad præmium à morte statim accipiendum Paulus nos erigens: Scimus, inquit, quoniam si terrestris domus nostra hujus habitationis dissolvatur, quod ædificationem ex Deo habemus, domum non manufactam, æternam in cælis. Nam & in hoc ingemiscimus, habitationem nostram, quæ de cælo est, superinducipientes. *c*

Ergo anima corpore soluta Iudicii supremi diem non expectat dormiendo, sed vel inter delicias cælestes, vel inter flammæ Avernales novum æternumque connubium præstolatur. Quod clarissime Tertullianus in adversarium pugnans: Salvum debet esse, inquis, in iudicio divino negotium suum sine ulla prælibatione sententiæ: tum quia & carnis operienda est restitutio, ut consortis operarum & mercedum. Quid ergo fiet in tempore isto? dormiemus? At enim animæ nec in viventibus dormiunt, corporum enim est somnus, quorum & ipsa mors cum speculo suo somno. Aut nihil vis agi illic, quo universa humanitas trahitur, quo spes omnis sequestratur? que statutum est hominibus semel mori, post hoc autem Iudicium.

b Sapient.
c. 1. v.

1.

c 2 Cor.
rint c.
5. v. 1.
& 2.

a Tertull.
l. de Anima
c. ult.
mihi p. 505.

CAPVT II.

*Quid secretum, peculiare Iudicium.
seu,
Quid sit rationem reddere.*

S. I.

Discrimine quadruplici ad Iudicium secretum homines ex Orbe hoc evocantur. I. Sunt qui sententia Iudicis audita statim transeant ad æternam felicitatem. II. Sunt qui pariter statim à Iudicio rapiantur ad æterna supplicia. III. Sunt quos inhærentes navi nondum expiati à conspectu Numinis abstineant. IV. Denique sunt quos sola inquinat noxa primigenia. His omnibus subeundum est Iudicium peculiare ac secretum. Istud autem ab universali Orbis Iudicio differt, loco, tempore, Iudicis Majestate. Alio certe loco gens humana omnis conveniet, seu Iosaphati vallis, seu alia pars terræ ultimo huic Tribunali sit assignanda. Sed alio quoque tempore totum genus humanum, & alio singuli homines iudicabuntur. Nostrum autem non est nosse hæc tempora & momenta, quæ Pater posuit in sua potestate. ^a Sed & supremi Iudicii apparatus longe alius erit quam Secreti, longe major Iudicis Majestas. Tunc enim non solum universi homines, sed etiam

^a Acto.
c. i. v. 7

LI
etiam ta
geli ad
sistentur
mas dist
nino ho
dentur,
pertissim
cano Iu
conscien
go est an
dicium?
§. 2. E
morabo
quam pe
maxime
quod ju
Si Theo
dicio, I
Homine
non inte
sire resp
Iob qu
ligentia
test: Qu
bris opp
ei tantu
profus
stiana r
perunt,
afflavit,
tione pr
gulari cu
spicue a
istud sci
bus, num

etiam tam beati quam damnati Angeli ad dexteram lavamque Iudicis sistentur, in classes sane diversissimas distribuit. Tunc omnium omnino hominum conscientia pandentur, velut libri undequaque apertissimi, omnibus legendi. In arcano Iudicio unius solum hominis conscientia patet detecta. Quid ergo est arcanum hoc & singulare Iudicium?

§. 2. Hic, mi Lector, non multis te morabor, sed ut cœpi hoc Caput, ita quam potero tam dicenda conferam maxime ad compendium. Sed erit quod juxta mecum summe mireris. Si Theologos interrogem de hoc Iudicio, facilis ac prompta responsio. Homines non Christianos miror, non interrogatos, de hoc ipso apposite respondere.

Iob quærit: Quis dedit Gallo intelligentiam? ^a Non minus quæri potest: Quis homini Gentilitatis tenebris oppresso dedit scientiam, Quis ei tantum lucis infudit? Obstupesco prorsus homines, qui nullam Christianæ religionis disciplinam acceperunt, quos *Deus* sui notitia non afflavit, eo quacunquē demum ratione progressos, ut de arcano ac singulari cujusvis hominis Iudicio perspicue ac enodate disseruerint. Num istud scientiæ è divinis voluminibus, num è priscis Patribus, an è solo natu-

^a Iob.
c. 38.
v. 36.

32 TRIBUNAL CHRISTI.
naturæ lumine id hauserunt? Audi-
te quid philosophorum apex, quid
fapiens Plato, de hoc ipso peculiari
Iudicio senserit. Verba tam illius,
quam ceterorum optima fide adnu-
merabo.

Plato dialogum de Rhetorica scrip-
psit, cui titulum præfixit Gorgias.
Hic mentione facta Iudiciorum, de
eo quod cuiusvis hominis mortem
consequitur, ita differens: Nudi, ait,
his omnibus sunt iudicandi. Sunt e-
nim iudicandi post obitum. Mox
suam Iudici potestatem definiens;
Iudicem quoque ipsum esse nudum
oportet, mortuum videlicet, & ipso
duntaxat animo, inquit, animum ip-
sum inspicientem statim post inspe-
ratum cuiusque obitum: animum,
inquam, à cognatis omnibus deser-
tum, omnemque ornatum extero-
rem relinquentem in terra, ut iudi-
cium iuste procedat.

O vera hæc, verissima de nostro Iu-
dice. Christus Dominus vere nudus
ab omni affectu, vere iudicatus &
ipse à præside Pontio, vere mortuus,
& iudiciariam hanc potestatem in-
omnes consecutus moriendo.

Pergit Plato: Cum igitur ad iudi-
cem pervenerunt, Rhadamanthus
a eos listens, uniuscujusque animam
intuetur; cuius tamē anima illa fue-
rit non animadvertit. Sed plerumq;
magni Persarū regis, aut alterius re-
gis,

aSeve-
rus Iu-
dex.

LII
gis, five p
contempl
ni: sed pe
quibus dan
que in se
contraxit
que obtor
tate, nihil
sine verita
tarea ob p
tulantiā
in a dioni
tiam, in
turpem. A
tus sic affe
in custodia
subire per
phus: Cor
aliquo red
meliorem
vel ceteris
nas ejus co
timorem e
Deos & ho
utilitatem
sunt qui pe
runt, quib
dest, & ap
ros. Non
injustitia l
Quis obse
tis leviorib
aperuit? Pe
le. Sed Plat
mus.

gis, siue potentis obuium animum contemplatus nihil in eo reperit sani: sed perjuriis atque iniustitia quasi quibusdam verberibus cicatricibusque infectum, qualia cuiusque actio contraxit impressitque; animo, omniaque obtorta mendaciis atque vanitate, nihilque recti habentem, quia sine veritate fuerat educatus. Præterea ob peccandi licentiam & petulantiam, mollemque lasciviam, & in actionibus singulis intemperantiam, incompositum penitus atque turpem. Animum igitur contemplatus sic affectum ignominiose, recta in custodiã transmittit, ubi meritas subire pœnas oportet. *Tergit Philosophus*: Convenit autem omnẽ, qui ab aliquo recte punitur, vel ipsum fieri meliorem, utilitatemque percipere, vel ceteris exempla dare, ut alii pœnas ejus conspicientes, meliores ob timorem efficiantur. Qui vero apud Deos & homines ita dant pœnas, ut utilitatem inde aliquam referant, hi sunt qui peccata sanabilia commiserunt, quibus dolor cruciatusque prodest, & apud homines & apud inferos. Non enim aliter quis potest ab iniustitia liberari.

Quis obsecro arcanum istud de peccatis levioribus & gravioribus Platoni aperuit? Peccatum letale vere insanabile. Sed Platonem porro loquentem audiamus.

Qui autem, *inquit*, extrema iniustitia detinentur, ac propter ejusmodi delicta sunt insanabiles, ex his exempla sumuntur, ipsique nullam amplius utilitatem inde reportant, utpote qui sanari non possint: sed profunt duntaxat aliis per exemplum, qui eos intuentur propter flagitia maximis & terribilissimis pœnis omni tempore cruciatos, tanquam exemplum monimentumque & spectaculum apud inferos in carcere præbentes iniustis omnibus, qui ad ea loca descendunt.

S. 3. *Quid, oro, clarius & quid magis Christianum de inferorum supplicii, deque damnatorum catervis Chrysoströmus aliquis, aut Augustinus dixerit? Sed nunc audite Reges & intelligite, audite Principes & præfides, audite opulenti ac divites, audite quicumque alii potentes; quid de vobis, vestroque vita genere divinus Plato sentiat. Hæc illius verba sunt:*

Arbitror autem in eorum numero qui solum exempla tradunt, plurimos esse tyrannos, reges, potentes, civitatum gubernatores. Quippe cum hi ob peccandi licentiam gravissima profanissimaque peccata committant. Nihil tamen prohibet, inter hos etiam bonos quosdam esse viros: & certe qui talis fuerit, mirifice est colendus. Nempe arduum est, ô Castices, ingentique laude dignum, ut quis in magna

peccan-

L
peccan
transfig
perium

Pleriq
tentum
ut dice
aliquem
hil ali
nam sic
utrum
retit, di
utrum
deatur
merita

Inter
mū, vel
qui pie
quidem
contin
tibus, n
plicanti
mittit a

Obsta
Christia
imo & c
tiora com

Ego
modi
confid
simum
Quam
honore
conabo
tero, bo
tor aut

peccandi licentia constitutus justam tranfigat vitam : paucique tales reperiuntur.

Plerique autem, o vir optime, potentum improbi sunt. Quamobrem, ut dicebam, quando Rhadamanthus aliquem ejusmodi deprehendit, nihil aliud in ipso novit, neque quisnam sit, neque ex quibus ortus, sed utrum sit malus: cumque id compererit, dimittit in Tartarum, ob signas utrum sanabilis vel insanabilis videatur. Ille vero illuc transmissus meritas subit poenas.

Interdum vero alium intuitus animū, vel privati, vel alicujus alterius, qui pie atque integre vixerit: quod quidem Philosophis a potissimum contingere arbitror, rem suam agentibus, neque multis se negotiis implicantibus. Applaudit huic, & transmittit ad insulas beatorum.

Obstupefco prorsus hac talia ab homine Christiana religionis ignaro dici, scribi, imo & credi. Sed plura Plato & luculentiora conceptissimis his verbis addit:

Ego, igitur, o Callicles, ab hujusmodi sermonibus flector, & jam considero, qua ratione judici sanissimum animum ostendere possim. Quamobrem omnes populi spernēs honores, veritatemque considerans, conabor revera, quam maxime poterō, bonus vivere atq; mori. Cohortor autem & ceteros omnes quantum

a Ita
sæpius
loquitur
Chry.
solito
mus,
qui vi-

tam
piā no-
minat
Philo-
sofhiā.

possum. Te quoque ad huiusmodi vitam revoco atque certamen: quod equidem assero præ aliis certaminibus in hac vita esse homini subeundum. Quapropter & te objurgo, qui non poteris tibi ipsi opem ferre, quando de te *Iudicabitur* instabitque sententia, quam modo dicebam.

Quid de arcano singulari Iudicio luculentius, quid magis pium aut verius dici potest? Et quæso, Christiani, non colorem ducimus, non erubescimus, cum ista legimus? Quam autem hæc serio & oratione confirmata dixerit, ipse etiam Plato explicans:

Hæc, inquit, forsitan anilis quædam fabula tibi videtur, & quæ dicta sunt, contemnis? Sed profecto nihil mirabile foret hæc spernere, si quo pacto perquirentes meliora his & veriora invenire possemus. Nunc vero vides, cum tres viri sitis, omnium qui nunc sunt Græcorum sapientissimi, non posse vos tamen ostendere, alia esse ratione vivendum, quam ea quæ illic quoque conducere videatur.

Imo vero in tot sermonibus, cum ceteri redarguti fuerint, solus hic remanet firmus: scilicet cavendum esse, injuriam facere magis quam pati, idq; viro præ ceteris omnibus meditando, non ut bonus quidem videatur, sed ut revera sit bonus publice atque privatim. Si quis autem malus quodam modo fuerit, esse puniendum.

Quas

Quas ob res mihi credens, sequere
me illuc, quo cum perveneris, & vi-
vens & mortuus beatus eris. At que
permittit ut aliquis te contemnat, ut
stultum, injuriisque si libet afficiat,
neve cures si ignominiose percutia-
ris. Nihil enim grave patieris, si reve-
ra honestus bonusque sis, virtutem-
que exerceas. Hanc igitur rationem,
quæ nunc nobis innotuit, tanquam
ducem sequamur, ostendentem vobis,
hunc optimum esse vivendi modum,
ut justitiam ceterasque virtutes co-
lentes & vivamus, & moriamur. a

Quid nobis Liber de imitando
Christo religiosius ingesserit? Scip-
sum odisse & animi submissionem
in omnibus sequi, primaria Lex
Christi est: Atqui revera nemo scip-
sum robustius odit, nemo alius se
demittit, quam qui didicit pati, ut
stultum se contemni. Quod Plato
singulari huic post mortem judicio
proludium optimum æstimavit.

Hic ego jure merito interrogem, è
quibus demum voluminibus hæc
Plato sumpsit? Philosophus idolola-
triae medius ad singulare post mor-
tem Iudicium se parat, & vero etiam
hortatur alios, ut idem faciant & u-
nive hoc satagant, qua ratione Iudi-
ci sanissimum animum ostendere
queant: certamen esse subeundum,
nec auxilii quidquam sperandum,
quando jam Iudicium & sententia

38 TRIBUNAL CHRISTI.
reum concluderint. Quid ergo nos
Christiani? Non molliemus Iudicis
sententiam, dum licet præoccupatis
jam obsequiis? Sed Platoni testes è
præscis adstituto.

§.4. Quod philosophorum Home-
rus, imo Deus, & princeps Academię
Plato de singulari hominis post obi-
tum iudicio pronunciavit, idem post
illum Maro cecinit.

*Nec vero hæc sine sorte data, sine Iudice
sedes.*

*Quæstor Minos urnam movet: Ille si-
lentum.*

*Conciliumque vocat, vitasque & cri-
mina disceit.*

Et:

*Gnosius hæc Rhadamanthus habet du-
rissima regna:*

*Cæstigatque, auditque dolos, subigitque
fateri,*

*Qua quis apud superos furto latatus
inani,*

*Distulit in seram commissa piacula
mortem. a*

a Virg. Hæc eo tantum recito, ut pateat ut-
6 Æ-
neid. cunque pervulgatam præscis opinio-
post nem inhæsisse, post obitum fontes
med. suppliciiis affici, bene meritos præ-
miis ornari, & in eam rem constitutū
esse examen & Iudicium. Idem ce-
cinit Papinius:

*Arbiter hos dura versat Gortynius urna.
Vera nimis poscens, adigitque expromere
vitas.*

Vsque

Vsque retro, & tandem pœnarum lucra ^{a Sra-}
fateri. 2 ^{trius.}

Vt iustissime, quemadmodum Plato
loquitur, recteque de transmissione
animarum iudicetur. Revera quis-
quis ad iudicium singulare ducitur,
fateri cogitur quicquid per omnem
vitã non solum agendo & loquendo
sed etiam cogitãdo deliquerit. Quæ-
sitor & Iudex Christus vera nimis
poscit, quæ iudicandorum nullus ne-
gaverit. Et quamvis Plato de singu-
lari in hominem morientem consti-
tuto iudicio dilucidissime sit locu-
tus, de eodem tamen non minus di-
lucide Hermes Trismegistus loqui-
tur, cuius hæc omnino sunt verba :

Cum fuerit animæ à corpore facta discessio, tunc arbitrium examenq; meriti ejus transiliet in summi dæmonis potestatem, isque eam cum piam iustamque providerit, in sui competentibus locis manere permittet. Si autem delictorum illicitam maculis, vitiisque oblitam viderit, desuper ad ima deturbans procellis, turbinibusque aëris, ignis & aquæ, sæpe discordantibus traderet. Atque inter cælum & terram mundanis fluctibus in diversa semper æternis pœnis agitata raptabitur. Vt in hoc obsit animæ æternitas, quod sit immortalis sententia æterno iudicio subjugata. Ergone his implicemur cavendum, verendum, timendumq; esse

40 TRIBVNAL CHRISTI.
cognosce. Increduli enim post delicta cogentur credere non verbis sed exemplis, nec minis, sed ipsa passione pœnarum.

Ecquis, obsecro, Hermeti Trismegisto hæc dictavit chartis mandanda? Quam apertum & clarum testimonium illius privati Iudicii! Mirari fatis nequeo, unde hoc Ethnicis innotuerit. Neque privatum duntaxat, sed & publicum Orbis Iudicium, una cum præcedentibus signis describit in hunc modum:

Tenebræ præponentur lumini, & mors vita melior iudicabitur; nemo suspiciet cælum. Religiosus pro infano, irreligiosus putabitur prudens, furiosus fortis, pro bono habebitur pessimus. Anima enim & omnia circum eam, quibus aut mortalis nata est, aut immortalitatem se consecuturam esse præsumit, secundum quod vobis exposui, non solum risus, sed etiam putabitur vanitas. Sed mihi credite, etiam periculum capitale constituetur in eum, qui se mentis religioni dederit. Nova constituentur jura, Lex nova, nihil sanctum, nihil religiosum, nec cælum, nec caelestibus dignum audietur, aut mente credetur. Soli nocentes Angeli remanent, qui humanitati commixti ad omnia audacię mala miseros manu injecta compellent ad bella, in rapinas, in fraudes, & in omnia quæ
sunt

sunt animarum naturæ contraria. Hæc & talis senectus veniet Mundi, irreligio, & inordinatio, & irrationalitas bonorum hominum. *En prævia universalis Iudicii signa: addit.*

Cum hæc cuncta contigerint, ô Aſclepi, tunc ille Dominus & pater, Deus primipotens & unus gubernator Mundi, intuens in mores factaque voluntaria voluntate sua, quæ est Dei benignitas, vitiis resistens & corruptelæ omnium errorem revocans, malignitatem omnem, vel aluvione diluens, vel igne consumens, vel morbis pestilentibus ubique per diversa loca dispersa finiens, ad antiquam faciem mundum revocabit, ut & Mundus ipse adorandus videatur, & mirandus, & tanti operis effector & restitutor Deus ab omnibus qui tunc erunt, frequentibus laudum præconiis, benedictionibusque celebretur. Hæc enim Mundi generata cunctarum reformatio rerum bonarum, & naturæ ipsius, sanctissima & religiosissima restitutio, peracto temporis cursu, quæ est, & fuit sine initio sempiterna. Voluntas enim Dei caret initio, quæ eadem est, & ubique est sempiterna.

Atque ut sciremus quis Iudex nobis expectandus, quis summus ille demon, penes quem arbitrium examenque nostri meriti est:

Deus, inquit, supra verticem summi cali

42 TRIBVNAL CHRISTI.

mi cœli consistens, ubique est, omniaque circumspicit. Non enim hominum delicta, sola humana lege puniuntur. Primo enim terrena omnia quæ sunt, mortalia sunt. Nunc omnia, etiam quæ sunt rationi corporali viventia, & à vivendo eadem corporali lege deficientia, ea omnia pro vitæ meritis aut delictis, pœnis obnoxia tanto post mortem sævioribus subjiuntur, quanto multa forsitan fuerunt celata, dum viverent. Præscia enim rerum omnium divinitate reddentur, perinde ut sint pro delictorum qualitatibus pœna.

Contra justo homini in Dei religione & summa pietate præsidium est. Deus enim tales ab omnibus tutatur malis. Pater enim omnium est Dominus, qui solus est omnia, omnibus se libenter ostendit. Ergo vitæ, æternitatisque Deus ipse plenissimus, viventium vel vitaliū quæ sunt in Mundo, sempiternus gubernator est, sanctus, incorruptus, ipsiusque vitæ dispēsator æternus. Solus Deus, & merito solus, ipse in se, est à se, & circum se, totus est plenus atque perfectus, isque sua firma stabilitas est, nec alicujus impulsu, nec loco moveri potest, cum in eo sint omnia, & in omnibus ipse est solus. Deus igitur stabilis fuit, semperque est, & cum eo similiter Æternitas cōsistit, Mundum vero non natum, quem recte

sensi-

sensibilem dicimus, intra se habens. 2. Apud Madaurensem Philo- soph. in editio- ne Aldi Manu- tii Venetiis Anno 1521. mihi pag. 135.
 Hujus Dei imago hic mundus esse- 2. Apud Madaurensem Philo- soph. in editio- ne Aldi Manu- tii Venetiis Anno 1521. mihi pag. 135.
 ctus est Æternitatis imitator. Om- 2. Apud Madaurensem Philo- soph. in editio- ne Aldi Manu- tii Venetiis Anno 1521. mihi pag. 135.
 nium enim quæ sunt, primordium 2. Apud Madaurensem Philo- soph. in editio- ne Aldi Manu- tii Venetiis Anno 1521. mihi pag. 135.
 Deus est, & Æternitas. Omnia enim 2. Apud Madaurensem Philo- soph. in editio- ne Aldi Manu- tii Venetiis Anno 1521. mihi pag. 135.
 Deus, & à Deo omnia, & ejus volun- 2. Apud Madaurensem Philo- soph. in editio- ne Aldi Manu- tii Venetiis Anno 1521. mihi pag. 135.
 tatis omnia. Quod totum est bonum, 2. Apud Madaurensem Philo- soph. in editio- ne Aldi Manu- tii Venetiis Anno 1521. mihi pag. 135.
 decens, immutabile, & prudens, & 2. Apud Madaurensem Philo- soph. in editio- ne Aldi Manu- tii Venetiis Anno 1521. mihi pag. 135.
 ipsi soli sensibile atque intelligibile, 2. Apud Madaurensem Philo- soph. in editio- ne Aldi Manu- tii Venetiis Anno 1521. mihi pag. 135.
 & sine hoc nec fuit aliquid, nec est, 2. Apud Madaurensem Philo- soph. in editio- ne Aldi Manu- tii Venetiis Anno 1521. mihi pag. 135.
 nec erit. Omnia enim ab eo, & in 2. Apud Madaurensem Philo- soph. in editio- ne Aldi Manu- tii Venetiis Anno 1521. mihi pag. 135.
 ipso, & per ipsum. *a*

Romanus sapiens Annæus Seneca, de Orbis universo busto ante Iudicium statuendo dilucide pronuntians: Cum, inquit, tempus adven- rit, quo se mundus renovaturus extinguat, viribus ista se suis cadunt, & sidera sideribus incurrent, & omni flagrante materia, uno igne, quicquid nunc ex disposito lucet, ardebit. Nos quoque felices animæ æterna sortitæ, cum Deo visum erit, iterum ista moliri. *b*

§. 5. Audita Trismegisti ac Platonis de arcano judicio sententia, non miror Augustinum Platoni ac 2. Apud Madaurensem Philo- soph. in editio- ne Aldi Manu- tii Venetiis Anno 1521. mihi pag. 135.
 Pla- 2. Apud Madaurensem Philo- soph. in editio- ne Aldi Manu- tii Venetiis Anno 1521. mihi pag. 135.
 anti- 2. Apud Madaurensem Philo- soph. in editio- ne Aldi Manu- tii Venetiis Anno 1521. mihi pag. 135.
 quiores 2. Apud Madaurensem Philo- soph. in editio- ne Aldi Manu- tii Venetiis Anno 1521. mihi pag. 135.
 ipsis in 2. Apud Madaurensem Philo- soph. in editio- ne Aldi Manu- tii Venetiis Anno 1521. mihi pag. 135.

Lucem dederunt, illi tenebris tam temere non damnas- sent. Nota hic, obsecro, Lector, & arcanam Nominis vindictam obstupescere: Petrus Colvius Brugentis, quem dixi ingenio suo rectius potuisset uti. At ille Afri auri, scriptoris parum pudicæ scoliastes, ab asino calce pro- tritus obiit. Hoc habet Exant duo eius epitaphia, quæ hoc ipsum optima fide testentur. Vide Mathæt Raderi Martialem cum commentariis, in præfatione ad Lecto- rem post initium.

b Seneca Consol. ad Marciam cap. ult. fine.

44 TRIBVNAL CHRISTI.

Platonicis tam faventem fuisse, ut dixerit: Quoniam de uno Deo, qui fecit cælum ac terram, quanto melius senserunt Platonici, tanto ceteris gloriosiores illustrioresque habentur. *a* De ipso autem Platone: Quod & me, inquit, plurimum adducit, ut pæne assentiar Platonem illorum librorum *b* expertem nõ fuisse. Sed undecunque ille ista didicerit, sive præcedentium eum veterum libris, sive potius, quomodo dicit Apostolus, Quia quod notum est Dei, manifestum est in illis, Deus enim illis manifestavit. Invisibilia enim ejus à constitutione Mundi per ea que facta sunt, intellecta conspiciun-

e Idem
l. 22. de
tur.

Civ. c.
27. ini-
rio, mi-
hi pag.
30.

d Idem
tom. 1.
l. de
vera
reli-
gione
c. 4. mi-
hi p.
302.

e Idem
Aug.
tom. 5.
l. 10. de
civ. c.
39. mi-
hi
pag.
119.

De Platone simul & Porphyrio ejus discipulo hoc asserit: singula quedam dixerunt Plato atque Porphyrius, quæ si inter se communicare potuissent, facti essent fortasse Christiani. *c* Quod alibi repetens: Paucis, inquit, mutatis verbis atque sententiis Christiani fierent. *d* Vbi rem mirissimam commemorans: Initium, inquit, sancti Evangelii secundum Ioannem, quidam Platonicus, aureis litteris conscribendum, & per omnes ecclesias in locis eminentissimis proponendum esse dicebat, sicut à sancto sene Simpliciano, qui postea Mediolanensi Ecclesiæ præfedit Episcopus, solebamus audire. *e*

Sed

Sed ut ad lineam redeamus: Quid demum est illud, quod particulare appellitant Iudicium? Theologia Christiana in hunc modum respondet: Cum homo moritur, sub ipsum mortis punctum totius vitæ suæ tam promerita, quam delicta omnia cognoscit, & simul irrevocabilem Christi Iudicis sententiam audit, intelligitque quid de se Deus in omnem æternitatem decreverit; num sibi gaudendum ut amico Dei, an vero arduendum ut hosti æternum. Atque hoc iudicium peculiare, arcanum nominamus, in quo quisvis hominum suum futurum statum in omnes æternitates permanfurum clarissime cognoscit. Atque hoc est, post mortem Iudicium subire, hoc rationem reddere. Dilucide ac vere Chrysofostomus: Ponamus, inquit, sæculi consummationem post viginti annos futuram, post triginta, post centum. Quid hoc ad nos? Annon unuscujusvis consummatio est vitæ suæ terminus? ^a Nimirum cuique ultimus dies vitæ, destinatus est dies iudicii & sententiæ in æternum non revocanda.

^a Chry-
sof.
tom. 4.
in 1.
epist.
^{ad}
Theff.
hom. 9.
mibi
p. 1235.

Incertum esse annum, mensem, diem, horam secreti, peculiaris Iudicii,

seu,

Reddendæ rationis.

Evangeliolorum sacra historia non docet Christum Orbis Servatorem ad eum frequenter sedisse, sed iter fecisse & ambulasse. Sedit quidem in monte, sed velut in schola Magister, ut doceret discipulos; sedit ad fontem, sed fatigatus à via, & ut Samaritidem expectaret, per quam plurimos sibi erat adiuncturus. Ergo rara Domini quies, itinera perpetua. Quo quidem erudiit homines, viatores se meminerint esse, & eo tendere, ubi confecta via sint mansuri æternum. Proinde jam quiescendi tempus non esse, optimas horas non otiose in hospitio frangendas. Non sedendum, sed eundem esse. Festinemus ergo ingredi in illam requiem. *a* Amodo jam dicit Spiritus, ut requiescant à laboribus suis. *b*

a Hebr.

e 4.

v 11.

b Apoc.

c 14.

v 13.

c Matt.

c 4.

v 18.

De Christo Matthæus: Ambulans Iesus, inquit, juxta mare Galileæ. *c* Quid hæc ambulatio sibi voluit? Ipsos piscatores venit piscari. Duos ex improvise ab aquis evocavit, & sequi jussit. Mors æmulatur mortis Dominum, & obambulat hoc magnum

gnum Mundi mare, & non raro dum nos in naviculis nostris festivissime jocamur ac ludimus, unum alterumque nominatim evocat: Veni post me. Iudex te vocat; sequere. Et continuo relictis retibus & navi, quisquis vocatur, sequi cogitur. Tantorum virium est imperiosa vocula: *Veni*. Honores, opes, voluptates, cognati, parentes, & quicquid charum est, deserendum est.

Sed hæc Mortis evocatio longè incertissima est; non hora, non dies, non mensis, sed nec annus quidquã certitudinis habet. Ita hæc ad Iudicium evocatio tēporis est incertissimi, quod jam paullo uberius exponemus.

§. I. Iudicium, de quo agimus, tam terribile neutiquam foret, si dies quo illud indicitur, paullo esset certior. At vero Iudicis apparitor mortuo plerumque vocat, cum minime expectatur. Cum domum subit, non solet quærere, quis in ea ceteris senior aut imbecillior, sed ei iudicium denuntiat, quem iudex designaverit vocandum, etsi omnium sanissimus, & natu minimus sit. Plurimos sine omnibus ceremoniis ac delitiis invadit, illud unum infusurrans: *Veni post me*, seu tu rationes composueris, seu distuleris: non expecto, sequere. Sat temporis tibi concessum. Neglexisti? Tibi culpam imputa. Tu jam sequere.

Tunc

Tunc ergo ut plurimum Iudicii fit denunciatio, cum letalis morbus ingruit, cum animi deliquia iterantur, cum frigidus prorumpit sudor. De tali homine facile cogitare est; jam in via est ad iudicem, jam abit, jam in oculis habet Tribunal Christi. Cum autem incertissimum, quis ultimus & letalis sit morbus, & quādiu is duraturus, ideo nec momento quidem securi sumus. Nobilissimum Augustini dictum est: Nihil certius morte, nihil incertius hora mortis. Latet ultimus dies, ut observentur omnes dies. *a*

a Aug. lib. de Cōtrit. cordis. c. 1. Idcirco autem Deus ex improvise iudicium insperatum nec opinatum vult indici, ut istud semper expectemus, & omnibus horis versemus illud animo: *Iam aderit.* Non solet dominus qui cum aliis in conclavi colloquitur, præmonere servos qua parte horæ colloquium sit finiturus, idque ideo, ut ad omnem nutum, & ad signum vel levissimum prompti parati sint. Servorum est expectare, & vigilare.

Iobus ad omnem Domini nutum paratissimus servus: Cunctis diebus, inquit, quibus nunc milito, expecto donec veniat immutatio mea. Vocabis me, & ego respondebo tibi. *b*

b Iob. c. 14. v. 14. & 15. Si liceret præscire tempus, quo quis ad Iudicem vocandus, quotusquisque est qui seipsum non blandissime

dis
super
stant a
ne si
bibere
gam, &
insign
ante f
ration
remur
leñile
remus
singul
mos d
S. 2
effet, f
mum
que f
rentur
ficio c
tia. N
mus, &
vivim
Ætern
craftin
tis hor
virtuti
neris
mus,
mus.
Si re
ptuagi
cere, cu
iis ven
nu, qu

diffime seducens diceret : Multum
 superest vitæ ; viginti aut triginta re-
 stant anni. Curabo igitur ut mihi be-
 ne sit : ubi cœpero vinum de fundo
 bibere, * omni conatu res meas a-
 gam, & Christiani hominis officium *
 insigniter explebo. Satis mature & ^{Was}
 ante finem id fecero. Qua quidem ^{es wird}
 ratione licet amici Numinis more ^{auff die}
 remur, promeritorum tamen supel- ^{Neug}
 lectilem prorsus exiguam congere- ^{geh.}
 remus. Atque ita cœlestem gloriam
 singulis diebus augendam, in ulti-
 mos dies rejiceremus.

§. 2. Et quæso quæ facies Orbis
 esset, si quis hominum diem ulti-
 mum prænosceret ? Teterrima quæ-
 que flagitia in infinitum cumula-
 rentur, cum neque sic quidem in of-
 ficio contineri possit humana nequi-
 tia. Nec horam nec diem prænosci-
 mus, & nihilominus tam flagitiose
 vivimus, & temeritate incredibili
 Aternitatis ostium pulsamus. Nec
 craftini, nec vespere, sed nec præsen-
 tis horulæ certa fides est ; & tamen
 virtuti segniter studemus. Certi fu-
 neris incertissima hora est. Hæc sci-
 mus, & tamen vitiis non valedici-
 mus.

Si reo jam capitis damnato, se-
 ptuaginta panes proponantur in car-
 cere, cum expresso monito, unum ex
 iis venenatum esse. Quam cauta ma-
 nu, quam sollicitis oculis exploraret

D ille

50 TRIBUNAL CHRISTI.

ille singulos. Quotidie apud se dicere audiretur: Fortassis hic est, qui me vivorum numero exturbet. Neque vero hic aliud somniaret noctu, cogitaret interdiu, quam mortem septuagesimo saltem die obeundam.

In carcere sumus omnes, nemo non reus; capite damnati omnes, ob Adæ furtum. Statutum est mori. Tribunal proximum est. Vitæ necisque arbiter Deus septuaginta vel octoginta panes captivis suis permittit. Quod Hebræus vates significans: Dies, inquit, annorum nostrorum in ipsis, septuaginta anni. Si autem in potentatibus, octoginta anni, & amplius eorum labor & dolor.^a

^a P^{sal.}
89. v.
10.

Quam multi pane primo latitantem mortem glutunt: alii septimo aut decimo quarto pane: vigesimo primo aut octavo alii: Quidam quadragesimo nono, aut quinquagesimo sexto, aut sexagesimo tertio.^b Nonnulli septuagesimo, pauci octogesimo anno venenatum panem contingunt. Quis mortalium scire potest, quo anno letalem * bolum faucibus receperit.

^b Sunt
hi cli-
macte-
rici au-
ni, qui
fugul-
is le-
prennis
redeunt.

* Den
todtes
brocti.

^c Ho-
rat. l
x.
Carin.
oda II.

*Tu ne quaesieris, scire nefas, quem mihi,
quem tibi. c*

Finem Deus præscripserit. Seu plures hiemes, seu dedit ultimam, ad Tribunal nos paremus quam minimum creduli posteræ luci; dum scribimus, dum loquimur, fugit ætas.

Omnes

LIBER I. CAP. III. 51

*Omnes eodem cogimur ; omnium**Versatur urna : serius, ocyus**Sors exitura, & nos in aeternum**Exilium. a*

a Idem

Aut in caelestem patriam missura.

l. 2.

Ergo, quisquis es

Carm.

Oda. 3.

*Immortalia ne speres, monet annus, &
almum**Qua rapit hora diem.**Pulvis & umbra sumus. b*

b Idem

Et nemo scit nostrum quam prope

l. 4.

versetur terminus. Fortassis dum ego

Carm.

hæc scribo, dum tu hæc legis, mi bo-

Oda.

VII.

ne Lector, venenatum panem jam

admordimus, hoc anno extinguen-

di? Ergo non aliud somniemus no-

ctu, non aliud cogitemus interdiu

quam vicinissimum Christi Tribu-

nal. Iam pridem moniti sumus: Vi-

gilate itaque, quia nescitis diem ne-

que horam. Ideo & vos estote para-

ti: quia qua nescitis hora filius ho-

minis venturus est. c Horis omnibus

c Matt.

& omnibus horæ partibus rationes

c. 25.

sint confectæ, ut cum Iudicis appari-

v. 13. &

c. 24.

tor *, ad Tribunal evocaverit, ex-

v. 44.

templo illuc cum eo properemus

v. 44.

quo vocamur.

videtur

diener.

Secundus Philosophus vir sapiens
Adriano Imperatori, quid mors ef-
set sciscitanti, respondit: Latro ho-
minis. Latenter certe, & à latere ob-
repat improvidis. Quod in Æterni-
tatis Prodromo explicatum.

§. 3. Apostoli quam maxime seria

D 2

quæ-

STI.

se dice-

t, qui me

Neque

ctu, co-

ntem se-

dam.

, nemo

nes, ob

ori. Tri-

pecisque

el octo-

ermittit.

nificans:

orum in

ntem in

, & am-

u

latitan-

septimo

vigesimo

am qua-

quagesi-

tertio. b

uci octo-

panem

um scire

* bolum

uem mihi,

eu plures

, ad Tri-

minum

n scribi-

tas.

Omnes

32 TRIBVNAL CHRISTI.

quæstione Magistrum suum aggressi:
Dic nobis, ajunt, quando hæc erunt?

a Matt.
c. 24,
v. 3.

& quod signum advētus tui? *a* Christus velut dissimulans audisse quæ interrogarunt, progressus est dicendo. Demum subjunxit: De die autem illa & hora nemo scit, neq; Angeli cælorum, nisi solus Pater.

b Ibid.
v. 36.

b Hæc Domini verba Chrysostomus altius expendens, de secreti Iudicii die explicatissime prorsus & dilucidissime verbum è verbo sic expressit: Quem admodum in aliis, relictis quæ propria sunt, communia curamus, ita & hic, omittentes quisque suum ipsius finem curare, communem & generalem consummationem discere volumus. Quid enim tibi cum illa commune est? Si unum istum finem bene disposueris, nihil ab illo mali patieris. An non uniuscujusvis consummatio est vitæ suæ terminus? Audi Paulum dicentem: ipsi namque exacte scitis, diem Domini ut furem in nocte, ita venturum. Addit aureus Orator, quod unice notandum: Non solum communis ille, sed & uniuscujusque proprius ita veniet. Iste quippe illum imitatur. Est enim & ille cognatus illi. Quod enim ille simul & summatum, hoc iste per partes facit. *c*

c Chry-
sost. 16.
a. in 1.
Thess.

c. 5.
hom. 9.
mibi
pag.
1235.

Idcirco sapiētissime decrevit Deus, ut non solum universalis, sed etiam secreti ac peculiaris Iudicii diem ne-

scire-

L
scitem
Nescit
non in
tuendi
sistam,
factor
Nec
& loci
plane
eum ap
domi,
extra
tino,
ta; ne
bellic
gula il
ad Tri
quide
mus, d
& Gre
demus
confit
nuo pr
res firm
grandi
in illa
judice
tergiva
ante
forsan
parca c
gnatibu
tias faci
rumpet
sione,

LIBER I. CAP. III. 53

sciremus. Quod Ecclesiastes affirmat.
 Nescit homo finem suum. *a* Iobus
 non immemor Iudicii subito insti-
 tuendi: Nescio, inquit, quamdiu sub-
 sistam, & si post modicum tollat me
 factor meus. *b*

a Eccl.
 c. 9.
 v. 12.
b Iob.
 c. 32.
 v. 22.

Neque solum Iudicii tempus, sed
 & locus plane incertus est. Nescimus
 plane an mors Iudicis apparitor (ut
 eum appellavimus) nos invasurus sit
 domi, an mediis campis, in lecto, an
 extra illum; aggressu lento an repen-
 tino, morbo productiore, an vi subi-
 ta; nescimus, an gladio, an tormento
 bellico, scalarum præcipitio, aut te-
 gula illapsu, in igne aut aquis hinc
 ad Tribunal evocandi simus. Nos
 quidem edimus, bibimus, quiesci-
 mus, dormimus; interim, ut Basilius
 & Gregorius loquuntur, in navi se-
 demus, quæ nec momento quidem
 consistit. Ita divino Tribunali conti-
 nuo progressu, horis singulis propio-
 res simus. Subito adest Apparitor &
 grandi voce inclamat: Heus tu illic
 in illa parte navis, exscende & ante
 iudicem compare. Hic nemini licet
 tergiversari. Exscendendum est, &
 ante Iudicem comparandum. Sed
 forsitan Mors erga solos pauperes tam
 parca ceremoniarum est? Cum Ma-
 gnatibus utique prisce aget, & deli-
 tias faciet. * Ad hos tales non sic ir-
 rumpet, sed impetrata prius admis-
 sione, prout mos est, tum demum
 iusta

* Wird
 ein wes-
 nig
 präns
 gen.

54 TRIBUNAL CHRISTI.

jussa Iudicis, præfando largius exponet.

Hæc nostra sunt somnia, sed prorsus inania, quibus tamen subinde spei aliquid accedit sed vanæ. Erramus toto cœlo, si Morti mores verecundos induimus. Stator Iudicis *

Statt. fuedt. longe audacissimus, & nimis quam inverecundus est: pauperes, divites, juxta habet. Et illos & istos sine pompa evocat ad Iudicium. Dum filii atque filia Iobi saliariter epularentur, ruina subita oppressa, eodem temporis momento simul omnes iudicium subierunt.

Sisara Dux militiae & Isbosethus Saulis filius, dum suaviter meridianantur, ad iudicium evocantur: Abner & Amasa dum salutationem, osculum & amplexus parant, gladio confossi rapiuntur ad tribunal. Amnon regius juvenis, dum ad germani fratris Absalonis mensam temulentus sedet, à sicariis trucidatus eodem abripitur. Cum ipse Absalon cœli terreque medius è quercu penderet, ad subeundum iudicium pariter abstractus est.

Heli Sacerdos & Ochozias Rex præcipitatis imperiis ad reddendam rationem trahuntur. Iezabel regina dum sibi ac purpurisso pingit oculos, & per fenestras prospicit, per eadem dejicitur, è suo corpore convivium datura canibus. Dum Babylo-

nus

nus Rex Balthasar inter epulas hilarescit vino, ad iudicii virgam evocatur. Ita reges & reginas tractat Iudicis Lictor : Num parceret ceteris? Sed mittamus tam prisca.

Marcellus Pontifex Maxentii Cæsaris avo, dum in stabulo inter pecudes agit, ad supremum iudicem accitur. Martinus V. Pontifex nervorum sideratione tactus, antequam se agrum sciret, jam mortuus suum Iudicem audivit. Casimirus II. Poloniae princeps, cum à Lucio Pontifice impetrata Floriani Martyris sacra Lipsana Cracoviam intulisset, postero die in convivio sollemnissimo de cælitum beatitudine locutus, subito concidit, & post pauculas horas loquētem iudicem auscultavit. Theodoricus Hispaniæ in suomet ^{a Alii,} ^{Rad-} ^{bonus.} ^{è li-} ^{bello} ^{Gallic.} ^{A-} ^{poph.} ^{mih} ^{pag.} ^{20.} ^{Annal.} ^{Franc.} ^{in Da-} ^{goler-} ^{to cir-} ^{ca an.} ^{Christi} ^{708.} latio coriacea clava à stulto interfectus, ad Christi Regis Tribunal ultimam sententiam accepit. Theodoricus Italiæ & Ostrogothorum Rex, post annum regni trigesimum secundum, subito Ravennæ diem suum obiit. Visigothorum Rex Alaricus, in Siciliam navigans naufragium fecit. Non multo post apud Consentiam urbem à morte repentina iudici oblatuſ est. Dux Frisonum Ratholdus, a à Vvulfrano præfule Christianis sacris eruditus fonte lustrali ringendus erat. Cumque jam dextrum pedem in

56 TRIBUNAL CHRISTI.
eo lavacro posuisset, retrahens alterum interrogavit, Vbinam plures è suis majoribus crederentur esse, in Tartaro, an in Paradiso? Vbi audiit, videri plures esse in Tartaro: pedem aquis subducens: Satius est, aiebat, ut plures quam pauciores sequar. Ab hoc dicto, die tertia fato subitario raptatus est ad Iudicem.

Conradus II. Imperator Italia subacta, in Traiecto inferiore, Frisix Vrbe, ipso Pentecostes solenni die, cum nihil minus cogitaret, quã horam ultimam, excessu subito ad vitam necisque arbitrum abductus est.

Baptista Mirandulanus Ferrariæ in duello adversarium equitem eques aggressus, territum jam in fugam verterat, cum statim ipse victor in equo nutare, exanimari & corruere, sic sine ullo vulneris signo mortuus è singulari certamine ad Iudicium singulare translatus est. Obstupescẽte spectatorum corona: quibusdam dubitantibus, nimiane ira gaudium ne hominem extinxisset. Hęc scripsit qui spectavit. a

a Ful-
gofus
l. 9. c.
21. qui
Duella-
torum,
quos
dixi, cõ
cereris
Iudex
erat
conti-
tutus.

§. 4. Hęc autem nequaquam esse rara, pæne quotidianis ejuscemodi funeribus docemur. Illa veterum non ignota sunt. Anacreon unico uvæ acino suffocatur. Simili leti genere perit Sophocles. In Æschylum calvastrum aquila splendore calvæ delusa testudinem velut in saxum elidit.

lidit & perimit. Philæmon vidit asinum
 ficus mensæ paratas devorantem, mox
 tanto diffluxit risu, ut inter cachinnos
 lachrimas fatales auspicatus sit. Appius
 Saufejus scriba è balneo reversus ovum
 sorbèt, & cum eo mortem. Aulus Pompeius
 & Marcus Iuventius dum sacrificant, expi-
 rant. Æmylius Lepidus domo egressus,
 pede ad postes offenso, repente corruit
 emortuus. Catelli morso Balbus perimitur.
 Aristidem mordet mustela, & puncto tem-
 poris extinguit. Manlius Torquatus dum
 manum extendit ad placentam, reperit
 mortem. Bebius Pamphylus dum puerum
 interrogat de hora diei, ante responsum,
 horam vitæ peragit supremam. Cæsar
 Prætor hilariter è lecto surgit, sed dum
 calceum induit, hominem exiit. Chilo
 Lacedæmonius dum filium ex Olympiacis
 reducem & coronatum amplectitur, inter
 gaudia efflat animam. Caninius Consul
 ipso die Consulatus, & fasces & una
 vitam deserit. Crassius orator inter de-
 clamandum in senatu è vivis decedit.
 Rhodiorum Legatus ubi causam apud
 Senatores insigniter egisset, sub egressum
 in limine curiæ exanimis concidit.
 Fabius Maximus pilum tenue cum lacte
 haurit, & vivere desinit. Autolemus
 incendium domus evadit, & fulmine ictus
 interit. Me-

58 TRIBUNAL CHRISTI.
dorus Valla dum mustum è carche-
sio trahit, dulce sed repentinum exi-
tium bibit. Petrus Calceonus, dum
ei barba raditur, ad plures ire cogi-
tur.

Nec plebejas tantum animas Mors
inapudens sic abripit, sed cum Regi-
bus etiam & Cæsaribus eundem lu-
sum non raro ludit, ad quos sine o-
mni ceremonia irrupit. Lycurgus
Rex Thracum à suis in mare præci-
pitatur. Mithridates Rex Ponti ævi
sui miraculum morte subita inter-
cipitur. Theodoricus Ostrogotho-
rum Rex, quem modo nominavi-
mus, improvisa morte tollitur. Ala-
ricus Rex Visigothorum in Siciliam
navigans, fracta navi urbem ingreditur,
ubi extra omnes fluctus in lectu-
lo subitum vitæ naufragium pati-
tur. Andebandus Rex Anglorum ni-
mio vino in cena submergitur. Gri-
moaldus Rex Longobardorum post
apertam venam transmissis aliquot
diebus jaculo columbam petit, ve-
nam rumpit, & unà vitam effu-
dit. Alexander Imperator naribus stillat
sanguinem, & simul animam amit-
tit. Alphonfus VI II. Rex Hispania-
rum, dum in itinere confidet sub ar-
bore, aëutum ad Iudicem abducit-
tur. Philippus Ludovici Crassi Gal-
liarum Regis filius ex equo labitur,
& in feretro componitur. Henricus
Alphonfus VIII. Castellæ Regis
filius,

filius, dum puer lusitat cum pueris
 tegula obteritur. Cardinalis Colum-
 na Neapolitanus Prorex Caroli V.
 ævo ficus glacie frigefactas avi-
 dius comedit, post quas nil amplius
 edit.

Eadem fors adolescentes, pueros,
 infantes, & nostro etiam ævo invol-
 vit. Adolescens piscis spina, quemad-
 modum Tarquinius, jugulatus est.
 Iuvenis qui promisit Religiosorum
 vitam intra annum se inituram, eo-
 dem die inter choreas ex vita emi-
 gravit. Iuvenis alius dum Christi pa-
 tientis personam in theatro egit, in
 cruce demum serio expiravit. Dru-
 sus puer innoxio lusu sæpius po-
 mum in aërem jecit, & ore excepit.
 Tandem faucibus hæsit hic bolus &
 occidit. Puer Thracius in Hebro flu-
 mine postquam conglaciasset, lusit;
 rupta glacies caput præsecuit, cada-
 ver sub undas misit. Puer alius dum
 templum subiit, prægrandi stiria è
 tecto in caput delapsa est occisus.
 Hylas puer haustrurus aquas, urnæ
 pondere in aquas tractus & sub-
 mersus est. Hyacinthus puer dum
 disco lusit, ab imprudente socio per-
 cussus disco, lusum & vitam finiit.
 Puer pastoritius ignem ad arborem
 fruxit & obdormiit, sed arbore am-
 busta & lapsa obtritit non amplius
 evigilavit. Infans in utero ma-
 tris fulmine percussus lucem intueri
 desiit

60 TRIBUNAL CHRISTI.
 desiit antequam inciperet, matre ta-
 men Martia superstitite. Hermona-
 ctes, etiam infans, in cunis ab apicu-
 la confossus obiit. Nunquam finis
 sit si pergam. Quot his ipsis annis no-
 tissimi nobis paralyfi repentina ta-
 cti ad tribunal protinus abrepti
 sunt? Quot homines fulmen, quot a-
 lios ruinae, quam multos aquae, quā-
 tos incendia in pratorium Christi
 transmiserunt? Quot centena millia
 hominum properata pestis ad judi-
 cantem Christum ablegavit? Quot
 myriadas militiae his quindecim an-
 nis plumbeae glandes subito in jus
 ambulare, & vitae rationem reddere
 coegerunt?

Ita mortem à vita determinat mo-
 mentum. Tempore quo minime pu-
 tamus adest Iudex, & de tota pro-
 nuntiat aternitate. ^a

Quot scimus ipsi sanos ivisse cu-
 bitum, repertos mortuos? quot in-
 ter colloquendum, ambulandum,
 prandendū subito, ad peculiare hoc
 iudicium abducti? Res vilissima, mi-
 niima, extrudit è vivis; herbula ve-
 nenata, piscis spinula, exigua pustu-
 la, è tecto tegula, vulnusculum ne-
 glectum, strictior aura, intempe-
 rantior ira aut latitia, risus, som-
 nus, cibus, ipsa vitae subsidia vitam
 rapiunt, & subito totius vitae agimur
 rei.

§ 5. Sed ordine, ut videtur, in-
 quali

^a De
 pluri-
 bus vi-
 de Pro-
 dromū
 c. 1.
 parag.
 20.

quali
 nal CH
 à pare
 mi ve
 unt. C
 quali
 plastr
 merin
 dacia
 Ne
 vanis
 qualis
 poris
 ginta
 dinen
 minib
 morti
 sic im
 Sol
 Hanc
 carcer
 lium i
 modu
 ptivor
 carcer
 quem
 buna
 num
 nec m
 tur. H
 tuisti,
 non p
 ejus ap
 Dein
 stituti

LIBER I. CAP. III. 61

quali prorsus & confuso ad tribunal Christi citamur. Subinde liberis à parentibus parentatur, & qui ultimi venerunt in Orbem, primi exiunt. Cur autem (dixeris) tam inæqualiter in jus vocamur, per protoplastum omnes æqualiter mortem meriti? Cur mors tam cæca nos audacia invadit?

Ne quæso mortem querimoniis vanis accusemus. Moriendi pœna æqualis est; levis est differentia temporis. Et quid triginta vel quadraginta anni ad æternitatem sint? Ordinem à morte nullū servari in hominibus ad Iudicium evocandis, nō morti, sed Deo adscribendum est, qui sic imperat fieri.

Solitus est Thomas Morus dicere: Hunc Orbem vere non aliud nisi carcerem esse, à quo alius super alium in jus rapitur. Quis magistratui modum constituat, quemnam captivorum diutius servare debeat in carcere? Quis Deo legem sanciat, quemnam aliis citius ad suum Tribunal evocet? Hæc Deus omnia in numerato habet, cūjus providentia nec minimo temporis puncto fallitur. Hanc Iobus suspiciens: Constituisti, ait terminos ejus qui præteriri non poterunt: Numerus mensium ejus apud te est. ^a

Deinde ipsa corporis humani constitutio sic habet, ut ista illam du-
a Iob.
c. 14.
v. 5.

rando

62 TRIBUNAL CHRISTI.
rando vincat: accedit loci, aëris, cibi
diversitas, quæ omnia ad celerio-
rem aut tardio-rem mortem faciunt. Nos
ipsi, Dæi permissu, vitam longius ex-
tendendam præscindimus diversis
culpæ. Inobedientia, Intemperan-
tia, & Incontinentia vivendi spati-
um decurtant plurimi. Legislator è cælo:
Honora, inquit, patrem tuum & ma-
trem tuam, ut sis longævus super
terram, quam Dominus Deus tuus

^aExod. dabit tibi *a*. Ab intemperantia & vo-
c. 20. racitate vitam præcidi res certa. Lu-
v. 12. culentum Siracide testimonium est.

In multis escis erit infirmitas: &
aviditas appropinquabit usque ad
choleram. Propter crapulam mul-
ti obierunt, qui autem abstinens
est, adjiciet vitam *b*. De aliis canit
^bEccl. Hebræus psalter: Viri sanguinum
c. 37. & dolosi non dimidiabunt dies
v. 33. & suos. *c*
34.
c Psal. *c*

^{54. v.} Quod autem sapissime homines
^{24.} improbi sint longævi, citius morian-
tur probi, Sapientia causam assi-
gnans: Iustus, inquit, si morte præ-
occupatus fuerit, in refrigerio erit.
Senectus enim venerabilis est non
diuturna, neque annorum numero
computata. Cani autem sunt sensus
hominis; & ætas senectutis vita im-
maculata. Raptus est, ne malitia mu-
taret intellectum ejus *d*. Non ideo
& Sap. sanctior aut nequior est, qui prior a-
c. 4. & lio transit ad iudicium. Non sunt ut
v. 7. & feqq. alio

aliquoties ridet Hieronymus, à veritate hominum æstimanda ingenia, sed à probitate, eruditione, morum gravitate. *a* Hinc Abel ante Cain a Hie-
 iudici Deo præsentatur, innocens ron.
 Naboth lapidatur, & Achab Rex ejus epist.
 vineam invadit; Ioannes Baptista ro4.
 tollitur, & Herodi longior vita indulgetur. Quod si improbus ad iudiciũ celerius probis evocetur, id ideo fit, ne sua sibi augeat supplicia, & ad ea plures secum abducat.

Ita nullus inter evocandos servatur ordo. Incertum est quo te loco Mors (Iudicis apparitor) expectet: Itaque tu illam omni loco expecta. Evocatio ad Tribunal certissima est: Vbi & quando fiat, nihil incertius. Quo Iudex voluerit die, quo momento, Mors evocabit cum imperio. Heus homo in jus ambula, tribunal te citat; Iudici te siste. Quis unquam potuit sic evocantem non sequi?

Quo circa cautissime age, quisquis es, & ad rationem reddendam te quotidie para. Nam ut Cyprianus monet: Qualem te invenit Dominus cum vocat, talem te & iudicat. *b* Nescit miles, quando aut qua irrum- b Cy-
 pendum in hostem: semper ergo prian.
 procinctus excubet. Nescit merca- ferm.
 tor, quando ventus secundior aspi- 4. de
 raturus: Navim igitur semper para- morta-
 tam, & merces in portu habeat. Nescit viator, quãdo portẽ civitatis clau- lit.
 dendã,

84 TRIBVNAL CHRISTI.
dendæ, aut quantum supersit vitæ :
non igitur moretur, sed properet, &
nonnunquam currat. Nescit pronu-
ba Virgo, quando venturus sit spon-
sus : Oleum igitur semper præsto sit,
& lampas ardeat.

Ecclesiastes fidelissime monens nõ
sine acerbo risu : Latere ergo Iuue-
nis in adolescentia tua, inquit, & in
bono sit cor tuum in diebus iuven-
tutis tuæ, & ambula in viis cordis
tui, & in intuitu oculorum tuorum
(hæc omnia per ironiam) sed addit,
Et scito quod pro omnibus his ad-
ducet te Deus in Iudicium. *a*

a Eccl.
c. 11.
v. 9.

b Ioan.
c. 9.
v. 4.

c Marc.
c. 13.
v. 33.
& seq.

Sed forsitan hæc monita non magni
ducimus, idcirco Christus ipse to-
ties vociferatur & monet : Opera-
mini dum dies est; venit nox, quan-
do nemo potest operari : *b* Videte,
vigilate, & orate : nescitis enim
quando tempus sit. Sicut homo qui
peregre profectus reliquit domum
suam, & dedit servis suis potestatem
cujusque operis, & janitori præcepit
ut vigilet. Vigilate ergo, nescitis e-
nim quando Dominus domus ven-
niat : Sero, an media nocte, an galli
cantu, an mane; ne cum venerit re-
pente, inueniat vos dormientes.
Quod autem vobis dico, omnibus
dico, Vigilate. *c*

CA-

CAP. IV.

Quis moror, angor, terror, secretum, peculiare Iudicium soleant precedere;

seu,

Quid rationem redditurus precipue pertimescat.

DIu blandiebatur Dalila suo Samsoni. Demum latentibus apud se insidiis & Samsonem attonso vociferata est: Philistiim super te Samson: Et cœpit abigere eum, & à se repellere. Hic heros robustissimus priorem lusum cogitans, facili negotio evasurum se credidit. Nesciens quod recessisset ab eo Dominus. ^a Ita captus à Philistais, & catenis vinctus in carcerem contrusus est.

^a Iud.
c. 16.
v. 19.
& 20.

Idem nobis plerisq; omnibus contingit. Robur nostrum & vires suspicimus, agroramus subinde, sed revalescimus, & mortis imperium evadimus. Ita hunc ludum aliquoties ludimus. Demum correpti morbo, aut aggressu subito cincti, nos pariter ut prius evasuros credimus. Hic vita, cui fidebamus, & quæ tamdiu nobis blandiebatur, altum inclamat: Philistiim super te Samson. O Samson, ô homo qui te arbitraris tam robustum, en ut circumdent te Philistai ab inferis; non tu amplius

te ipsum juvare, sed nec alii poterunt, omne robur à te recessit. Ligaberis & duceris ad Iudicem.

Diximus, Reddendam esse rationem Iudici. Explicavimus, Quid sit rationem reddere, & quam incertum sit tempus rationis reddendæ. Nunc porro dicendum, qui terrores & angores iudicium istud plerumque antecedant.

§. I. Post egressum gentis Hebrææ ab Ægypto, Deus complura loca designans Mosi: Et ad ultimum, inquit, falsissimo claudentur mari. ^a Hi erunt termini. Dum vivimus, in Orbem alium peregrinamur. In via subsistere non licet. E loco in locum assidue migramus: dies diem sequitur, horam extrudit hora. Varia quidè vivendi ratio est. Sunt homines operosi & ærumnosi, apud quos labor laborem, afflictio afflictionem excipit, alius iis ex alio dolor nascitur. Sunt & homines voluptuarii, apud quos è feriis feriæ, convivium è convivio, voluptas ex voluptate nascitur.

* Sed nec istis nec illis unquam ullam intercapedinem peregrinandi, nec ad momentum quidem licet facere. Et isti quidem qui voluptatibus indulgent, diu dormiunt, non tamen semper dormiunt; sæpe comedunt, large bibunt, non tamen semper comedunt bibuntque; crebro ludunt, deambulant, fabulantur,

a Num.
c. 34.
v. 12.

* Ein
Fas-
nacht
über
die an-
der.

tur, tripudiant, venantur, lascivunt, non tamen hæc semper faciunt, at vero semper ad mortem, & ad Iudicium tendunt. Sic & alii homines frugi non semper legunt & scribunt, non semper laborant & sudant, non semper gemunt & plorant, semper tamen moriuntur, atque sic assidue tam illi quam isti propius atque propius tribunal accedunt. Tandem post continuum hoc iter, ad mare mortis falsissimum venit. Hi termini sunt omnis voluptatis, omnium laborum. Ex hoc falsissimo mari non tantum bibendum, sed submergendus in hoc viator. Hic trepidatio, lucta, palpitatio miserorum varia. Tentationes morientium quandoque multæ, ac diversæ.

Et si cacodæmon vix unquam diu à tentationibus interjungat, in morbo tamen letali & ultimo importunissimus est. Pirata scilicet insidiatur navi cum ea revertitur & onusta est. Ita tunc diabolus omnia molitur, habens iram magnam, sciens quod modicum tempus habet. ^a Nisi ergo tunc vincat, victus est æternum. ^a A-
^{poc.}
^{c. 12.}
^{v. 12.} Hunc hominis cum dæmone conflictum Ioannes depicturus: Ecce equus pallidus, ait, & qui sedebat super illum, nomen illi Mors, & Infernus sequebatur eum, & data est illi potestas super quatuor partes ter-
^b Idem
^c 6.
^{v. 8.} ræ. ^b Infirmum hominis corpus, ^{v. 8.}

æquus pallidus est, quo Mors vehitur; circa lectum infernales milites sunt in tres turbas divisi.

In turba prima tentationes sunt, quæ oriri solent ex morbo. Hic cibi fastidium, somni defectus, vehemens sitis, tetra somnia, molesta pharmaca, frigus aut æstus, dolores varii, & quandoque continui, qui caput, pectus, pulmones, totum corpus occupant, & ita premunt, affliguntque, ut ægrotus inde anxius, tristis, perturbatus, modo iram, impatientiam non dissimulans, murmurare, conqueri, & eos, quorum curæ commissus est, odisse incipiat, subinde nec Deo parcat, sed velut ab eo desertissimus exoptulare audeat: Cur hoc Domine? Num ego hæc merui? Tune ille tam misericors pater sic in me sapis? Quo major scilicet vitæ ac sanitatis amor est, eo plures ac graviores esse solent ejuscemodi tentationes. Sanari mallet ager quam mori. Hinc subinde valetudini remedia vetita quæruntur. Ita Rex Ochozias misit nuntios ad consulendum Beelzebub Deum Accaron, quasi non esset Deus in Israël. Idcirco dictum illi: De lectulo super quem ascendisti, non descendes, sed morte morieris. *a*

a Regum c.
1. v.
16.

§. 2. Altera tentationum turba, memoria mortis & metus. Non sine gemitu dixit Siracides: O mors, quæ

amara

L
amara
tem ha
quiet
omnib
cibum.
non in
bat: M
desider
pauper
habent
nem ac
qui no
perave
equide
lention
liberos
gor det
non ju
gnæ, n
bi estis
Gregor
luctatu
de trist
liqûe p
constit
piat, s
subtra
Ter
futuro
tem, &
num in
Hic ad
totius
gerit o
Hic m

amara est memoria tua homini pacem habenti in substantiis suis: viro quieto, & cujus viæ directæ sunt in omnibus, & adhuc valenti accipere cibum. ^a Secundus philosophorum non infimus prudenter dicere solebat: Mors divitum pavor, pauperum desiderium. Nonnunquam tamen & pauperes, cum Tribunal in oculis habent, nimiam mortis festinationem accusant. Memini pauperculū, qui nonaginta & aliquot annos superaverat, audire dicentem: Diutius equidem vivere potuissem. Sic opulentiores: Itane, ajunt, conjugem & liberos, familiares & cognatos cogor deserere? Heu facultates amplæ, non juvatis? officia & dignitates magnæ, non succurritis? Amores mei ubi estis? Sic Munde deseris? Hic, ut Gregorius loquitur, diabolus nudus luctatur cum vestito. ^b Hic eo subinde tristitia increfcit, ut & Deus obliquè perstringatur, qui tot pupillos constituat, bona omnia tam cito rapiat, solatium in extremis miseris subtrahat.

Tertia tentationum turba, horror futurorum. Abeundum est: quo autem, & qua via? Iudicandus sum. sed num inferis, num cælo assignandus? Hic adest diabolus, & longissimam totius vitæ historiam opponit & ingerit oculis. Velis nolis legenda est. Hic moribundus peccata sua omnia

^a Eccl.^{c. 42.}^{v. 1. &}^{seqq.}^b Greg.^{hom.}^{32 in}^{Euang.}

70 TRIBVNAL CHRISTI.
velut in aperto volumine cernit.
Conscientia monstrat, & legentem
urget: Hæc, & hæc, & hæc, & ista, &
ista, & ista etiam fecisti: Illa, & illa,
& illa quoque omisisti facienda. Iam
Tribunal ferit oculos, jam cominus
cernitur advenire Iudex brevi adfu-
turus, Iudicii satellites; Mors & dæ-
mones jam adsunt:

*Horribili ac varia lectum cinxere co-
rona,*

*Nec spes ulla fuga; labor ultimus op-
primit agrum:*

Redde rationem, redde, redde. Ergo-
ne, inquit moribundus, nil superest
auxilii? Nil contra morbum reme-
dii est? Heu quid brevi visurus, quid
auditurus, quid passurus sum? Pe-
dem referre, & ire retro non possum:
Sic pergere, horrendum, & intolerabi-
le: Subsistere non permissum ulli.

Hic jam dæmon omnem movet
lapidem, ut trepidantem agrum ad
impatientiam, aut ad desperationem
occultam, aut certe ad pusillanimita-
tem pertrahat. Ita nimbi grando,
venti, turbines, procellæ uno impetu
casam luteam invadunt: si ea sit a-
renæ inædificata, hoc est, remissæ,
molli, voluptariæ vitæ, corruet; sin
vero piæ, ferventi, religiosæ, stabit, &
hos impetus sustinebit.

Qua in re moribundo sæpe idem
quod Beniamitis evenit, qui non in-
tellexerunt, quod ex omni parte illis
insta-

L
iffitare
pta flar
te holt
debant
que se
cit præ
cata: p
videt I
nihil la
gores u
iudare
ciniffi
Optim
ribile c
re alian
cium q
rimis f
ce om
& tren
Non
q
diceba
Iob
jam ja
dus: Sp
quit, &
meo. I
eo, &
spem n
ror eju
stem su
ejus, &
& obse
meum
me, &

inflaret interitus ^a. A tergo urbs ca-^a In-
 pta flammis injectis ardebat, à fron-^{dic.}
 te hostiles copiae obvios quosvis ca-^{c. 20.}
 debant. Ita moribundus quocun-^{v. 37.}
 que se vertat, in angustiis est: Respi-
 cit praeiterita? Cernit innumera pec-
 cata: prospicit futura? Imminentem
 videt Iudicem iustissimum, quem
 nihil latere potest. Terrores & an-
 gores undique. Ideo non miremur
 sudare moribundos. Iudicii jam vi-
 cinissimi horror sudorem exprimit.
 Optime dixit beatus Nilus: Vere ter-
 ribile est mortis mysterium. Nec fe-
 re aliam ob causam, nisi ob Iudi-
 cium quod proximum est. Nam plu-
 rimis facile foret mori; sed à Iudi-
 ce omniscio Iudicari, hoc acerbum
 & tremendum.

Non timeo mortem, timeo quae fata se-
quantur.

dicebat non nemo.

Job velut in extremis constitutus, ^bDei
 iam jamque ad Iudicem abducen-^{mili-}
 dus: Spoliavit me gloria mea, in-^{res.}
 quit, & abstulit coronam de capite ^{Chal-}
 meo. Destruxit me undique, & per-^{dæi,}
 eo, & quasi evulsæ arbori abstulit ^{Sabæi,}
 spem meam: Iratus est contra me fu-^{morbi,}
 ror ejus, & sic me habuit quasi ho-^{dolo-}
 stem suum. Simul venerunt latrones ^{res,}
 ejus, & fecerunt sibi viam per me, ^{squa-}
 & obsederunt in gyro tabernaculum ^{lor, ta-}
 meum. Fratres meos longe fecit ^{bes,}
 me, & noti mei quasi alieni recesserunt ^{ver-}
 me. ^{mes,}
^{&c.}
^c Con-
^{runt}
^{me.}

72 TRIBUNAL CHRISTI.

runt à me. Dereliquerunt me propinqui mei, & qui me noverant, oblitum sunt mei. *a*

a Job.
c. 19.
v. 9. &
seqq.
b Matt.
c. 24.
v. 21.

§. 3. De hoc vicini Iudicii horrore ac metu apposite dici poterit: *E*rit tunc tribulatio magna, qualis non fuit. *b* Et quemadmodum Pharaon nunquam savior fuit in Hebræos, quam cum abitionem molirentur, ita diabolus nunquam truculentior in hominem insurgit, quam cum eum hinc migraturum advertit. Tunc vadit & assumit septem alios spiritus nequitiores se. *c*

c Luc.
c. 11.
v. 26.

Narrant de Cunone oppidi Malburchensis domino, qui annis quadraginta moribus parum probatis ad Mundi leges vixerat, demum subferam senectutem veluti respiscens, religioni se addixit, & triennio post diem suum obiit. Eo tempore caco-damon, qui hominem infederat, aperte fassus est, se una cum quindecim millibus suorum (tot enim fuisse asseveravit) in morientis cubiculum convenisse, sed precantium clamoribus repulsum morienti nocere non potuisse. *d*

a Hieron.
Platus
l. 1. de
Bono
status
Relig.
c. 31.
med.

Deus immortalis, tantus diabolorum exercitus animulam unicam corpore egressuram obsidione cingat? Quindecim millia horum ex Erebo latronum homini vel unico infidentur? Quo fugiat, aut ubi abscondat se, sic obsessus, sic vallatus homo?

Quid

Quid is faciat cujus cor non perfectū fuit cum Domino Deo suo? quod in extremo senio Salomoni contigit. Ita fit, Deo justissime permittente, quod subinde in morientibus est observare, ut sui obliviscantur in morte, qui dum viverent, obliti fuerant Dei. Hinc saepe rationis & linguæ usum subito amittunt oppressi lacrimabili veterno. Augustinus testis id graviter affirmans: Percutitur, inquit, etiam hac animadversione, ut moriens obliviscatur sui, qui dum viveret, oblitus est Dei. Hoc certe modis omnibus laborat dæmon, ut Christi patientis memoriam crebriorem adimat, & sic ante Crucifixum Dominum velut pallium oppandat, ne moribundus oculos eo cum suspiriis emittat.

Cum Balaam vates inter vineas iter faceret asina vehens, obvium habuit Angelum in angustiis duarum maceriarum stantem, & stricto gladio minitantem. Progredi conabatur Balaam, sed obsistebat locus angustus, ubi nec ad dexteram, nec ad

a Numer. c.
22. v.
24. &
26.

sinistram poterat deviari. *a* Ita moribundus gemino tam hujus quam alterius vitæ pariete clausus, & in his angustiis deprehensus strictum Iudicii gladium non evadet.

b Sapient. c. 16. v. 15.

Tuam manum, ô Deus, ait Sapientia, effugere impossibile est. *b* Hinc fortissimus Eleazarus jam suppliciiis

74 TRIBUNAL CHRISTI.

admotus: Manū Omnipotētis, inquit, nec vivus, nec defunctus effugiam. *a*

a 2Ma-
chab.
cap. 6.
v. 26. Christus Hierosolymis minatus:
Venient dies in te, aiebat, & circum-
dabunt te inimici tui vallo, & cir-
cumdabunt te, & coangustabunt te
undique, & ad terram prosternent
te, & filios tuos qui in te sunt, & non
relinquent in te lapidem super lapi-
dem: eo quod non cognoveris tem-
pus visitationis tuæ. *b*

b Lucae
c. 19.
v. 43.
& 44.

Hæc Domini verba de moribun-
do rectissime dici affirmans Grego-
rius: Inimici, ait, sunt dæmones:
Vallum, tempus elapsum, male per-
ditum, & peccata, præsertim non-
dum expiata. Hæc copiæ circumda-
bunt lectum, & coangustabunt æ-
grum, jam pæne ultimis singultibus
confectum. Neque solum improbis
morientibus, sed & aliis illi è tartaro
inimici adsunt. Arbitratur Diony-
sius, *c* neminem mori (Matrem Do-
mini excipit) cui dæmon non appa-
reat, idque diverso habitu & forma.
Gregorius Magnus se testem adjun-
gens: Ad electos quoque egreden-
tes veniunt, inquit, & suum in illis,
si prævaleant, requirunt. *d*

c Car-
thuf.
de 4.
Noviss.

d Greg
hom.
39. in
c. 19.
Lucæ.

Ejusdem profluxus animi Ioannes
Chryostomus: Qui vincetus, inquit,
propter sua scelera fuerit, cum sol-
vitur ut ad Iudicium produci queat,
tunc maxime tremit, tunc formi-
dat, quando ad Tribunal Iudicis
jam

L
jam ap-
tione
circo t
lent m
lo mo
rum qu
petu c
adsunt
vi refi
nima,
ferre n
les int
mur,
ces an
mam à
dènt?
S. +
tino T
fimo c
spectab
impavi
bat, ad
funeste
nimam
Macr
gorii N
enixe
curre
impedi
Anto
de eo n
cem au
toni, e
nius, &
lum oc

jam appropinquat, quando ad relationem rationum jam devenit. Idcirco terribiles visiones narrare solent morituri, quarum speciem nullo modo ferentes, & lectulos plerumque ipsos, magno jacentes impetu concutiunt, & torvis eos, qui adsunt, aspiciunt oculis: vel quia vi rescinditur à corpore reluctans anima, vel quia spirituum speciem ferre non possunt. Si enim terribiles intuiti homines metu concutimur, quid faciemus, cum minaces angeli, & rescindentes animam à corpore virtutes nos invadent? a

§. 4. Severus Sulpitius refert Martino Turonensi Præsuli, viro sanctissimo cacodæmonem instante morte spectabilem adstitisse. Cui Martinus impavide resistens: Quid, inquit, adstas cruenta bestia, nihil in me funeste reperies. Hac emissa voce animam efflavit.

aChryf
toni. 2.
hom.
54. in
c. 16.
Marr.
mibi
P. 401.

Macrina Virgo integerrima, Gregorii Nysseni soror in mortis vicinia enixe precabatur: Domine Iesu succurre, ne hostis invidus iter meum impediat.

Antonius, quod divus Athanasius de eo memorat, alta jam nocte vocem audit monentem: Surge Antoni, exi, & vide. Surrexit Antonius, & exiit, viditque sublatis in cælum oculis statara horribili gigante, qui

qui caput nubibus inferebat. Vidit etiam alatos homines, qui cælum peterent volando. Hos gigas ille retrahens elidebat in terram, aut in aquas. Quosdam tamen illorum frustra conabatur retrahere. Hic iterum audita vox: Quod vides, expende. Cœpitque Antonius intelligere, illum esse volatum animarum, quas è corpore jam liberatas tartareus gigas arceret cælo, quotquot infra ipsius prædatorias manus volarent: Quæ autem gigantis caput volando superarent, libere transire ad stellatam domum.

^a Quo quidem viso discrimen morientium significabatur, siquidem eorum aliqui, sed pauci, ad Beatorum sedes recta transvolant: alii merguntur Orco, quos similitates, odia, & vindictæ ardores, quos carnis sordes & libidines inquinant.

Ante annos aliquot unus è Magnatibus in Austria, morti jam vicinus, lectum suum ab aterrimis auribus circumdari vidit. Qui omnes opperiebantur animam brevi egressuram, ut eam in thermas Acherusias aveherent. ^b Sic finiunt, qui sic vivunt: sic obeunt & pereunt, qui iudicium non expendunt.

^b Narrat Climacus rem observatam dignissimam, quæ cœptum sermonem plurimum dilucidet. Quidam, inquit, cui Stephanus nomen, solitudi-

^a Athanasius in Vita Antonii c. 38. Paschalius c. 19. n. 4.

^b Geographia Scherer Dominici. Quædrag. conc. 1. mihi p. 332.

L
tudinis
cœnob
mis, se
mnes e
in signi
vendi
chores
men, p
simo v
human
septua
mni
ctus, I
nique
ad prie
diu illi
Vno a
stupel
spicer
bus re
staban
vera e
jejuna
sed m
de rur
possi
pœni
rursus
quæ d
ci, si
hæc q
dicitis
rat pr
culum
visibi

tudinis amans complures annos in
 cœnobio egit, ubi jejuniis & lacri-
 mis, sed & ceteris virtutibus inter o-
 mnes eminuit. Ergo profectu ardens
 insigniore, ad arctius ac severius vi-
 vendi genus seipsum damnans, ana-
 choretarum locum, cui Fides no-
 men, petiit. Hic annos aliquot arctis-
 simo vitæ instituto, procul omnibus
 humanis solatiis peregit. Nam fere
 septuaginta millibus passuum ab om-
 ni hominum habitatione disjun-
 ctus, Deo solum & sibi vacavit. De-
 nique sub extremum vitæ tempus
 ad priorem cellulam reversus, non
 diu illic fuit, & morbo tentari cœpit.
 Vno ante obitum die, repente ob-
 stupefcere, dextra lævaque circum-
 spicere, & velut rationem exigenti-
 bus respondere, cunctisque, qui ad-
 stabant audientibus, dicere: Sic re-
 vera est, sed propter hoc tot annis
 jejunavi. Subinde, non certe, ajebat,
 sed mentimini; hoc non feci. Deinde
 rursus: Ita vere est; negare non
 possum. Sed ingemui, sed flevi, sed
 pœnitentiam egi, & pœnas subii. Et
 rursus: Ita est, vere me accusatis. Ad-
 quædam, quæ illi credebantur obji-
 ci, sic respondebat: Et quidem ad
 hæc quæ dicam non habeo: est ut
 dicitis, sed spero misericordiam. Er-
 rat profecto, ait Climacus, specta-
 culum horrendum ac terrificum, in-
 visibile illud ac rigidum Iudicium,

in quo etiam (quod terribilius est) non facta obiciebantur, perinde ut facta illi solitudinis ac sanctæ quietis amator, qui annis pæne quadraginta religiosam disciplinam non sine crebris lacrimis observabat. Fuit qui de hoc viro graviter affirmabat, visum eum à se cum in eremo Leopardum è sua manu pasceret. Hic ipse tamen cum a deo exacte & ad novissimum usque teruncium rationes ab eo poscerentur sic finiit, ut hodieque incertum, quis terminus, quæ sententia, quis rationum finis fuerit, quod Iudicium acciderit, quo locorum pervenerit. *a*

a Clima-
macus
in sca-
la pa-
radisi,
gradu
7. post
med.
mihî
p. 121.

Ah, Domine Iesu, quomodo ii stabunt in hoc Iudicio, qui magnam vitæ partem per incuriam transmittunt, vitiorum cano infixi? Non poterunt ei, ut Iobus loquitur, respondere unum pro mille. Addit de seipso: Qui etiamsi habuero quippiam iustum, non respondebo, sed meum iudicem deprecabor. *b*

b Iob.
c. 9. v.
3. & 5.

§. 5. Quocirca nemo mortalium rationes conficiendas procrastinet, nemo differat pœnitentiæ pharmacum. Cum ultimi dolores instant, serum est prudenter & enucleate velle rationes componere, & ad proximum sese iudicium disponere. Hic ego ægrotos omnes, aut eos qui gravius ægrotarunt, interrogo: Dicite, quaeso, num inter dolores vacat, sedulo

ditlo
cem
& an
In
non a
est, c
Et qu
tam t
nimu
animi
poris
agnos
ment
facien
es: Q
memo
Div
popul
diem
tertiu
ecce c
micar
operin
cina v
tus au
quo
super
illustr
princi
notan
est. Na
num d
Cras

* 407

dulo precari, veniam rogare, judicem conciliare? Hæc corpus sanum & animum tranquillum requirunt.*

In morbo multum est, jam parta non amittere; inter dolores satis est, cum doloribus patienter loqui. Et quomodo is demum, qui corpus tam tenerè amavit, ut negligeret animum, ad interiora se recipiet, & animi habebit curam, in tantis corporis doloribus? Augustini vocem agnoscite: Illuc rapitur intentio mentis, ubi vis est doloris. Fac quod faciendum est, dum sanus, dum tuus es. Quoniam non est in morte qui memor sit tui. *a*

a Pfal.
6. v. 6.

Divino jussu proclamari Moses ad populum præcepit: Estote parati in diem tertium. Iamque advenerat tertius dies, & mane inclaruerat: & ecce cœperunt audiri tonitrua, ac micare fulgura, & nubes densissima operire montem, clangorque buccinæ vehementius perstrepebat. Totus autem mons Sinai fumabat, eo quod descendisset Dominus Deus super eum in igne. *b* Tres isti dies illustri adumbratione vitæ nostræ principium, medium, ac finem denotant. Hæc tota vivendi periodus est. Nasci, dolere, mori. Quivis hominum de se dicere potest: Hodie, & Cras, & tertia die consumor. *c*

b Exod
c. 19.
v. 15.
& seqq

c Luc.
c. 13.
v. 33.

Estote

* Laßt sich wenig betten und büßen im smers
gen.

80 TRIBUNAL CHRISTI.

Estote igitur parati in diem tertium. Nam die hoc ultimo audientur tonitrua, conscientiarum ac demonum accusationes; peccata præterita velut fulgura & fulmina terrebut; nubes & caligo totum montem, hominem totum involvent; oculi, sed & intellectus & ratio contenebrabuntur; aurium, ceterorumque sensuum usus deficiet. Audietur & tubæ clangor, cognatorum comploratio: sed & suos quoque tubicines jubebit canere Iudex, qui moneant his ipsis vocibus: Ad Iudicium, ægrote, ad Iudicium: reddenda est ratio; ad Iudicium.

Eheu quis tunc non trepidet? cui non solvantur genua? Quis non angatur & æstuet? Totus mons Sinai fumabit, homo totus cubabit in angustiis, & sudabit. Cupiet è lecto surgere (quod pane certum mortis signum *a*) sed vel non poterit, aut inter opitalantium manus (quod crebrum) collabatur & expirabit. En montem igne fumantem, en hominem sudore gelido manantem, eo quod descendat Dominus in igne iustissimus Iudex in flamma iustitiæ, ut quos invenerit corona dignos, ad coronam; quos dignos gladio, ad gladium ableget.

Audite igitur, quotquot etiamnum vivitis, audite mortis stipendia. rit, Dei jussu proclamo; Estote parati

in

a In morbo letali.

in die
nus in
Red
Iudici
Ergo,
Iudici
stote

Qua

I On
L hor
homin
terra d
abjun
tivum
spicite
ves, p
qui de
mideu
captiv
gium
nus,
rat.

Ar
de, ali
Herod
quit, &
cavete
ferme
tanqu

in diem tertium. Descendet Dominus in igne, & fumabit mons Sinai. Reddenda est ratio totius vitæ. Hoc Iudicium à Domino omni carni. *a a Eccl. c. 18. v. 19. & c. 41. v. 5*
 Ergo, quod Siracides monet, Ante Iudicium parate vobis iustitiam. Estote parati in diem tertium.

CAPUT V.

Quæ causæ in hoc Iudicio ventilentur;

sen,

De quibus reddenda sit ratio.

Longè alia Dei sunt Iudicia quam hominum, nec juxta intuitum hominis Deus iudicat; *b* quantum à terra cælum, tantum illa sunt ab his abjuncta. Herodem, obsecro, & captivum illius Ioannem Baptistam aspiciate. Humanis oculis Herodes dives, potens, rex magnus videbatur, qui delitiis afflueret vir beatus, Semideus. Ioannes vero vir pauper & captivus, neglectus eremicola, regium mancipium, carceris inquilinus, fors occulte reus censeripoterat. *b1 Reg. c. 16. v. 7.*

At Christus longè aliud de Herode, aliud de Ioanne tulit Iudicium: Herodem appellans vulpem: Ite, inquit, & dicite Vulpi illi. *c* Videte, & cavete à fermento Pharisaorum; & fermento Herodis. *d* Ioannem vero tanquam Constantia & Poenitentia.

82 TRIBVNAL CHRISTI.

tiæ speculū laudat, Prophetā & plus quam Prophetam, imo & Angelum vocat. *a* Quam hoc diversum à priori iudicium ! Non enim Dominus,

a Matt.
c. 11.
v. 10.

Isaia teste, secundum visionem oculorum iudicat, neque secundum auditum aurium arguit. *b* Et de seipso hic iudex : Ecce, inquit, omnes animæ meæ sunt, ut anima patris, ita & anima filii mea est: Anima quæ peccaverit ipsa morietur. *c*

b Isai.
c. 11.
v. 3.

c Ezech.
c. 18.
v. 4.

Divinum hoc Iudicium quod ab humano longissime, quod infinite divertit, adeo expavit vir ille secundum cor Dei, ut dixerit: A Iudiciis tuis timui: *d* Nec minus formidans Paulus : Nihil mihi conscius sum, inquit, sed non in hoc justificatus sum. Qui autem iudicat me, Dominus est. Ego igitur sic curro, non quasi in incertum : sic pugno, non quasi aërem verberans : sed castigo corpus meum, & in servitutem redigo. *e*

d Psal.
118. v.
20.

e 1 Cor.
c. 4. &
c. 9. v.
26.

Si timent nihil sibi consci, & castigant se tam sancti, quanto magis timendum iis, quos accusat conscientia. Presertim cum iudex ipse monendo dicat : Cum accepero tempus, ego iustitias iudicabo. *f* Et Salomon metum hunc augens. Est via, inquit, quæ videtur homini recta, & novissima ejus ducunt ad mortem. *g* Quam igitur copiosa erit materia, quæ ad hoc Iudicium

f Psal.
74. v. 3

g Prov.
c. 16.
v. 25.

devol-

devolv
fit judi
dine s
varietas
ventila
da fit ra
tiendur

§. 1.
liquant
gligens
dominu
illud au
cationi
villicare
hic anir
oculis p
gua, m
ciam? 0

Hic u
est: Qu
machina
ciam, i
tio, cu
me serv
reor san
potero,
senatur
Fodere
rubesco
valemus
aliis cor
gilando
Post m
Tunc p
re, larg

devolvetur, tametsi homo unicus sit judicandus. Et istud est quod ordine sequitur, *Quanam caussarum varietas in peculiari hoc judicio ventilanda, seu, De quibus reddenda sit ratio. Quod hoc capite discutiendum.*

§. 1. Oeconomus ille prodigus a liquanto tempore muneris sui negligens, & incurius, denique apud dominum suum diffamatus, serium illud audit: Redde rationem villi- cationis tuæ, jam enim non poteris villicare. *a* Hic misero hæere aqua, ^{a Luc. c. 16.} hic animus fluctuare, hic obversari ^{v. 2.} oculis paupertas, hic titubare lingua, membra tremere. *Ecquid faciam?* ait.

Hic ultimus decoctorum psalmus est: *Quid moliar? quid agam? quid machinabor?* Ita villicus: *Quid faciam,* inquit, *nunc demum sentio,* cum herile premit imperium, *me servum, non herum fuisse. Vereor sane ne quod ære solvere non potero, pelle luam. Ergo in pectore fenatum coge, & dic, quid faciam? Fodere non valeo, mendicare erubesco. Dum vivimus, fodere valemus eleemosynis, jejuniis, aliis corporis afflictationibus; vigilando & orando mendicamus. Post mortem neutrum licebit. Tunc primum manu pectus tundere, largam stipem spargere, erro-*

84 TRIBUNAL CHRISTI.

rum veniam rogare nimis seruum est. Fatuæ virgines obseratas fores lacrimis nullis reserant; purpuratus epulo aqua guttulam petit, non impetrat. Iudicia Domini vera, justificata in semetipsa. *a* Ergo redde rationem. At at Domine, delicta quis intelligit? *b* Redde rationem, quia noluisti intelligere, ut bene ageres: *c* Rationem redde.

a Psal.
18. v.
10.
b Ibid.
v. 13.
c Psal. 35
v. 4.

Reddam, sed spero iudicem non ipfas rimaturum medullas, ut etiam volatile verbum, curiosiorem oculum, licentiosem manum, cogitationem nemini noxiam censura rigida persequatur. Reddenda tibi ratio est, usque ad novissimum quadrantem: Neque advocatum aut causidicum circumspice: tu solus rationem reddes. Siracides præmonuit: Non dicas, à Deo abscondar, & ex summo quis mei memorabitur? In populo magno non agnoscar. *d* Agnosceris, nec abscondi poteris; tu solus ante Iudicem stabis. Sunt quibus mors sit, consortio hominum carere, & solum esse. Nec pauculis quidem diebus soli cum solo Deo agere possunt aut volunt animalia nimum sociabilia. Quicquid facias:

d Eccl.
c. 16.
v. 16.
& 17.

Cecam cogeris solus inire viam.

Non ignoras quid orbis Ecclesiastes dicat: Vnusquisque onus suum portabit. Igitur opus suum probet unusquisque. *e* Quod Salomon confir-

e Gal.
6. v.
4. & 5.

mans:

I
mans:
ipfi er
tabis m
jam sol
bus sei
migrat
sola. A
enim d
Cogi
difficile
tum an
nem re
dere D
rum no
fatigare
dere, o
aperto e
proben
faciam
dicium
respond
Vt igi
multa &
quæ red
ture cog
voces ti
§. 2.
bus etia
mis cog
teris V
nis poen
pianus
qui abst
simas c
in Iudic

mans: Si sapiens fueris, ait, tibi met-
 ipsi eris: Si autem illufor, solus por-
 tabis malum. *a* Anima tua corpore
 jam soluta, illis Prophetarum voci-
 bus seipsam deplorabit: Ego trans-
 migrata, & captiva, ego destituta &
 sola. Ambulate filii, ambulate; ego
 enim derelicta sum sola. *b*

Cogita quæso quam durum ac
 difficile tibi videatur, de unico tan-
 tum anno sacerdoti vitæ tuæ ratio-
 nem reddere: quid erit rationē red-
 dere Deo, de totius vitæ decursu? Ve-
 rum non opus hic erit memoriam
 fatigare, aut animum huc illuc divi-
 dere, omnia vel minima quæque in
 aperto erunt, modo ea sint ut Iudici
 probentur. Iob quærens: Quid enim
 faciam, inquit, cum surrexerit ad Iu-
 dicium Deus? & cum quaesierit, quid
 respondebo illi? *c*

Vt igitur explicate noris quam
 multa & varia complectatur ratio
 quæ reddenda est, jam serio ac ma-
 ture cogita, dum licet, has Iudicem
 voces tibi reo ingeminare.

§. 2. 1. Redde rationem de omni-
 bus etiam occultissimis & abditissi-
 mis cogitationibus. Iurisconsulti ve-
 teris Vlpiani scitum est: Cogitatio-
 nis pœnam nemo patitur. * Sic Vl-
 pianus; sed longe aliter Christus,
 qui abstrusissimas etiam & subtilis-
 simas cogitationes protracturus est
 in Iudicium. Res liquidissimi juris

a Prov.
 c. 9. v.
 12.

b Isaie
 c. 49.
 v. 21.
 Baruc.
 c. 4. v.
 19.

c Iob.
 c. 37.
 v. 14.

* Die
 Geo.
 dandē
 seynd
 Jolle
 fren.
 Fami-
 unnon

86 TRIBVNAL CHRISTI.

est: Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam mœchatus est eam in corde suo. *a* Vale igitur Vlpiane, Salve Christe: tuis legibus vivendum est iis, qui cœlum aspirant; tibi Iudici reddendâ ratio de latentissimis etiam cogitationibus.

a Matt.
c. 5.
v. 29.

2. Redde rationem, de verbis dictisque omnibus, atque adeo de omni etiam otioso verbulo. Iudex ipse clarissimum hoc decretum figens: Dico autem vobis, inquit, quoniam omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die Iudicii. *b* Si verba otiosa, quanto magis turpia, obscœna, obtrœctoria, blasphemata, contumeliosa, maledica, perjura, quæcumq; alia flagitiosa Iudicium subibunt?

b Matt.
c. 12.
v. 36.

3. Redde rationem de actionibus factisque omnibus, & scito non solum vehementiores motus, sed ipsos etiam tuos passus singulos vigilantissime observatos. Iobus severitatem hujus Iudicii veritus: Tu quidem, inquit, gressus meos dinumerasti, sed parce peccatis meis. Signasti quasi in sacco delicta mea. *c* Observasti omnes semitas meas, & vestigia pedum meorum considerasti. *d* Deus omnes & singulas hominum actiones observat, numerat, & velut in ephemerides & diaria sua transcribit, quæ homo à primis annis delinquit. Et hæc omnia velut

c. Iob.
c. 14.
v. 16.
d I.
dem
c. 13.
v. 27.

saccu-

I
sacculo
protra
4. Re
bus qui
Videndi
standi,
fuerit?
aut Mur
instrum
5. Rec
sericordi
ties, &
nescieba
futurum
apertissi
ni de mi
stis. Ad
Iudicii:
ternum.
6. Rec
pitalibus
sti? Infic
am supe
li, habita
se se mis
quod
bas, jan
cata ma
tem,
Quantu
rum & i
hoc jam
nunc cor
ac molli
Deo ser

sacculo clausa signantur, in Iudicio prorahenda.

4. Redde rationem de exterioribus quinque sensibus, quis apud te Videndi, Odorandi, Audiendi, Gustandi, & Tangendi usus aut abusus fuerit? Num meo honori, tuæ carni, aut Mundo & Dæmoni hæc sentiendi instrumenta adhibuisti?

5. Redde rationem de septem Misericordiæ operibus, quo animo, quoties, & in quos ea exercueris. Non nesciebas accuratissimum super his futurum in Iudicio examen. Prædixi apertissimè: Quamdiu non fecistis uni de minoribus his, nec mihi fecistis. Addidi clausulam & epilogum Iudicii: Et ibunt hi in supplicium æternum, iusti autem in vitâ æternâ. 4 a Matt. c. 25. v. 45. & 46.

6. Redde rationem de septem capitalibus noxis, quem te in iis gessisti? Inficiari non potes occultam tuam superbiam, quæ vesti, supellectili, habitationi, rebus tuis omnibus sese miscuit. Cor tuum insatiabile, quod pulchris sermonibus operiebas, jam patet. Quot libidinis peccata magis erubuisti fateri ad salutem, quam facere ad interitum. Quantum vindictæ, quantum irarum & invidiæ in alios clam coxisti? hoc jam tibi uni exedundum est. Vbi nunc corpus tuum, quod ita blande ac molliter tractasti? cui sæpe velut Deo serviisti?

88 TRIBUNAL CHRISTI.

7. Redde rationem de meis decem præceptis; Quoties, quo modo, quam graviter ea violasti? Dixisse me sciveras : si vis ad vitam ingredi, serva mandata. ^a Et non servasti. Discipulum meum scripsisse noveras : Hæc est Charitas Dei, ut mandata ejus custodiamus : & mandata ejus gravia non sunt. ^b Et tamen ea non custodisti, quantumvis facilia factu.

^a Matt.
c. 19.
v. 17.

^b 1.
Ioan.
c. 5.
v. 3.

8. Redde rationem de omnibus corporis & animi, sed & fortunæ bonis. Corporis vires, animi dotes, ceteraque commissa tibi talenta quomodo collocasti? pecuniam quibus artibus acquisivisti? acquisitam quibus studiis auxisti? auctam in quos usus expendisti? Dic, quibus exercitationibus ac curis Intellectum, memoriam, voluntatem adhibuisti.

9. Redde rationem de commisso tibi munere ac officio, quam sedulo illud & quam fideliter curasti? Oeconomus, Villicus fuisti, redde jam rationem villicationis tuæ. Patrem familias, Pastorem, Episcopum, Principem, Regem te constitui, quam curam ovium, quam subditorum habuisti? Tot tibi gubernandos tradidi, qua eos sollicitudine, qua fide gubernasti?

10. Denique rationem redde temporis bene vel male collocati: tot vitæ horas, tot menses, tot annos quomodo exegisti? Hic, ô Christiani, nau-

nauffra
horren
strân
certe a
Horre
ras ma
liter e
mo im
nibus
profec
mum
hanc
cutian

§. 3.
ti sexa
le sept
annum
riis Ca
des, q
rarum
quis in
ceptus
bo, qu
nibus
choreis
nibus
Num
è nove
novem
Christo
vio, ad
fo, è to
ras pre
sacra
Quod

nafragiorum scopulus ingens & horrendus est, ad quem omnium nostrum naviculæ si non frangentur, certe allidentur, damnum passura. Horreo & contremisco, cum tot horas male perditas, aut certe non utiliter expensas cogito. Hic panem nemo innocens. In aliis plerisque omnibus licet causa non laboremus, profecto tempus longe pretiosissimum nos reos constituet. Agedum hanc causæ partem paullulum excutiamus.

§. 3. Sunt anni unius diei trecenti sexaginta quinque, sunt octo mille septingentæ sexaginta horæ per annum. i quis redeuntibus Ianuariis Calendis interrogetur: Die fodes, quoniam abiere octo millia horarum supra septingentas sexaginta, quis in iis labor susceptus, quis perceptus ab iis fructus? quot horas cibo, quot somno, quot confabulationibus, quot otio, quot lusibus & choreis, quot demum pravis actionibus contrivisti? Responde mihi. Num in Deum tam liberalis fuisti, ut è novenis pœne millibus horarum, novem horulas elegeris, quibus te Christo tuo frateris in sacro convivio, ad id toties invitatus? Dic quæso, è tot millibus horarum, quot horas precibus, quot lectione pia, quot sacra meditatione consumpsisti? Quod si vel anni unici horas difficile

90 TRIBVNAL CHRISTI.

est ad mortales calculos revocare, quomodo de quadraginta, quinquaginta, sexaginta annorum horis rationem reddemus? Si unicus annus turbatissimam facit rationem, tot anni quam difficilem reddent, quantum turbabunt?

Objiciant hic illusores: Tam peniculatas Deus ac morosas rationes non exigit. * Quis iste horarum calculus? Ea ratione si quis sexaginta vixisset annis ubi de quingentis millibus horarum respondisset, insuper de viginti quinque millibus & sexcentis horis † respondendum foret. Quod si quis annos vitæ septuaginta numeraret, sexcenta horarum millia, & quod excurrit, tredecim millia & ducentæ horæ * rationibus inferrentur. Deus non ita minutim numerat.

Imo vero minutissima numerat. Iobum non audivimus? Omnes semitas meas observasti, vestigia pedum meorum considerasti, gressus meos dinumerasti. ^a Numerat gressus? ergo & horas. Vestigia pedum considerat? Ergo & manus, & oculos, & linguam. Omnes semitas observat? Ergo etiam ad cauponam, ad † choreum, ad lupanar. Verbum otiosum,

a Locis
proxime
fig-
natis.

* Sucht nit so gnach. † 525600.
fund. * 613200. Stund.
† Dantzboden.

L
otiosum
judica
quetur
ratione
Nos
pimus
illam,
res hor
re rem
sum De
serabil
Propte
Respon
suo, No
nostran
masti, a
lis: ar
ciem tu
Vide
miseric
quid no
cavit.
quotid
angelic
cavit à s
Et quia
dicavit
peccato
quit, in
millis
eras, &
te, & s
Tu te p
te. Om
peccata

otiosum, cogitationem abstrusam
 iudicat? ergo etiam hora non relin-
 quetur in iudicata, quâ multâ cogi-
 tationum centuriâ transvolant.

Nos gravissime nosmetipsos deci-
 pimus; cum enim modo hanc, modo
 illam, modo aliam, modo etiam plu-
 res horas sterili otiositate combure-
 re rem nihili putemus, eundem sen-
 sum Deo affingimus ignorantia mi-
 serabili. Quærit Hebræus psaltes:
 Propter quid irritavit impius Deum?
 Responsum est. Dixit enim in corde
 suo, Non requireret *. Deus ipse hanc ^{Gott}
 nostram insaniam refellens: Existi- ^{lasts}
 masti, ait, inique quod ero tui simi- ^{gesches}
 lis: arguam te & statuam contra fa- ^{hen.}
 ciem tuam. ^{Pf. 9,} Hæc fecisti, & tacui. ^{v. 33.}
 Vide, inquit Augustinus, tempus ^{a Psal.}
 misericordiæ. Quid est tacui? Nun- ^{49. v.}
 quid non corripuit? sed non iudi- ^{21.}
 cavit. Quomodo enim tacet, qui
 quotidie clamât in Scripturis, in Eu-
 angelio, in Prædicatoribus suis? Ta-
 cuit à supplicio, non tacuit à verbo.
 Et quia tacuit Deus, id est, non vin-
 dicavit, quid sibi dixit in corde suo
 peccator? Audi. Suspiciatus es, in-
 quit, iniquitatem, quod ero tibi si-
 milis; id est, parum est quia tu talis
 eras, & me talem putabas. Arguam
 te, & statuam te ante faciem tuam.
 Tu te ponis post te, ego te ponâ ante
 te. Omnis enim qui non vult videre
 peccata sua, post dorsum se ponit,
 & alio-

92 TRIBVNAL CHRISTI.

& aliorum peccata acute attendit; non per diligentiam, sed per invidiam; non volens sanare, sed accusare; se autem obliviscitur. *a* Iudicium igitur teipsum sibi ostendet.

a Aug.
tom. 8.
in Pl.
100.
mibi
pag.
459.

Verum quidem est, examen illud arcanum in cujusvis hominis morte non multis quæstionibus & responsis, non argumentis & defensionibus egebit, omnia liquida & aperti juris, omnia in syngraphis & per-

* In
schulds
brieff.

b H.
c. 65.
v. 6.

scriptionibus * Iudicis accuratissime signata sunt. Iudicis vices Isaias agens: Ecce, inquit, scriptum est coram me, non tacebo, sed reddam & retribuam. *b* Tunc anima omnes actiones, dicta, cogitationes suas unico cernet intuitu, nec poterit eorum quidquam negare conscientia undique convicta. Ita pronuntiabitur sententia, totumque hoc Iudicium brevissimo tempore peragetur.

c Apoc.
c. 2.
v. 5.

Memor esto itaque unde excideris, & age pœnitentiam, & prima opera fac. Sin autem, venio tibi, & movebo candelabrum tuum de loco suo nisi pœnitentiam egeris. *c* Recordare, unde excideris è fastigio divinæ gratiæ, in tot foeda flagitia, in barathrum gehennæ. Vt scias: Non iudicabit te Christus secundum opinionem tuam, sed secundum veritatem suam. Ab humanis divina Iudicia sunt diversissima.

CAPVT VI.

Quo loco, & quo tempore, arcanum, singulare Iudicium sit futurum,

scilicet,

Quando, & ubi reddenda sit ratio.

Mercator mirabilis Diogenes Cynicus, Laërtio teste, Athenas venit, & loco mercium exposuit venalem sapientiam. Fuit ex urbis primatibus, qui vocato puero: I, puer agebat, & vide quantum Sapientiæ infator ille stolidus pro tribus sesteritiis vendat. Fecit puer quod iussus. At Philosophus huic emptori pro ea pecunia, istud sapientiæ vendidit: *In omnibus respice finem.* Adeo placuit venale hoc dictum emptori, ut illud ingentibus litteris inscribi januis ac propylæis iusserit.

Quod Siracides à Deo petere institit, hoc Deus à quolibet nostrum exigit: Festina tempus, & memento finis. *a* Memorare novissima tua, & ^a Eccl. c. 34. v. 10. & c. 7. v. 40. in æternum non peccabis. Tot dedit Ecclesiasticus discipulo suo præceptiones, ut is non immerito queri potuisset, ac dicere: Quis infinitam hanc præceptionum congeriem memoria comprehendat? Ergo, inquit præceptor, ut summam rem complectar, documenta omnia conferam ad hoc compendium: In omnibus ope-

94 TRIBUNAL CHRISTI.
operibus tuis memorare novissima
tua, seu brevius: Memento finis, &
scito tot diebus, tot mensibus, tot
annis neglecta non posse raptim ac
subito sarciri. Quod Chrysoſtomus
dixit: Multorum dierum negligentia
non poteſt una hora expleri. Etenim
quando Chriſtus ad ſuum te Tribu-
nal citaverit, liſtorem mittet validiſ-
ſimum & oppidò robuſtum, cui reſi-
ſtere non poſſis. Nam, ut ſcias, *perem-
ptorie* proſus, ut Iuriſconſulti lo-
quuntur, citaberis. Quo autem loco,
quo tempore, quo die, qua hora, vel
etiam quo anno ad Iudicium citan-
dus ſis, nulla ſcire poteſt ſagacitate,
aut induſtria. Sed hoc ipſum jam ex-
plicatiuſ trademus. |

§. I. Tria poſſunt aſſignari tem-
pora, quibus arcanum hoc Iudicium
videatur poſſe peragi. Primum eſt,
paullo ante mortem, cum animus e-
tiamnum inheret corpori. Atqui cer-
tum eſt, ſtata lege, & tempore hoc or-
dinario id fieri non poſſe. Nam dum
animus inhabitat corpus, pro merita
hominis & delicta ad ultimum de-
ducta non ſunt. Dum halitus ſuper-
eſt, pœnitentiæ tempus eſt: nondum
ſpes omnis abſciſſa eſt. Ergo ante
mortem Iudicium non exercetur.
De iis quæ lege ſiunt extraordina-
ria, dicemus infra.

Alterum eſt tempus, quod brevi
mortem conſequitur. Ad testi-
monium

L
nium c
de Do
Chriſti
ſecundo
ſe, Iudi
tot testi
ipſo ſur
in temp
tuus eſt
bus atro
Iudicio
poſteru
major a
ſtatio g
funebri
cantant
iterum
gens eſt
Dei Iud
liquebat
homine
dus ergo
multo n
xus, no
ſtaculi f
quia, r
mihi. H
ſurrectu
vit: Iu
ſum. To
auditore
hominis
nimum d
ipſe, ſi
ſapit ma

nium citari potest notissimum illud de Doctore Parisiensi, qui anno Christiano millesimo octogesimo secundo, in æde publica Accusatum se, Iudicatum, & Damnatum coram tot testibus proclamavit. Nam cum ipso funeris die illud Iobi caneretur in templo: *Et tu responde mihi.* a Mor-^{a Iob.} tuus è sandapila se attollens, omni-^{c. 13.} bus attonitis proclamavit: Iusto Dei^{v. 22.} Iudicio accusatus sum. Ergo in diem posterum exequiæ dilatæ sunt. Hic major accursus hominum, & expectatio grandior. Omnia denuo ritu funebri peraguntur; verba solennia cantantur, *Et tu responde mihi.* Hic iterum defunctus se medium erigens è feretro, exclamavit. Iusto Dei Iudicio iudicatus sum. Nondum liquebat quid æternus Iudex hoc homine fieri decrevisset. Expectandus ergo & tertius dies. Iamque multo maximus fuit civium affluxus, non sine spe ac formidine spectaculi futuri. Ita instaurantur exequiæ, repetuntur illa: *Et tu responde mihi.* Hic denuo cadaver è capulo surrectum voce horribili succlamavit: Iusto Dei Iudicio damnatus sum. Tot ea res testes habuit quot auditores & spectatores. Hos dånati hominis clamores Bruno altius in animum demittens, cogitabat secum ipse, si sic vita hominum est, qui sapit mature sibi Iudicem delinere.

Ita

Ita cum aliis sex sociis fecisset, aliam vivendi, rationem ingressurus, illud Domini apud animum suum memorans: Tunc qui in Iudæa sunt, fugiant in montes. *a* Fugit ut ei soli se probaret vivus, cui ut Iudici sistendus esset defunctus. *b* His affinia recensent Leontius Cyprius, & Cyrillus Alexandrinus Præsul.

a Matt.
c. 24.
v. 16.
b Fran-
ciscus
de Pu-
t-o in
Vita S.
B. uno-
nis.

Enimvero Iudicium, de quo loquimur, differri post mortem non solet, quod quis forsitan ex iis quæ narrata sunt, posse deduci credat. Nec ulla differendi Iudicii causa est. Nam Iudex non eget testibus, non deliberatione, aut consultatione ulla. Ego sum Iudex & testis, dicit Dominus. *c*

c Hieron.
c. 29.
v. 23.

Tertium ergo superest tempus, quo singulare Iudicium exercetur, & est ipsum Mortis momentum. Si quidem quamprimum anima corpus deserit, sententiam Iudex pronuntiat, ita quidem ut anima statim sub illud mortis tempus intelligat, an beata sit æternum, an damnata. Atque hoc Iudicis decretum spiritus jam corpore liber melius capit, quam reorum ullus acta sua infamia, quæ populo publice præleguntur. *

*Bhr.
gidti.

Ira Iudicium hoc arcanum tempore brevissimo peragitur, eo scilicet, quod inter mortem, & alteram ætæ vitam est medium. Hinc

caelestis

L
caelestis
guri &
omnino
mentur
cinctu.
tati ob
varietate
namqu
omnino
rientur
pote fieri
id serva
nali ?
contrari
ipsum I
conscien
cum dæ
ejus Tu
nobis r
Iudex A
gum vel
nonhun
tionem
depingi
lissima c
E die
natorum
vehante
cruciar
rum, a
niant
calestib
dicantur
stæ ad
vel in i

caelestis Iudex adventum suum fulguri & furi comparat, jubetque in omnem horam, in omne imo momentum esse paratos, & stare in pro-cinctu. Neque huic temporis brevitati obstat discutiendarum rerum varietas & multitudo. In ultimo namque universali Iudicio omnium omnino mortalium causæ discuti-entur exactissime, id tamen tem-pore fiet non longo; a quanto magis id servabitur in hoc secreto Tribu-nali? Si quid rerum gestarum in contrarium afferatur, id non tam ipsum Iudicium, quam trepidantis conscientiae angustias, aut graves cum dæmonibus luctas, aut prævias ejus Iudicii ceremonias vel picturas nobis repræsentat. Vult nimirum Iudex hunc vitæ pavendum epilo-gum vel ipsis oculis ingerere. Hinc nonnunquam judiciale hanc ac-tionem in morituris velut in tabula depingit, spectatoribus, si velint, uti-lissima commonitione.

E dictis sequitur, animas dam-natorum, antequam ad inferos de-vehantur, jam pœnis Avernalis cruciari: Animas contra Beato-rum, antequam ad cælum perve-niant, jam Dei aspectu & delitiis caelestibus perfundi. Prius enim ju-dicantur, quam illæ ad Inferos, istæ ad cælum perducantur. Nam vel in ignem abripi, aut in para-

a Sen-
bapt.
Barra-
dius
putat
diens
in una
Iudi-
cio V.
niver-
sali
consta-
men-
dum.
Tom. 3
Con-
cord.
Euang
mibi
P. 609.

disum deportari executio est Iudicii.

§. 2. Quod ad hujus Iudicii locum attinet, Theologi vocum concordia dicunt, istius Iudicii sedem illic esse, ubi quisque moritur. Ita omnino ubi corpus à morte sternitur, ibi à Iudice animus judicatur. Ita idem & mortis & Iudicii locus est. Cum enim Iudex non homo solum sed & Deus sit, ubique locorum præsens est, ubi mortuus cadit, ibi tribunal figit: in cubiculo, in via, in campo, terra, marique. Cum autem nemo sciat, ubi suum quisque pratorium sit reperturus, omnia ei loca videri possunt suspecta.

Quoniam vero mors ut plurimum in cubiculo, seu conclavi & in lecto nos invadit, ferit, confodit, traditque Iudici, utilissimum profus erit, si domi suæ, in suo quisque cubiculo, Tribunal sibi cogitatione fabricetur, seipsum sic exhortando: En hic meus in me Iudex sedebit, hic tutelaris Angelus, hic accusator diabolus stabit, hic ego jacens & prostratus sententiam irrevocabilem excipiam; hic Iudicabor, hic ego intelligam inter quos Aternitate tota victurus sim. Quocirca quotidie (sic statuo) Tribunal, hoc mihi meæque causæ constructum studiosissime contemplanabor, ne unquam Iudicii hujus memorem, in vitia deflectam, rationes

tionem
impar
borem
Hic
matu
cipu
dissin
caco
cogit
invid
dicta
clesia
dum)
lens:
adole
tuum
ambu
tu oc
pro h
Iudici
Hic
Inber
nam,
tum,
nullo
tium
Scient
quæ i
lia, ve
pinqu
va desi
Illius
dium
lis cog
dicem

tiones meas implicem, ad Iudicem imparatus veniam, iniqua causa laborem.

Hoc demum est pie vivere, hæc mature prævidere. Tunc vero præcipue Iudicium hoc in animo validissime imprimere conducit, cum cacodæmon impuras ac libidinosas cogitationes suggerit, cum ira aut invidia faces admovet, cum ad vindictam stimulos subdit. Eo nos Ecclesiastes (quod sapius inculcandum) non sine acerba ironia impellens: Latere ergo juvenis, inquit, in adolescentia tua, & in bono sit cor tuum in diebus Iuventutis tuæ, & ambula in viis cordis tui, & in intuitu oculorum tuorum: & scito quod pro his omnibus adducet te Deus in Iudicium.

Hic Chrysostomus consilium saluberrimum subjiciens: Post cœnam, inquit, quando itis dormitum, quando estis decubaturi, & nullo præfente multa quies & silentium, excita Iudicium tuæ conscientiæ, ab ipsa rationes exige & quæ interdum mala cepisti consilia, vel dolos construens, vel propinquum circumveniens, vel prava desideria suscipiens, ea cum in illius quietis tempore, in medium adduxeris, & improbis illis cogitationibus conscientiam iudicem dederis, eas fodica & dilania,

a Eccl.

c. 11.

v. 9.

100 TRIBVNAL CHRISTI.

lania, & de eis pœnam sume, occide cogitationem quæ peccavit. Hæc fiant singulis diebus, nec prius dormieris, o homo, quam mente versaveris, quæ à te interdium perperam acta sunt: & die sequenti eris omnino tardior ad ea ipsa rursus aggredienda. Et quod facis in pecunia, nec finis ut duo dies prætereant, quin, cum famulo rationem ineas, ne confusionem inducat oblivio, hoc etiam fac in actionibus. Singulis diebus vesperi ab anima rationem exige, & cogitationem quæ peccavit, condemna eam, veluti in ligno suspende, & torque, & jube ne amplius ea aggrediatur. Ne tantum itaque bonum neglexerimus. Qui hoc enim hic Iudicium statuerit, acerbas illic pœnas non dabit.

aChryl
tom. 1.
hom.
in ps. 4
pro-
pius
finem
mih
p. 618.

Ita liquere censeo, quod arcani Iudicii tempus sit, & quis locus. Nunc porro videndum, an Christus has temporis ordinatissimas leges non subinde mutaverit, & quam ob causam.

§. 3. Beato Gregorio ex fide narrante Crisorius homo nobilis, & tam vitiorum, quam numorum dives, tã avaritiæ quam libidinis & arrogantia sordibus mersus, diu felix, diu sanus, demum morbo tentari cœpit, & ita sensim deduci ad extrema. Sub ultimam vitæ horulam vidit viros a-
terrimos, qui formidabili corona
morientis

morie
latu
turi.
spicer
fudar
ximur
curre.
ac lug
conve
men,
dit. S
groti
cati a
mas l
cere, n
lo cor
torqu
eunqu
illic c
stygis
ne tam
effugit
Dei? I
sus: C
ties vu
rum
sep
cogna
auxiliu
evocat
undiqu
cum ful
clamav
ne, in
juvit, in

morientis lectulum sepebant, evoluturam animam ad inferos abrep-
 turi. Hic miser expallescere, circum-
 spicere, contremiscere, totis artubus
 sudare, & filium suum nomine Ma-
 ximum alta voce inclamare: *Maxime
 curre.* Mox adest filius, qui turbatus
 ac lugens ceteram quoque familiam
 convocat. Præter moribundum ta-
 men, nemo Avernales Æthiops vi-
 dit. Satis autem pallor & tremor æ-
 groti testabatur, qui hospites nō vo-
 cati advenissent. Nā æger ne teterri-
 mas larvas ex Orco cogeretur adspi-
 cere, modo huc, modo illuc in lectu-
 lo corpus volutabat, miserrime se
 torquens in omnem partem. Quo-
 cunque autem se vertisset Crisorius,
 illic oppositos cernebat ex antris
 stygiis leones. Quid faceret obsidio-
 ne tam arcta cinctus, quò moliretur
 effugium, cuius opem imploraret?
 Dei? Irascebatur tam graviter offen-
 sus? Conscientiæ? Adversabatur to-
 ties vulnerata. Calitum aut Angelo-
 rum? Non audiebant, non auditi
 sapius, & contempti. Familiæ ac
 cognatorum? Frustra. Serum est
 auxilium humanum, cum mors jam
 evocat ad Iudicium. Ita Crisorius
 undique & undique angustiis cir-
 cumfusus, quanta potuit voce suc-
 clamavit: Inducias vel usque ma-
 nē, inducias. Nemo audiit, nemo
 juvit, inducias concessit nemo. Nam
 inter

inter illas ipsas voces expiravit.

Hæc induciarum petitio, mi Crisofori non mala, sed nimis fera fuit. Ante Iudicium paranda est iustitia. Constat autem, inquit Gregorius, quia pro nobis ista, non pro se viderit, & ejus visio nobis proficiat, quos adhuc divina patientia longanimitè expectat. Nam illi tetros spiritus ante morrem vidisse, & inducias petiisse quid profuit, qui easdem inducias quas petiit, non acce-

pit? a

a Gre-
gor. l.
4. dial.
c. 38.

Iam enarrata venerabilis Beda confirmans: Novi ego ipse fratrem, ait, quem utinam non nōssem, cujus & nomen si expediret, dicerem. Hic in cœnobio nobili corruptis fuit moribus. Eam ob rem à majoribus, imò & à sociis strenue monebatur. At ille quo cœperat pede progressus ad frugem se non correxit. Tolerebatur tamen, nam tanto melior erat artificio, quanto moribus deterior. Ebrietatis & vitia ebrietatem comitari solita, ei familiaria fuerunt. Hinc officinam suam fabrilem magis, quam templum, quam preces, & psalmos curabat. Vnde in eum dici poterat tunc notum cœnobiis verbum: Qui templum fugit, infernum querit. Correptus demum letali morbo, extremæ lineæ admotus est. Angebat hominem non tam mors, quam Iudicium & reddenda

ratio,

ratio.
fufis
tionis
barath
pham
juxta
fedem
dita q
gro pe
jam ex
tempu
meum
advert
ni Sacr
daver
bii loc
eo pre
O q
rienti
morte
tos. A
minen
tigit h
ciorū,
§. 4.
pius, p
mo ju
tia feri
quia m
vina cu
dæmon
tandus
Deus p
ideo &
pridem

ratio, jamque fociis lectulo circum-
 fusis æger mœstissimus, & despera-
 tionis plenus: Video, aiebat, hians
 barathrum; video in flammis Cai-
 pham & ceteros Christi parridas;
 juxta hos proximam mihi paratam
 sedem video. Cohorruerunt ad au-
 dita qui aderant, & pœnitentiam æ-
 gro persuadere laborarunt. At ille
 jam exspes: Non est amplius, aiebat,
 tempus mutandæ vitæ: Iudicium
 meum jam esse completum anim-
 adverto. Dixit & exhalavit, sine om-
 ni Sacramentorum munimine. Ca-
 daver hominis ad ultimum cœno-
 bii locum abjectum est, nec ullæ pro
 eo preces sunt fuscæ.

O quantum est, inquit Beda, mo-
 rientium diferimen! Stephanus
 mortem obiturus vidit calos aper-
 tos. At homo ille infelix morte im-
 minente vidit apertos Inferos. Con-
 tigit hoc nuper in provincia Berni-
 ciorū, & magna illico fama surrexit.

§. 4. Hæc talia Deus permisit sæ-
 pius, permittitq; fieri, non quod ho-
 mo judicandus ante mortem senten-
 tia feriaturo decretoria, sed ideo, vel
 quia moribundus, dum valebat, di-
 vina curæ non habebat, ita merito
 dæmonibus, quos audiebat, exagi-
 tandus varie permittitur, vel quia
 Deus prævidet non emendandum,
 ideo & deserit illum, ab illo jam
 pridem desertus, vel certe in eo-

a Bed
 lib. 5
 Hist.
 Anglæ
 rum c.
 15. to-
 10.

104 TRIBUNAL CHRISTI.
zum sit gratiam, qui morituro ad-
sunt, ut cum talia legerint, audierint,
viderint, arcanum hoc Iudicium
tanto altius animo insculpant.

a Sunt
anni 36
circi-
ter. Adde quod ante annos non adeo
multos a nostris oculis spectatum
est. Vir doctus, noti ac magni nomi-
nis (nomen silemus studio) & ad
mundi leges examissim factus, plu-
rima scivit, viditq; experientia mul-
ta: atque si corpus spectes, procerus,
vegetus, decore aspectu, atate virili
florantissima, frequens in aulis, op-
timatibus charus, linguarum non
rudis, peritus Iuris, magna auctori-
tatis. Annos pauculos in conjugio e-
git, & ad extrema deductus est. Hic
se se Catholicum professus non omi-
sit ante Iudicium interrogare seip-
sum, & parare Iustitiam, fecitq; quod
hominem Christianum eo tempore
decebat. Sed paullo antequam age-
ret animam, jacuit immotus, & sub-
ito diductos oculos levavit, perinde
si quis ei dixisset: Attende jam, quæ
sibi prælegentur.

In Imperii civitatibus moris est, ut
cum reus ad supplicium vincus pro-
ducitur, prius sistatur in foro, ut ipse
met inter densam plebem audiat a-
cta sua recitari. Hic præco editum lo-
cum occupans, & silentiū indicens,
sic incipit: Qui præsens hic adstat,
Leonardus Mercurius, captus & li-
gatus, sexages majoris momenti

curta.

futta
Cu
tolla
reus
re, &
gatu
mori
hian
aufcu
oculo
voce
Quid
est lo
mam
tentia
Zac
meos
ejus
mus
vir, ju
ipsas o
am ex
gilem
lam li
stris a
incipi
gis sen
capite
Stilla
gsfang
licht d
gm. C
stheil d
Stran
Zott g
† Te hil
altrac

furta cōmisit. Quapropter sententia Curia, Sicca manu in patibulum attollatur, finiatq; vitam laqueo. * Hic reus plerumque auribus arrectis stare, & attendere quid publice prælegatur. Non aliter ille, quem dixi, moribundus aliquantisper oculis hiantibus jacuit, velut acutissime auscultans, quid prælegeretur: dein oculos submittens sine ulla ulterius voce cœpit agere animam. Ita finiit. Quid ei prælectum sit, nostrum non est scire. Salvet unusquisque animam suam, & ad audiendam sententiam, mature se comparet.

^a Hie-
rem. c.
51. v.

Zacharias vates: Levavi, ait, oculos meos, & vidi; & ecce vir, & in manu ejus funiculus mensorum. ^b Levemus oculos & suspiciamus; en venit vir, judex Orbis, dicta & facta, sed & ipsas cogitationes ad legis suæ lineam examinaturus. Nunc obsecro, vigilemus & quotidie rectissimam illam lineam omnibus actionibus nostris applicemus. Non satis est bene incipere, sed bene finire †. Nihil magis serium esse potest, quam de suo capite causam dicere.

^b Zach.
c. 2. v.

* **G**as **H**ic

Stilla: Gegenwärtiger Leonard Kämpfer / gefangen und gebunden / hat 60. vnderschiedliche angriff inn grösserem Diebstal begangen. Soll derowegen nach Recht vnd Bruchheit eines Ehrsamten Rathes / durch den Strang mit druckner Hand vom Leben zum Tode gerichtet werden.

† Es hilft nichts / was spannen / sonder was abbrechen.

106 TRIBVNAL CHRISTI.

Hic Augustinus adest, & veter-
num excutiens: Cum venerit Iudicii
tempus, inquit, correctionis locus
non erit, sed tantum damnationis:
Et erit ibi poenitentia, sed infructuo-
sa, quia sera. Hodie hortatur te, ne
judicet te: & qui Iudex tuus futurus
est, ipse est hodie advocatus tuus *a*.
Cum Syriae Rex Benadab infelicis-
sime pugnaverit, centum millibus
suorum caesis, ipse vix vitam fuga ser-
vans latebras quaesivit. Ad quem fa-
muli fugae socii: Ecce, inquiunt, au-
divimus quod Reges domus Israel
clementes sint: ponamus itaque sac-
cos in lumbis nostris, & funiculos in
capitibus nostris, & egrediamur ad
Regem Israel: forsitan salvabit ani-
mas nostras *b*. Quod suaserant, fece-
runt. Consilium optimum, nobis e-
tiam profuturum. Mature igitur
stringamus lumbos saccis continen-
tia, induamus collum laqueis poeni-
tentiae, & pro se quisque clamet: Vi-
vat, oro te, anima mea. Miserebitur
nostri, ne diffidamus; Rex Israel, &
animas nostras in iudicio servabit.
Qui mite cupit Iudicium, ante Iudi-
cium sibi Iudicem devinciat.

a Aug.
in Pl.
51. mi.
hi p.
205.

b Reg.
c. 20.
v. 31.

CAPVT

Quis in arcano hoc Iudicio fit Iudex;

seu,

Cui reddenda sit ratio.

Non multis eget hæc quaestio. Afferimus & proclamamus Orbi: Dominus Iesus, humanae gentis Servator Christus, hic unus & solus Iudex est in omnes omnino homines. Eleganter olim cecinit Prudentius:

Hic testis, hic est arbiter,

Hic intuetur quicquid est,

Humana quod mens concipit.

Hunc nemo fallit Iudicem.

Hunc ipsum Iudicem velut digito monstrans Augustinus: Ille, inquit, qui stetit ante Iudicem, ille qui alapas accepit, ille qui flagellatus est, ille qui consputus est, ille qui spinis coronatus est, ille qui colaphis cæsus est, ille qui in ligno suspensus est, ille cui pendenti in ligno insultatum est, ille qui in cruce mortuus est, ille qui lancea percussus est, ille qui sepultus est, *a* ille ipse omnium hominum Iudex est. In cuius manu anima omnium viventis & spiritus universae carnis hominis. *b* Nihil in hoc dubii aut controversiae, quod sacris paginis jam confirmamus, & ad ea quae dubia

a Aug.

tom. 8.

in Ps.

96. ini-

tio,

michi

p. 442.

b Job.

c. 12.

v. 10.

108 TRIBUNAL CHRISTI.
dubia videri possunt respondemus.

§. I. Dominum Iesum reparato-
rem Orbis, vivorum ac mortuorum
omnium esse Iudicem sacra volumi-
na explicatissime testantur. Princeps
Apostolorum Petrus Cornelium
centurionem in urbe Casarea Chri-
stianis sacris imbuens, cum de Chri-
sto redi vivo verba faceret : Ipse est,
inquit, qui constitutus est à Deo Iu-
dex vivorum & mortuorum. Huic om-
nes Prophetæ testimonium perhi-
bent. ^a

^aAA&or
c. 10.
v. 42.

Athanafius suis verbis subsecutus:
Venturus est, inquit, Iudicare vivos
& mortuos: Ad cuius adventum om-
nes homines resurgere habent cum
corporibus suis, & reddituri sunt de
factis propriis rationem. ^bDe eodem
hoc Iudice Matthæus: Cum, inquit,
venerit filius hominis in maiestate
sua, & omnes Angeli cum eo, tunc
sedebit super sedem maiestatis suæ:
& congregabuntur ante eum omnes
gentes; & separabit eos ab invicem,
sicut pastor segregat oves ab hædis;
& statuet quidæ oves à dextris suis,

^cMatt.
c. 24.
v. 31.
& seq.
^dMar-
ci c. 13
v. 26.

hædos autem à sinistris. ^eDe eodem
Marcus: Videbunt, inquit, filium ho-
minis venientem in nubibus cali
cum virtute multa & gloria. ^dEa-
dem & beati Lucæ verba sunt: Tunc
videbunt filium hominis venien-
tem cum potestate magna, & maje-
state. ^e

^eLuc.
c. 21.
v. 27.

De

De eodem hoc Iudice Paulus : Omnes nos, inquit, manifestari oportet ante Tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis prout gessit, sive bonum, sive malum. ^{a Res^{aa} Cor. c. 5. v. 10.} liquida prorsus & nimis quam certa. Verum hi testes de universali Orbis Iudicio loquuntur, in quo Christum Iudicem futurum asserunt. Sed num etiam Iudex est in singulari hoc Iudicio? Est omnino hic idem ipsissimus Iudex. Dilucide Ioannes: Neque enim, inquit, Pater iudicat quemquam. Sed omne Iudicium dedit Filio, ut omnes honorificent Filium, sicut honorificant Patrem. ^{b Ioã. c. 5. v. 22.} Ita omne Iudicium tam universale quam singulare à Patre commissum est Filio. Filius tam potestatem quam scientiam iudicandi habet. Filio jus gladii commissum est. Nam ipse de sua potestate: Data, inquit, est mihi omnis potestas in cælo & in terra ^{c.} Idem affirmat Ioannes: ^{c Marc. c. 28. v. 18.} Quia omnia dedit ei Pater in manus ^{d.} Et Patrem ipsum alloquens: ^{d Ioã. c. 13. v. 3.} Sicut, ait, dedisti ei potestatem omnis carnis ^{e.} Idem asserit Daniel: Dedit ei potestatem, & honorem, & regnum ^{f.} Ideo in vestimento & in femore ipsius scriptum: Rex Regum, & Dominus Dominantium. ^{g Apoc. c. 19. v. 16.} Potestas ergo Iudicandi Filio est tradita.

Nec scientia deest, nam omnes
tam

110 TRIBVNAL CHRISTI.

tam hominum, quam Angelorum cogitationes inspicit Christus, videtque non solum res creatas, sed eas etiam omnes quæ quoquo modo creari aut esse possent *a.*

a Idque scientia
Vilio-
nis, ut
Theo-
logilo-
quan-
tur.
b S.
Thom.
parte 3
q. 10.
a. 2.
con-
clusio-
ne.
c Job.
c. 12.
v. 13.

Principis Theologi Thomæ Aquinatis verba sunt: Anima Christi omnia novit in Verbo proprie, quæ quocunque modo sunt, fuerunt, vel erunt *b.* Apud ipsum est sapientia & fortitudo; ipse habet consilium & intelligentiam *c.* Hanc infinitam Christi sapientiam ac scientiam Bernardus pulchre adumbrat his verbis: Non minus habuit sapientiæ, vel potius non minus fuit Sapientia Iesus conceptus, quam natus, parvus vel magnus. Sive ergo latens in utero, sive vagiens in præsepio, sive jam grandiusculus interrogans doctores in templo, sive jam perfecta ætatis docens in populo, æque profecto plenus fuit Spiritu sancto. At vero puer, quando volebat, & quibus volebat, sapiens apparebat, quando & quibus volebat, sapientior; quando & quibus volebat, sapientissimus, quamquam in se nunquam esset nisi sapientissimus *d.*

d Bern.
hom. 2
Super
Missus
est,
circa
med.
mih
pag. 22

Cum ergo Christus & potestatem & scientiam judicandi habeat, jus gladii, seu jurisdictionem in omnes homines judicandos jure meritissimo exercet. Sequitur omnino judi-

ciaria

LIBER I. CAP. VII. III

ciaria Christi potestas naturam humanam, in tali, ut schola loquuntur, hypostasi, ^a quatenus nimirum ^b Christus, homo Deus est. Hic dubiis seu quaestiunculis aliquot respondendum.

S. 2. Quaestiuncula I. Quis igitur Iudex fuit ante mille sexcentos & plures annos, quis ab Orbis incunabulis? Ille ipse qui in apostatas angelos sententiam tulit, eosque ad aeternos rogos damnavit, qui & angelis perseverantibus jus dixit, quibus caelestem gloriam adjudicavit Deus Optimus Maximus. ^b Priusquam filius Dei hominem inderet, Christus non fuit, & quod sequitur, ^b iudicio praesidere, causas definire, sententiam dicere, supplicia vel praemia decernere non potuit. Factus est in tempore homo, qui ab aeterno erat Deus, a quo constitutus est Iudex.

Omnes quidem quotquot ab Orbe condito Dei amici, & gratiae divinae compotes fuerunt, ob Christum venturi promerita, in eo dignitatis gradu collocati sunt, non tamen a Christo iudicati sunt. Nam Christus iudicium hoc sceptrum fuso sanguine, toleratis cruciatibus, anima data promeruit. Ita jus gladii tunc exercere coepit, cum vitam clausit. Moriendo factus est Iudex.

^b Seu, ratione unionis hypostaticae

^b Fuit hoc Iudiciū tribus SS. Triados personis commune, quāvis Filio seu Verbo, per appropriate tionē tribuere. c. Iudicatio hęc statū gloriofo conveniebat, etiam ante Ascensionem

TI.
prum
ider
d eas
modo
Aqui
sti o
quæ
t, vel
ria &
am &
nitam
n Ber
s ver
entia,
entia
par
ens in
o, si
ogans
ri per
o, æ
tu fan
lebat,
ppare
at, fa
vole
quam
entissi
est
at, jus
omnes
eritissi
o judi
ciaria

112 TRIBVNAL CHRISTI.
Iudex tam vivorum quam mortuo-
rum.

Quocirca non ii solum qui jam post Christi mortem recipiuntur celo, sed & ii omnes qui in lege prisca recepti sunt Abrahæ sinu, Servatori Christo id totum in acceptis referant. Sic in Hebræa curia vociferatur Petrus : Non est in alio aliquo salus. Nec enim aliud nomen

2A&or
c.4.v.
11.&
12.

est in quo oporteat nos salvos fieri. **Quæstiuncula H.** Num Christus descendat è cælo ad hoc Iudicium, an vero judicandi homines evehantur in cælum ? Neutrum necessarium. Nam Iudex non homo solum, sed & Deus est, qui nusquam locorum non præsens est. Non nescio Augustinum dicere : Cum anima separatur à corpore, veniunt Angeli ut perducant illam ad Tribunal Iudicii *b.* Ajo hominem judicandum non potius deduci ab Angelis ad Tribunal, quam sisti Iudici : lata vero sententia, tum vero ab Angelis anima è loco iudicii evehitur ad cælum, vel à diabolis abripitur in tartarum : Atque hoc voluisse Augustinum, & si qui alii similiter locuti, satis compertum est.

b Aug.
lib. de
Vani-
tate
seculi
cap. i.
Inno-
cencius
Ter-
tius
Ponti-
fex
crea-
tus
Anno
1198.
l. 2. de
contem-
ptu
Mundi
c. 43.
seu 91.

Quæstiuncula III. Num animæ suum Iudicem videant audiantque ? Diversæ hic opiniones. Innocentius existimat sub arcani Iudicii tempus hominibus tam probis quam im-

impr
spect
ba
nus q
diatu
in cr
ad c
esse
sua o
dicite
quem
Q
Chri
ejus a
mini
tation
bis A
ventu
id est
paret
stus i
stus d
eum
dum
jus. b
Op
extor
non s
cum c
terror
Nos
ab un
videri
Videri
quos a

LIBER I. CAP. VII. 113

improbis Christum crucifixum a spectabilem obversari. Auctoris verba sunt hæc: Videt etiam tam bonus quam malus, antequam egrediatur anima de corpore, Christum in cruce positum. Malus videt sibi ad confusionem ut erubescat se non esse redemptum sanguine Christi, sua culpa exigente. Vnde de malis dicitur in Euangelio. Videbunt in quem transfixerunt. *a*

Quod intelligitur de adventu Christi ad Iudicium, & de adventu ejus ad diem mortis cujuslibet hominis. Bonus vero videt ad exultationem. Et hoc habemus ex verbis Apostoli, qui ait: Usque in adventum Domini nostri Iesu Christi, id est, ad diem mortis, quando apparet tam bonis quam malis Christus in cruce positus, & ipse Christus de Ioanne Evangelista ait: Sic eum volo manere donec veniam, dum scilicet veniam ad obitum ejus. *b*

Opinio pia, & quæ non videatur ex toto refellenda, cum incredibile non sit, à multis in obitu Christum cum cruce conspici, aut solatio, aut terrori.

Nos cum Theologis arbitramur, ab uniuscujusque hominis anima videri Christum Iudicem, & audiri. Videri quidem non corporis oculis, quos anima non habet, sed Intelle-

*a*Videbit eum omnis

oculus, & qui eum pupa gerant

Apo. c. i. v. 7.

*b*Ioan. c. 19. v. 7.

174 TRIBUNAL CHRISTI.

a Ea
samen
Visio
vera
est,
non
imagi-
naria.
b Cor-
nelius
de La-
pide in
c. 12.
Zacha-
ria, sic
loquitur
Christus de
caelo
non
descen-
dit,
sed per
mentra-
lem lo-
cutio-
nem
manens
in caelo
empy-
reo lo-
quitur
anime
mi-
granti
e cor-
pore in
terra.
reve-
lans ei
sua fa-
cta, di-
ctans
que
senten-
tiam
vitae
vel
mortis
aeter-
nae.

ctus 4. Audiri autem eo modo quo videtur. Nec obstat Christum in caelo existere, & ibi esse animam ubi collapsum ejus tugurium corpus est. Nam uti spiritualis auditio praesentiam loquentis non exigit, ita nec talis visio, eum coram adesse vult, qui videndus est. Quemadmodum ea quae terra profundissime abdit, quaeque caelum ab oculis remotissima tegit animo contemplamur, ita Spiritus corpore liber a se distantia cernit, auditque. Sic anima suum Iudicem videt, & sententiam in se prolatam percipit. At vero ante mortem Christi Domini animarum nulla Deum Iudicem videre potuit b.

Sed quaeas etiamnum, qua forma Christus Iudex se spectandum praebet? Censent Theologi, Christum Iudicem ad uno quoque spectari ea omnino forma quam Discipulis exhibuit cum in caelum ascendit, quam in caelo retinet, quamque etiam supremo Mundi die, cum de caelo ad judicia exercenda descendet toti humanae genti spectandam dabit. Hanc vero formam potestate, gloria, majestate ultra quam dici potest, conspicuam esse censendum est.

§. 3. Talis est ergo Iudex Dominus Iesus, qualem Siracides desiderans: Noli, aiebat, querere fieri Iudex, nisi valeas virtute irrumperere ini-

I
iniqui-
ciem n-
qui re-
tentiss-
pertin-
tes ex-
Hic ill-
endus
iram a-
& una
dam vo-
mete
habet
nam. I
Hic
mendu
incorru-
ingeni-
morter-
rumpe-
cum se-
rum po-
quatis
lut m-
quam a-
se desu-
O di-
rumper-
mortisq-
quam p-
bet mu-
implepe-
auro, se-
ipse met-
cari; n-

LIBER I. CAP. VII. 173

iniquitates, ne forte extimescas faci-
 ciem potentis ^a. Hic ille Iudex est <sup>a Eccl.
 c. 7. v. 6</sup>
 qui regum & Imperatorum, qui po-
 tentissimorum iratos vultus non
 pertimescit, qui omnium iniquita-
 tes exactissima justitia perrumpit.
 Hic ille omnibus mortalibus metu-
 endus arbiter, qui seipsum suamque
 iram æquissimam velut depingens,
 & una familiarissime monens: Osten-
 dam vobis, inquit, quem timeatis: ti-
 mete eum qui postquam occiderit,
 habet potestatem mittere in gehen-
 nam. Ita dico vobis hunc time <sup>b Luc.
 c. 12.
 v. 5</sup>

Hic ille Iudex est ab omnibus ti-
 mendus, iudex plane inadulabilis, &
 incorruptissimus. Amor vitæ tam
 ingeniosus & callidus est, ut jam
 mortem pæne ipsam didicerit cor-
 rumpere. Nam homines opulenti,
 cum se vicinos morti sentiunt, au-
 rum potabile ac sorbitiunculas è li-
 quatis margaritis hauriunt, hoc ve-
 lut munere deliniunt mortem,
 quam aliquanto saltem tempore à
 se destinant.

O divites mortem fortassis cor-
 rumpere potestis; sit ita. At vitæ
 mortisq; Iudicem corrumpere nun-
 quam poteritis. Manus ille non ha-
 bet muneribus, sed eleemosynis
 implendas. Cælum non vendit
 auro, sed virtutibus. Permisit sese
 ipsemet vendi, cum venisset judi-
 cari; non permittet se emi, cum

115 TRIBUNAL CHRISTI.

venerit iudicare. Permisit sibi ferro configi manus, cum penderet veluti reus latronum medius, idque ne ad supplicium raperentur rei; at non permittet sibi manus illini auro, cum aderit iudex puniturus reos. Hunc ergo timete.

Plurima Deus ab omni awo per Angelos velut vicarios egit, & etiam num agit. Per Angelos solatur & erigit, tuetur & protegit; per Angelos ducit & reducit, vindicat & punit; per Angelos medetur & sanat, instruit & voluntatem suam explicat; Per Angelos pugnat, & totos fundit exercitus; per Angelos in orbe plurima gubernat, non tamen quemquam iudicat per Angelos.

Potuisset equidem Deus cui voluisset Angelorum hoc muneris demandare, ut is in defunctos sententiam proferret, & vel premia sempiterna, vel supplicia denuntiaret. Verum hanc potestatem Deus soli Filio reservavit. In plurimis vices & personam Dei sustineant Angeli, ius gladii, officium iudicandi eis non convenit, nam & ipsi arcanum hoc iudicium subierunt.

Tibi soli, Domine Iesu, arbitrium vitæ necisque in omnes homines à Patre assignatum, tibi datus est Gladius. Quem eo etiam nomine meruisti, quia & ipse ut reus sub iudice ste-

ce st
simo
pif
tha a
cum
nus
tit f
qui
niet
lis p
quen
tem
Er
cand
ne,
judic
& qu
fuit
mus
tem d
re, q
homi
cium
quia
& soli
judic
Rex
di, ai
nis ca
judici
Memo
saculo
sares,
tem ju
gelos,

ce ste-

LIBER I. CAP. VII. 117

ce steteristi, sed innocens sub iniquissimo, a quo sententiam mortis accepisti, è pratorio raptatus in Golgotha ad supplicium in crucem. Hæc secum suaviter expendens Augustinus: Sedebit iudex, inquit, qui stertit sub Iudice. Damnabit veros reos, qui factus est falsus reus. Ipse veniet, forma illa veniet. *a* Sic Apostolis prædicunt Angeli: Sic veniet, quemadmodum vidistis eum euntem in calum. *b*

Ergo homines ab homine iudicandi sunt, & quidem ab eo homine, qui ob humilitatem nimiam & judicari & condemnari se passus est, & quidem pro iis quos iudicaturus fuit. Quod clare significat charissimus huic iudici discipulus. Potestatem dedit ei, etiam iudicium facere, quia filius hominis est: *c* quia hominem induit, quia Pilati iudicium accepit, quia sanguinem fudit, quia mortem subiit. Huic igitur uni & soli, & Angelorum nulli, potestas iudicandi congruit. Quod Hebræus Rex David sedulo meditatus: Exaudi, ait, orationem meam: ad te omnis caro veniet. *d* Misericordiam & iudicium cantabo tibi, Domine. Memor fui iudiciorum tuorum à sæculo, Domine. *f* Tu Reges & Cæsares, Tu omnem humanam gentem iudicas, Tu ipsos iudicasti Angelos, Cui cura est de omnibus, ut

a Aug. tom.*ferm.**64. seu ult. de**Verbis Domini c. 7.**mibi pag. 92**b Act. c. 1. v. 11.**c Ioan. c. 5. v. 27.**d Psal. 64. v. 2**e Psal. 100. v. 1.**f Psal. 118. v. 51.*

118 TRIENVNAL CHRISTI.

ostendas quoniam non iniuste iudicas iudicium *a*. Ad te veniet omnis caro.

a Sapient.
c. 12.
v. 13.

Eam ob causam par est modis omnibus, ut in Christum Dominum Iudicem nostrum devotione, quanta possumus, feramur maxima. Quisquis es ne causa cadas (res capitis est) mature tibi Iudicem concilia. Hic quæso, liceat paullo apertius ac liberius loqui.

* Gel.
Same
Quis
Dach.
Deff.

Subinde novas nescio quas atque peregrinas sanctitates sequimur, religiones * exoticas aut excogitamus ipsi, aut ab aliis excogitatas velut ingeniosam pietatem arripimus, & multum nos credimus promovisse cum diversa facimus ab aliis. Dum his inhaeremus, Christum patientem, Christum crucifixum non sine injuria transimus. O Christiane nominis tui memineris, & à quo illud traxeris, considera.

Augustinus non sine acrimonia nos commonens: Quid prodest nomen, inquit, ubi res non est? Quam multi vocantur Medici, qui curare non norunt? Quam multi vocantur Vigiles, qui tota nocte dormiunt? Sic multi vocantur Christiani & in rebus non inveniuntur, quia hoc quod vocantur non sunt: id est in vita, in moribus, in Fide, in Spe, in Charitate *b*. Quomodo ergo te gloriaris esse Christianum? Nomen habes, &

b Aug.
rom. 9.
in e-
pist. 1.
Ioan.
tract. 4.
c. 3.
Ibid.
tract. 5.
hæc.

facta.

facta non habes. Qui Christum non habet in se, Christianus non potest dici. *a.* Christus sit origo, & radix, & caput Christiani *b.* Ad hanc originem, ad istam radicem, ad hoc caput omnis nostra se convertat devotio. Quod Romani veteres in supplicibus libellis ad suos Cæsares subscripserunt; id nos erga Christum jure meritissimo usurpemus: Numini Majestatique Tuæ devotissimi: Tibi Christe, Tibi Domine Iesu vivimus, Tibi morimur, Tibi facimus omnia.

§. 4. Hæc eo spectant, ut Christum tanquam hominem ac nostrum jam fratrem, nostrum olim iudicem assidue prosequamur singularissimo affectu. Cujus rei principium ac fundamentum est, hunc ipsum hominem Virginis filium in animo, cogitatione depingere. Arbitrarium vero est cujusvis affectui, vel Christum in gramineis cunis infantulum, aut novennem puerulum, aut duodecennem adolescentulum inter Hebræos doctores medium, aut etiam juvenem sedecim, vel septemdecim, aut plurium annorum cum domi fabrile opus tractaret, & defuncto jam Iosepho tam sibi quam matri victum manu pararet, menti insculpere. Fortasse Christus placet adultior? Ergo virili ætate, aut in solitudine jejunantem, aut jam

a Et
tom.
10.
serm.
13. in
Natali
Domi-
ni.
b Et
tom. 7.
lib. 3.
contra
Cres-
conis
c. 8.

120 TRIBVNAL. CHRISTI.

concionantem, & modo turbas, modo
 Apostolos docentem, & miracula
 patrantem, jam terra, marique pere-
 grinantem, jam in viis, in montibus,
 in Synagogis nostri causa ludantem,
 jam etiam solum orantem, in ani-
 mo imprimere conducet. An forte
 magis pietatem inflammabit Chri-
 stus patiens? Ergo vel cum Apostolis
 cenantem, aut inter olivas precan-
 tem, & sanguine manantem, aut an-
 te iudices stantem: aut vincum ad
 columnam, & flagellis caesum, aut
 spinis redimitum, aut in purpurae
 sublimi populo monstratum, aut
 suis vestibus indutum, & lignea mo-
 le gravatum, aut ante crucis ascen-
 sum in saxo residentem, myrrha &
 felle refocillatum, aut jam spolia-
 tum vestibus, vulneribus & sanguine
 amictum, & in cruce sublatum, aut
 etiam de cruce in matris sinu collo-
 catum, aut jam in tumultu composi-
 tum ante oculos proponere iuvabit.
 An vero plus afficit Christus jam im-
 mortalis? Ergo Dominus jam redivi-
 vus prout vel matri, vel Apostolis,
 vel matronis piis, vel discipulis aliis
 se videndum praebuit, vel ea forma
 qua ex Oliveto in caelum ascendit,
 aut qua in caelo dominantium do-
 minus beatos omnes reficit, aut illa
 certe quam venturus iudex toti hu-
 mano generi exhibebit, animo con-
 cipiendus.

Hoc

LIBER I. CAP. VII. 121

Hoc aſo, in quacunq; ætate aut actione Chriſtus Chriſtiano magis placeat, in ea illum quilibet in ſuo ſibi animo quam poteſt accuratiſſime cogitatione depingat, ſeu infantem, ſeu puerum, ſeu adoleſcentem, ſeu virum; ſive docentem, ſive orantem, ſive patientem aut morientem, ſentiat ſibi magis ad virtutem eſſe incitamento. Atque hunc Chriſtum dicta ratione ſibi præſentem aſſidua veneratione, quotidianis colloquiis, communicatis conſiliis, crebris ſuſpiriis, ignitis precibus, optimis affectibus ſibi magis magisque in dies devinciat; nil rerum incipiat, quin id cum Chriſto ſuo perficiat; illudque ſtatim ſuaviſſimæ hujus familiaritatis initio quam altiffime animo inſculpat: Hic eſt meus non ſolum frater, ut ipſe ſeſe nominat, ſed & Iudex. Adhuc modicum aliquantumque, & ego ante hunc ipſum Iudicem ſtabo reus de omni mea vita rationem redditurus. Nunc igitur agam, & induſtria utar, eumque mihi, dum licet, molliam, & conciliabo, iis præſertim obſequiis quæ illi ſci vero fore gratiſſima.

Hoc eſt eſſe Chriſtianum, hoc eſt Chriſtum induere (quod Apoſtolus monet) quæ Chriſti ſunt, ſapere. Sa-
a Aug. in pf. 10.º mibi pag. 473.
 lus tua Chriſtus eſt, inquit Auguſtinus, Chriſtum ergo cogita. & In eam rem multum juverit hunc ſuum Do-

122 TRIBUNAL CHRISTI.
minum ac Iudicem oratione quam
fidentissima simul & submississima
in hunc fere modum alloqui:

Domine Iesu, en habes fatentem
reum. Peccavi. Tuis nunc pedibus
advolor, tuo conspectu indignus,
nec dignus quem terra ferat. Non
possum conqueri, quod mihi minis
inferos; ego mea me sententia
damno: Conscientia non finit ne-
gare delicta.

Sed parce visto & supplici reo,
commissam culpam & meritam pœ-
nam fatenti, Parce Iudex justissime:
bis vicit, qui pepercit. Si Iustitiam
audis, perii; si misericordiam ma-
gnam nimis, sperare cogor.

Ecquis desperet, qui tua vincula,
columnam, flagella, spinas, crucem,
cruentos clavos, felleum acetum, di-
xam lanceam intuetur?

Nulla in me sunt merita: pro iis
tua tibi tot verbera, tot opprobria,
tot vulnera, tot tormenta offero.
Cum Magdalena ingemisco, & tun-
do pectus cum Publicano. Ne repel-
le ad tuos pedes prostratum.

Permitte Domine Iesu, ut mea la-
crimæ misceantur tuo sanguini, &
misereris. Exue personam Iudi-
cis, & indue Patris: Iudicem horreo,
crucifixum amplector.

Peccavi fateor, peccata grandia,
peccata innumera: idcirco flagellari
& puniri non recuso. Flagella me,
pater

pater amantissime, & puni me, modo non punias aeternum.

§. 5. Mentionem supra fecimus Aselepii Philosophi de arcano hoc iudicio mirissima differentis. Ejus etiam ad Deum preces visum est adjungere, quas conceptissimis his verbis protulit:

Gratias tibi agimus, summe & exuperantissime. Tua enim gratia tantum sumus cognitionis tuæ lumen consecuti. Nomen sanctum, & honorandum nomen unum, quo solus Deus est benedicendus religione paterna, quoniam omnibus paternam pietatem, & religionem, & amorem, & quæcunque est dulcior efficacia, præbere dignaris, & donas nos sensu, ratione, & intelligentia. Sensu ut te cognoscamus: Ratione, ut te suspicionibus indagemus: Intelligentia, ut te cognitione cognoscentes gratulemur, ac numine salvati tuo gaudeamus, quod nos in corporibus fitos, aeternitate dignatus fueris consecrare. Hac est enim sola humana gratulatio, cognitio majestatis tuæ. ^a Cognovimus te lumen maximum solo intellectu sensibili. Intelleximus te, o vitæ vera via, o natorum omnium ^a festiva ^{Ob-} ^{stupef-} ^{cenda} ^{hæc in} ^{tali.} cunda generatio, cognovimus te totius naturæ tuo conceptu plenissime, cognovimus te aeterna perseveratio.

veratio. In omni enim ista oratione adorantes bonum bonitatis tuæ, hoc tantum deprecamur, ut nos velis seruire perseverantes in amore cognitionis tuæ, & nunquam ab hoc ge-

a^a Apud nere vitæ separari. a

Ma-
daurē-
sem
Philo-
sophū,
qui in-
terpres
horū,
in edi-
tione
quam
supra
dixi-
mus,
mibi
pag.
191. &
192.
Quis non obstupescat hæc à calamo hominis non dicam idololatræ, certe non Iudæi, non Christiani scripta. Inter cetera illud singulariter observandum: *Hæc est enim*, inquit, *sola humana gratulatio, cognitio majestatis tuæ.* Dictum cæleste, divinum. Neque aliter locutus Hieremias Propheta. Non gloriatur, inquit, sapiens in sapientia sua, & non gloriatur fortis in fortitudine sua, & non gloriatur dives in divitiis suis: Sed in hoc gloriatur qui gloriatur, scire & nosse me, quia ego sū Dominus, qui facio

b Hie-
rem.
c. 9.
v. 24.
misericordiam & judicium. b Cum judicat & damnat, justitiam; cum absolvit & in cælum evocat, misericordiam potissimum exercet. Et istud vere jam una est nostra gratulatio, divinæ ac judiciariæ Majestatis cognitio; summa Christiani felicitas, posse digito in Crucifixo intento dicere: Hic erit meus iudex, hic mihi nunc ambiendus est, hic ipse Dominus absolutissimum humilitatis, mansuetudinis, æquitatis exemplar sententiam in me mortuum dicet.

Hunc igitur, ô Christiani, nostrum iudicem mature nobis conciliemus.

Ad

LI
Ad illi
vel od
cunia
nocen

Non
Au
creat

Am

Iud

Qui

Q

Sto
Evo
pleru
finem
comm
Cato
me p
com n
marit
uno n
Ita
vicinu
sum n
gener
Casau

LIBER I. CAP. VIII. 125

Ad illius Tribunal nullus est gratia
vel odio, nullus eloquentia vel pe-
cunia locus. Sola hic triumphat in-
nocentia.

Non judicari vis? teipsum judica.

Aut certe hunc judicem præ rebus
creatis omnibus ama;

*Amani de amante judicans non judi-
cat.*

*Judicio amanti nil quidquam indul-
gentius.*

CAPUT VIII.

*Quis in hoc judicio sit reus, quis ac-
cusator, & cujusmodi senten-
tia pronuntiari soleat?*

Sen.

Quis hic rationem reddere cogatur?

Est cantilena, quæ unica constat
voce, Pœnitet. Hanc cantilenam
plerumque non ad initium, sed ad
finem actionis pravæ, aut fatuitatis
commisæ canimus. Ita Romanus
Cato jam moriturus cecinit, Trium
me pœnitet: Quod arcanum alteri
commiserim, quod iter pedestre in
maritimum commutarim, quod die
uno nil serii egerim.

Ita Constantius Imperator mortu-
vicinus, triplex aiebat, à se commis-
sum malum, cujus pœniteret: Quod
generum necasset, quod Iulianum
Cæsarem creasset, quod religionem
novam

126 TRIBUNAL CHRISTI.
novam non repudiasset. Hoc est fera
pœnitentia in fundo. Senserat Con-
stantius se proximum ire divino tri-
bunali, judicem esse in propinquo,
sententiam paullo post pronuntian-
dam. Hinc illæ voces, Pœnitet, Pœ-
nitet, Pœnitet.

Quis in arcano singulari hoc judi-
cio sit Iudex, capite superiori dixi-
mus. Nunc porro addendum, quis
hic reus, quis accusator, & cujusmo-
di sententia pronuntiarī soleat.

§. I. Reus in hoc iudicio, Animus
est hominis jam defuncti, sed solus
& pavidus, ut qui jam primum è col-
lapsa domo evaserit. Corpus animi
domicilium mortis ariete quassa-
tum corrui, effugit spiritus, nec al-
liud quidquam secum, quam suas
vestes, hoc est, actiones suas extulit.
Exanime corpus cognati etiamnum
& amici circumstant, quorum nemi-
ni ad arcanum hoc Iudicium sequi,
aut comitari permissum. Anima re-
gis etiam potentissimi æquè sola si-
stetur Iudici Christo, atque rustici
aut pauperrimi mendici. Famulo-
rum, opum, dignitatum, & quorum-
cunque aliorum comitatus in hanc
curiam non admittitur; ante fores
excluditur. Opera eorum sequantur
illos a. Hæc in ipsum Iudicis concla-
ve admittuntur.

aAppc.
c. 14.
v. 13.

Et hinc liquet quam fatua sollici-
tudine favorem illorum ambiamus,
qui

LL
qui c
cessi
hic c
Et lic
quan
tame
sti ev
Lync
donu
delat
tur in
educ
sa p
At il
medi
men
ex iis
At ul
sed er
erat d
scient
ria vi
No
me tri
ta nob
nostr
mur.
rei sta
defici
autem
pravic
viter, h
Plur
cultate
uncium

LIBER I. CAP. VIII. 127

qui omnes sub extremam hanc necessitatem nos deserunt. Capitalem hic causam quilibet perorat solus: Et licet annis plurimis meditetur, quam optime pro se dicat, plerumque; tamen idē illi evenit, quod Lyncesti evenisse tradit Romanus scriptor. Lyncestes apud Alexandrum Macedonum Regem à duobus indicibus delatus tertium annum custodiebatur in vinculis. Demum è custodia eductus, si quid haberet suæ causæ profuturum, iussus est dicere. At ille quamquam toto triennio meditatus erat defensionem, tamen hæsitans & trepidus, pauca ex iis, quæ composuerat, protulit. At ultimum non memoria solum, sed etiam mens eum destituit. Nulli erat dubium, quin trepidatio conscientia indicium esset, non memoria vitium. *a*

Non tres solum anni, sed sæpissimè ^{a Curt.} triginta, sexaginta, octoginta, tota nobis vita permittitur, ut causæ nostræ defensionem exacte meditemur. Tandem è custodia educti, cum rei stamus & soli, non memoria nos deficit, sed conscientia prodit. Quam autem patrorū sollicitudo hæc satis prævidet? Omnia alia curamus gnæviter, hic dormimus.

Plurimi hoc unum satagunt, ut facultates & pecunias suas vel ad teruncium examinent, examinatas dispo-

228 TRIBUNAL CHRISTI.
disponant, dispositas his illis assignent: Ne lites, ajunt, meum obitum sequantur rebus male compositis, ideo mature notarium & testes voco, testamentum condo.

Optime diligentiam hanc & providentiam laudamus; & id recte fieri censemus. Sed illud prorsus fatuum est, hæredes decernere, numos dividere, domestica omnia sollicitè constituere, & conscientiam vix obiter inspicere, dicendam causam raro cogitare, animam è noxarum vinculis non educere. Ita multi quibus opulentius est officium, omnem movent lapidem, ut filios, aut alios suorum ad id extollant. Neque hoc damnamus, modo non inhabiles & ineptos velint evehi. Quæ autem pro animo curæ vigilant? quæ animi est hæreditas? quantum pro spiritu laboratur? quæ meditatio suscipitur ad capitalis causæ defensionem? Pleraque omnia chari corpori fiunt, huic feritur, huic occatur, huic metitur. Liceat dicere: Hæc est sapientia carnis, sed fatuitas spiritus; hæc hominis providentia, sed negligentia est Christiani. Vere, quod Hieremias vates queritur, desolatione desolata est omnis terra: quia nullus est qui recogitet corde. ⁴ Iudicium hoc capitale, formidinis plenum, heu quam pauci satis ponderant.

^a Hierem.
c. 12.
v. 11.

Habe-

Habemus ergo Iudicem, & reum :
quis adversarius & accusator rei,
quis advocatus & defensor.

§. 2. Hic adesse censendi tam An-
gelus tutelaris, quam diabolus de-
functi hominis adversarius. Angelus
tutelam hominis quam à primo il-
lius ortu suscepit ad ultimum usque
halitum non deponit pervigil, fide-
lissimus custos. Sed illud lacrimabi-
le, si Angelus locum mutare, & ad-
versario dextram cedere, & animam
tot annis à se defensam, demum ca-
codæmoni tradere cogatur. Quid lu-
tuosius, quam si diabolus stet à dex-
tris ejus, & cum judicatur, exeat
condemnatu^s?

Quod si Angelo monitori non as-
per, monitis ejus obedierit defun-
ctus, dextra stabit Angelus, & sen-
tentia jam dicta clientem suum eve-
het in sublime, æternitatis felicissi-
mæ possessorem. Sin Angelo refra-
ctarius adversarii votis amicas ap-
plicuerit aures, in thermas flam-
meas rapietur æternæ noctis inqui-
linus.

Nunc igitur vigilantissime cuius
attendendum, quo aures, quo ocu-
los, quo animum declinet, Angelo
an diabolo suadenti & trahenti pa-
reat: Cum hoc aut illo judicatus ibit.
Hoc certum: Anima in hoc iudicio
constituta tam distincte ac clare cer-
net, quidquid recte aut perperam

130 TRIBUNAL CHRISTI.
gessit, perinde si tutelaris genius omnes illius sanctas actiones grandi charta comprehensas, unico aspectu praebeat legendas. Cacodæmon autem totam vitiorum seriem uno pariter volumine descriptam ingerat. Ita prorsus minima, maxima, recta, prava, dicta, facta, cogitationes latentissimas velut unicum vitæ suæ picturam anima non sine pudore ac horrore intuebitur: nec eorum quidquam negare volet aut poterit, convicta jam conscientia. Nec opus hic testibus, non vadimonio, non legibus, non ullis legum explicationibus. Nulla hic comperendinatio*, nulla revisio aut recensio, nulla replicatio vel defensio, appellatio aut procuratio nulla permittitur. Vetus Jurisconsultorum regula est: In criminibus notoriis non admittitur appellatio. Hic multo id verissimum: Causa liquidissima, crimina longe notissima erunt: Hic Iudex sapientissimus, iustissimus, potentissimus est, non doceri, non decipi, non circumveniri, non falli, non flecti, non trahi, non molliri potest, nec ab eo ad ullum alium provocare licitum.

○ Iam tacet, dissimulat, connivet mitissimus hic Iudex. Interim minatur tacitus: Cum accepero tempus, ego iusti-

* Kein Aufzug/ kein verweilung/ kein
öffters überlesen/rc.

L
justiti
das
qui m
te jur
cium
dicab
guet
ra. Ve
tam n
pero
Quid
iplas
Venie
cui
quam
bona,
doqui
verbis
cabir
fittia
pus ac
probr
mulav
miseri
centie
Quid
nez m
tis no
tor an
dum.
nunc
hac, &
redde
Vt au
tanto

iustitias iudicabo ^a. Quod Bernar-^{a Pf.}
 dus explicans: Veniet, inquit, veniet ^{74.}
 qui male iudicata, re iudicabit: illici-^{v. 3.}
 te jurata confutabit: qui faciet iudi-
 cium injuriam patientibus: qui iu-
 dicabit in iustitia pauperes, & ar-
 guet in aequitate pro mansuetis ter-
 ra. Veniet pro certo, qui per Prophe-
 tam minatur in psalmo: Cum acce-
 pero tempus, ego iustitias iudicabo.
 Quid faciet de iniustis iudiciis, qui
 ipsas quoque iustitias iudicabit?
 Veniet, inquam, veniet dies iudi-
 cii, ubi plus valebunt pura corda
 quam astuta verba: & conscientia
 bona, quam marsupia plena: quan-
 doquidem Iudex ille nec falletur
 verbis, nec flectetur donis ^b. Iudi-^{b Bern.}
 cabit iustitias, non solum noxas Iu-^{epist.}
 stitiae adversas. Tunc ergo cum tem-^{omnid}
 pus acceperit, jure meritissimo ex-^{prima,}
 probrare reo poterit. Nonne dissi-^{mibi}
 mulavi, nonne silui, nonne monui?^{pag.}
 misericordiam & gratiam nonne
 centies, millies, saepiusque obtuli?
 Quid est quod ultra debui facere vi-
 neae meae, & non feci ei ^c? Ninivi-^{c Isai.}
 tis non nisi quadraginta dies, tibi ^{v. 5.}
 tot annos concessi ad resipiscen-^{v. 4.}
 dum. Misericordiae tempus abiit,
 nunc solius est iustitiae. Haec, &
 haec, & haec fecisti, & tacui ^d. Iam ^{d Ps}
 redde rationem. ^{49.}

Ut autem arcanum hoc iudicium ^{v. 2}
 tanto altius inscribatur animo;

132 TRIBVNAL CHRISTI.
ipsis etiam oculis pictura id solet ingerere in hunc modum : Christus Iudex sedet, velut jus dicturus, jacet ad pedes Iudicis cadaver hominis iudicandi, spiritus jam corpore liber sententiam expectat. Eandem audituri, hinc tutelaris Angelus, inde accusator diabolus, consistunt. Hæc arcani Iudicii adumbratio & pictura.

§. 3. Porro triplicis generis est sententia, Prima in eos omnes dicitur, qui hostes Dei gratia divina vacui moriuntur. In illorū quemlibet hoc fulmen torquebitur: Discede à me maledicte in ignem æternum. Heu horribilis, immutabilis, irrevocabilis sententia! ô decretum! ô maledictio! ô repudium! ô ablegatio! ô discessio! ô ignis! ô æternitas! Vbi fides vestra, ô rei, ubi vestra ratio, ubi vestrum nunc iudicium est? Hæc non maturæ prævidere, hæc non cavere summis viribus nitamur? O Iudicis sententiam terribilissimam! ô omni morte terribiliorem! Rem hæc oculis suis subicere facile poterit, qui unquam sacerdotem ab episcopo exaugurari, sacerdotii dignitate ac vestibus spoliari, & cum ignominia demum repelli * viderit: Ita Christus summus Pontifex & una Iudex rem & spem omnem auferet ab anima, eamque conspectu suo indignam à se repellet, tradetque carnisfici diabolo. Sententia sic prolata
nil

* De
gras
dign.

L I
nil op
ne pe
fere, r
patron
nia.

Co
è nup
nem l
servo
illo su
adibu
non d
ad fini
lus est
lò in f
rus, ne
poscur
aut lo
exora

Iam
licet o
nino
nantu
nica,
est; ser
spes o
lum &
hujus
omne

D
nir
Cod
min

LIBER I. CAP. VIII. 133

nihil opis superest, auxilii tempus omne perit. Iam frustra est excusare, flere, rogare, premittere, provocare, patronos implorare, frustra hac omnia.

Conviva ille non decore vestitus in nuptiali domo ejicitur, & neminem habet patronum: Talentum fervo desidi adimitur, & nemo pro illo supplicat. Fatuae Virgines sponsi adibus excluduntur, & socia pro eis non deprecantur. Oves ad dextram, ad sinistram hodi statuuntur, & nullus est qui hodi faveat. Dives epulo in flammis mittitur, & nec Lazarus, nec Abrahamus veniam reo deprecant. Non si Noëmus, aut Daniel, aut Iobus venerint, hunc Iudicem exoraverint.

Iam actum est. Et licet mater Dei, licet omnes Angeli, licet omnes omnino calites ad Iudicis pedes stent, & pro anima deprecantur unica, nihil impetrabunt. Decretum est; sententia dicta est; spei nihil est; spes omnis penitus abscissa est. * Caelum & terra transibunt, verba autem huius Iudicis non prateribunt, in omnem aeternitatem irrevocabilia.

I 3 Tute

* Der Stab ist schon gebrochen; kann nimmer anderst seyn. Non erit hic Codici locus, nec Digestis: Idem Dominus, Iudex, Actor est & Testis.

Tutelaribus Angelis officio suo jam rite defunctus, illud usurpare poterit: Innocens ego sum à sanguine hujus. Eum ego millies iterumque millies monebam: Cave, fuge, omite hæc, millies iterumque millies hortabar: huc oculos, huc aures, huc verte animum; hoc age, hoc conare, hoc labora; fac hoc & vires. Nohit vivere, perire voluit. Ergo pereat aternū, summa Dei justitia damnatus, mortis aternæ reus. Ita diabolus animam sibi traditam, jamque suam abripiet, sibi nunquam amplius eripiendam. Intelligite hæc, qui obliviscimini Deum, ne quando rapiat, & non sit, qui eripiat.

à Psal.
49.
v. 22.

Alterius generis sententia est in omnes eos pronuntianda, qui ut amici Dei, gratia divina præditi moriuntur. Illorum quisvis audiet amicissimum istud: Veni benedictæ Patris mei, percipe regnum, quod tibi paratum est ab origine Mundi. Mox accusator diabolus cum dedecore hinc facesset. Eodem temporis puncto, Dei conspectu anima periretur, etsi nondam in celo sit. Tutelaribus Angelis jam vere beatam animam & felicitatis perpetuæ coheredem assumet, & in calum erehet velut sui laboris testimonium. Sic Augustinus sensisse censendus. Si quidem de hoc ipso Iudicio clarissime affirmans: Cum anima, inquit, sepa-

sepa
Angel
buna
canda
absolu
Angel
gratu
jam ex
borum
liarum
immo
pœnit
junior
tali cl
tissim
gratula
centies
est, mo
calcul
- Sen
à Dei c
vina l
Apost
confor
aliquo
abomi
cretum
ctu div
mentu
functu
passus
cludi, a
do ab
conspu
ii. Sed

separatur à corpore, tunc veniunt Angeli, ut perducant illam ante Tribunal Iudicis *a*. Si ad Tribunal iudicandam; ergo etiam in Tribunali absolutam ad cælum deducent. Hic Angelorum Calitumque omnium gratulationes expendendæ. Vicit, jam extra teli iactū est: satis jam laborum, satis lacrimarum, precū, vigiliarum & jeuniorū. Æterna requies, immortale gaudium succedit. Beata poenitentia, dulces lacrimæ, felix jejunium, pretiosæ calamitates quæ tali clauduntur fine! Et quanti beatissima hæc sententia, faustissima gratulationes istæ non emendæ? vel centies, vel millies crucifigi parum est, modo hic talis candidus Iudicii calculus sequatur.

a Aug. tom. 9. l. de Vanitate sæculi cap. 1.

Sententia tertii generis est, animam à Dei conspectu arcendam, dum diuina Iustitiæ plene satisfiat. Ioannes Apostolus decreti hujus formulam conscribens: Non intrabit in eam aliquod coinquinatum, inquit, aut abominationem faciens *b*. Hoc decretum (arceri aliquamdiu à conspectu divino) grandius erit animæ tormentum, quam quod homo defunctus per omnem vitam luctuosi passus est. Cælo vel ad tempus sic excludi, acerbior erit pudor, quam modo ab universis simul hominibus conspui, & diis omnibus devoveri. Sed superest spes certa cæli. Hac

b Apoc. c. 21. v. 27. ult.

fese Iob solatus: Et rursum, ait, post tenebras spero lucem. *a* Et dictis duo hæc consequuntur.

a Iob.
c. 17.
v. 12.

Primum; Non difficile indagatu fore, quam sublimi spiritu dicat Ecclesiastes: Et dixi in corde meo: Iustum & impium iudicabit Deus, & tempus omnis rei, tunc erit. *b* Apparent nonnunquam turbata omnia, & quod gravius angat, non videtur Deus res hominum curare, sed sine re suo quæque impetu aut cursu ferri. Hic Ecclesiastes: Dixi, ait, in corde meo, idque animo tanquam exploratissimam veritatem complexus sum, à Deo scilicet non justos tantum probosque, sed improbos etiam ac sceleratos ex Orbe hoc auferri, & tam hos quam illos, prout vel hi vel isti egerint, iudicari. Et tempus omnis rei tunc erit.

b Eccl.
c. 3.
v. 18.

Quanta, mi Deus, peccata, quot scelera modo teguntur, palliantur, supprimuntur, dissimulantur, defenduntur? * Iam usitati ac noti artificii est Iustitiæ cereum nasum decore affigere; culpam à se in alium vertere quotidiani moris est; gravissimas injurias honestissimis nominibus prætexere frequentissimum. Avo nimium beato vivimus; vix quisquæ errat,

* Man sans verblüment / beschönert / verdecken / bemanteln / verzeihen / etc.

errat, aut certe nemo se fatetur errasse. Et quamvis absuidebaque etiam impie fiant plurima, ea tamen speciosissime purgare novimus. Indaga in errores, & huic alterive rem male gestam objice, mox causa, argumenta, rationes, palliola, prætextus, mantela mille in promptu sunt, quibus errores honestissime vestiantur. † Nulla nunc injuria rationibus earet; vix injuria ulli suam deest palliolum; errores pane nulli non formoso nomine purgantur; nulli prætextu suo destituuntur; nemo non aliquid argumēti habet ut peccet; omnibus nimirum vasculis suum invenitur operculum. Veritas apud plurimos ludibrio est. Mero meridie tenebras sæpe densissimas inducimus, & diem artificiosa nocte involvimus, ut certam esse jures eclipsin. Quod ejuscemodi eclipses, & Deus, in tribunalibus & curiis est cernere? Obi Orbem & inspicere, plenissimus est simulatione, dolis, hypocrisis, fraudibus, mendaciis, larvis fucatissimis, personatorum gregibus plena ubique omnia*. Verborum & ceremoniarum ubiq; plurimum est, parum amoris & fidei. Verba speciosa, ceremonia blanda sunt, sed cor

† Hat alles sein bedecken / allen dingen kan man ein Farblein anstreichen.

* In der Welt ein lautere Dummerey.

138 TRIBVNAL CHRISTI.
amarum natat felle: alter alterum
exagitat, decipit, iudicat, opprimit,
damnat: Alter alterum calumniatur,
vexat, deprædatur, jugulat. Et
horum plurima in lucem non emergunt;
tacentur, latent, celantur studiosissime.

Expectate obsecro, expectate paululum.
Hæc omnia protrahentur ad solem
flagrantissimum. Arcanum, singulare
Iudiciū occultissima quæque deprehendet,
arguet, convincet. Et tempus omnis rei tunc erit.

Iam pæne ubique lites & dissensiones
vigent, passim certatur foro, causarum
& actionum ad tribuna- lia infinitus est
numerus, & subinde jus suum non obtinet,
ceditque causa, qui causam defendit æquissimam.
Hic iterum, oro, ne præcipitemus: aliud
breve iudicium sequetur. Et tempus omnis
rei tunc erit: Quicquid latet apparebit, nil
inultum remanebit.

a Mor-
tuales
rhyth-
mi.

Iam pauperes & bonæ mentis homines
varie calamitosi calcantur ut plurimum:
florent alii tam vitiis quam divitiis felices.
Hæc una res & lacrimas & cogitationes movet
mœstissimas. Sed iterum rogo, ne nimium
festinent iudicia nostra, in vicino est
omnium iudiciorum nostrorum Iudicium,
& tempus omnis rei tunc erit.

Alterum quod è dictis sequitur,

Mors

L
Mors
stis
velit
liberis
volup
suo ju
gellis
atena
rem
petua
damna
tem
tur. E
te mir
S.
vir op
omni
lam se
suis v
supell
præter
stroma
vestita
gie fac
perfid
hero,
gum
quam
porem
pæne
ille do
nes &
relerat

11 207
207
-1167

Mors peccatorum pessima, cum hostis Dei subito ad Tribunal trahitur: velit, nolit, à cognatis, ab uxore, ac liberis, à sociis, à lusibus, à divitiis, à voluptatibus, e sua domo, e lectulo suo judicandus abripitur, hic ab Angelis, à Deo, ab omnibus calitibus æterno anathemate separatur, in ferream & flammeum lectum ad perpetuam egestatem, famem, sitim, ad damnatorum & dæmonum societatem, ad æternos cruciatus dejicitur. Rem oculis subjicimus, audite mira.

§. 5. Die quodam sub vesperem vir opulentus & magni nominis, cū omni familia in amœnissimam villam secessit, voluptati liberius cum suis vacaturus. Hic domus instructa supellectili & abundans, conclavia, præsertim dominicum, vario peristromate ornata, lecticæ conopceis vestitæ, ad voluptatem omnia egregie facta. Inter famulos homo fuit perfidus, qui in hilari pocœnio *, tæhero, quam conservis aliis lethargum miscuit. Ita plerique tam vino quam pharmaco in gravissimum soporem dati. Nocte media cum vivi pæne ut mortui dormirent, nequam ille domini sui proditor Iavernones & prædones, facem hominum, rekeratis foribus domo recepit. Hi,

ubi

* Schaffcrunch,

140 TRIBUNAL CHRISTI.
ubi domum expilarunt, in domus
dominum vim omnem, converte-
runt. Parum illis fuerat ingenti dam-
no affecisse, nisi & horribile ludibriū
adderent. Ergo herum lethargo in-
credibili sopitum, è cubiculo, è do-
mo velut mortuum exportant, &
campo medio depositum destituūt,
Interea cælum fœdis tempestatibus
misceri, micare fulgura, mugire to-
nitura, nimbi præcipitare, ita de-
mum evigilare herus lethargicus,
circumspicere, pavere, in alium Or-
bem se delatum credere, horrere ac
obstupefcere, se nuda humo extra
cubiculum, & extra domum sine fa-
mulis, sine omni ope ac solatio inter
pluvias, inter turbines & procellas
rigentem gelu, irato cælo destitu-
tum, & undequaque perditissimum.

2.
Reg.
c. 12.
v. 7.

Vis, Lector, hunc virum nominem?
Da veniam: Tu es ille vir: & si quis
alius tibi non absimilis. Viram hanc
cogita quæ in ultimum vesperem, &
in noctem vergit, horis omnibus
morti viciniore imus. Interim vo-
luptates & vana gaudia sectari tu-
bet. Habet suam quisque suburba-
nam villam & viridaria, ubi vel ava-
ritia, vel inerti otio, vel crapula, vel
luxuria, alterive vitio indulgeat. Hic
nequissimus proditor servus, nomen
ei Corpus, catalepsi suo hero Ani-
mo propinat. Ita bonus iste herus in
exitium suū sopitus non dormire
tan-

tantu
pit. M
pellit
lis, ab
oculo
vicit.
pugn
gavit.
præde
jam si
tuum
supra
nat,
tunc
sed j
est, sin
mni c
quis a
pabit
dex p
Nunc
scriptu
tum,
delen
cium.

Que p

Qu

V Ete
sim
rens: S

tantum, sed lethargo laborare incipit. Movetur, vellitur; monetur, impellitur, stimulatur à Deo, ab Angelis, ab hominibus. Sed non excitatur, oculos non aperit, quos lethargus vicit. Heu miserum, quem tam inexpugnabilis dormiendi necessitas ligavit. Tam arte sopitum Acherusii prædones diaboli, huc illuc rapiunt jam suimet oblitum & velut mortuum. At vero cum tempestas mortis supra caput stat, cum ira divina intonat, cum Iudicii fulmen jam afflat, tunc animus demum oculos aperit, sed jam extra domum sui corporis est, sine opibus, sine famulis, sine omni comitatu. Quis tunc tremor, quis angor & pavor animum occupabit, cum tabulas signatissimas Iudex proferet, & ex iis dicet sententiã. Nunc ergo in iis scribe, quicquid tunc scriptum voles, quicquid voles deletum, nunc dele, dum scribendi aut delendi tempus est. Hoc erit Iudicium tuum, quod ipse decreveris. a

a 3.
Reg.
c. 20.
v. 40.

CAPUT IX.

Quæ præcipue Iudicium hoc exasperent;

seu,

Quæ rationem reddendam potissimum turbent.

Veteris Philosophiæ decus illustrissimum Seneca, de die fatali dissertens: Singuli dies, inquit, subtrahunt ali-

aliquid viribus. Carpimur. Ego certe velut appropinquet experimentum, & dies ille de omnibus annis meis sententiam laturus venerit, ita me observo & alloquor: Nihil est, inquam, adhuc quod aut verbis aut rebus exhibuimus. Quid profecerim, morti crediturus sum. Non timide itaque componor ad illum diem, quo remotis strophis ac fucis, de me iudicaturus sum, an tantum loquar fortia, an sentiam. Mors de te pronuntiatura est. Ita dico; disputationes & litterata colloquia, & ex præceptis sapientium collecta verba, & eruditus sermo, non ostendunt verum robur animi. Est enim oratio etiam timidissimis audax. Quid egeris, tunc apparebit, cum animam

a Seneca ep.
76.
med. l.

ages a.
O verum verissimum! Quæ enim per omnem vitam cogitationes hominis, quæ dicta ejus & facta fuerint, extrema vitæ horula commoustrat, iudicium hæc reo revelat. Nimirum in ultimo comœdiæ actu cernitur, quam boni aut mali actores fuerimus. Qualis quisque fuerit œconomus, tunc liquet, cum rationes sibi constant. Cui & à quo reddenda sit ratio, jam supra explicatum. Quæ rationem reddendam precipue turbent, & iudicium exasperent, hoc capite dicendum.

S. I. Primum omnium est. *Incuria,*

scilicet

144 TRIBUNAL CHRISTI.
obseratum, non illi gaudia promittebat, sed minabatur fulmina: Deus omnesque superi videbantur, ut hostes adversari. Ita vixit miser, ita finit. Antecedens vita comitantis mortis est regula. Sicut vivitur, sic vita clauditur. Qua vergit arbor sana, illac cadit saucia: Vox Siracidae est: anima nequam disperdet eum, qui se habet, & in gaudium inimicis dat illum, & deducet in sortem impiorum.

a Eccl.
c. 6.
v. 4.

Rerum naturalium periti ajunt olorem morti vicini hilarescere, & in lætitiæ signum aliis plaudere. Nū canat & moduletur olor, multa quæstionis est; hic non tangimus. Hyæna vero moritura, ut iidem asserunt, ingemiscit tristis, clamat, plorat, ululat. Causam Aristoteles assignat sanguini. Cum ergo sanguis cygni dulcis ac defœcatus ad cor concurrat instante morte, mirum non est aliquid inde lætitiæ sequi. Hyæna vero sanguis fœculentus, amarus, pestilens, cum ad ægrum cor properat, tristitiam ingenerat.

Sanguis Christiani bonus, bona conscientia. Salomonis oraculum est: In malitia sua expelletur impius: sperat autem justus in morte sua. b Impii in tenebris conticescent: Pedes sanctorum suorum servabit: c Pes noster finis noster est. Hunc singulari præsidio Deus, in amicis suis tue-

b Prov.
c. 14.
v. 32.
c. 1.
Reg.
c. 2.
v. 9.

ruebi
suor
sunt.
dare
femp
§. 2.
Tudic
Sacran
vitiol
oscira
remeo
gligen
Beda
trage
tium
erat,
Deo
flagiti
proba
ni resi
certiff
num
Tribu
vel in
fit exa
re tot
quid
impur
hac ve
gerens
beretur
mitter
ter ha
in lect
visens,
tue-

tuebitur. Non obliviscetur Christus suorum, qui sui nunquam obliti sunt. Vis ergo Iudicium non formidare? assidue illud cogita, ad illud te semper præpara.

§. 2. Alterum quod singulare hoc Iudicium reddit formidolosum, est, *Sacramentorum neglectus*. Vtrumque vitiosum est, aut infrequenter, aut oscitanter his uti. Hæc salutis sunt remedia, quæ usu tam raro aut negligenti male applicantur. Recenset Beda non ignotam, sed horribilem tragœdiam. Inter aulicum famulitium Coenredi regis vir industrius erat, sed domino suo charior quam Deo. Monebatur is sapius desineret flagitia flagitiis nectere; vitam improbam simili coronatum iri exitu, ni resipisceret. Aggressum mortis incertissimum esse, & sæpe repentinum: à morte sequi Iudicium & Tribunal, quod vel otiosi verbuli, vel impuræ cogitatiunculæ rationes sit exacturum: à Iudicio isto pendere totam æternitatem. Quare videret quid ageret. Neminem cum Deo impune unquam jocatum. At ille hæc velut somnia suavi cachinno digerens; ne autem inter pessimos haberetur, pœnitentiam ausus est promittere, sed non nihil tardiorem. Inter hæc adest morbus & hominem in lectum dejicit. Rex ad ægrum revivens, monet sedulo, nunc opportu-

146 TRIBVNAL CHRISTI.
num esse tempus, nunc occasionem
à fronte capillatam posse apprehen-
di; ideo moras rumperet, & cum
Deo rediret in gratiam. At ille quo
blandius regias preces exiret, non
abhorrere se, aiebat, quo minus præ-
teritam vitam expiaret: id tamen,
ubi à morbo revaluisset, efficacius
conficiendum. Atque plurimos in
aula dicturos, id mortis metu fieri.
Fortiter sibi locutus videbatur: sed
scire volebat miser, has diaboli te-
chnas in suum desituras exitium. In-
terim morbus acquirit vires & ob-
stinatum tacitis incrementis propi-
nat morti. Rex redit, agroti valetu-
dinem oculis exploraturus. Hic æ-
ger, jam frustra se adiri, nec enim
quidquam amplius salutis sperandū
esse dicebat. Rex istud delirium mor-
bo tribuens, innoxiam esse insaniam
interpretabatur. At æger, non insa-
nire se, sed immane quantum à con-
scientia perditissima cruciari, ab ea
has voces extorqueri, & una narra-
tiunculam brevem ingressus: Paulo
ante, aiebat, duo venusti oris ephebi
ad lectulum adsuerunt, quorum al-
ter libellum parvulum exhibuit le-
gendum, in eo quicquid unquam
boni à me factum, inveni, sed heu
quam id omne fuit exiguum? Mox
agmen dæmonum huc irrupit, ex his
unus volumen ingens & formidabi-
le mihi pariter, legendum iussit ob-
trudi.

trud
eo lo
tant
cogi
Tun
allo
face
deru
quo
nuer
sum
tra n
est d
vel c
ripia
psalm
anim
tiam
Hac
nobis
est, I
stat;
feren
Sir
nens
mini
torum
cordi
mant
lius.
num,
subito
tempo
Leo
vicinu

trudi. Vt vidi, ut legi, perii, nam in
eo scelera mea omnia non verborum
tantum & factorum, sed & ipsarum
cogitationum reperi & cohorrui.
Tum hostes mei formosos juvenes
allocuti: Hic noster est, ajebant, vos
faceffite. At illi hoc unum respon-
derunt: Non negamus, vester est;
quo vultis, ducite. Et cum dicto eva-
nuerunt. Iamque miser ita perditus
sum, ut non solum circa me, sed in-
tra me sentiam tortores meos. Actum
est de me, eheu, actum est: interii
vel centies. Patent Inferi; jam eo ab-
ripiar. Hic ultimus fuit morientis
psalmus. Nam paullo post infelicem
animam exhalavit. Brevem pœniten-
tiam horruit, & in æternam incidit.
Hæc autem, inquit Beda, non sibi sed
nobis profutura vidit. Serum nimis
est, iudicium cogitare, cum jam in-
stat; rationes pessime parantur dif-
ferendo.

Siracides fideliter ac tempori mo-
nens: Ne dicas, inquit, Miseratio Do-
mini magna est, multitudinis pecca-
torum meorum miserebitur. Miseri-
cordia enim & ira ab illo cito proxi-
mant, & in peccatores respicit ira il-
lius. Non tardes converti ad Domi-
num, & ne differas de die in diem:
subito enim veniet ira illius, & in
tempore vindictæ disperdet te b.

Leo famelicus acutissimis oculis
vicinum sibi pabulum designat ut

248 TRIBVNAL CHRISTI.
infiltrat, & discerpit: Sic ira Dei peccantem obtutu assiduo respicit, & in eum mox infiltrat, quem misericordia destituit. Ergo non tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem. Immane flagitium est, misericordiam Dei facere Lenam * diaboli. Ira Dei horrendus ignis est, peccandi vero contumax Voluntas huic igni pabulum & ligna suggerit; qui misericordiam rejicit, hanc iram magis & magis accendit. Nimirum nostra nos ulna metitur Deus. Qui enim, ut Basilius loquitur, non vult cum potest; non poterit cum volet. Deus ad pectoris nostri januam sapissime pulsatur, & ingressum rogatur, sed crebro aliud responsum non impetrat, quam dormire cordis dominum, aut domi non esse. Sed erit tempus, cum & nos clamabimus atque pulsabimus, at responsum haud aliud quam nostrum impetrabimus. Nescio vos: Non sum domi, non novi vos.

§. 3. Tertium quod rationes facit impeditissimas, imo cassas & nullas, est *Simulatio & Hypocrisis*. Formosa nequitia est, sed Deo nimium exosa, velle probum videri, & non esse.

Narrat Gregorius, in cœnobio cui nomen Thongolaton, fuisse hominam religiosum verecundis moribus,

* In einer Kupferin des Teufels.

LIBER I. CAP. IX. 149

bus, insigni modestia, sedata indole; verbo, in omnibus compositum. Sed longe alius fuit, quam esse apparuit, quod finis prodidit. Nam cum aliis palam jejunium servare credebatur, clam & occulte vorare consueverat. Multo tempore clandestinam hanc gulam aluit nemine eius rei cōscio, sic ab omnibus multæ abstinentiæ censebatur. Hoc sanctimoniæ furtum morbus aperuit. Nam ubi fictus hic jejunator ultimæ lineæ admotus est, omnes cœnobitas acciri voluit.

Gaudium illis spes vana iniecit: Nemo fuit qui non crederet dignum aliquid à viro tam sancto moriente audiendum. O boni, cygnum speratis in funere cantarurum; corvum audietis. Nam moribundus angoribus affluens, & toto corpore conremiscens, quod diu texerat, tandē fateri compulsus: Cum una vobiscum inquiebat, jejunare me crederetis, ego furtive comedebam. Pudicos mores oculis vestris vendidi, alius animo fui. Nunc ecce morior, antequam moriar: Nam ab igneo dracone glutendus sum, qui iquameo sirmate & ingentibus spiribus genua pedesque meos circumligavit, suis vero faucibus spiritum meum ebibit. Dixit, & agere animam cœpit. Vtcunque constare potest, quæ a Gre-

250 TRIBUNAL CHRISTI.
tia fit dicta. Rationes irritas * & dam-
natas conficit hypocrisis. Illa vero
talia bono audientium moribundi
oculis sunt objecta. Et de similibus
dici poterit, arcanum singulare Iudi-
cium ante mortem cœpisse, non ta-
men ante illam finitum fuisse.

Hic nos divinæ voces excitent: Scio
opera tua, quia nomen habes quod
vivas, & mortuus es. Non enim in-
venio opera tua plena coram Deo meo.
In mente ergo habe qualiter acce-
peris & audieris: & serva, & pœni-
tentiam age. Si ergo non vigilaveris,
veniam ad te tanquam fur, & ne-
scies qua hora veniam ad te a.

a Apoc.
c. 3.
v. 1.
& seq.

De plurimis in lege veteri quere-
la fuit justissima: Cor eorum non
esse perfectum cum Deo. Hoc om-
nium simulatorum est, non habere
cor perfectum cum Deo. Sic enim si-
mulatores & hypocritæ testa vafritie
actiones suas convelant, perinde si
Deus illas non penitus transpiciat.
Cor imperfectum, cor pessimum.
Hoc in Iudicio non poterit non cau-
sa cadere.

§. 4. Quartum arcani Iudicii ma-
lum prolium: Vehemens amor & cu-
ra rerum fluxarum, & inanium, præser-
tim pecuniæ. Quisquis hujus visco alas
implicuerit, vix in morte se expediet.

Recur-

* Blinde Rechnung/vngültige Rech-
nung.

LIBER I. CAP. IX. 158

Recurrent tam diu amata, nec ad tribunal liberum ire spiritum permittent. Oculos nostros hic testes sistimus, quibus subinde morientium spectacula obijciuntur, è quibus eluceat, quam difficile sit à rebus intemperanter amatis avelli. Pæne idem in cujusque hominis vita quod in syllogismo est cernere: quales sunt conclusionis prodromi *a*, talis est & ipsa conclusio: Si illi necessarij, & ita; si illi apparentes aut falsi, talis & hæc erit. Eodem prorsus modo prout vivimus, sic vitam claudimus. Conclusio hæc sequitur suos anteambulones, seu vitia, seu virtutes. Nimirum illac ruit arbor qua propendet, dextra aut læva: & miraculo simile sit, si in dextram proclinatoria, in lævam corruat, aut contra. Quisquis in virtutis dextram propensus, in vitiorum lævam raro desinit. Nec contra; hætenus in lævam vitiorum inclinatus, non facile ad virtutis dextram in morte vergit.

De homine opulento vir Religiosus & doctus commemorans: Notior, inquit mihi unguibus meis mercator ditissimus fuit, quem moribundum calculos vel aurum numerare ex pollicis indicisque motu æstimasset, adeo vir ille (ceteroqui non improbus) hujusmodi ratiunculis in vita fuerat occupatus.

Vidimus ipsi & audivimus similli-

252 TRIBVNAL CHRISTI.
ma. Fuit qui moriturus brevi, nihilo-
minus pecunias poscens & familiam
increpans: Vos, aiebat, nihil agitis;
hoc & hoc nomen non expungitis.
Huc ergo pecunias: finite surgam;
syngraphas & percriptiones * in-
spiciam.

O moriture syngraphas inspice, sed
longe alias, sed tuas, non aliorum:
ad reddendam rationem te para; ju-
diciam præmeditare.

Sed quemadmodum cura quæ fa-
tigaverit vigilantem, eadem sese in-
gerit dormienti, ita quæ in delitiis
fuere viventi, eadem recurrant fati-
gantque morientem.

Cameracensis præpiscopus, de
feneratore opulento mentionem fa-
ciens: Ego ipse, inquit, in Brabantia
virum pecuniæ ac fenerationi dedi-
tissimum vidi, quem sapius allocu-
tus, strenue objurgavi, & una monui
amice, nimium auri amorem excu-
teret, & tandem aliquando funebre
illud malum desineret, cogitaretque
serio, quam brevi rationem sit red-
diturus Christo Iudici: Tribunal il-
lud pecuniis non posse corrumpi.
Surdo fabulam. Nihil profeci, nec
enim ulla morum emendatio secu-
ra. Videbatur quidem, vir ille velle
non inter pessimos numerari. Nam
homines religiosos cum eis occur-
reret,

* Schuttbrieff.

xeret, humaniter alloqui & rogare,
 imo vero etiam cum lacrimis obte-
 stari solebat, sui memores essent, &
 Deum pro se deprecari non omitte-
 rent. Nimirum vult, & non vult pi-
 ger *a*. Non oderat cœlum vir iste, sed ^{a Prov.}
 quia nimium pro cœlo amaverat au- ^{c. 13.}
 rum, se cœlo indignum fecerat. ^{v. 4.}
 Quando igitur crebrioribus monitis
 nihil profectum est, voluit Deus tam
 infecundam arborem succidi. Ita
 morbo subito correptus, necdum
 imminens Iudicium præparatione
 debita prævenit. Cumque mors spi-
 culum in eum jam vibrasse videretur,
 en nigri duo molossi ad lectu-
 lum adsunt, (terribile visu) animam
 utique opperientes ad Tribunal eam
 comitaturi. At vero moribundus ex-
 erra lingua, ad longitudinem prope
 pedis (sic scriptor loquitur) dehif-
 cens, horribiliter expiravit *b*.

Igitur quod apocalypticus Ange-
 lus monet, Timete Dominum, & da-
 te illi honorem, quia venit hora Iu-
 dicii eius *c*.

§. 5. Quintum quod formidabile
 reddit hoc iudicium, est *Petulantia*
carnis & luxuria: Hæc non solum
 claudit oculos, sed obligat, ne Iudi-
 cem venturum videant. Hic ego im-
 purioris vitæ hominem iis vocibus
 compello, quas in Vdonem Magde-
 burgensium Pontificem usurpatas,
 ajunt. Vdo, Vdo cessa à ludo, satis lu-

b Thō.
 Cantu-
 pra. l.
 2. Mir.
 sui æ-
 vi. c.
 22. in
 fine.
 c Apoc.
 c. 14.
 v. 7.

a Res
 ipfa
 decan-
 tator
 forte
 quam
 verior.
 Tem-
 pora
 non
 addi-
 cunt.
 Narrat
 Naocl.
 Chron.
 Volū. 3
 gener.

34.
 bAmb.
 l. 3. de
 Virg.

c Iob.
 c. 9.
 v. 21.

fisti Vdo *a*. Sic ego: Cessa, impure, cessa cum Deo ludere; sat diu lusum est: cessa, & libidines tuas expia. Brevis aderit Iudex, & pro his omnibus adducet te in Iudiciū. Ideo mature cogita qualem animū & quale corpus Deo tuo in reddenda ratione sis restitutus. Verissime dixit Ambrosius: Qui dominari nescit cupiditatibus, is quasi equus raptatur indomitus: volvitur, obteritur, laniatur, affligitur *b*.

Equus conductitius minime tamen vitiosus, si pede claudus, aut dorso laesus, aut male habitus & strigosus restituatur, is qui mutuum dedit, jure merito dicere solet: Non est meus hic equus, ego alium dedi; ego equum sine vitiiis commodavi. Hoc tibi & Iudex tuus, impure, objiciet. Non est meum hoc, quod reddis corpus; ego tibi castum purumque dedi: linguam à me manusque inataminatas accepisti. Tu vero corpus immundum per libidinum sordes volutatum, spurcitiis plenum, tu linguam manusq; impuras restituis. Animum ego tibi docile & continentiae capace credidi, tu refers luxuriae refertum. Redde quod debes.

Quid ad hæc dicere habebit Veneris mancipium? Quod Iobus ingemiscens: Si repente, ait, interroget, quis respondebit ei *c*? Ad rem nimis quã aperte Paulus: Omne peccatum, inquit,

quit, quodcunque fecerit homo, extra corpus est: qui autem fornicatur, in corpus suum peccat. An nescitis quoniam membra vestra, templum sunt Spiritus sancti qui in vobis est, quem habetis à Deo, & non estis vestri *a*. Tu igitur qui ad Tribunal ^{*a* r.} Christi stas, redde quod debes, redde corpus, redde manus, linguam, & ^{Cor. c. 6. v. 13} ^{& 19.} oculos, quales accepisti, non peiores, non immundiores.

Annaeus Seneca dicenti, neminem aliter quam quomodo natus est, exire è vita: Falsum est, inquit, peiores morimur, quam nascimur. Nostrium istud non naturæ vitium est. Illa de nobis conqueri debet, & dicere: Quid hoc est? Sine cupiditatibus vos genui, sine timoribus, sine superstitione, sine perfidia, ceterisque peccatis. Quales intrastis, exite. Quod debetis, reddite.

Sed heu tam securi non morimur quam nascimur, non tales eximus, quales intravimus, nec reddimus quod debemus. Quid enim vero impedit? Causa autem hæc est, inquit Seneca, quod inanes omnium bonorum sumus, quorū, in fine vitæ desiderio laboramus *. Nemo quam bene vivat, sed quam diu curat *b*. ^{b Sen. ep. 22. fine.}

Hoc proprium est hominis libidine insanientis, vitam vult longam, non

* Es heißt: Ich wolt ich wer fromb gewesen/aber jetzt will ichs nicht seyn.

156 TRIBUNAL CHRISTI.
non castam, non emendatam. Sed
tales ante iudicium subinde iudican-
tur, perinde si diceret Deus: Præsi-
nitum Iudicii tempus expectare non
possum: abruptenda est huic ho-
mini vita, ne nimium excrescat ejus
luxuria.

Anno millesimo ducentesimo se-
xagesimo, Misnensis juvenis, ut amo-
ribus suis potiretur, à mago in abdi-
tos adium recessus se duci passus est.
Hic sese simulacrum virginis, quam
juvenis deperibat, spectandum de-
dit magico carmine adductum. Ju-
venis in amores suos pronissimus
dum larvata virgini manū porrigit,
à cacodamone parieti alliditur, &
miserabilem in modum necatur. Ca-
daver autem eo impetu projecit in
magum, ut is diu semianimis jacue-
rit. I, nunc, & libidini pare, diabo-
lum ad amplexus invita. Quid in
arcano Iudicio de hoc homine de-
cretum sit, facile est iudicare.

a Sifri-
dus
Pres-
byter
Misnē-
sis qui
Com-
pendiū
histor.
ab Or-
be cō-
dito
usque
ad an-
num
1307.
scripsit
Anno
1369.
editus
Lip. sic.

Recentius narrat non ignotus Ec-
clesiastes. Ante annos non multos
Viennæ homo impurus & libidine
contaminatus à diabolo sub noctis
initium è lecto extractus per fen-
stras in aërem, inde in viri primatis
stabulum perductus est. Hic equi su-
dare & calcitrare, famuli cum lumi-
ne accurrere. Interim cacodamon
cum præda sua avolans, in cellam
miserum avexit, ibique in labrum

atra-

atramento testorio plenum * con-
 cit. Dignissimum homine libidinoso
 balneū. Inde miser ab accurrentibus
 extractus, & in urbe Xenodochio
 curatus est. Res nota Viennæ, plu-
 rium oculatis testimoniis firmata *a.*

En hi sunt revera, quod Angelus To-
 bix dixit, quibus prevalere potest
 dæmonium, nam cum suæ libidini
 vacent, sicut equus & mulus, quibus
 non est intellectus, habet potesta-
 tem dæmonium super eos *b.*

De aliis constat qui libidinis vi-
 tium sæpius quidem, sed nunquam
 serio ejurarunt, in pristinas sordes
 identidem relapsi: demum morte
 subita extincti, ad Iudicium heu pe-
 nitus imparati, tot cooperti flagitiis
 sunt abrepti. Vitium Luxuriæ hor-
 rendum prorsus ac pene insanabile
 malum est. Non enim (quod Oseas
 affirmat) non dabunt cogitationes
 suas, ut revertantur ad Deum suum:
 quia spiritus fornicationum in me-
 dio eorum, & Dominum non cogno-
 verunt *c.* Igitur voces meas repeto;

Cessā impure, cessā cum Iudice tuo
 ludere. Sat diu lusum est, cessā, & li-
 bidinem omnem eura. Non parceret
 Iudex respiscere nolenti.

§. 6. Sextum, quod singulare hoc
 Iudicium reddit terrificum, est *Gula,*
ebrietas, crapula. Rex Babylonius Bal-
 thasar dum saliare celebraret epulū,
 jam

* In ein Zuber voll Riechruß.

a Geor.
 Sche-
 rer Do-
 mini-
 ca 1.
 Quadr.
 conc.
 3. pūct.
 2 mihi
 pag.

347,
 b Tob.
 c. 6.
 v. 16.
 & 17.

c Oseæ
 c. 5.
 & 4.

jam temulentus & hilaris præcipit, ut afferrentur vasa aurea & argentea, quæ asportaverat Nabuchodonosor pater ejus de templo quod fuit in Hierusalem. Bibebant autem vinum, & laudabant deos suos aureos, & argenteos; æreos, ferreos, ligneosque & lapideos. In eadem hora apparuerunt digiti, quasi manus hominis scribentis contra candelabrum in superficie parietis aulae regiae, & rex aspiciebat articulos manus scribentis. Tunc facies regis commutata est, & cogitationes ejus conturbabant eum, & compages renum ejus solvebantur, & genua ejus ad se invicem collidebantur *a*. Unde huic regi tantus pavor & terror? Ab unico epistolio trium duntaxat vocularum: *Mane, Thecel, Phares*. Hoc epistolium ad omnes eos scribitur, qui jam morituri citantur ad Iudicium. Summa litterarum hæc est.

Mane, Numeravit Deus regnum tuum, & complevit illud. Vita tuæ dies ad ultimam usque horulam & punctulum numerati & completi sunt. Arithmeticus qui tibi & omnibus hominibus vivendi spatium per omnia omnino momenta adnumerat, sapientissimus est, omnia in mensura, & numero, & pondere disponens *b*, & constituens terminos quæ præteriri non possunt *c*.

Thecel, appensus es in statera. Hæc duas

a Dan.
c. 9.
v. 2.
& seq.

b Sap.
c. 11.
v. 21.
c. 10b.
c. 14.
v. 5.

L
duas h
ges, in
nuntia
niant,
Omne
nes on
na mo
Phar
Hæc
minab
gentur
co ani
Ergo d
ambul
tentia
Scrip
gamus
confid
captiv
mus et
sumpti
§. 7.
b. jam
tur, ad
Ebr
culosif
subito
dicium
in ipse
Iudici
reus?
futuro
sime m
forte g
crapula

duas habet lanceas, in una divinae leges, in altera humanae actiones ponuntur, si hæc cum illis non conveniant, id libripens non dissimulabit. Omnes actiones, imo & cogitationes omnes improbae velut adulterina moneta rejicientur.

Phares, divisum est regnum tuum. Haecenus in animum & corpus dominaberis, nunc partes istae sejungetur; Corpus tibi & vermibus, orco animus aut caelo assignabitur. Ergo dispone domui tuae: in jus tibi ambulandum, reddenda ratio, sententia excipienda est.

Scripturam hanc quæso sæpius legamus, & vitæ brevitate attentius consideremus. Ab inferis clamant captivi: Nos nati continuo desivimus esse; in malignitate nostra consumpti sumus *a*.

§. 7. Ergo sobrii estote, & vigilate. *b*. jam dies dicitur, jam dica scribitur, ad Iudicem jam vocamur.

Ebrietas vitiorum omnium periculosissimum vitium. Nam si ebrius subito incursetur à morte, & ad Iudicium abripiatur, heu in recenti re, in ipsissimo scelere deprehensus, quid Iudici respondebit, aeternae mortis reus? Idcirco Christus de Iudicio futuro disserens, illud singularissime monuit: Attendite vobis, ne forte graventur corda vestra in crapula & ebrietate, & curis hujus vitæ,

a Sap.

c. 5.

v. 13.

& *14.*

b 1.

Perr.

c. 5.

v. 8.

STI.
cipit.
gen.
odo.
uod
tem
s au-
s, li-
ho-
anus
ela-
re-
ma-
s cõ-
con-
num
ad fe
huic
nico
cula-
epi-
qui
um.
num
tuz
m &
pleti
mni-
p per
me-
mẽ-
spo-
s qui
Hæc
duas

vita, & superveniat in vos repentina
 dies ista *a*. Hinc illi sanctorum pavidi
 clamores. Clamat ad judicem Rex
 David: Non intres in iudicium cum
 servo tuo *b*. Quacunque duxeris,
 promptus te sequar, Domine, pro te
 vinciri, verberari, mori paratissimus,
 modo me in arcanum examinis cō-
 clave non duxeris. Frustra preces; du-
 ctus est. Clamat Iobus: Etiam si ha-
 buero quippiam justum, non re-
 spondebo, sed meum iudicem de-
 precabor *c*. Clamat pro suis Eccle-
 sia. Ante diem rationis, donum
 fac remissionis. Hoc idem clamant
 Ecclesie filii. Ne quando rapiat, ut
 leo, animam nostram: Ne forte tra-
 dat nos adversarius Iudici: A timore
 inimici eripe animam nostram. Cla-
 mat Chryostomus: Hominum ju-
 dicia sæpe falluntur; sententia divi-
 na nec reprehendi unquam poterit,
 nec corrumpi *d*. Clamat cum Iobo
 Gregorius Præsul Romanus: Quid
 faciam cum surrexerit ad iudican-
 dum Deus, & cum quæsierit, quid
 respondebo illi? *e* Angustia sunt mi-
 hi undique. Clamat Bernardus: Quid
 tam pavendum, quid tam plenum
 anxietatis, & vehementissimæ solli-
 citudinis excogitari potest, quam
 iudicandum ad stare illi tam terrifi-
 co tribunali, & incertam adhuc ex-
 pectare sub tam districto iudice sen-
 tentiam? *f* Clamat Hubertus Leo-
 diensis

a Luc.
 c. 21.
 v. 34.

b Psal.
 142.
 v. 2.

c Iob.
 c. 9.
 v. 5.

d Chry-
 sost.
 hom.
 10. in
 Epist.
 1. ad
 Cor.
e Iob.
 c. 31.
 v. 14.

f Bern.
 in ps.
 Beati
 qui ha-
 bitant
 ferm.
 3.

diens
 via est
 dio
 taz.
 cum
 tensi
 pore
 cruci
 torum
 num
 redem
 fram
 delict
 divin
 cus I
 nam
 lem e
 go &
 regio
 mine
 dieru
 quid
 mei
 nim h
 mihi
 scam
 ut b
 frem
 spon
 friger
 plus
 Fini
 ceptiu
 sum se
 istud;

diensis antistes: Heu angor : jam in
 via est Iudex , jam vociferantem au-
 dio : Redde rationem villicationis
 tuae. Omnia sua repetit, & quidem
 cum usura. Clamat Cæsarius Arela-
 tensis Episcopus: Quid iudicii tem-
 pore facturi sumus , quando contra
 crucifixi Domini livores notæ pecca-
 torum nostrorum , & maculæ libidi-
 num proferetur? Quo vultu respiciet
 redemptio nostra perditionem no-
 stram? Tanto graviora erunt nostra
 delicta, quâto majora se ostenderint
 divina beneficia *a*. Clamat Frideri-
 cus Imperator: Væ vobis Principes,
 nam quales vos aliis præstiteritis, ta-
 lem ergo vos iudicem sentietis *b*. Er-
 go & nostrum quilibet cum psalte
 regio clamet: Notum fac mihi Do-
 mine finem meum , & numerum
 dierum meorum, quis est ; ut sciam
 quid desit mihi. Horam & momentū
 mei iudicii nosse non cupio : scio e-
 nim hoc te facere non solere, nec id
 mihi ut sciam expedire. Sed agno-
 scam, ô Deus, vitæ vanitatem, vivam
 ut brevi moriturus, conscientiam lu-
 stram ut tibi iudici paullo post re-
 sponsurus. Remitte ergo mihi, ut re-
 frigerer priusquam abeam , & am-
 plius non ero *c*.

a Cæs.
 hom.
 23.

b Æn.
 Sylv.
 de di-
 ctis Al-
 phonfi.

c Psal.
 38. v. 5.
 & 14.

Finio hoc caput cum gemina præ-
 ceptiuncula. Pelagius narrat religio-
 sum senem interrogatum à juvene
 itud : Vnde, Abba, cor meum tam
 L. durum

162 TRIBVNAL CHRISTI.
durum est, ut nec Deum quidem timeam. Huic senex prompte & ingenue: Deum ideo non times, quia te ipsum non increpas, non arguis; Tibi ipsi omnia facillimus credis: nō corripis à teipso. Hinc illa durities animi. Nosti primam omnium originem nostram fuisse lutum. Hinc toti pene lutei sumus. At vero lutum hoc à sole vanæ *Complacentiæ* indurefcit. Hinc homo sibi placens, facile in faxum obrigescit. Addidit senex: Memor esto quia te oportet. Deo ad Iudicium occurrere. *a.*

a Pe-
lag
libello
3. nū.
22.

Engeminam & optimam præceptionem. Prima est: Increpa, argue, judica teipsum, aliis benignus, tibi rigidus. Altera: Hoc secretum singulare Iudicium assidue cogita. Omnipotentis & omnia inspicientis Iudicium non effugies.

CAPVT X.

Quæ potissimum Iudicium istud mitiget;
scu,

Quinam in ratione reddenda imitandi.

EXperientia docemur verissime dictum ab Annæo Philosopho: Homines amplius oculis quam auribus credunt, quia longum iter est per præcepta, breve & efficax per exempla. Multæ leges, morosa res; exemplo instruere, expeditum magistrum. Mosis Deus prolixum opus faciendum

b Seneca ep.
6.

ciendu
vafa, ra
tot ca
tot teg
utenfi
mana
cere. Q
neat ?
mur. E
cundu
monte
tem al
cet, si d
eos sec
Om
sumus
ria, qu
ancipi
quada
tum re
tena m
hoc id
ctos. I
nino se
que ca
quo n
S.
sanctit
dera qu
gnant,
ceps Io
David c
simi fue
per enim
per me f

ciendum imperavit. Siquidem tot vasa, tam varii generis, tot cortinas, tot candelabri partes, tot annulos, tot tegumenta & velamina, tot alia utensilia fabrefieri dictavit, ut humana memoria queri potuerit ac dicere. Quis infinita hæc præcepta retineat? Ergo iter brevius ingrediamur. Ergo mi Moses, *Inspice, & fac secundum exemplar*, quod tibi in monte monstratum est. Sic errantem aliquis in via expeditissime docet, si dicat: En præeuntes istos, tu eos sequere, non errabis.

aExod
c. 25.
v. 40.

Omnes quotquot vivimus, in via sumus ad Iudicium: viæ prorsus varix, quædam malæ & aviæ, quædam ancipites, aliæ erroribus implicix, quædam inexplicabiles, & ad interitum rectissima. At scimus tot centena millia hominum ante nos, ad hoc idem ipsum Iudicium profectos. Hic consultissimum, eos omnino sequi, qui viam bonam rectamque cæteris exactius tenuerunt. De quo nunc plura.

§. II. Ex omni numero qui prisca sanctitate claruerunt, duo solum sidera quæ viam nobis ad Iudicium signant, contemplemur. Hussæus princeps Iobus, & Rex Hierosolymæus David divini tribunalis observantissimi fuerunt. De se ipso Iobus: Semper enim, inquit, quasi tumentes super me fluctus timui Deum, & pondus

a Tob.
c. 31.
v. 23.
& 14.

deus ejus ferre, non potui. Quid enim faciam cum surrexerit ad judicandū. Deus? & cum quaesierit, quid respondebo illi? Significantissime & incredibili artificio expressit, suum quem gereret, Iudicii metum. Quasi tuentes, ait, super me fluctus Iudicem meum formido.

Cum rapax flumen insolenter autum jam ruptis aggeribus, aut in vicinam planitiē excurrit, aut præceps per saxa ruit, aut aquarum montem in domum invehit, viator qui obuius tendit, ineluctabilem moriendi necessitatem in oculis habet. Viam relegat? cursu superabitur à flumine, & dum fugiet, comprehendetur. Hac illac declinet? Ubique & undique aqua. Contra flumen eat? præsentissima mors. Locus effugii nullus. Sic angoribus pane ante mortem exanimatur. Eadem est ratio, cum aut subitus imber & procellosa tempestas, aut cataracta * viatorem mediis cæpis deprehendunt, aut cum in mari decumani fluctus in navim se infundunt. Nusquam hic effugium; mors proxima est. Ita Iobus: Divini tribunalis horror, inquit, velut ingens aquarum mons contra me in caput meum devolvitur, quacūq; fugero, non effugiam; quicquid adversus aquæ imperium obmolitus fuero heu non effugiam: nihil auxilii, nihil spei, nihil consilii superest, non effugiam

* Wols
kten
brady.

Iudi-
mus.

LI
Iudicium
Scio me
Censo
subitur
quid ju
terea ta
mitteba
paupere
lior. Na
gavi, qu
oculos v
edi bucc
comedir
Hoc aff
ditatio,
utique I
Hebra
nū non
ipsis cog
nia, inqu
meo b. Lu
cata in se
ciorum t
gnovi De
tua. Cōf
à Iudicis
hinc Dav
rissimus
Dei. Iugi
metus ad
hunc reg
§. 2. In l
amicissim
dicium su
se paratun
mus.

Indicium Dei Tribunal ineluctabile. Scio me Deo Iudici sistendum, scio. Censorios Dei oculos & Iudicium subiturus sum, scio. Sed heu nescio, quid iudicanti sim responsurus. Interea tamē tanto mitiorem sibi promittebat Iudicem, quanto ipse in pauperes benignior fuisset & liberalior. Nam protinus adjungit: Si negavi, quod volebant, pauperibus, & oculos viduæ expectare feci. Si comedi buccellam meam solus, & non comedit pupillus ex ea *a*.

Hoc assidua imminētis Iudicii meditatio, & in egenos tanta liberalitas utique Iudicem valde mitigarunt.

Hebraeus rex David, Iudicium divinū non minus formidans, imo in his ipsis cogitationibus assiduus: Omnia, inquit, iudicia ejus in conspectu meo *b*. Iudicia Domini vera, justificata in semetipsa *c*. Memor fui Iudiciorum tuorū a saculo Domine. Cognovi Domine quia æquitas Iudicia tua. Cōfige timore tuo carnes meas: à Iudiciis enim tuis timui *d*. Atque hinc David post primum lapsum cauterissimus, vir secundum voluntatem Dei. Iugis divini Iudicii memoria & metus ad illud sanctitatis culmen hunc regem evexerunt.

§. 2. In lege nova plurimi quamvis amicissimi Deo, ad divinū tamen Iudicium subeundum nō perfunctorie se pararunt. Hos indistincte referemus.

a Ibid.
v. 16. &
seqq.

b Psal.
17.
v. 23.
c Ps.
18.
v. 10.

d Ps.
113.
v. 52. &
v. 75. &
v. 120.

Franciscus Assisias, etsi ad intimam cum Deo familiaritatem pervenerit, quo tamen purior ante suū Iudicem staret, nudus nuda humo mori voluit, ut qua liceret, ipsius Iudicis in cruce expirantis imitaretur exemplum. Idem beati Ioannis Evangelium de Christo patiente sibi prælegi iussit. Dein ubi suis patientiam, paupertatem, obedientiam commendasset, psalmum centesimum quadragesimum primum recitare orsus est: Voce mea ad Dominum clamavi, voce mea ad Dominum deprecatus sum. Effundo in conspectu eius orationem meam & tribulationem meam ante ipsum pronuntio, &c. Educ de custodia animam meam ad confitendum nomini tuo: me expectant iusti donec retribuas mihi *a*. Sub hæc verba in sui iudicis paternas manus se collocavit.

a Psal.
14. v.
1. 2.
& 3.

Ludovicus IX, Rex Galliarum, Anno Christiano millesimo ducentesimo septuagesimo, letali morbo correptus instirrit ardentem hunc in modum precari: Fac nos Domine prospera mundi despiciere, & nulla ejus adversa formidare. Cumq; sacerdos sacrum viaticum porrecturus ex more quæreret: Nū Christum Dominum presentem crederet? Cui rex: Credo, inquit, idq; tam certa fide, ac si eum ante me cernerem ea forma qua cælum ascendit. Sub lucam ultimam dixit: Ego autem in multitudine mi-

seri-

fericordiae tuae introibo in domum
tuam, adorabo ad templum sanctum
tuum, in timore tuo. Domine deduc
me in iustitia tua *a*. Ita feliciter ad *Ps. 5.*
Iudicem suum migravit. En, Christia- *v. 8.*
ne, fac secundum exemplar, quod ti- *& 9.*
bi monstratum est, in hominum
pauperrimo & regum potentissimo.

Refert Stobaeus interrogatum Arim-
nestum, quid in vita homini potissi-
mum expediret? Bene mori, ait. Nil
profecto exoptatus, quam ad tribunal
illud non imparatum evocari, & bre-
vi huc transitu migrare in caelum.

Arnulphus nobilis Flander à Ber-
nardo Claravallensi ad vitam religio-
sam non sine miraculo ductus, cum
sub exitum vitae, colico dolore infe-
staretur, jam Sacramentis munitus
subito exclamavit: Vera sunt omnia,
Domine Iesu, vera sunt, quae dixisti.
Erant, qui putaret eum vi morbi de-
hrare lingua, & aliena loqui. At ille
repetens eadem confirmabit verissi-
me à Christo promissum: Nemo est
qui reliquerit domum, aut fratres,
aut sorores, aut patrem, aut matrem,
aut filios aut agros propter me, &
propter Euangelium: qui non acci- *b Mar.*
piet centies tantum nunc in tempo- *c. 10.*
re hoc, & in saeculo futuro, vitam æ- *v. 22.*
ternam *b*. Nec illud esse poterit irri- *& 30.*
tum promissum: Qui vicerit, non la- *c Apoc.*
detur à morte secunda. Vincenti da- *c. 2.*
bo manna absconditum *c*. *v. 11.*
& 17.

§. 3. Fuerunt, sed admodum pauci, qui profecturi ad iudicium, suaviter subriderent, bono Conscientiæ testimonio freti.

Priscus scriptor Gregorius Turenensis refert in beatæ Radagundis cœnobio Virginem, cui Disciola nomen, beati Salvii Albigenſis Episcopî neptem singulari hac felicitate obiſſe. Cum in morbo cubaret, jamque ultimus & fatalis dies adesset, ægra velut revalescens suæ familiæ sororibus dixit: allevatū corpus sentio & à doloribus liberum. Ite meæ sorores, & sollicitudini vestræ spatium date respirandi, & ego quoque paullulum quiescam. Abierunt ergo in ægrotantis gratiam. Paulo post ad ægram reviventes viderunt eam passis in cœlum brachiis, hæc velut solam proloqui: Benedic mihi sancte, ac famule Dei excelsi. Ecce jam tertio fatigaris hodie mei causa. Cumque interrogarent quæ lectulo adstabant, ad quem hæc verba diceret? Nec verbulo respondit. Post breve temporis intervallum & loqui, & ridere coepit. Ita spe mitissimæ sententiæ lata transiit ad iudicium. Exanime corpus pro more lotum tam niveo candore prænituit, ut antistita nullum reperire linteum potuerit, quod cadaveris candorem insolitum æquaret.

^aGreg.
Tyron.
l. 6.
hist.
Franc.
c. 29.
initio,
ubi
plura
addit
mitrau.
da,

Cameracensis proepiscopus rem
testa.

testatissimam recensens. Vidi, ait, matronam nobilem, quæ brevi post initum conjugium omnes voluptatum illecebras extreme cœpit odifese, fastidians quicquid vanitatem aut petulantiam olebat. Nec vero unquam ridere visa est, nisi modeste & inter optimæ notæ homines. Domi velut ancillarum infima, vili habitu serviebat. Nec ægre tulit maritus hanc suæ conjugis insolentem sanctimoniam. Non diu sanitas stetit tam piæ feminæ. Morbo letali occupata, jamque morti proxima sine voce ac usu sensuum diu jacuit, diductis tandem oculis & cælo sublatis in lætissimum risum erupit, nil ulterius locuta. Ita feliciter, & ridendo adiit Tribunal. Amœna ridentis facies etiam in cadavere remansit.

Idem Auctor: Hoc ipsum, inquit, ego meis oculis una cum sacerdote spectavi, in pauperculæ mulieris tugurio. Hic innocens puerulus cum animam ageret, primo quidem visus est angî & torqueri, dein subito apertis oculis cœlum suspiciens, vultu, totoque corpore gestiebat, risu tam valido concussus, ut extra domum audiri potuerit. Nec dubitamus, inquit, qui hæc vidimus, quin singulari angelorum occurso, exhilaratus sit. Nil conscire sibi, beatitudinis principium.

Adjungit scriptor: In morte quos-

170 TRIBVNAL CHRISTI.
 dam & risisse & cecinisse comper-
 tum est, dum scilicet futuras deli-
 cias occulto sensu pralibarent. Ex
 horum numero quidam in divi Do-
 minici familia Brugis fuit, vir doctus
 & sanctus. Qui graviter decumbens,
 quanto erat morti vicinior, tanto
 visus est esse lætior. Hunc sociorum
 unus non sine lacrymis rogavit, si
 quid solatii singularis à Deo accipe-
 ret, ne se celaret. Cui moribun-
 dus: Iam, inquit, accepi, nam Do-
 minum Iesum, iudicem meum bre-
 vi adfuturum spero. Et ego, ait alter,
 per hunc ipsum terogo, ut si quod
 speras, videris, manu saltem nutu-
 ves signum. Faciam, inquit, æger, si
 quidem Dominus id permiserit. Ab
 hoc die tertia ingravescente jam
 morbo domestici accurrunt, & le-
 ctulo affusi spiritum migraturum Iu-
 dici commendant. Dum precantur,
 en moribundus leniter attollit ma-
 num, & loquentem digitum in cer-
 tum locum intendit, & voce quam-
 vis debili ac fracta canere conatur:
 In Galilæa Iesum videbimus, sicut
 dixit nobis, Alleluja. Dixit & ad Iu-
 dicem lætus migravit *a*.

a Idem
 loco
 quem
 supra
 lauda-
 vimus
 De
 pluri-
 bus,
 qui sub
 mortē
 riserūt
 Cæsa-
 rius l.
 7. c. 53.
 & 54.
 b Iob.
 c. 8. v.
 20. &
 21.

De his talibus licebit illud Iobi
 affirmare: Deus non projiciet sim-
 plicem, nec porriget manum mali-
 gnis. Donec impleatur risu os tu-
 um, & labia tua júbilo *b*. Os iusto-
 rum, inquit Gregorius, tunc risu

reple-

reple-
 perēg
 latio
 hoc r
 runt.
 ment
 mis,
 nedic
 Time
 rit, &
 lius b
 Hu
 bran
 ter ic
 nes A
 coact
 tione
 Quo
 bun
 sonu
 publi
 inquit
 pocu
 ras.
 nis cr
 Valer
 tam
 que 7
 anestr
 fit. I
 tus, f
 Lo
 vit on
 qui &
 sto fe

replebitur, cum eorum corda finitis peregrinationum fletibus, æternæ lætitiæ exultatione satiabuntur. De hoc risu Salomon & Siracides dixerunt. Ridebit in die novissimo. Timenti Dominum bene erit in extremis, & in die defunctionis suæ benedicetur *a*. Et hoc ipsum repetens; a Prov. c. 31. v. 25. Eccli. c. 1. v. 13. & 19. Timenti Dominum, inquit, bene erit, & in diebus consummationis illius benedicetur.

Hujus sub mortem lætitiæ umbram aliquam vix unus alterve inter idololatrias expressit. Theramenes Atheniensis in publica custodia coactus mori, porrectam veneni potionem non dubitanter hausit. Quodque ex ea superfuerat, jocabundus illisum humo clarum edere sonum coegit. Reddensque servo publico, qui eam tradiderat: Critiæ, inquit, propino. Vide igitur ut hoc poculum ad eum continuo perferas. Erat Critias ex triginta tyrannis crudelissimus. Profecto, inquit Valerius, supplicio est se liberare, tam facile supplicium perpeti. Itaque Theramenes perinde ac in domestico lectulo moriens, vita excessit. Inimicorum astimatione punitus, suo iudicio finitus *b*. b Valer l. 3. c. 2

Longe sanctius Plato monachus, vir omni virtutū laude ornatissimus, qui & carceres, & exilium pro Christo ferre didicit. Plurimis demum labori-

172 TRIBVNAL CHRISTI
laboribus & senio fractus, non sine
gaudio sepulchrum suum contem-
platus est, egitque Deo gratias, quod
servulum indignum ad illud ævi, &
ad hunc portum perduxisset. Ita
mortem sereno ac hilari vultu tan-
quam laborum omnium metam &
æternæ latitiæ principium salutavit.
Nec tamen eorum quidquam omi-
sit, quæ hominem paullo post Iudici
sistendum facere deceret. Quia vero
Christum Dominum, non tam ut Iu-
dicem rigidum, quam ut patrem a-
mantissimum jam eminus conspi-
ciebat, hoc sibi carmen funebre mo-
dulatus est: *Resurgent mortui, & exsur-
gent qui sunt in monumentis, & latibun-
tur qui sunt in terra.*

^aPlato
mona-
chorū
montis
Olym-
pi ab-
bas
post
pluri-
ma cer-
tamina
obiit
an. 812
die 4.
Apr.
de quo
Cæf.
Baron.
rom. 9.
Anna-
lium.
b Aug.
l. de
disci-
plina
Chri-
stiana
c. 12.

Cum istud & ipse caneret, & alios,
ut sibi vocem præeunti accinerent,
hortaretur, dextrorsum caput sub-
mittens pacatissimus Christo Iudici
se commisit a.

Quam præclare ac vere dixit Au-
gustinus; Noli timere: non potest
male mori, qui bene vixit b. Quo vi-
ta delicatior & solutior, eo mors ple-
rumque formidolosior & tristior.
Quo austerior vita vel afflictior, hoc
fere mors securior ac latior est.

§. 4. Pelagius Græcus interpres
refert senem religiosissimum in Scy-
thia morbo fatali & ultimo cōflicta-
tum. Cumque non pauci lectulum
morientis cingerent, & optimi pa-
tris

tris im-
fene
volven-
bantur
quare
lus ric-
cem a
rifi, q
bus co
eunda
tem t
rum, s
tertiu
cerno
ego n
requi
fit, &
inqu
quam
Quo
ro vid
ste.
annu
que p
bito a
mavi
bene
adfer
visere
gratia
sum.
naret
rant, c
ret? A
Apost

tris imminentem obitum deferrerent, senex oculos insolito modo circumvolvens semel iterumque risit. Mirabantur qui adstant, atque etiam quærebant, cur flentibus ceteris solus rideret? His moribundus triplicem assignans causam: Ego, inquit, risi, quia vos timetis mortem omnibus communem, nemini non subeundam. Deinde risi, quia cum mortem timeatis, nihilominus vos parum sollicitè paratis ad mortem. Risi tertium, quando quidem vos plorare cerno, quos lætari conveniret, cum ego nunc à laboribus transeam ad requiem. Hæc ubi dixit, oculos clausit, & abiit ad Iudicium *a*. Mala mors, inquit Augustinus, putanda non est, quam bona vita præcesserit *b*.

Quod quidem in Ursino presbytero videre est. Hic beato Gregorio teste, post quadragesimum sacerdotii annum ad vitæ finem pervenit. Iamque proximus divino Tribunali, subito admirabili cum lætitia proclamavit: Bene veniant domini mei, bene veniant. Et unde hoc mihi, ut ad servulum infimum dignentur revivere? Gratias ago, maximas ago gratias. Iamque venio, venio; en adsum. Cumque hoc sapius ingeminareret, familiares, qui circumsteterant, quasi verunt, quibus hoc diceret? At ille; Nunquid, ait, beatos Apostolos Petrum & Paulum non

a Pelagius l. 11. n. 52. apud Rosvveid. p. 612. *b* Aug. l. 1. de civit. c. 11.

174 TRIBVNAL CHRISTI.

cernitis? Ad quos denuo conversus; Ecce venio, dicebat, ecce venio. Inter quæ verba felicissimo comitatu hoc stipatus, ad audiendum Iudicem pervenit.

Addit Gregorius hæc ipsa verba; Plerumque contingit justis, ut in morte sua sanctorum præcedentium visiones aspiciant, ne ipsam mortis suæ pœnalem sententiam pertimescant, sed dum eorum menti supernorum civium societas ostenditur, à carnis suæ copula sine doloris, &

a Greg.
lib. 4.
dial.
c. 11.
finè.

formidinis fatigatione solvantur a. Christus Dominus de isthoc ad Tribunal transitu nos sedulo commonefaciens; Et ego vobis dico, inquit, facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut cum defeceritis, recipiant vos in aeterna tabernacula b.

b Luc.
c. 16.
v. 9.

Mature ambiendi sunt amici Iudicis, ut mitem nobis sententiam exorent. Qua vero ratione commodissime id fiat, Trismegistus meus docebit c. In magnam profecto fiduciam reum jam judicandum erigent hi Iudicis amici, si nobis eos maturis obsequiis conciliaverimus.

c Trif.
megi-
stus l.
2. c. 6.
toto.

Imo ipse Iudex pronissimus est suis Iudicii metum ac horrorem imminuere. Idcirco moribundis compluribus sese spectabilem exhibuit, antequam eos in secretum examinis conclave * duceret; Perinde si

* In das geheime Nichtstüblein, di-

dixif
fra
quan
hi à
nimi
trem
in an
rum
Na
hi fi
adve
inde
enim
mih
volu
ad vo
id sa
serve
frate
lege
Sed a
non t
Patre
Ita
in hy
la G
comp
sus e
An
étavo
nona
in Eu
ter co
ipsum
cum

dixisset ; En ego , mi moribunde , frater tuus & servator tuus sum , quamvis & Iudex tuus , officio mihi à Patre demandato Non est quod nimium formides. Metuant & contremiscant hostes mei. Tu hactenus in amicorum , imo & fratrum meorum numero eras.

Nam in tribus maxime tuam mihi fidem probasti. Singularem in adversis patientiam conservasti. Deinde neminem judicasti ; Sciebas enim hoc mei esse muneris , & soli mihi jus gladii concessum. Denique voluntatem tuam in rebus omnibus ad voluntatem meam conformasti ; id saltem facere conatus es. Euge serve bone , Euge fidelis amice ac frater. Nunc quidem mortalitatis lege ad Tribunal meum evocaris. Sed animum erige , & mihi fide , non tam Iudicem invenies , quam Patrem.

Ita Christus Antonino Patavino in hymnum erumpenti , ita Thrasilla Gregorii Pontificis amica , ita compluribus aliis sub mortem visus est.

Anno millesimo octogesimo octavo Berengarius annorum prope nonaginta prefracti ingenii , & in Eucharistiæ mysterium singulariter contumax , post tot libros contra ipsum scriptos , post tot congressus cum eruditis institutos , post tot

Con-

176 TRIBUNAL CHRISTI.

Concilia adversus eum coacta, demum ipso die Epiphaniæ Domini jam morti ac Iudicio proximus, contumacia cedens & ad confessionem erroris adductus, non sine gemitu hæc verba pronuntiavit: *Hodie apparebit mihi Dominus meus Iesus Christus, propter pœnitentiam, ut spero, ad gloriam; vel propter alios à me seductos, ut timeo, ad pœnam.*

Observe Lector, ante Iudicium errores revocandos, famam reddendam, ablata restituenda a.

a Cæsar. Baron. ad dictū annum 1088.

Sed priore latior in jus divinum adiit Thibarensis episcopus Felix, qui capite plectendus, cum jam duceretur, alta voce sic precatus est: Domine Iesu, gratias tibi ago, quod ad annum quinquagesimum sextum ætate pervenerim. Iamque quatuor sunt, quæ me plurimum solentur. Veritatem prædicavi, sacros codices non tradidi, virginitatem servavi, & nunc propter te cervicem securi præbeo. Iustitiam ante Iudicium parat, cui curæ accordi est, Veritatem amare, divini verbi conciones frequentare, sui status pudicitiam tueri, mortem æquo & prompto animo tolerare. Huic tali homini Isaias optime precatus: Veniat pax, inquit, requiescat in cubili suo, qui ambulavit in directione sua b. Huic homini bene erit in extremis; hic ridebit in die novissimo, dicetque cum

b If. c. 57. v. 2

bea

beato Ambrosio : Mori non timo, quia bonum Dominum habemus.

§. 5. Beatus Gregorius rem sibi compertissimam enarrans: Nonnunquam, ait, Omnipotens Deus trepidantium mentes quibusdam prius revelationibus roborat, ut in morte minime pertimescant. Cur autem Deus quibusdam sanctissimis viris horrorem Iudicii non ademerit, ex eodem scriptore suo loco docebitur. Porro sic loquitur Gregorius: Quidam mecum in monasterio vivebat, Antonius nomine, qui quotidianis suspiriis ac lacrimis ad caelestis patriæ voluptates anhelabat. Solebat autē studiosissime divini eloquii verba meditari, non hauriendæ inde scientiæ, sed eliciendis lacrimis & animo ad caelestia erigendõ. Hoc enim agebat, ut ubi mens ejusce modi meditationibus incaluisset, tanto promptius iis, quæ fluxa sunt, excussis, ad beatam illam patriam evolaret. Dum sacris his studiis inhæret, visus est sibi secundum quietem has audire voces: Paratus esto; migrabis brevi. At ille simplici candore: Non est, inquit, mihi viaticum ad hoc iter. Cui protinus responsum est. Si quidem de peccatis agitur: veniam iis dat Deus. Audiit hæc, nec tamen in metu esse desiit. Eadem ergo vox sequenti etiam nocte ad au-

178 TRIBUNAL CHRISTI.
res allapsa mentem ad subeundum
Iudicium incredibiliter roboravit.
Quinto ab hoc die, jam multo quam
antea fidentiore animo ad Iudicem,
uti erat monitus, migravit a.

^aGreg.
lib. 4.
dial.
c. 47.

Quemadmodum indolem equi
ex capite, auribus, & ore nostri equi-
sones censent & æstimant, ita Iudi-
cii hujus ac sententiæ bonus aut
malus exitus ab antea acta vita pe-
tendus. Constans virtutis studium,
mite sequitur Iudicium; piam vi-
tam, grata sententia, si religiosus
fuit animus, Iudex erit benignus.

In ejus rei testimonium Hierony-
mus Platus, quæ ipse inter religio-
sos viros vidit & audivit commemo-
rans. Fuit unus aliquis, ait, cui
cum denundiatum esset, instare dis-
cessum, ingenti gaudio elatus, ter
illum qui hoc denuntiabat, arctè
complexus est. Alter cum idem au-
diisset, se scilicet ad Christum Iudi-
cem vocari, quicquid infirmæ vo-
culæ, ac pæne jam consumptæ ha-
buit, id totum collegit, & cum ma-
xima lætitiæ significatione orsus est
hymnum dicere, Te Deum Lauda-
mus. Alium etiam scimus, inquit,
fugiente jam anima, inflexa in can-
tum voce versiculum è psalmis re-
citasse: Latatus sum in his, quæ
dicta sunt mihi, in domum Domi-
ni ibimus b; & in ipso versu expira-
se. Addit.

^b Psa.
121. v.
1.

Guiliel-

L
Guil
ac pat
virtute
Societa
Hic no
in leta
morbo
semper
tu, ip
satiari
quod
ferme
confer
hanc i
tem,
lorum
tiam in
videtis
simulq
compe
ta locu
intuer
bi, aje
Quare
forma
dolese
erat,
ret. H
spiritu
triam c
morte
tibus f
gestien
ratione
diffe n

Guilielmus Elfinstthonius, gente
 at patria Scotus, sanguine, ingenio,
 virtute nobilis, pæne adolescens in
 Societatis familiam admissus est.
 Hic nondum exacto mense integro
 in letalem febrem incidit. In eo
 morbo ita se gessit ut incredibilem
 semper alacritatem & verbis, & vul-
 tu, ipsisque factis præ se ferret, nec
 fatiari posset agendis Deo gratiis
 quod eo loci moreretur. Extremo
 ferme spiritu, cum in cubiculum
 confertim introeuntes videret, in
 hanc ipsam vocem erupit: O mor-
 tem, inquit, gloriosam tot Ange-
 lorum agminibus stipatam. *Quin e-
 tiam ingentilætitia perfusus: Non
 videtis, inquit, non videtis Angelos?
 simulque suum tutelarem Angelum
 compellans, aliquamdiu cum illo i-
 ta locutus est, perinde si eum oculis
 intueretur. Ab hoc significatum si-
 bi, aiebat, mitissimum fore Iudiciũ.
 Quærente autem nescio quo, qua
 forma is Angelus tutelaris foret, a-
 dolescentem quendam, qui tum ad-
 erat, indicavit, cui similem cense-
 ret. Ea mox dulcedine morientis
 spiritus perfundebatur, ut ipsum e-
 tiam corpus, quantumvis morbo &
 morte vicina fractum insolitis mo-
 tibus super lectulo velut exiliens ac
 gestiens agitaretur, non sine admira-
 ratione omnium, qui simile quid vi-
 disse non meminerant. Subinde hic*

180 TRIBVNAL CHRISTI.

idem moribundus adolescens oculos post cervical reflectens ostendebat se aliquid ibi spectare, quo majorem in modum oblectaretur. Inter quæ gaudia repente consistens, tanquam jussus Iudici jam jam locuturo attendere. Ita placidissime sopitus ad Tribunal transit *a*.

a Plaurus de bono status Relig. l. 2. c. 31. fine

Recte arbitror, ejuscemodi mortem, diem Paschatis, hoc est, transitus vocemus, quo ad immortalitatem transit animus, suo tempore laboris sui socium in gaudiorum societatem adsciturus.

S. 6. Anno Christiano millesimo sexagesimo quinto Ferdinandus Magnus Rex Castellæ & Legionis virtute militari, & victoriis insignis, ipso die nascentis Christi, morbo tentari cœpit, in templo postridie regio prorsus cultu ornatus, & aurea corona redimitus ad templum præsulibus comitantibus deferri voluit. Hic æger se purpura, omnique regio cultu exuens, & è capite gemmatum diadema detrahens omnia simul in ara reponi jussit, ut ita quæ à Deo accepisset, Deo restitueret. Post hæc lacrimis infusus templi pavimento se asternens, veniam noxarum supplex petiit. Vbi pœnitentiæ modum Episcopi statuisent, cilicio indutus, & cinere alpersus, die tertia in eodem templo sancte obiens suo se stitit Iudici, postquam annis quadraginta, mense

men
raffe
diè ob

Et e
li veri
finis e
Non p
xerit.

Ann
tesim

Crassu
trigin
tis sex

cium
giffim
tribu

pius i
derit,
pferit

mi rag
cis for

se coll
anim
suum

Sat
minu

prap
mus

saia
diciu

Et q
ei: In

Ver
quibu
milar

in mense uno, diebus undecim imperrasset. Huic regi etiam nū incolumi diē obitus divus Ifidorus prædixit a.

Et ecce de his omnibus beati Pauli verissimum vaticinium: Quorum finis erit secundum opera ipsorum. Non potest male mori, qui bene vixerit. In testem, alium produco regē.

Anno Christiano millesimo centesimo trigesimo sexto Ludovicus Crassus Rex Galliarum, cum annis triginta regno præfuisset, anno atatis sexagesimo, ad impendens Iudicium ita se comparavit, ut post largissimam in pauperes & templa distributam stipem, exomologesin sapius iterarit, professionem fidei ediderit, Eucharistiam in viaticum sumpserit. Quibus omnibus peractis, humi tapetem sterni, eumque in Crucis formam cinere perspergi, & in eo se collocari voluit. Hoc habitu, hac animi, corporisque præparatione suum Iudicem operiri voluit.

Satis abunde nos docent hac hominum fastigia, tanti Principes, qua præparatione, qua reverentia summus Iudex sit adeundus, qui, ut Isaias loquitur, ponit in pondere Iudicium, & Iustitiam in mensura. Et quis Regum aut Cæsarum dicet ei: Indica mihi, cur me ita iudices

Verum ut habeat uterque sexus, quibus cupiat per imitationem assimilari, qua ratione feminae ad sub-

182 TRIBUNAL CHRISTI.
cundum Iudicium se paratint, pau-
cula subjungimus.

Beata Paula, Romana, nobilissima
matrona, quæ Hieronymum habuit
panegyristen, jam morti ac iudicio
proxima, illud è psalmis recitabat :
Domine, dilexi decorem domus
tuæ. Quam dilecta tabernacula tua,
Domine, concupiscit & deficit ani-

^{a Pf. 23}
^{v. 8. &}
^{Pf. 33.}
^{v. 1.} ma mea in atria Domini *a*. Cumque
interrogaretur à Hieronymo, cur ta-
ceret, an aliquid doleret? Græco ser-
mone respondit : Nihil se habere
molestiæ; quieta omnia sentire. Post
obmutuit, & clausis oculis, quasi
jam mortalia despiceret, illos eos-
dem versiculos repetiit, sed voce
tam gracili ac tenui, ut à circumstan-
tibus vix audiri posset, digitumque
ori admovens, crucis signum pingebat
in labiis. Iamque Spiritus desici-
ebat & anhelabat in mortem, ani-
maque erumpere, ac suo sese Iudici
committere gestiebat *b*.

^{b Hie-}
^{ron.}
^{tom. 1}
^{epi. 27}
^{circa}
^{finem,}
^{mihi}
^{pag. 81} O felix iter ad hoc Tribunal, quod
tanto securius, quanto promptius &
avidius suscipitur.

Elisabetha illa Vngari Regis filia,
illa omnium egenorum mater lau-
datissima, diem mortis præscivit &
prædixit. Vltimis diebus præter vi-
rum Religiosum, cui conscientiam
commiserat, & domesticas ancillas
neminem admisit, ejusque rei ratio-
nem significantius adjungens. Ad
Tribu-

Tribu-
caus-
autem
liorem
dem in
eamq
retinu
ad vad

Non
ta Meo
senten
ei ani
bris h
jori se
peteb
bus ve
ficaba

Ta
bus co
tribula
te, & i
lum.
bestia
scies
culum
danti
acerv

Qu
nens:
bus D
tima

e suo ni
cul caru
mnata fe
quod ten
19. & f

Tribunal Iudicis, aiebat, dicenda est
caussa; absint curæ mortales. Quo
autem causam suam redderet me-
liorem, ipsum Iudicem ex asse hære-
dem in pauperibus scripsit; unicam
eamque vilem vestem sibi tegendæ
retinuit. Ita sacris omnibus expiata
ad vadimonium venit*.

Non multum absimili pietate bea-
ta Mechtildis ad audiendam Iudicis
sententiam se disposuit. Nam cum
ei anima jam pæne in extremis la-
bris hæreret, nihilominus illud ma-
jori sensu quam voce identidem re-
petebat: Iesu bone, bone Iesu. Qui-
bus verbis, quo aspiraret, satis signi-
ficabat.

Tam bonæ mentis hominem Io-
bus consolatione permulcens: In sex
tribulationibus *a*, inquit, liberabit
te, & in septima *b* non tanget te ma-
lum. In vastitate & fame ridebis: &
bestias terræ *c* non formidabis. Et
scies quod pacem *d* habeat taberna-
culum tuum. Ingredieris in abun-
dantia sepulchrum *e*, sicut infertur
acervus tritici in tempore suo *f*.

Quæ præclare Gregorius expo-
nens: Nos, inquit, in sex tribulationi-
bus Dominus liberat, ne nos in sep-
tima malum tangat: quia per pater-

M 4

na

e Suo nimirum tempore non demessus in herba, non con-
culcatus ante spicam & granum, ut inauspicata aut da-
mnata seges, sed ut triticum jam maturum & plenum,
quod tempore suo conditur in horreum: s. Iob. c. j. vers.
19. & seqq.

* Dor
Ges
richf
erschis
ten.
Anno
1231.
Vide
P. Mat
thæu
Rade-
rum
tom. 1.
Bava-
riæ Sâ-
ctæ in
fine Vi-
tæ S.
Eliza-
berthæ.
a Per
mife-
rias
hujus
vitæ,
quæ
veluti
sex
heb-
doma-
dis
dies
conti-
net.
b Iudi-
cii ar-
ani.
c Dia-
bolos.
d Vbi
pax
con-
scien-
tiæ ibi
omnia
bona.

næ pietatis eruditionem, præsentis vitæ labore nos atterit, sed in adventu Iudicis à verberibus abscondit, ut tanto tunc ad salutem certiores exhibeat, quanto nunc nos flagella durius secant. Callidus autem adversarius, bestia terræ dicitur, quia ad rapiendas mortis tempore peccatorum animas violentia crudelitatis effertur: Quos enim viventes blandiens decipit, morientes sapiens rapit. Illi igitur terræ bestiam morientes timent, qui Conditoris sui potentiam viventes non timent. At viri sancti quia divinæ se formidini medullitus subdunt, omne in adversarii adventu pondus timoris abjiciunt. Viventes timent Iudicem, ne morientis metuant accusatorem ^a.

a Greg
lib 6
moral.
c. 15.
initio
& c.
16. an-
te me-
dium.

Quisquis igitur hostem modo blandientem non sequeris, eum in morte sapientem non timebis.

§. 7. Theologus & Ecclesiastes è divi Dominici familia rem testatissimam narrans: Norimbergæ, inquit, Virgo fuit religiosissima, à fortunis quidem egena, sed dives virtutibus: vestu ac vestitu vili, sed pudicitia & castitate singulari, & iis moribus, quibus nemo jure potuisset obtrectare. Vnum deerat, uti nihil ex omni parte beatum: assiduis conscientia stimulis male accipiebatur, hinc ad omnia trepidabat, in omnibus timida & anxiosa: & quod miserum, post

omnem sui accusationem vix unquam sibi satisfaciebat, nescio quid latentium adhuc navorum suspicata. Imo, quod ejusmodi homines ferre solent, pleraque omnia errata, noxas letales interpretabatur. Sic animo semper ægro ac faucio quietem nullam capiebat.

Miserum certe vivendi genus, sed non adeo periculosum, nam tales vix unquam gravius delinquant. Sola laborant partim ignorantia, partim diffidentia: procul ab his nequitia est. Adeo autem virginem illam hic conscientia pavor viribus extenuaverat, ut macies corpus exederet, animum sollicitudo. Nec sine causa illi à delirio aut insania metuebatur. Illud tamen boni resta-

bat: iis quibus conscientiam commiserat, non erat refractaria; obediebat utcunque, sed tristes ac pusillanimis. Ita morbus eam lecto dejiciebat, vitæ finis, & Christi Tribunal imminebat. Hic subita mutatio deprehensa. Nam contra spem omnium triduo ante mortem adeo timor omnis & pusillanimitas eam infestare desinit, ut conscientia illius jam tranquilla & serena nihil fluctuantis æstus retinuerit. Interrogabatur moribunda, an nihil amplius conscientia obturbaret? Nihil, agebat, jam Domino Iesu, cujus sanguine lota sum, plenissime fido. Ita

a No-
tent
hoc
obse-
cro ho-
mines
tor
scrupulo-
rum,
super-
stitio-
num,
terroris,
metus,
solli-
citudinum
aculeis
confi-
xi. No-
tent
hic,

186 TRIBVNAL CHRISTI.
sacris omnibus curata mundo placidissime excessit, & vadimonium suum obiit.

Huic geminum Theologus, quem dixi, adjungens: Novi, ait, matronam nobilem & opulentam, Catharina de Vesthausen audiebat. Hæc conjugæ Argentorati mortuo, in Virginum religiosam familiam transiit. Nihil huic feminae virtutis censebatur deesse, nisi quod perpetua conscientia trepidatione laboraret *, & tuta omnia timeret. Interim tamen prudentum virorum iudicio se submittebat. Illud solum timebatur, ne ubi vita ad mortem & iudicium declinaret, angores nimium aucti conscientiam mole sua obruerent. Sed contra prorsus evenit. Nam Catharina divino Tribunali jam propinqua omnem laborantis conscientia pavorem in lætitiâ mutatum sentiens: Nostis, aiebat, quantos pavores, ægritudines, ac fluctus conscientia passâ sim. Nunc optimus Deus quietem dedit ab omni angore ac morsu tot sollicitudinum. Divinae Voluntati penitus acquiesco. Conditoris mei gratia me totam committo: Fido Deo. Iamque sacro viatico instructa, fiducia plena in manus Iudicis animam efflavit a.

Vociferatur olim perversus Balam, & ardentè optans: Moriatur, inquit,

a Ioan.
Nider
Th. D.
l. 2. de
formi-
cis c.
12. seu
ult.

* Boller Scrupet.

quit,
fiant
Fruit
insec
Tu p
opta
rum
meus
Iustis
ritur
Si Ben
Iudic
pereg
mus
T
hac a
jurg
chor
grin
cent
susp
tum
nera
sum
Dom
S
tuus
jam
stus
tuus
do,
Chr
& p
opta
liud

quit, anima mea morte iustorum, & fiant novissima mea horū familia ^{a. Num.}
 Frustra, mi Balaam, frustra hæc optas ^{c. 23. v. 10.}
 infecundum & inane hoc votum est.
 Tu potius, si serio agis, vociferare ac opta : Vivat anima mea vita Iustorum, & fiat initium ac progressus meus horum similis. Vis mori cum Iustis? Cum Iustis & vive. Non moritur Romæ, qui Romæ non vixerit. Si Bernardo credimus, arcanum illud Iudicium nemo felicius adit quam *peregrinus, mortuus, crucifixus*. Explicamus hæc paucis.

Peregrinus via regia incedit, non hac aut illac otiose declinat; si forte iurgantes viderit, non attendit, si choros agitantes, transit, quia peregrinus est, nec ad se ista spectare censet. Ad viæ terminum, ad patriam suspirat, eo properat, victum ac vestitum viliores curat, nec aliis vult onerari. Huic in votis est mori. Dum sumus in corpore, peregrinamur à Domino *b.*

Sed peregrino melior est *Mortuus*, qui possit dicere : Vivo ego, jam non ego, vivit vero in me Christus ^{c. Galat. c. 2. v. 20.}
 Ad cetera omnia sum mortuus, hæc non sentio, ista non attendo, illa non curo : si quæ vero sunt Christi, hæc me vivum inveniunt & paratum. Hic non mori solum optat, sed jam mortuus est, nec aliud curat, quam digne coram Iudice appa-

138 TRIBVNAL CHRISTI.
apparere. Ita mortuus optima ad Iudicium via graditur.

Sed hac ipsa melior est ea qua *Crucifixus* ad Iudicem Crucifixum tendit. Hic de cruce vociferatur cum Paulo: Mihi absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est & ego mundo *a*. Non solum mortuus, sed & crucifixus sum mundo, ego illi & ipse mihi. Omnia quæ mundus amat, mihi crux sunt; laudes, divitiæ, voluptates, honores, & quicquid mundo pretiosum est; mihi lutum est, quæ mundus, ut lutum calcet, hæc ego amplector & osculor pronissimo affectu, imo vero & gloriator in cruce Domini, jucundum est mihi pro Christo pati; malo jam crucifigi, quam angelorum choris inferi. Quoniam propter te, Domine, mortificamur tota die *b*.

^aGala.
c. 6. v.
14.

^bPf. 43
v. 22.

Num iste primo & secundo non superior est? Nam peregrinus subinde minus memor patriæ, curiosiore aspectu aut colloquio retardatur, ut tardius aut penitus non perveniat, quo destinatum ducebat iter: Mortuus nec blanda curat, nec aspera; neutris moveri se sinit, quia neutra sentit. At verò crucifixus, mundi blandimenta odit ac rejicit, injurias omnes & quicquid asperi ac duri sentit, hilariter excipit, constanter tolerat, crucifixo Domino quam sim-

millim
reputa
crucif
Hic vi
plenit
trium
guli,
gradu
cere d
nemo
quo

millimum fieri, primum honorem
 reputat, pro Christo; cum Christo
 crucifigi inter beneficia numerat.
 Hic vir, hic est qui lætus & fiducia
 plenissimus ad Iudicium velut ad
 triumphum properat. Pensemus sin-
 guli, ait Bernardus, in quo quisque
 gradu sit positus, & studeamus profi-
 cere de die in diem. Ad Iudicium
 nemo securius festinat, quam qui
 quotidie, qui quavis hora ad il-
 lud se præparat.

aBern.
 ferm. 7
 de
 quadr.
 mihi
 p. 118.

Expli-

Explicatio

Imaginis tertia:

Actum est; Ilicet Lata est sententia.*

Sed qualis? Nobis id scire nefas. Arcanum, arcanissimum est hoc Iudicium. Ideo nos tam Angelos quam Diabolos ad abducendum promptos, paratos, & coronas Tribunali dispares appingimus, quia decretum hoc ultimum ignoramus, dum vivimus. Cur ergo temerarii iudices, modo hunc absolvimus, modo illum condemnamus? Temeritas est ignorantissima, & graviter plectenda. Nolite iudicare, nolite condemnare *a*.

a Luc.
c. 6. v.
37.

Porro illud hic longe horribilissimū est. Sententia prolata non mutabitur, non mitigabitur, multo minus revocabitur in omnes *Æ*ternitates. Addictus es morti? *Æ*ternum morieris; ardebis *æ*ternum, supra quam capi potest, occisissimus, desperatissimus. Addictus es vitæ? *Æ*ternum vives; gaudebis *Æ*ternum, supra quam capi potest, beatissimus, securissimus. Factum est decretum, immobile, fixum, firmum; irrevocabile. Quisquis beatitudinem amat, hunc sibi Iudicem mature propitiat.

LIBER

* Der Stab ist brachen.

ACCIPE IUDICIUM

*Vel ad delicias, vel ad pœnas
SEMPITERNAS.*

ntia.*
nefas.
st hoc
ngelos
ndum
as Tri-
quia
nora-
go te-
nc ab-
emna-
ntissi-
Nolite
a.
ssimū
muta-
ro mi-
Æ vi-
i? Æ-
ater-
t, oc-
Addi-
sgau-
n capi-
mus.
ile, fi-
Quis-
anc si-

BER

LIBER II.

CAPVT I.

Theodorus, juvenis Aegyptius, Aeternitatis & Iudicii arcanum animo pertractat, & reddenda rationi se parat.

Hic aliquantulum post priora tam seria pausamus, Lector, & animum curis tam arduis remittamus. Versiculos miscemus non eos teretes ac venustos, nec murice Venusino nitidos, sed calamo volante scriptos, & impetu potius effusos, quam morosè natos. Eo autem animo hic miscentur, ut si quid priora peperissent tædii abstergant, & unà Iudicii secreti memoriam altius infigant.

In Aeternitatis parte prima, mentionem fecimus Theodori Iuvenis Aegyptii. Hic Aeternitatem animo sic combibit, ut facultatibus, patria, parentibus, rebusque omnibus valere iussis, se Christo servum tradiderit. Hunc ipsum Theodorum denuo hic sistimus. Sed alia atque alio secum animo agitantem. Prius illum Aeternitas eo adegit, ut vinculis omnibus feliciter ruptis, ad vexillum crucis expedito cursu evolare destinaverit.

Nunc

Nunc majora meditatur & altiora. Iam aiebat ipse secum, servus Christi sum, certe animo, sed nondum beatus sum: Theodore torrens superandus restat, torrens periculosus & rapax. Moriendum est. Hanc larvam non timere pridem didici. Sed timeo graviora. Ad Iudicem mors trahit, Tribunal Christi, Iudicium divinum mortem excipit. Et hoc est quod membris omnibus contremisco. Mori non metuo: quid enim? è carcere tam molesto liberari cur abnuam? At vero Iudicari, & quidem à Iudice omniscio, hic ille torrens est profundissimus. Ah Theodore, quomodo trajiciemus? natando an navigando? quis monstrabit viam? quis comitabitur? Oraculum nosti: Opera illorum sequuntur illos ^{a. c. 14.} ^{a Apoc. v. 13.} Iudicia humana frigent sapissime; * divina heu nimium & semper calent. Inter omnia mortaliū negotia, nullum tam serium est, atque de totius vitæ dictis, factis, & vero etiam cogitatis omnibus vel minimis rationem reddere, & stare reum (quis enim hic innocens?) ante Iudicem vitæ mortisque Dominum. Inter homines agere, & humanis fordibus non inquinari vix hominis est, sed Angeli.

Hoc cogitationum æstu Theodorus

N

rus

* Geht ofte niederlich zu bey Gericht.

194 TRIBUNAL CHRISTI.
rus incalescens, ita sibi superisque
coepit canere:

Æternitas, Æternitas!

Æternitas amata!

Plus centies, plus millies

Æternitas beata!

Amor tuus me languidum

Verfatque dividitque,

Ah! mens amore deficit,

Amore cor liquefcit!

Nam falsa mundi gaudia

Vanissimasque curas

Quis nescit esse somnia,

Merissimasque nugas?

Quid me juvabunt, maxima

Gnavissimaque cura

Si consequar quæ diligo

Mundi voluptuosa?

Nihilque curem sanctius

Quam totus esse Mundi,

Corpusque quovis flosculo,

Et mollius roseto

Tractavero, dum splendeat

Auroque purpuraque

Manus ebur si jaspide

Accendo vel pyropo:

Vel dente structos erigo

Eburneo capillos,

Curoque lac corallinis

Vt fluctuet labellis;

Quid me juvabit Perficis

Si crescat arca gazis?

Quid proderit si gaudiis

Risuque molliore

Exastuem; cras li. gubri

Mutan-

Mutanda læta casu:
Fiam licet vastissimi
Potens monarcha Mundi:
Nostrosque pronò vertice
Fasces adoret Orbis.
Nostros feret de fascibus
Mors falce sava messem,
O falsa Mundi vanitas
Vale, vale perenne.
Valetè quæ caduca sunt,
Æternitas perennat.
Hanc mille votis quarito,
Suspiriisque mille.
Nec abstrahar doloribus
Furoribusque mille.
Non horreo vel milites,
Strictosque pugiones;
Truces ruam per milites,
Feros ruam per hostes.
Et hostium per spicula
Stantesque per sarissas.
Si vulneror; tum vulnus est
Amoris, haud doloris:
Nec horreo sic faucibus
Vnum vel esse vulnus;
Laus pulchrior, laus amplior
Est amplior cicatrix.
Amore si me vulneret
Æternitas amata
Plus centies, plus millies
Æternitas beata.
Dum hæc ab alto fundit pectore
Theodorus, adsunt famuli Philemō
& Stafimus, herilem filium quæ-
rentes. Horum alter Stafimus:

Sane, inquit, plus paullo hodie ad-
bibi, quippe ni hunc in lætitia dege-
re diem deceat, quem Ægyptus tota
habet genialem. Vivamus. Erit, cum
habebimus adhuc ægre satis.

Sed eho: Scin' tu, Theodoro quid
factum sit nostro? ubique quæritur,
invenitur nusquam.

Quærat ipse se, si amisit se, certius
inveniet nemo. At ibi inambulatio.
Salvus sis, Theodore; satin' omnia
recte? Ad quæ Theodorus:

Vt vita fert, quam plurimis

Quæ plena stat periculis.

Mox iterum Stasimus: Quid tibi,
ait, hic soli inambulatio est? Si omi-
nor recte, ægritudo animum angit
tuum.

Ediffere, quid sit, hæc enim tua
mihi solitudo suspicionem importat
non levissimam. Si à nobis, quod in-
rem sit tuam, fieri quid potest, nul-
lum in utrovis tibi claudi videbis
commodum. His Theodorus:

Si cogito festissimos,

Cum gaudiis cachinnos;

Ubique qui jam personant,

Mox esse desituros:

Et cuncta mundi gaudia,

Levi perire lapsu:

Rigantur ora lacrimis,

Tristissimis procellis.

Quam tu sollicitus nimis es, ait
Philemon, qui ita prospicis in futu-
rum; ad deliciarum præsentiam nun-
quam

quam me memini flere, cum earum
 absentia abūde mihi lacrimas creet.
 Adhæc, ab hoc tu metu otiosus esse
 potes quā maxime, ut qui patre na-
 tus es à fortunis quā instructissimo.
 Expunge quē alis ex animo mœro-
 rem, dies iste inter delicias exeat no-
 bis totus. Athletice, pugilice, pancra-
 tice, basilice, genialiter, musice ho-
 die vivamus. Subjunxit Theodorus:

Hic si quis ambit gaudia ;

Sales petulciores:

Desperet inter sidera,

Iocos beatiores.

Non est catena risuum,

Mundique, fiderumque :

Nunc quisquis est Democritus,

Tunc fiet Heraclitus.

Quæris caduca gaudia ?

Æterna perdidisti.

Hem, inquit Stasimus, quasi tu so-
 lus sis, æternis qui cupiat beari gau-
 diis : An non id tibi de sacris paginis
 in memoria est, fruituros illis pau-
 peres ? Hic ergo inter gaudia viva-
 mus, fortunæ dum ferunt nostræ, ut
 depauperati æternis fruamur in
 cœlo : quem enim alium tu putas in
 usum providum Deum hanc no-
 stram omnibus amœnitatibus in-
 struxisse terram, quam ut earum u-
 sum habeamus, dum sumus in vivis ?

Theodorus oculos sensim attol-
 lens humo, hæc dixit :

O Terra, terra sordida

198 TRIBUNAL CHRISTI.

Auro licet beata!

Qualis mihi tu nautea

Vix amplius ferenda:

Si pulchra spectro sidera,

Es narium cloaca.

Tu, ait Stasimus, narium pestem
eam dicere terram ausis? quæ, ne om-
nia memorando prolixior sim,
pellucidissimis suis fluminibus au-
rum gemmasque nobis suppetit af-
fatim: pervellem sane, ut hos tales
fimos haberem quàm copiosissimos,
& cum opulentissimo quovis rusti-
co de divitiis certarem. Cōtra Theo-
dorus, quod dixerat, ingeminat:

O Terra! terra sordida,

Pigram vomens mephitim:

Si pulchra cerno sidera,

Es narium cloaca:

Gemmata jactas flumina,

Aurique profluenta.

Limosa plus, quam gemmea,

Et fordibus repleta.

Superna cerne culmina,

Aulam beatiorem.

Hic nulla prorsus nautea

Nec fordium cloaca;

Hic ipsa rotat suavitas.

Fluitque mellis æquor:

Hic thuris omnem permeat

Sabæa messis hortum.

Nec novit ullus eloqui,

Quis risus astra pingat.

Non suada disertissima,

Apollinisque lingua;

Æter.

LIBER II. CAP. I. 199

Æternitas hic imperat,
 Æternitas perennat:
 Hic celsa stant palatia,
 Amœnitate plena.
 CrySTALLINIS & GEMMEIS
 Suffulta sunt columnis;
 Merissimo, purissimo,
 Auro serena rident.
 Gemmisque lucidissimis,
 Distincta tecta splendent;
 Auro viæ sunt singulæ,
 Gemmisque perpolitæ.
 Hic vitreos dat cespites,
 Iaspis inter astra:
 Et cœrulo mendacio
 Sapphirus hic liquefcit.
 Et Virgines & Martyres
 Dat Sardonyx colore:
 Ardet rubore Sardius;
 Smaragdus hic virefcit.
 Decerpis hic in marmore,
 Vernos Berylle flores.
 Platea quævis gemmea;
 Pyropus ambulatur.
 Thalassicæ nil bullulæ,
 Nil Adriæque vitra:
 Frustra tumescunt bacculæ,
 Et Indici lapilli.
 Plantas beatas basiant,
 Lychnusque Sardiusque:
 Lapis Tiaris infidens,
 Pedes ibi osculatur.
 Et nostra etiam hæc terra, inquit
 Philemon, delitias habet desituras,
 nobis nunquam; nisi nostra prius de-
 sinat

200 TRIBUNAL CHRISTI.
finat vita : iis ergo frui nos par est,
dum vita manet, ut ubi quis vivere
desierit, in coelo fruatur æternis. Ho-
minem in mœrore agere, sanitati
multum officit.

Huic Theodorus : Quod dixi, ait,
repeto :

O Terra! terra sordida,

Et sordium cloaca,

Ne falsa jactes gaudia :

Sunt fluxa, sunt caduca ;

Non vera sunt hæc gaudia,

Quæ lacrimis rigantur.

Quæ vitreos habet pedes

Non stat diu voluptas :

Hostis voluptas dulcis est,

Et carnifex amicus.

Figit labellis oscula,

Nescitque fune colla:

Amœna spondet tempora

Vitæ beatioris.

Heu cuncta momento ruunt

Et defluit voluptas.

Astra, astra fundunt gaudia

Nullo fucata nãvo ;

Dant gloriam certissimam

Nunquamque desituram,

Æternitas hic imperat,

Æternitas perennat.

Ergo, ait Stasimus, humanam tu
gloriam dedecori ducis? Sane hic ju-
xta mecum non sentis, qui alto præ-
reliquis loco esse; inter quæ homini
evenire gratissima possunt, numera-
vi semper.

Apage,

LIBER II. CAP. I. 201

Apage, inquit Theodorus, hæc fu-
mi mendacia.

Est bulla, Mundi gloria
Est palliata fuco.

Dolis pugnat vaserrimis,
Et artibus protervis;
Cinis dolosus gloria est,
Tenerimumque vitrum.
Cum creditur firmissima,
Vanescit instar umbræ.

Philemon hunc loquentis æstum
interpellans : Iuvenum nobilissime,
inquit, dic sodes :

Non suave est nitido vehi caballo,
Qui fulvo rutillet superbus auro?
Et totas hominum videre turbas
Mandantis Domini pavere nutū,
Præesse omnibus, & subesse nulli?
Hæc fert aulica vita, vita lauta
Hæc est vita beata, fors amata.

Theodorus virgineum subridens
mox subjecit.

Dum suave jucundissimo

Ridet pælus labello,

Turbas coquit sævissimas

Et grandines timendas;

Rex qui tiaram vertici

Ponit superbus alto,

Cum se putat tutissimum

Grandi jacet ruina.

Quæ celsa surgunt culmina

Rupto propinquant cælo,

Circumtonant hæc fulmina

Sævus quatitque turbo.

Quamplurimis prosperrima

202 TRIBUNAL CHRISTI.

Permista sunt periclis.
 Nec melle quæ sunt illita,
 Solent carere felle.
 Astra, astra fundunt gaudia,
 Dolore mixta nullo.
 Quæ nec queant volubilis
 Perire lege fati.
 Æternitas hic imperat,
 Æternitas perennat.
 Sed heus, Theodore, inquit Stasi-
 mus, cave quid ultra vires moliaris:
 A primis puer, educatus annis
 Es tu, delitiisque, gaudiisque:
 Iucundissima quæ fuere, vel sunt,
 Imo quæ reliquis erunt in annis,
 Cunctorum melimella gaudiorū
 Ad votum tibi semper, & secundo
 Tractu perpetuis iere rivis.
 Confuesti tenero cubare lecto,
 Plumis molliter undequaq; farto,
 Horti floribus undequaque picto.
 Instructa Assyrio culina luxu
 Lautas ferre tibi solebat escas,
 Et plenas stomacho parare mēsas.
 Atro cur velit, asperoque pane
 Iam placare famem, sitim fluente
 Qui posset, modo vellet, inter ipsas
 Vel vini pluvias Opimianas,
 Laute vivere, lautius sitire?
 O charum teneræ decus juventæ!
 Quæ te pars animæ, micās Ocelle;
 Quæ te mens mala, mens nimis
 severa,
 Ad tantas miserum trahit ruinas?
 Num sententia stabit ista menti?
 Noti

Non est, falleris, hæc beata vita,
Qua certum properatur in sepul-
chrum.

Aulæ delitias videto nostræ,
Nullas cernere, nominare nullas,
Et nullas bibere hic solemus un-
das;

Verum perpetuo natate Baccho,
Dum plenos trahimus mero cu-
llos.

Hic nullum ferimus laboris æstû.
Hæc est vita beata, vita grata;

Non hac ad stygios via caminos
Itur, moribus his nihil creatur

Quod posset macula notare foeda.
Eadem opera, inquit Theodorus, &
maniam, & febrim, & asini umbram
laudares, quâ voluptatem fluxam.

Quid vita prodest aulica,

Heu vita desitura!

Nil sufficit, quod deficit,

Æternitas manebit.

Quid aula jactas pocula,

Pressis opima botris?

Beatitudo poculis,

Latet periculosa.

Licet mero stet ebria

Discis onusta mensa:

Hæc fluxa, vana, nulla sunt.

Æternitas perennat.

Iam Phœbus etsi rideat,

Mox flebit imbri multo;

Iam læta plaudant omnia,

Stent floribusque picta:

Mox ingemiscunt omnia.

Sunt

204 TRIBVNAL CHRISTI.

Sunt sordibusque tecta:
 Argentea purissimi
 Loquacitate rivi,
 Blandissime jam garrulas,
 Inambulant per herbas,
 Gratoque susurramine
 Virgulta colloquuntur.
 Vrent sed jam frigore,
 Canos Hiems capillos
 Cum concutit; cum disjicit
 Album nivis volumen:
 Mox rivulorum vitrea
 Gelu perit voluptas.
 Non aëris vastissimam
 Iam provolat per aulam,
 Blandissimus Favonius,
 Sed Auster atque Corus.
 At in superna patria
 Regumque regis aula,
 Procul procul caduca sunt,
 Nullus metus ruinæ.
 Æternitas hic imperat,
 Æternitas perennat.
 Mentis beatæ gaudio,
 Et maximo triumpho,
 Nugas putant vanissimas,
 Merissimumque fumum:
 Quas Orbis iste basiat
 Opes & usque jactat;
 Quam grata vivent otia,
 Nullis amara curis!
 Nam tristior fors exulat
 Abestque casus omnis.
 Non morbus illic acrior
 Dolore tentat ullum:

Proscri-

Proscripta sunt contagia

Et fanitas perennat.

Deformis hic non inficit

Flavos senecta crines,

Senilibus nec pallida

Inscribit ora rugis :

Sed suave ver pulcherrimæ

Semper viret juventæ :

Hic vera vivunt gaudia,

Nullo fuganda fato :

Mortale quicquid vixerat,

Abivit, interivit .

Non falce mors savissima

Hic atra jura ponit ;

Est clausa morti janua,

Perennat una vita.

O ergo terra sordida

Vale, vale perenne !

O Munde, Munde perfide

Vale, vale perenne ;

Votis locum qui dat tuis,

Ah ! errat, errat, errat.

Donis finum qui implet tuis,

Ah ! errat, errat, errat.

E calente pectore Theodorus hæc
profuderat, & mox ad famulos ver-
sus : Vos jam, inquit, hinc abite, &
rerum vestrarum satagite : Solus e-
go quid in rem meam sit, rectius di-
spiciam. Hæc talia negotia turbas
non amant. Iamque ab omni arbitro
liber : Quod igitur, inquit, feliciter
Deus evenire jubeat : Iam terræ, jam
mundo, jam rebus caducis omnibus
valedixi. Cum Christo crucifigi, cum

206 TRIBUNAL CHRISTI:
eo mori cupio. Sed si jam cruci-
fixus, si mortuus, an nihil restat,
quod terreat? Hilarion, Arsenius, A-
gathon viri sanctissimi certe cruci-
fixi, plane mortui erant. sed tamen
ad Iudicis adventum trepidabant.
Ergo mortem vel sanctissimam co-
mitatur Iudicium.

Quare age, Theodore, Hierony-
mum imitare, & si ve comedas, si ve
bibas, illam evocantis præconis vo-
cem cogita: Heus ad Iudicium Theo-
dore, ad Iudicium. Seu quiescas,
si ve ambules, si ve dormias, si ve vi-
giles, si ve labores, si ve ores, hæc nun-
quam tibi excidant: Ad Iudicem
Theodore, ad Iudicem.

C A P V T II.

*Quoties Iudex ipse Iudicium imminens
cogitandum proponat;
si ve,*

*Quam varie moneamur de reddenda
ratione, & quis hic futurus
sit patronus.*

NE quis divinatorum Iudiciorum
negligens oblivioni potius quã
sibi culpam impingeret, Christus
tot divinissimis concionibus Iudicii
memoriam ingessit, imo vix un-
quam ad populum verba fecit,
quin Tribunalis divini serio mone-
ret.

Atque

LIBER II. CAP. II. 207

Atque ut dicta haerent altius, crebrioribus ea parabolis velut picturis proposuit. Hinc illa: Homo quidam erat dives, qui habebat villicium: & hic diffamatus est apud illum, quasi dissipasset bona ipsius. Et vocavit illum, & ait illi: Quid hoc audio de te? Redde rationem villicationis tuae, jam enim non poteris villicare. ^a Atque hoc superiore libro explanavimus. Eo etiam spectant ista; Assimilatum est regnum caelorum homini regi, qui voluit rationem ponere cum servis suis. Et cum coepisset rationem ponere, oblatum est ei unus, qui debebat ei decem millia talenta. ^b

Eandem Iudicii memoriam & haec instillant: Sicut homo peregre proficiscens vocavit servos suos, & tradidit illis bona sua. Et uni dedit quinque talenta, alii autem duo, alii vero unum; unicuique secundum propriam virtutem: & profectus est statim, post multum vero temporis venit Dominus servorum illorum, & posuit rationem cum eis. ^c

Haec sane omnia divini Iudicii memoriam identidem refricant. Vult Christus nobis nunquam securis, illud assidue in auribus atque animo insonare: *Redde rationem, redde rationem.* De quo haecenus locuti sumus, porro jam illud addeamus, quàm varie moneamur de reddenda.

^a Luc.
c. 16. v
1. & 2.

^b Matt.
c. 18. v,
23. &

^c Matt.
c. 18. v
24. &
seqq.

208 TRIBVNAL CHRISTI.
denda ratione; & an ullus hic futurus sit patronus.

§. 1. Horribilem ac subitam cœli mutationem vaticinatur Amos, & clarum meridiem tenebris sepeliendum præmonet: In die illa, dicit Dominus, occidet sol in meridie *a*.
a Amos
c. 8. v.
9.
Sunt plurimi qui vicino jam obitu ad ætatis suæ meridiem se pervenisse credant. Hinc spe vana in nescio quot futuros annos dispensant vitam, impendens Iudicium non metuunt, neque se illi parant. Alias illi sibimet rationes fingunt: Has, ajunt, domos ædificabimus, hæc convivia celebrabimus, hæc lucra congeremus, has nuptias frequentabimus, tantam familiam numerabimus. Videte, quæso, serenum & innube cœlum, meridiem clarissimum. Sed brevi nubila horrida, nimbos ac procellas spectabitis. Sol occidet in meridie. Nunquamne hominem vidistis, qui mediis maris fluctibus caballum agitarit, aut qui mediis aëris nubibus incitarit navigium? Tales sunt isti, qui spem concipiunt longissimam, qui vitæ suæ circulum ponunt amplissimum, & in eo consilia & destinationes collocant quamplurimas, fors hodie responsuri Iudici, cras tumulo tegendi.

Quam apposite canit psalter: Dominus scit cogitationes hominum, quo-

quoniam vanæ sunt *a*. Qui habitat ^{a Pf.}
 in cœlis iridebit eos, & Dominus ^{93. v.}
 subsannabit eos *b*. Nam subito Mor- ^{II.}
 tem Tribunalis sui apparitorem ^{b Pf. 2}
 mittit, & en momento diruitur, ^{v. 4.}
 quicquid in aëre tot vanis consiliis
 ædificatum est. Ita machinæ omnes,
 cogitata & consulta omnia evane-
 scunt.

Circumspiciamus paullulum, &
 recentium exemplorum satis cerne-
 mus. Quanti sunt qui suaviter apud
 se cogitant: Iam demum res meas
 composui, curabo igitur, ut mihi be-
 ne sit*. Adsunt divitiæ, nec honores
 defunt, liberos in luculentas fami-
 lias collocavi; causam illam intri-
 catam expedivi; grande illud opus
 ad finem perduxì; domestica provi-
 de constitui, domum copiose in-
 struxi: jam mihi credo, licebit, sub-
 vite & ficu mea respirare largiter. Er-
 go vivamus.

Ergo morere, ait Deus, & tuo te
 Iudici siste. Sciebas equidem in exi-
 lio, non in patria te agere. Non esse
 hic manentem civitatem, sed futu-
 ram inquirendam *c*; ad Iudicium te ^{cHebr.}
 brevi evocandum millies audiebas, ^{c. 13.}
 sed spernebas. Elapsa vitæ horala ^{v. 14.}
 jam vocat: Iam stabis, ut Iudicio
 contendam adversum te *d*.

Ita sapius cū maxime cogitamus ^{d1 Reg.}
 vivere, mors evocat. Ita ille Iudicii ^{c. 12.}
 securus, ^{v. 7.}

○
 * Will mir lassen wol sehn.

210 TRIBVNAL CHRISTI.

securus, & prælixam sibi vitam pollicitus: Anima, inquiebat, habes multa bona posita in annos plurimos: requiesce, comede, bibe, epulare. At mors proxime adstans hæc hominis vigilantis somnia audivit, & susurris tacitis respondit: Stulte, hac nocte animam tuam repetunt à re; quæ autem parasti, cupis erunt a? En ut turris in aere structa corruerit repente. En ut sudum ac ridens cælum subito vultum induerit aterrimum. Propterea huic aëreo ædificio, & tam faventi cælo ne fide: ruina & nubes proxima sunt. Cuncta quæ fiunt, inquit Ecclesiastes, adducet Deus in Iudicium, pro omni errato, siue bonum, siue malum sit b.

a Luc. c. 12. v. 12. & 20.

b Eccl. c. 12. v. 13. Sunt ultima verba Ecclesiastæ.

c 1 Reg. c. 28. v. 19. & 20.

Rex Hebræus Saul, vir militaris, strenuus, audax, præliis compluribus interfuit, multis victoriis clarus, ausus etiam Samuelis manes ad colloquium evocare. At ubi sententiam feralem illam audiit: Cras tu, & filii tui mecum eritis. Statim cecidit porrectus in terram c. Adeo cohorrui ad subitam hanc tempestatem, & improvisum mortis nuntium.

Complures ejuscemodi nuntios quotidie Deus ad nos destinat, qui mortem & Iudicium indicant. Illos invalida senectus & cani, istos adversa valetudo & morbi, hos sacræ con-

ciones

ciones & libri, alios crebriora funera, & mortualis campanarum clangor, quosdam piorum monita, non paucos calamitates & res afflictæ urgent, ut ad futurum sese Iudicium parent. Hi omnes monitores ac nuntii cum Siracida clamant: Ante Iudicium interroga teipsum: ante Iudicium para Iustitiam tibi *a*. Idem & ^aEccl^o Iobus vociferatur: Fugite ergo à facie gladii, quoniam ultor iniquitatum gladius est: & scitote esse iudicium *b*. Idem hoc Iudicium & David denuntians: Nisi conversi fueritis, inquit, gladium suum vibrabit, arcum suum tetendit, & paravit illū: & in eo paravit illum: & in eo paravit vasa mortis. Deus iudex justus, fortis & patiens *c*. Idem & Salomon ^cPsal. 7.v.12. distinctissime proclamat, Iudicium à & seq. Domino egreditur singulorum *d*. ^dProv^a

At plurimi aut dissimulant hæc audire, aut contemnunt. Demum heu fero, cum brevis halitus, cum oppressum pectus, cum nox in oculis, pallor in ore, macies in vultu, dolor in membris, pavor in venis, mœror in animo, cum lingua titubat, præcordia tubent, pedes frigent, cum gelidus decurrit sudor, tunc illi ambire Iudicem & pensare velle, & molles ad eum aditus * investigare. Hæc recte fierent, si fierent maturius, & tempore opportuno.

O 2 Nun-

* Suchen gnädige Audientz.

112 TRIBUNAL CHRISTI.

Nunquid, mi Christiane, centies, sexcenties, nunquid millies & sa-
 p^{us} caduceatores † Iudicis te mo-
 nuerunt? & monentes non audisti.
 Nunquid te in singulas horas para-
 rum esse iusserunt? & iussa neglexi-
 sti. Nunquid futurum hanc tempe-
 statem prædixerunt? & prædicenti-
 bus non credidisti. Nunquid vellica-
 runt te dormientem, & excitarunt?
 Sed iterum obdormisti. Nunquid
 rogarunt & obtestati sunt, curam
 gereres salutis? Sed tu obtestationes
 has omnes nihil fecisti. Nunquid æ-
 ternitatis inexplicabiles gyros sa-
 p^{us} ob oculos posuerunt? Sed eos a-
 spicere noluisti. Nunquid inevitabile
 hoc Iudicium sapissime representa-
 runt? Sed tu hæc omnia contempsi-
 sti. Nunc obsessus, nunc deprehen-
 sus in flagrantibus delictis, quid Iu-
 dici tuo respondebis? Num parata
 sunt rationes?

§. 2. Hoc ipsum Iudex prædicens:
 Sicut autem, inquit, in diebus Noë,
 ita erit & adventus filii hominis. Si-
 cut enim erant in diebus ante dilu-
 vium comedentes & bibentes, nu-
 bentes & nuptui tradentes, usque
 ad eum diem quo intravit Noë in
 Arcam, & non cognoverunt, donec
 venit diluvium, & tulit omnes: ita
 erit & adventus filii hominis a.
 Quod Matthæus ex ore Domini, i-
 dem & Marcus testatur. Adventum

^a Matt.
 c. 24.
 v. 37.
 & seq.
 Marc.
 c. 13.
 v. 35.

LIBER II. CAP. II. 113

vero Iudicis tam repentinum esse quotidiana loquitur experientia. Sunt qui ipsum fatalem lectulum, non sine affectu ad pristinas sordes, ascendunt; anima in labris hæret, necdum tamen omnem peccandi libidinem ejurant. Sol istis occidit in meridie, subitum eos abripit diluvium.

Quod Matthæus, & Marcus idem & Lucas Domini jussu præmonens: Attendite autem vobis, inquit, ne forte graventur corda vestra in crapula, & ebrietate, & curis hujus vitæ: & superveniat in vos repentina dies illa. Vigilate itaque omni tempore orantes, ut digni habeamini, fugere ista omnia quæ futura sunt, & stare ante filium hominis *a*.

a Lucas

c. 21.

v. 34.

& seqq

Dixerint hic Discipuli, imo & nos cum ipsis: Si crapula & ebrietas ideo tantum vitanda, ne novissimus Orbis dies imparatos obruat, securi sumus, & nos, & nepotes nostri. Nil penitus indicii est, mundum dum vivimus, finiendum. Quid igitur opus vigiliis tam arctis? Quapropter Christus non solum tempus orbis ultimum, diem repentinam vocat, cui vigilandum sit, sed cujusvis hominis fatalem ac ultimam lucem designat, qua illi omnes Iudicium patientur, quos ad Tribunal mors evocaverit. Hæc cuivis ultima lux, dies est repentina

214 TRIBUNAL CHRISTI.
& mala, hæc poscit vigilias, hæc ebrietatem & crapulam odit, hæc rationes exiget paratas.

Idcirco & Ioannes Apostolus Domini personam agens: Ecce, inquit, venio, sicut fur. Beatus qui vigilat, & custodit vestimenta sua *a*.

a Apoc
c. 16.
v. 15.

Idem omnino, cum morimur, nobiscum fit quod cum reis, qui ad ultimum supplicium educuntur è carcere: vestes iis relinquuntur, ceteris omnibus, et si ditissimi sint ademptis. Ita nos profecto præter pias sanctasque actiones hinc ad Tribunal, nihil auferemus:

In terram referes, si quid virtutis habebis;

Nec tecum hinc aliud, ferre sneris onus. b

b Les-
sus
mor-
nalis
Qta 2.

Hanc unam nobis sarcinam hæredū tenacitas intactam relinquit. Quod Ioannes, idem omnino asserens Paulus: Dies Domini, ait, sicut fur in nocte veniet: Cum enim dixerint pax & securitas, tunc repentinus eis superveniet interitus *c*.

c Thef
c. 5. v.
3.

Quod Paulus, idem & Iacobus Apostolus, tanquam Iudicis nuncius monet: Ecce iudex ante januam assistit *d*. Vicinissimus est; præ foribus adstat, nec esse vicinior potest, nisi cum fores ipsas aperuerit.

d Iac.
c. 5. v.
10.

Ita Iobus, David, Salomon, ita Prophetarum chorus, ita Matthæus, Marcus, Lucas, Ioannes, Paulus, Iacobus,

Iobus, ceterique Apostoli, sic & alii viri sanctissimi sine ambagibus Iudicium denuntiant. Nuntiorum abunde satis;

Sed nunquid etiam hic satis patronorum?

§. 3. Num opes, quarum ubique summa est auctoritas & potestas, hic reum rueri ac protegere non poterunt? Revera non poterunt. Hic nuntii quidem plurimi, patroni autem nulli admittuntur. Vnusquisque enim onus suum portabit *a*. Si illusor fueris, solus portabis malum *b*. Sis Cræso licet opulentior, solus iudaberis: fit tibi copiosius quam Salomoni famulitium, solus damnaberis, si Iudicem iratum habueris.

Nihil hic divitiarum, nihil vel aurei montes patrocinari queunt, nisi divitias disperferis, & montes aureos in egenorum usus liquefeceris, nihil egisti. Hic opes prodesse non possunt, nisi aut generose contemptæ, aut patienter perditæ. Considera mihi triticeum granum, nihil eo ad alimoniam præstantius, sed moli debet, aut iterum mori; pinsendum est, aut denuo in terram abjiciendum. Sic & opes hunc Iudicem non molliunt nisi abjectæ aut commolitæ in mendicorum sportulas. Iobus disertissime: Dives, inquit, cum dormierit, nihil secum auferet: aperiet

216 TRIBVNAL CHRISTI.
oculos suos, & nihil inueniet. Apprehendet eum quasi aqua inopia, nocte opprimet eum tempestas. Tollet eum ventus urens & auferet, & velut turbo rapiet eum de loco suo a.

aIob.
c. 27. v.
19. &
seqq.

Turbo vehemens & præceps quacun- que permeat, late omnia conturbat, arbores ab radicibus conuel- lit, ingentia saxa circumactu rotat, & ejaculatur procul, navigantium vela disjicit & disrumpit, navigia ipsa contorquet, & nonnunquam in altum abripit. Ita divites Iudicia- rii turbinis incurfus ad Tribunal ab- ripiet divitiis omnibus spoliatos. Quod etiam regius vates expresse cecinit: Dormierunt somnum suū, & nihil invenerunt omnes viri divi- tiarum in manibus suis a.

bPsal.
75. v. 6

A fallacissimis divitiis nihil patro- cinii sperandū esse, accurate obser- vans Chrysostomus: Si unquam an- tea, inquit, nunc maxime licet dice- re, Vanitas vanitatum, omnia vani- tas. Vbi nunc inclytus ille consula- tus splendor? Vbi illustres illæ faces? Vbi applausus illi ac choreæ epulæ- que & festi conventus? ubi coronæ & aulæ? ubi strepitus urbis, & illæ circensium spectatorum faustæ ac- clamations atque adulationes? O- mnia illa perierunt: procella vehe- mens folia dejecit, arborem spolia- tam reddidit, jam radicitus vacillan- tem:

tem: tantaque vis venti impacta est, ut cum nervos ejus universos concusserit, tum ipsam funditus prostertere minetur. Vbi nunc fucati illi amici? Vbi comotationes & cenæ? &c. Omnia illa nihil nisi nocturnum somniū fuerunt appetente die evanescentes. Flores fuerunt verni, vere exacto, emarcuerunt omnia: umbra erant & præterierunt: fumus erant, & soluta sunt: bullæ erant, & dirupta sunt: araneæ erant, & lacerata sunt: Quapropter occinimus indefinēter: Vanitas vanitatum, omnia vanitas.

Hoc dictum in parietibus, in vestibus, in foro, in adibus, in viis, in fenestris, in januis, sed potissimum in ipsa cujusque conscientia continenter inscriptum esse oportet, omnique tempore cogitationi observari. An non assidue tibi dicebam fugitivas esse divitias? *a* Quin ergo advertimus vafritiem & dolos diaboli? Lutum dat ut cœlum rapiat, umbram ostendit. ut veritatem excludat, aureis nos somniis delinire cupit, ut ibi somnum nostrum dormierimus, in Iudicio nihil divitiarum inveniamus in manibus nostris.

§. 4. Ante annos non multos ægrotabat ex opulentioribus quispiam. Monebatur is animum attolleret ad alta, hæc fluxa missa faceret,

218 TRIBUNAL CHRISTI.
jam cœlo vicinus, ostiolum cœli aspiceret. Ille altum ingemiscens: Aspicio, inquit, ostiolum cœli, sed cerno clausum: utinam, ô utinam apertum esset *a*!

a Audi
divi &
specta-
vi hæc
ipse.

Hæc talia morituri Iudicio jam vicini non temere proloquuntur. Rea conscientia hæc dicitur axiomata. Quid ergo hic consilii? Ostiolum fera multiplici firmatum, qua arte referendum? Pecuniam tuam confla & claves facito argenteas & aureas, istis vel mille seras recludes. Ne vero claves tanti pretii perdantur, pauperibus eas committe perferendas, illuc perferent securissime.

Hoc Tobias affirmatissime testatus: Eleemosyna, inquit, ab omni peccato, & à morte liberat, & non patietur animam ire in tenebras. Fides magna erit coram summo Deo. Eleemosyna omnibus facientibus eam. Noli avertere faciem tuam ab ullo paupere: ita enim fiet ut nec à te avertatur facies Domini. Præmium bonum tibi thesaurizas in die necessitatis *b*. Beatus ergo qui intelligit super egenum & pauperem, in die mala liberabit eum Dominus *c*. Dies mala & horrenda, dies Iudicii: Liberabitur in hac die, qui ad Tribunal Christi patrocinantem habuerit eleemosynam. Sparge opes, & conservabis; abjice, & augebis.

b Tob.
c. 4. v.
7. &
seqq.
c Pl.
40. v.
2.

Verif-

LIBER II. CAP. II. 219

Verissime dixit Seneca : Nemo cum sarcinis enatat ^a. Non facundia, ^{aSenec} non divitiarum, non forma, non quid- ^{epist.} quam horum te Iudici commenda- ^{22. post} bit: Vita sceleris pura, & pudica Iudicem conciliat. Divitiarum non amatarum, sed contemptarum molliunt sententiam quam formidamus. ^{med.}

Verum divitibus pecuniam amantibus, pecuniarum contemptum laudare, pæne idem est quod ægrotum harmoniam fidium ad choreas invitare. Bene canitur, esto; organis perite luditur, testudo scite pulsatur, esto; sed æger non surgit, non movet se. Canit suavissime Christus: Beati pauperes. Non audiunt ægroti divites. Canit altius, sed voce depressa & gravi: Facilius est camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum cælorum ^b.

Audiunt hæc forte divites. Sed nemo se movet, nemo saltat. Ne mirare: Aurigine seu auri fame gravissime laborant. ^{bMatt. c. 19. v. 24.}

Optimus quidem contentus est: Beatus vir qui post aurum non abiit ^c. Sed illis longe melior censetur iste. Beatus vir qui auri plurimum collegit. ^{cEcc. c. 11. v. 8.}

Durissimum iis est ab ipsa messe discedere. Miserias execrantur, sed miseriarum mercedem amant divitias.

Ita quæ cupiunt, deplorant, & de earum

220 TRIBUNAL CHRISTI.
earum rerum fuga loquuntur, qui-
bus carere nolunt. Nimirum cupi-
unt cum sarcinis enatare. Heu fatui!
Nam Iudex, cui brevi sistentur, pau-
pertatem docuit, & ipse pauper fuit;
opum contemptum non tantum
suasit, sed & præcepit.

Huic Iudici divitiarum hosti, di-
vitiisonusti occurrere non verentur.
Pro infani! Exitium invenient, ubi
patrocinium speraverant. In hos Ia-
cobus Apostolus vociferatur: Iudi-
cium sine misericordia illi qui non
fecerit misericordiam. *a*

a Jac. 2
v. 13.

Ergo quod monui, ad ostiolum
cæli referandū claves fac argenteas
& aureas, easque trade pauperibus
eo deferendas. Perde opes, ut inve-
nias. In arcano singulari, imo & u-
niversali Iudicio, nemo eloquentius
nec potentius partes patroni aget
Misericordia. Iudicis chirographum
habemus: Quod fecisti uni ex his
fratribus meis minimis, mihi feci-
stis. *b*

b Matt.
c. 24.
v. 40.

Hæc Chrysoſtomus conſignans:
Tanta, inquit, ſumus negligentia,
ut præferamus momentanea ſem-
per manentibus, terram cælo: ea
quæ avolant antequam habeantur,
iis quæ nunquam ſinem accipere
poſſunt. Quouſque enim, dic quæſo,
ita inſanimus in colligendis pecu-
niis? Quæ rabies cogit quotidie à
tam moleſta concupiſcentia inſeſta-
ri &

ri & nunquam satiari, sed deterius habere quam ebrii? Non videmus quod ii, qui ante nos fuere, quamvis totius Orbis victores essent, nudi & solitarii ex hac vita abrepti sunt? hoc solum inde consecuti, quod rationes & pœnæ pro omnibus illic ab eis exigentur. Clarissimum secreti Iudicii testimoniū. Addit: Idcirco obsecro, ut cum tempus habemus, detergamus animæ sordes largis elemosynis. Nihil enim profus ita nos eximere potest à gehenna ignis, atque largitas elemosynæ. a Gliscen-

tem flammam sopimus aqua, imminentem gehennam extinguimus elemosyna.

a Chryf.
tom. 1.
in c. 11.
Genes.
hom.
31. si-
ne mi-
hi pag.
219.

CAPVT III.

*Quam varie Iudicium hoc innotuerit,
dum lassus ladenti diem dixit, & Iu-
dicio arcessiuit;
seu,*

*Quam crebro alter alterum ad rationem
reddendam evocaverit.*

HUMANI juris est ab uno ad alium & sublimiorem Iudicem provocare, cui causâ denuo repræsentetur. Cum Iacob Isaaci filius cum Labano toties mendaci, toties fallacioso focero nunquam ad exitum pervenire posset, denique ad altissimum Tribunal reum postulans:

222 TRIBUNAL CHRISTI.

stulans : Deus Abraham, inquit, judicet inter nos *a*.

a Gen.
c. 31.
v. 53.

Cum David etiamnum aulicus regis citharædus inter se suumque Dominum Saulem impetrare Iudicem opportunum non posset injuria multiplici afflictus, ad cœli dictatorem provocans : Iudicet Dominus, inquit, inter me & te, & ulciscatur me Dominus ex te *b*.

b 1 Reg.
c. 24.
v. 13.

Iojadæ filius Zacharias sacerdos cum adversus regem impium Ioas nihil justitiæ obtineret, jamque ad mortem traheretur lapidandus exclamavit : Videat Dominus, & requirat *c*. Certe vidit & requisivit non multo post tempore.

c 2 Par.
c. 24.
v. 23.

Anno namque vix evoluto, regii principes qui in hanc injuriam consenserant, Syrorum gladiis trucidati. Rex multis cladibus affectus, in lectulo crebris vulneribus confossus à suis, ad reddendam rationem divino Tribunali oblatus est.

Non prisca solum, sed & nova lex ejuscemodi appellationes ad Dei Tribunal factas frequenter audiit. Quando enim cœlestis Pater homini, suo filio judicandi potestatem, & omne jus gladii commisit, ideo hic Iudex, qui unice amat homines, hominibus sapissime obedivit. Et quia non raro pars graviter læsa partem adversariam & lædentem in jus vocavit, Iudex huic nominis delationi sese attemperans, postulatum

flulatum quoque aduersarium com-
 parere iussit, ut in ambos iudicio
 presentes sententiam diceret. Ber-
 nardus ceteroqui vir mitissimus, &
 mella stillans, nihilominus ad Tri-
 bunal summum provocans: Tuum,
 inquit, Domine Iesu Tribunal ap-
 pello; tuo me iudicio seruo: tibi
 committo causam meam. Domine
 Deus Sabaoth, qui iudicas iuste, &
 probas renes & corda: cujus oculi
 sicut fallere nolunt, ita falli non pos-
 sunt. Itaque arbiter meus, Domine
 Iesu, de vultu tuo iudicium meum
 prodeat. Oculi tui videant aquita-
 tem, videant & iudicent a.

Constat profecto plurimorum te-
 stimoniis ac tabulis fide dignissimis,
 homines sanos & incolumes à mo-
 riantibus ad Dei Tribunal sapius in-
 vitatos, eaque vi ac pondere verbo-
 rum postulatos, ut provocati provo-
 catores suos statò tempore per mor-
 tem ad Iudicium sequerentur. Quod
 quidem arcanum istud, & singulare
 Tribunal Christi luculenter mon-
 strat, & velut oculis spectandum
 subjicit. Et ne testatissima fides
 hic desit agendum, mi Lector, nube
 testium te obruam, quos tibi ordi-
 ne & certis numeris ac classibus di-
 gestos huc sistam: Ordiamur à pri-
 mis.

§. I. Primi testes arcani ac singu-
 laris Iudicii. Anno millesimo trecen-
 tesimo

aBern.

ep. 1.

ad Ro-

bertū,

mihi

pag.

1411.

tesimo duodecimo, Ioanne Mariana teste, Ferdinandus I V. Hispaniarum Rex, pace & bello bonus, at rigidus & in iudicando præceptus ad secretum Christi Tribunal hac occasione postulatus est. Rex Ferdinandus verè jam adulto fratrem *a* ad bellum præmiserat, ut Alcaudetem oppidum à Mauris occupatum cum copiis circumfederet. Rex ejus vestigia subsequutus Tuccos venit, Hispani Martos vocant. In eo municipio Carvajalii fratres, Petrus & Ioannes regio iussu comprehensi, è vinculis, more gentis causam dixerunt. Causa hæc fuit: Benavidius vir primarius, cum noctu regia egrederetur, ad Palentiam occisus est. Cædis auctor cognosci non potuit, suspicionibus multi exagitari: iis denique hi fratres oppressi, & lege maiestatis postulati, quamvis nec testibus, neque iudicio convicti, neque crimen facti, capitis damnati sunt. Modus supplicio is dictus, ut de rupe vicina præcipientes darentur. Rex ob injuriam recentem intractabilis, nec clementiæ, nec precibus quidquam dare voluit. Itaque ad supplicium abrepti ambo fratres, divinum hominumque fidem testati sunt se innocentes mori. Quoniam igitur regiæ aures obturata essent, provocare ad Deum Iudicem æquissimum, regi que diem dicere, ab eo die (qui sibi ultimus esset) trigessimam.

a Petrum.

mum
hab
mata
Re
tem a
tatus
lit, vi
vis gr
letud
rex la
cõsili
vis,
quiet
reper
supp
inter
patra
diem
rent.
dian
pit. O
ximo
tus v
vem
Di
re di
feria.
patit
Sec
sis vi
Picta
fatus
sam s
mo Po
vixit,

num. Eæ voces in præfenti pro vanis habitæ, eventu certe mirabili confirmatæ sunt.

Rex nulla periculi cura Alcaudem abiit in castra. Hic morbo tentatus gravissimo Giennium sese retulit, vi morbi in dies aucta. Et quamvis gravioribus curis impar esset valetudo, nuntio tamen capti oppidi rex lætus, novæ irruptionis faciendæ cõsilia explicabat. Cum ecce die Jovis, septimo Idus Sept. à prandio quieti se tradēs, in strato exanimatus repertus est, ipso trigesimo, à dicti supplicii die. Hic divini numinis vim interpretari facile fuit, quod à cæde patrata magno omnium miraculo diem trigesimum præcise numerarent. Vnde inter Castellæ reges, *Ferdinandus in jus vocatus* nuncupari cœpit. Obiit in ipso ætatis flore, in maximo rerum suarum cursu, annos natus viginti quatuor, menses novem a.

Discite justitiam moniti & non temere divos. Eludi joco nequeunt tam seria. Nares sibi cereas affingi non patitur Iustitia divina.

Secundi testes: Gualterus Burgensis vir doctrina & sanctitate clarus, Pictaviensis Episcopus inique accusatus est: Post causam male discussam sede pulsus à Clemente V summo Pontifice. Gualterus quamdiu vixit, injuriam patienter tulit. Mo-

a Ioan.
Maria-
na l.
15. de
rebus
Hisp.
c. 11.
medio

226 TRIBVNAL CHRISTI.
riens iussit; ad exemplum credo a-
liorum, inscribi tumulo: *Ad iustum
Dei Iudicium appello.* Legit appella-
tionem Clemens, & injuriæ, quam
intulerat, memoria expavisse a-
junt. De obitu Pontificis hic nil
addo *a.*

a Ra-
phael
Volat.
Anthr.
d. 21.

Non nescimus Christianos Marty-
res post fusum sanguinem, post ad-
emptam vitam vociferari: Usquequo
Domine, sanctus & verus, non judi-
cas & non vindicas sanguinem no-
strum de iis qui habitant in terra *b.*
Subinde Deus aliquantulum dormit
(ita judicant humani oculi) & ad in-
jurias connivet, sed subito evigilat
ad vindictam.

b Apoc.
c. 6.
v. 10.

Tertii testes: Cum homo invidus
& obtrectator, nomen ei Agrestius,
beatum Columbarum jam mortu-
um conviciis ac calumniis laceraret,
Eustachius abbas Columbani disci-
pulus, ut erat tam patientia, quam
multa scientia insignis, calumniato-
rem impavide aggressus: Heus, in-
quit, Agresti, ego discipulus illius &
successor, cujus tu disciplinam & in-
stituta temerarie damnas, te coram
his sacerdotibus *c.* ad divinum Iudi-
cium invito; intra annum fac com-
pareas. Cujus virtuti obtrectaveris,
e Iudice justissimo percipies. Agre-
stius has esse minas ex pelvi ridicu-
las & vanas arbitratus, insuper lo-
cum poenitentia sapius concessum
spre-

c In
Conci-
lio Ma-
risco-
nenfi
cogre-
gatis.

L
sprevi
runt E
trigesi
ret,
quent
curi p
bet. F
mi, se
S.
vicina
dex d
te ple
fensio
cumb
rior.
voco
ad De
autem
trunc
ut fu
exanim
Iudice
cium
Qu
tur, q
ximo
fecim
cœtu
atque
damm
que ig
(ut al
ribus e
politat
num e

sprevit. Sed pondus ingens habuerunt Eustachii verba, siquidem die trigesimo antequam annus verteret, Agrestius à suomet servo, quem in mancipium emerat, securi percussus, interiit a. Hoc habet. Recte dixere prisca: *Semper Themis, semper Dice Iovi adsident* b.

§. 2. Quarti testes: In Germania vicina Gothia, Ioannes Turso Iudex dicta sententia quendam capite plecti iusserat. Hic, cum alia defensio negaretur, in genua procumbens: En, inquit, injuste morior. Sed te Iudex inique, in jus voco, ut hac hora pro capite dicas ad Dei tribunal. Surdo nania. Vix autem insons carnificis manu obtruncatus est, cum & ipse Iudex velut fulmine ictus ab equo corruit exanimis. Quid reis fiet, si sic Iudices ipsi raptantur ad Iudicium c?

Quinti testes: Certissimum habetur, quod Clementi V Pontifici Maximo, cujus paullo ante mentionem fecimus, evenit. Qui cum *Templarios*, coetum religiosum, & diu bonum atque utilem, Viennæ in Concilio damnasset, & in sodales ferro atque igne passim animadvertisset, vel (ut alii loquuntur) saviisset, à pluribus eorum, uno præsertim Neapolitano equite ad Iudicium divinum est appellatus, ita quidem ut

a Ion, abbas Eustachio coævus in vita illius, c. 6. mense Mart. apud Suriū die 29. b Dice, præfes Iudiciorū; The- mis Iu- stitia.

c Olaus Magnus l. 14. hist. A- quil. c. 20.

a Me-
jerus
l. 2.
Anna-
liū, &
l. 17.
Chron.
Chri-
stianus
Maffæ-
us &
Onu-
phrius
Panvi-
nius in
epito-
me de
Rom.
Pōtif.
cōfen-
tiant.
Idem
recitat
Fulgo-
rus l. 1.
exemp-
t. c. 6. qui
Ponti-
ficem
repen-
te obi-
isse tra-
dit.
b Va-
dario
priscis
denu-
tatio
Iudi-
cii.
Vadi-
monii
sponfio
seu
pro-
missio
prætti-
tura
die in

Clemens Pontifex & Philippus rex Galliarum ad Tribunal superum citati intra annum se siferent. Philippo Regi damnationes illæ fuisse bono putabantur, Templariorum opibus ad eum devolutis & confiscatis. Neque vana fuit hæc appellatio, nam intra tempus annum, uno scilicet eodemque anno 1314, tam Papa quam Rex obierunt. Clemens, 20 Aprilis; Philippus, 29 Novembris 4. Quis neget geniale aliquid & divinum hic intervenisse, supremæ numine consciscente?

Sexti testes: In Liguria Italiae nota parte Genuensium triremes contra piratas emissæ, Gotholanam biremem suæ potestatis fecerunt. Hujus vero navigii rectorem, in contemptum tam Sicularum quam Gotholanorum noctu patibulo affixerunt. Miser ille diu, sed frustra questus, nihil se unquam Genuensibus nocuisse: ut vidit illos plus gentis odio moveri quam æquitate, præcipuamque mortis suæ causam esse trierarchum Genuensem, ad superos se convertens, jussit ut ille ipse suæ mortis auctor, intra sextum mensem ante Deum Iudicem compareret. Neque vadatio *b* fuit irrita. Tempore condicto Ligur extinctus vadimonium obivit *c*.

in Iudicio comparendi dicebatur.
c Fulg. l. 1. c. 6.

Quot-

L
Quo-
latium
bent:
verun
§. 3
tannia
trem
tum in
cula co
so acc
Inson
pietat
fatis f
cupasi
me au
humana
nam r
ad De
num
Nec i
Franci
rare c
morte
senfit
O
mes
teste
quiti
sem p
sibi a
verlis
scente
dia in
avunc
serdo

Quotquot innocentes pereunt, fo-
latium certum ab Isaia vaticinio ha-
bent: Hos vero, inquit, qui judica-
verunt te, ego judicabo *a*

a If.

§. 3. Septimi testes: Franciscus Bri-
tannia Dux, cum mortuo parte, fra-
trem Germanum *b* in Anglia educa-
tum inde reducem accepisset, in vin-
cula coniecit, & læsa majestatis fal-
so accusatum in carcere necari jussit.

c 49.
v 25.

b Ae-
gidium
aliqui
nomi-
nant.

Insors juvenis jam neci dandus im-
pietatem fratris accusabat, cui non
satis fuisset regnum sibi debitum oc-
cupasse, sed insuper vitam inquisissi-
me auferre. Quando igitur, ait, nihil
humanæ opis sperandum, ad divi-
nam me verto, & Franciscum fratrem
ad Dei Tribunal postulo, intra an-
num de parricidio hoc responsurum.
Nec ista sine viribus vox missa est.
Franciscus Princeps hydrope labo-
rare cœpit, & intra spatium annale
mortuus, divinam utique censuram
sensit *c*.

c Ae-
neas
Sylv.
histor.
Euro-
pæe c.
43. sine
capi-
tis.

Octavi testes: Engolismensis Co-
mès Nantinus (Gregorio Turonensi
teste) homo vaser & variabilis ne-
quitia Heraclium prius Burdegalen-
sem presbyterum, dein Episcopum
sibi adversarium statuit, eumque di-
versis injuriis affecit. Inimicitia cre-
scente ausus est etiam villas & præ-
dia invadere, quæ Maracharius ejus
avunculus testamento templis & sa-
cerdotibus transcripserat. Neque

230 TRIBVNAL CHRISTI.
 defuit fucus & color huic flagitio
 comendo. Aiebat namque illius hæ-
 reditaria bona non deberi ei Eccle-
 sia, cujus Clerici testamentarium in-
 terfecissent. Mantelum satis specio-
 sum. Sed Heraclius deprehensa in-
 iustitia Comitem anathemate per-
 cellens à piorum societate seclufit.
 Comes novam vafritiem induens
 convenientibus apud Sanctonas sa-
 cerdotibus se submisit, pollicitus om-
 nia quæ vi abstuliffet, reddere. Mo-
 do iterum particeps fiat sacrorum.
 Factus est. At ille quasdam domos
 reddidit, sed prius expilatas, & om-
 nibus facultatibus viduatas. Qua-
 propter illum Episcopus iterum à sa-
 cris amovit, nec multo post obiit.
 Nantinus denuo ad Ecclesie com-
 munionem sibi viam aperuit, sed ar-
 genteis & aureis manibus. Post pau-
 cos menses ardentissima febris cor-
 reptus clamat: *Heu, heu, ab Heraclio
 Antifite exuror, ab illo crucior, ab illo ad
 Iudicium vocor: Agnosco facinus, recor-
 dor injuriarum quibus eum oneravi a.*
 Dum hæc clamat, febrili flamma æ-
 stuans, infelicem animam ad sub-
 eundum Iudicium effudit b.
 Iustitia divina non solum purga-
 tissimas habet aures, & oculos lyn-
 ceos, sed tota est oculea, imo auris
 & oculus tota est. Nemo illi peccat
 impune.

a Sunt

verba

Greg.

Turo-

nenfis.

b Idem

l. 5.

hilt.

Franc.

c. 36.

Noni testes: Rudolphus Austria
 prin-

LIB
 princeps
 les indic
 que con
 tremun
 rem ju
 um cor
 tur,
 conspi
 Dux F
 Christi
 nem ro
 morte
 & capu
 flumen
 cachin
 quit, I
 nis sec
 livione
 rediret
 tentati
 audita
 datum
 mors in
 licet, in
 evenit
 sublat
 Cur
 ri pote
 tis que
 tem su
 4. D
 naris
 divinis
 * Co
 tom

princeps in equitem auratum fatales insidias molitus est. Eum denique comprehensum, tortum, ad extremum sacco inclusum in profluentem iussit abjici. Eques jam in culeum coniectus, antequam clauderetur, spectantem è fenestra Ducem conspicatus, alta voce proclamavit: Dux Rudolphe, ad tremendum Christi Tribunal te voco, ut rationem reddas, cur immerentem me morte tam indigna perimas. Dixit, & caput culeo abdidit spargendus in flumen. Dux provocationem istam cachinno excipiens: Bene est, inquit, I præsequar. Ita periculi omnis securus, innocentis necem oblivione hilari sepeliit. Sed antequam rediret annus, febricula Princeps

tentari cœpit. Hic memoria tristior auditæ appellationis subiit, & vadatum se agnoscens: Amici, ait, mors instat; vocor, nec tergiversari licet, in jus eundum est. Quod dixit, evenit. Etenim paulo post è vivis sublatu^a est.

Cunctabunda nonnunquam videri potest Vindicta divina, laneis lentisque passibus incedit, sed tarditatem supplicii gravitate compensat.*

4. Decimi testes: Sidonius Apollinaris Arvernensis episcopus, tam divinis quam humanis litteris (ut

P 4

Gen-
senten-
tiis.

* Gott kompt leis vnd langsam /
kompt aber wol.

^a E
Chro-
nicis
Britā-
nicis
haufit
Petrus
Mat-
thæus
Sequa-
nus
I. V. D.
In le-
ctione,
de Iu-
dicum
vero &
necef-
fario
officio
in fe-
rendis
senten-

a Gen-
nad. de
script.
Ecclef.
c. 92.

Gennadius *a* loquitur) ad integrum imbutus, nec minori sanctitate. Sed invidiam nulla delinit virtus, imo eam magis exasperat & acuit. Ita Sidonius duos sacerdotes sibi infensissimos expertus est. Hi virum integerrimum omni sacro magistratu per vim exuentes, tenuissimo victu suppeditato hoc illi unum reliquerunt, *vivere*. Sidonius summa injuriæ patientissimus non foro certare, sed omne jus suum Tribunali divino institit transcribere. Iudicem profecto nec surdum, nec cœcum, sed nec tardum habuit. Cum enim improborum sacerdotum alter minareretur, luce postera Sidonium à se templo extrahendam, è vivis ipse abreptus est ad iudicem. Surrexerat quidem ante diluculum impius sacerdos, & in Sidonium iras coxerat: sed antequam in publicum se daret, ad naturæ requisita iit puero cereum præferente. O miserum! Nam dum alvum exonerat, spiritum exhalat. Interim puer foris expectat diutissime. Iamque sceleris focius nuntiari jusserat; Veniret modo, nunc opportunum esse, quod pridie statuisset, exequi. Puer dominum moniturus, jam exanimem invenit. En geminum Arrium.

Sidonius Deo pro se vindicante potestatem pristinam recepit. Verum post aliquantum temporis cor-

reptus

LL
reptus
voluit
populo
posse
spond
lus vi
cupab
non va
bant.
dos n
tus, ja
ram si
gius p
vero
flagiti
donio
namq
tiscal
dum.
tis! N
git; p
Nam
domi
instru
bus in
rant
bant
jam p
desig
domi
quan
cem
Dum
lum m
mover

reptus morbo in templum deferri voluit, ubi lugenti & interroganti populo, quemnam similem sperare possent, sublato pastore optimo, respondit: En frater meus Aprunculus vivit, & hic pastoris munus occupabit. Delirium hoc putabant, non vaticinium, quia non intelligebant. Defuncto Sidonio alter sacerdos nil repentina morte socii motus, jamque gaudio triumphans tiam sibi vi rapere conabatur, egregius pastor ovium, ut ajunt, lupo. Et vero gloriari etiam ausus est homo flagitiosus, nunc demum liquere Sidonio se justiore fuisse, divinum namque Iudicium pro se stare, pontificale pedum à Deo sibi deferendum. Hem cæcitatem humanæ mentis! Nec languide Præsul futurus egit; profecto in rem suam vigilavit. Nam proximo post Sidonii obitum dominico die epulum lautissimum instruxit, primoribus civium omnibus invitatis. Iam convivæ accubuerant, jam disposita per mensam stabant fercula, jam sermo cœperat, jam potus poscebatur. Ante omnes designato Præsuli pincerna vinum dominicum porrexit. Sed videte quanta inter os & offam, inter calicem & labra intervenire possint. Dum miserrimus hic Antistes poculum manu tenet, antequam illud admoveret ori, en mors irruit, & citat

234 TRIBVNAL CHRISTI.
ad Iudicium. Nam ille jam jam bi-
biturus subito cohorrui, expalluit,
& elapso de manu calice expiravit,
ad dicendam cum Sidonio causam
abreptus ad Iudicium. Nam omnia
prout evenerunt, pridie objecta sunt
pincernæ per somnium, quod Gre-
gorius Turonensis pluribus percen-
set a.

a Greg.
Turon.
l. 2.
hist.
Franc.
c. 23.
Baron.
Anno
486.
post il-
lum
Henri-
cus
Spon-
danus,
eodem
anno.

En alterum non tantum Arrium,
sed & illius socium Simonem Ma-
gum, qui precibus Sidonii & vi divi-
na, ex aura superbix & spei vanissi-
mæ præcep̄s dejectus, antequam in-
alto sederet episcopus, in tumulto
jacebat mortuus, in orco ardebat
damnatus. Iudicii divini sceptrum
nemo effugit.

Vndecimi testes: Anastasius Impe-
rator, qui totum p̄ne orientem cru-
delitatis ignibus exusserat, oraculo
edoctus est, sibi etiam igne pereun-
dum. Adversus hoc mortis genus
plurima paraverat, sed frustra. Nam
& portentosis insomniis terreba-
tur. Inter hæc vir quidam terribi-
lis secundum quietem ei visus est,
qui librum manu præferens dixit:
*Ecce ob perverstatem fidei tuæ, annos qua-
tuordecim deleo vitæ tuæ.* Demum an-
no quingentesimo decimo octavo,
die nona Iulii cælum iratissimum
trebro tonitru & fulgure ita per-
terrefecit Anastasium, ut canaculo
mutaret, imo infra le-

eticas

Eticas correperet. Sed oculum omnia cernentem non effugit. Nam fulmine ictus interiit *a*. Eodem profusus die Elias Hierosolymorum Archiepiscopus, & Flavianus Antiochiæ Patriarcha ab Anastasio, religionis causa in exilium pulsi, cum Imperatoris obitum divinitus cognovissent, eum sibi mutuo significarunt his verbis: Anastasius hodie mortuus est: eamus igitur & nos, ut cum illo judicemur. Elapso biduo mortui ambo ad destinatum Iudicium pervenerunt *b*.

Iustis viris impune non resistitur.

Dissimulat aliquantulum Deus & connivet; tandem improvisus Iudex intorquet fulmen.

Duodecimi testes: Anno millesimo tertio decimus in Paderbornensi Ecclesia Episcopus Menvercus cœnobii Corbejensis disciplinam prope intermortuam restaurare instituit. Adfuit igitur reformator, initium facturum in corrigendis moribus. Sed acriter ei resistit VValo Abbas, disciplinam arctiorem neutiquam admissurus. Causa ad Imperatorem delata id denique confectum est, ut Abbas officio sit motus. Quapropter Episcopus instituti sui tenax ad laudabiliorem vitæ rationem introducendam denuo se accingit, quod à re divina in templo facienda placuit ordiri. Sed eius

a Imperavit
an. 27.
mens.
3. dies
29.

b Ioan.
Mofchus
de utroque
c. 35.
de Elia
Surius
tom.
ult. die
5. Decemb.
in vita
S. Sabæ.

cœno-

236 TRIBUNAL CHRISTI.
cœnobii monachus Boso nomine,
loci sacrista, vestes sacras negavit, &
ab ara projecit quæ Antistes attule-
rat; Iterum, iterumq; monitus con-
tumaciam perseveravit. Episcopus
injuria tam grandi motus mona-
chum illum humana jura calcantē,
ad Iudicium divinum postulans:
Reddes, inquit, altissimo facti ratio-
nem. Hęc monachus non quidquam
pensi habens, irrifit episcopum. Sed
certe fallax non fuit Præfulis vada-
tio, nam eadē hora qua Præful è vi-
vis abiit, Boso monachus dum ei bar-
ba raderetur, sub tonsoris manu
subita morte concidit a.

aKran-
tzius l
4. Me-
tropol-
is c.
4. me-
dio.
Got-
schal-
cus
serm.
16. lit-
tera I.
parte
æstiva-
li.

Deus etiam judicat, cum nemo
accusat*.

§. 5. Decimi tertii testes: Benno
Misnensis Præful, qui annis quadra-
ginta Pontificio suo præfuit ea vigi-
lantia, & vitæ sanctimonia, ut miran-
dis operibus & supra hominis con-
ditionem editis nobilitatus sit. Ce-
teris & istud adnumerandum. Mar-
chio Misnensis Otho ad rem avi-
dior, impio ausu & per nefas in Ec-
clesiæ Misnensis facultates irruit.
Benno vigilantissimus pastor id mi-
nime dissimulandum ratus Mar-
chionem miti verborum humanita-
te monuit, affirmavitque hominem
recte

* Germanorum vetus verbum est: Gott
richt/wann niemand spricht.

recte facturum, si ea quæ Misnensis
essent Ecclesiæ, non coactus restitue-
ret, sin minus, esse Iudicem iustissi-
mum, ab eo jus petendum, qui om-
nium injurias non solum habeat
perspectissimas, sed eas etiã exactis-
sime vindicaturus sit opportuno tē-
pore. Ad hujus igitur Tribunal, in-
quit, si aliud auxilii non suppetat,
hæc controversia transferenda est.
Marchio, homo furiosus, hanc dicen-
di libertatem quamvis sinceram &
humanam non ferens, Bennoni col-
laphum incussit. At Benno vir, san-
ctissimus sublimi spiritu afflatus: Et
hanc, inquit, injuriam, hoc eodem
tempore sequentis anni Deus ulcif-
cetur. Id Marchio ut vaticinium va-
nissimum proterve irridens: Quis
te, ait, Episcopo, archigrammateum
* in cælo constituit? Num Iovi à se-^{Sum}
cretis es consiliis? Ita res in jocosum ^{Canza}
abiisse visa. Non multo post beatus ^{ter.}
Benno ægrotare cœpit. Ante obi-
tum Ecclesiæ suæ Canonicos ad eam
charitatem, quam Christus docuit-
set, exercendam cohortatus inter
preces sanctissime finiit. Anno mil-
lesimo centesimo sexto.

Marchio, cum tempus annum &
designatus à Bennone dies rediisset:
En, inquit, adest dies quem Episco-
pus Benno, nescio quam periculo-
sum minabatur. Decessit ille †, & Er-
cum eo vaticinium illius: Non est ^{il. bin.}
quod

quod quidquam metuamus Vix verba finit, & subito consternatus præsentium opem implorat. Sed mors mandata exequens, ingemiscens, & multa luctantem abripit ad Iudicium, quod ei Benno prædixerat a.

a Mat-
thæus
Rha-
derus
Volumine
I. I. Ba-
variae
Sæctæ
litteris
Ponti-
ficiis,
mibi
pag.
185.

Cum aliquibus forsitan Iudicibus jocari subinde liceat: Iudex divinus impatiens joci, & perquam serius*, ad minimum unguiculū, ad novissimum quadrantem servat justitiam.

Decimi quarti testes: Comes Hannonia, ut indubitata fidē percipimus (inquit Cameracensis præpiscopus) in animo habebat, & id strenue moliebatur, ut Valencenis Canonicos, qui Religiosis legibus vivebant, è templo divi Ioannis expelleret, & eorum loco alios legibus iis solutos reponeret. Idcirco ejus loci abbas, cum suam suorumque causam, & quidem violenter agi cerne- ret, nec tamen earum se virium putaret esse ut vim vi posset repellere, subsidium petiit è cælo. Quando igitur, aiebat, vi res agitur, & lenti nimium moliminis foret, ad Regis aut Cæsaris, aut Pontificis tribunal provocare, ad divinum provo- co, & ad illud Hannoniæ Comiti dicam scribo: Ibi nos oportet judicari. Non sine pondere volarunt verba. Imminente die Iudicio constituta,

coepit

* Er saß mit ihm nicht scherzen.

LIB
coepit a
lam te
vocave
precibu
sanctis
causan
ctius p
no ten
delapsu
bi ab
summu
ni app
liis,
geretu
vit.

Sapu
bus, q
lite cad

Deci
nia Pa
episcopi
divi Fra
quamvi
carcere
tra om
egerun
aggressi
tare,
tiones
stantiff
ginam
In biler
ro, sale
rio imp
ci, ita pe

cœpit ægrotare abbas, & videri pal-
lam tendere ad Tribunal, quo pro-
vocaverat. Eam ob causam tam
precibus quam aliis quibus poterat
sanctis actionibus sese disposuit, ad
causam in supremo tribunali re-
ctius perorandam. Sub idem omni-
no tempus & Comes in morbum
delapsus meminisse cœpit, diem si-
bi ab Abbate dictam, quo ante
summum Iudicem uterque quæstio-
ni appareret. Quare mutatis consi-
liis, ne vadimonium obire co-
geretur, se causa cedere significa-
vit.

Sapuit Comes non cum Phrygi-
bus, quia sapuit mature. Maluitque
lite cadere, quam litigare injuste a.

Decimi quinti testes: In Hiber-
nia Parritius Ochelius Majonensis
episcopus, & Conatius Ornarius e
divi Francisci familia vir religiosus,
quamvis sanguine ducali natus, in
carcerem unâ sunt abrepti, ubi ex-
tra omnem solem, quindecim dies
egerunt. Productos Prorex minis
aggressus extrema supplicia inten-
tare, blanditias etiam & pollicita-
tiones amplissimas miscere: illi con-
stantissime agere, & Angliæ re-
ginam esse caput Ecclesiæ negare.
In bilem actus Prorex ocreas buty-
ro, sale, oleo & pulvere tormentario
impleri, Episcopi pedibus indu-
ci, ita pedes bullienti aqua immergi
iussit.

a Thō.
Canti-
prat.
lib. 2.
c. 35.
n. 34

240 TRIBUNAL CHRISTI.
jussit. Detractis ocreis ossa carne nu-
data cernebantur. Sed necdum Anti-
stes sententiam mutavit. Additum
ergo novum supplicium, & brachia
cum digitis inter duo saxa sunt com-
minuta. Sed eadem quæ ante Præsu-
lis fuit constantia. Itaque capitalis
sententia, tam in Episcopum, quam
in ejus socium fertur. Ducuntur. Vbi
ad patibulum perventum est. Anti-
stes collo laqueum laxè indutus, ro-
gavit tantillum sibi supremi tempo-
ris non negaretur quo diceret ad
populum. Concessum. Dixit ad dimi-
diæ horæ spatium, & ea verborum
vi, ut nec adversarii quidem à lacri-
mis temperarent. Deniq; ad Prore-
gem versus: Tu quidem, inquit, ô
Prorex, hoc corpus misere torquisti, &
injurias mihi multas intulisti, qua-
rum hic ultionem non posco, sed te
jam, cælo teste, ad divinæ majestatis
Tribunal cito, ut illic facti rationem
reddas.

His supra modum exacerbatus
Prorex, & altum animo vulnus sen-
tiens, ut dolori exæquaret verba, sic
respondit: I nunc, hominum per-
versissime, I, quam citatissimo gradu
ad inferos: Tuam ego provocatio-
nem nec flocci facio; tu ad tartarum
abi. Ita Præsul cum socio vitam la-
queo finivit:

Prorex ad urbem Limiricensem
profectus est. Hic die quodam cum
baro-

LIB
baro
ubi
nisset
homi
Dei
est, c
tarta
putre
sus e
die d
tus e
Est
carce
mam
buna
rump
mo, t
antea
leste
nec u
re pote
stitias
§. 6
Ordin
citur
ram e
pudic
batur
ejus c
minir
ferre,
viter,
tem ir
ret, mi
ctimin

barone obambulans cum ad locum, ubi duo illi fuerant suspensi, pervenisset, baronem intuitus: En, inquit, hominem illum perfidum, qui ad Dei Tribunal me provocare ausus est, cum animus illius jam ardeat in tartaro, corpus in hac infelici arbore putrescat. Paulo post Prorex oppressus est morbo, qui vitam ei abstulit die decimo quarto, ab eo quo citatus est, ad Christi tribunal *a*.

Est subinde captivus qui omnes carceris januas perfringit, ad ultimam succumbit. Sunt qui omnia tribunalia vel auro vel potentia perumpant. Tandem hærent in ultimo, tanto gravius puniendi, quanto antea securius elapsi. Tribunal caeleste, nec aurimontes corrumpere, nec ulla unquam poterit perumpere potentia. Ipsas Deus judicat justitias *b*.

§. 6. Decimi sexti testes: Magister Ordinis Teutonicorum (nomini participitur) inter juvenem qui mercaturam exercebat, & mulierem dubie pudicitie connubium jungere nitabatur. Repudiabat hoc juvenis, quod ejus conjugii suasor feminam illam minime odisset. Hoc alter indigne ferre, & in hominem insontem graviter, sed occulte stomachari; ut autem iram suam velut victima placaret, miserum illum furti, sed conficti criminis insimulatum, & judicio pu-

a Flo-
rimun-
dus Reo
mun-
dus Reo
gis
Gallia-
rum
Consi-
liarius
l. de
ortu
hære-
seon c.
20. n. 6.
seu fi-
ne.

b Pl. 9.
v. 5.

242 TRIBUNAL CHRISTI.
blico damnatum, in patibulum abri-
pi iussit. Nihil preces, nihil evicerunt
lacrimæ. Ergo innocens reus nil ma-
gis in expedito habuit quam ad om-
nis innocentiaꝝ asylum tutissimum
recurrere. Ergo dum ducitur ad sup-
plicium, animosa voce succlamat: In-
iuste condemnatus sum. Appello igitur
ad vitæ ac mortis arbitrum supre-
mum: illi post decimam tertiam diẽ
reddat rationem, qui me contra om-
nem equitatem condemnavit. Deus:
quàm celeres & attentæ sunt aures
tuæ in pauperum & afflictorum pre-
ces? Non sprevit Deus, neque despe-
xit deprecationem pauperis *a*.

a Ps.

21.

v. 25.

b Ps.

33.

v. 16.

c Eccl.

c. 21.

v. 6.

Vere oculi Domini super justos, &
aures ejus in preces eorum *b*. Siraci-
des in grande solatium prædicens:
Deprecatio pauperis, inquit, ex ore
usque ad aures Dei perveniet, & ju-
dicium festinato adveniet illi *c*. Ad-
venit sane & quidem festinato. Iu-
venis quidem suspendio vitam fini-
vit; evocatio illius ad Tribunal
Christi contempta & irrita est. Sed
die decimo tertio Magister Teuto-
nicus, ægritudine subita correptus:
Me miserum, inquit, en morior:
Nam mihi hodie comparandum est
coram omniscio Iudice. Quo dicto
obmutuit. Eodem die, ut suum
ipse vaticinium firmaret, è vita ex-
cessit.

Id Riga in Livonia contigisse Anno
Christi-

Christiano millesimo quadringen-
tesimo septimo, narrat Albertus
Krantzius. Illa ipsa mulier quæ in-
nocentis necem machinata est, ab a-
lio mercatore, de vero furto accusa-
ta, iudicio quod formidabat non ex-
pectato, vestibus mutatis & in Cleri-
cum attonsa in Prussiam evasit.

Huic certe mulieri poterat illud oc-
cini, quod Machabæus adolescens in-
ter fratres minimus natus, Antiocho
regi in os objecit: Tu autem noli
frustra extolli vanis spebus: non-
dum enim omnipotentis Dei, & o-
mnia inspicientis Iudicium effu-
gisti b.

Decimi septimi testes: Lambertus
Schafnaburgensis, egregius, ut illa
tempora tulerunt, scriptor, memo-
rat. Anno millesimo quinquagesi-
mo nono, Burchardum Episcopum
Halberstadiensem iniquam diu li-
tem cum Abbate Herveldensi fo-
visse, super decimis Saxonix, quas
Episcopus monachis ereptum, sibi
vindictam ibat, sed manu magis
quam jure.

Abbas rem sapius in iudicium de-
duxit, sed furdus Tribunalibus narra-
bat fabulam: nec politica, nec sacra
læges vim adversam percurrere va-
lebant. Ita nec ratio, nec spes erat
valenti adversario resistendi. Idcir-
co hic idem abbas paucis ante mor-
tem diebus Comitem Palatinum

Fridericum ad se vocat, & extrema hæc mandata ferre Antistiti rogat: *Se quidem lite imparem, lege meliorem cedere; atque etiam de vita jam decedere: Sed Deum Iudicem futurum, ad quem appellaret, huic vires ad tuendam aequitatem non defuturas. Pararent igitur se ambo, ut causam intra paucos dies dicerent ad illud Tribunal, ubi gratia & potentia spretis, sola imperaret Iustitia. Illum ibi victurum, non qui plus posset, sed cuius causa aequior esset. Sic Abbas obiit; nec eventus fefellit. Pauculi dies ab obitu abbatis præterierunt, cum Antistes jam equum conscensurus, subito velut fulmine ictus corruit. Delatus ad cubiculum, decimas Hervedensi cœnobio quam primum reddi, & omnem in posterum super ea re litem præscindi iussit. Cumque Magdeburgensis & Hildesheimensis Episcopi ad eum reviserent, grandi ejulatu fatebatur: Vocari se, pro ut abbas prædixisset, imo jam abripi se ad divinum Tribunal, ibi iudicandum. In his vocibus desit. Vto Archipresbyter, quo potissimum impulsore in eam sententiam Antistes exarserat, horum malorum primus inventor, eodem anno morte subitanea sine sacris omnibus extinctus, vel à Diabolo (ut vulgatiores ferebat fama) suffocatus est a.*

Horrendum est, ô Deus, inter ejuscemodi virgas & plagas ad Tribunal

a Lambert. Schafnaburgensis in suis Annalibus cum Abb. Vspersgenfi & Rheginone Argentorati editus, pag. 466. Baron. 16. II. Anno 1059. n. 81. & 82.

nal duci *! Divina hæc judicicia expa-
vescens Iobus : Ecce Deus , inquit,
excelsus in fortitudine sua, & nullus
ei similis in legislatoribus. Quis po-
terit scrutari vias ejus? aut quis po-
test ei dicere? Operatus es iniquita-
tem a.

Decimi octavi testes: Anno millesi-
mo centesimo quinquagesimo quar-
to, Friderico Enobarbo Imper., An-
tistes Moguntinus b fuit, vir pius, trā-
quillus, suarum rerum : & ideo Ro-
mæ accusatus, ut ineptus atq; inuti-
lis muneri quod gerebat. Accessit Ar-
noldus, qui ab Henrico missus fertur
ad purgandum. Homo nequam con-
trarium prorsus fecit. Nam igni o-
leum addidit, & quosdam Purpura-
torum Patrum corrupit, atque in se
vertit. Eo ventum est, ut Cardinales
duo Moguntiam missi, de causa qua-
siverint, Henricum damnarint, & ab-
dicarint, Arnoldum illum subroga-
rint. Henricus patienter id ferens,
hactenus duntaxat questus est, ut di-
ceret: *Injuste judicastis. Appello igitur
ad Dominum Iesum, aequissimum Iudi-
cem, ibi me responsurum exhibebo: Veni-
te; sequimini.* Illi joco eludentes:
Cum praecefferis, inquit, nos sequemur.
Nec verbis eventus defuit. Nam ille
post annum fere & dimidium fato

a Iob.
c. 36.
v. 22.
& 23.

c Alti,
VVor-
matiē-
sis.

Q 3

con-

* Wann man einen also mit dem
Crenz host.

246 TRIBUNAL CHRISTI.
concessit. Rumore ad aures Cardinalium delato, de Henrici morte, illi iterum illudentes : Ecce, præcessit, inquit, nos sequemur. Secuti sunt profecto, & uno die uterque subito decesserunt, & quod ajunt, miserabili mortis genere *a*.

a Alter digitos suos præroffisse, alter Camarina merfus dicitur.

Contra-
dus in
Chrō.

Mogū-
tino
Lipfius
l. 2.

Monit.
polit.
corum,

c. 11.

bIoan.

c. 7.

v. 24.

c 1.
Cor.

c. 4.

v. 5.

Quam provide nos Iudex noster monuit : Nolite judicare secundum faciem : sed justum Iudicium iudicate *b*. Nunc omnibus vitiis aptari larva potest, uti omnibus vasculis operculum inveniri. Nihil tam absurdum, quod non pingi & defendi possit : omnes contumeliæ suos habent prætextus, omnis injustitia suum reperit mantelum, nihil tam inexcusabile quod non specioso nomine possit velari. Sed has larvas & hæc velamina supremus Iudex detrahet. Itaque quod Paulus monuit, nolite ante tempus judicare, quoad usque veniat Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium : & tunc laus erit unicuique à Deo *c*.

§. 7. Decimi noni testes : Leodii cœnobium S. Iacobi, nobilis adolescens ingressus est religionis causa. Quod ubi cognatus ipsius Leodiensis Præpositus inaudit, ægerrime tulit. Mox igitur abbati Manlianum imperium deferri jubet : Confobrinum reddat, aut vim expectet. Recusat Abbas nolentem & invitum

extru-

L
extru
tium
juven
detra
bas a
bus d
fert, i
nafte
posit
Ep
mitt
simu
rius
filii
ad P
ce :
Præp
obtin
peto
lo,
terqu
reat,
rus.
cach
plici
ne
Ex
enim
hinc
ridie
tuus
neo d
audir
crepa
pore

extrudere. Ergo Præpositus satellitium cogit, monasterium vi aperit, juvenem rapit, & religiosis vestibus detractis, eum profanis induit. Abbas adscitis in patrocinium primoribus civitatis, ad Episcopum se confert, injurias exponit, & vim suo monasterio illatam, idque præsentem Præposito.

Episcopus has querelas ægre admittere, in Præpositi partem non dissimulanter vergere, & Abbatem durius objurgare. Abbas prompti consilii mox submissis humi genibus, & ad Præpositum versus clementi voce: contra tuas injurias, inquit, ô Præposite, æquum Iudicem in terra obtinere non possum? calum igitur peto, & summam Iudicem interpello, ut intra quadraginta dies uerterque nostrum coram eo compareat, sententiam pro meritis auditurus. At Præsul cum suis liberaliter cachinnatus priscam hominis simplicitatem irrisit, dimisitque non sine scommate.

Expectate pauxillum; Altissimus enim est patiens redditor *a*. Die ab hinc quadagesimo, abbas ante meridiem circiter horam nonam mortuus est. Eo tempore Præpositus balneo domestico usus lavabat. Cumq; audiret æra campana insolitum concrepare, quasiit: Quid hoc isto tempore? Cui famulus: Ajunt abbatem

248 TRIBVNAL CHRISTI.
 ad S. Iacobi modo defunctum esse.
 Præpositus continuo memor qua-
 dragesimi diei ab abbate dicti, expa-
 vescens & attonitus : Mox foras in-
 quit, foras; habeo quod agam : heu
 comparandum est mihi hodie co-
 ram Iudice supremo. Cumque pro-
 peraret thermis egredi, inter adstan-
 tium manus collapsus diro cum eju-
 latu abiit è vita ad indictum utique
 Iudicium : ubi caussarum strepitus
 cessant, ubi nullus cachinnorum lo-
 cus, ubi Iurisperitorum codices ob-
 mutescunt, ubi nec preces, nec au-
 rum, nec favor liberant *a*. Quam
 porro sententiam Abbas, quam Præ-
 positus abstulerit, nunc scire nefas.
 Die novissimo quo reviviscunt om-
 nium sæculorum mortui, sciemus
 omnes.

a Tho-
 mas
 Cantu-
 priæ.
 l. 2. de
 mira-
 culis
 sui a.
 vi. c.
 25. to-
 70.

b Iob.
 c. 41.
 v. 1.
 & 3.
c Idem
 c. 34.
 & 12.
 & 19.

Deus per Iobum olim minatus :
 Quis enim, inquit, resistere potest
 vultui meo ? Non parcam ei, & ver-
 bis potentibus, & ad deprecandum
 compositis *b* ? Vere Deus non con-
 demnabit frustra, nec Omnipotens
 subvertet Iudicium *c*. Qui non acci-
 pit personas Principum, nec cogno-
 vit tyrannum, cum disceptaret con-
 tra pauperem : opus enim manuum
 ejus sunt universi.

Vicesimi testes : Otho I. Impera-
 tor Romanus, quod Petrus Damia-
 nus cum cura narrat, à filio Guiliel-
 mo Præfule Moguntino, ob matri-
 monium

L
 mon
 liber
 cula
 nem
 in ju
 stes,
 Iudic
 rebir
 mus
 tran
 dicit
 teco
 mor
 exui
 ivit,
 Gu
 Ye
 care
 & o
 cum
 centi
 trans
 Vi
 lesim
 Ger
 sign
 con
 Red
 tina
 vox
 tore

A par
 ne qui

monium cum Adelaide contractum
 liberius reprehensus, filium in vin- Petrus
 Damia-
 nus to-
 cula dedit. Guilielmus filius Otho- mo r. l.
 2 epist.
 ép. 15
 mihi
 pag.
 113.
 At
 vero
 Cæsar
 Baron.
 tom.
 10. An.
 973.
 Dami-
 aaum
 refel-
 lit, ne-
 gatque
 illud
 nem patrem ad prætorium Christi O: ho-
 nis cõ-
 nubi-
 um
 male
 cou-
 tractũ,
 & à fi-
 lio pa-
 trem
 in jus vocans: Die sancto Penteco- ana-
 thema-
 tẽ per-
 cussũ.
 Ego
 inter
 duos
 Cardi-
 nales
 arbitrũ
 agere
 non
 possũ.
 stes, inquit, ante Dominum Iesum
 Iudicem nostrum uterque compa-
 rebimus, & de capite causam dice-
 mus. Vter nostrum æquitatis lineam
 transgressus sit, divinum pandet ju-
 dicium. Igitur Nonis Maji, ipso Pen-
 tecostes festo die, Otho in Saxonia
 morbo subito correptus hominem
 exiit, & indictum vadimonium ob-
 ivit, cum paullo ante filius etiam
 Guilielmus vivere desisset a.

Vereor hic, Lector, ne tot testium
 caterva, & ut dixeram sonora nube,
 & oculos & aures tuas fatigem. Sed
 cum venia tua liceat omnium re-
 centissimum subjungere; & ad alia
 transibimus. Ergo

Vicesimi primi testes: Anno mil-
 lesimo sexcentesimo sexto, Miles
 Germanus natura non infacetus, cu-
 signo dato ad excubias vocaretur,
 commilitonibus subridens dixit:
 Redeunt ad nos excubiæ, rediret u-
 tinam & nuntius pecuniæ. Excepta
 vox est, & ad ducem relata, qui præ-
 tore rerum capitalium * accersito ju-
 bet

Q
 A parte tamen Baronii stare malim. Hæc monere debui,
 ne quid damni pateretur Veritas.

* Profosi seu, Quasitore.

bet in hominem, qui voces seditio-
 sas sparsisset, serio animadverti. Mox
 in vincula miser trahitur, & torque-
 tur; denique capite damnatur. Miles
 optime sibi conscius audita mortis
 sententia non nihil cohorrui. Vbi a-
 nimum recepit terrifico clamore du-
 cem inclamans; eique jam præsen-
 ti: Post tres, inquit hebdomades,
 hac ipsa noctis hora rationem Deo
 reddes de meo sanguine. At Dux
 subridens: Tu, inquit, hæc oracula
 formidolosis cane: vaticinationes
 istæ militem non terrent. Sed abi

a Do-
 minus
 Gui-
 lielm.
 Ferdi-
 nandus
 ab Ef-
 feren,
 qui
 Ferdi-
 nando
 II.
 Imp. à
 exiliis
 &c. in
 Ma-
 nuali
 Polit.
 de ra-
 tione
 status
 seu I-
 dolo
 Prin-
 cipum
 l. 5.
 part. 3.
 mihi
 pag.
 382.

jam, seditiosum caput in malam cru-
 cem. Ita nec die quidem expectato,
 media nocte, hora duodecima duci-
 tur, & infelici arbori suspenditur.
 Mane in terrorem ceteris spectandus
 exponitur transfixis præcordiis, cum
 hoc titulo: *Seditiosus miles*. Dux non
 nihil tacite consternatus tam auda-
 ci provocatione ad Dei tribunal. E-
 jus tamen sensim oblivisci cœpit.
 Verum indistincto temporis spatio jam
 jam elapsuro, cum hora noctis duo-
 decima ad excubias visendas exiret,
 è ponte navali decidit & submersus
 est. Vter horum securior ad Christi
 Iudicis Tribunal steterit, tu mi Le-
 ctor, paullo attentius tecum expen-
 de. Hæc quanquam mira, fidem ta-
 men merentur à tradentibus.

Sed hic manum amoveo è tabula,
 & calamum plura daturum chartæ
 sub-

substringo. Sat testimoniorum ac testi-
 fimum optimorum, quos integra fide
 produxi. Nullius, aut ferreæ frontis
 fit, qui tot tamque diversos cum re-
 centes, tum præcos scriptores vani-
 tatis omnes arguere non vereatur.
 Ergo discite iustitiam moniti. Et
 heu quam disparia sunt humana &
 divina iudicia! O quoties Deus (ne
 dubitemus) hominem eum absol-
 vit, quem omnes homines dam-
 nant; & quoties damnat, quem om-
 nes absolvunt? Iudicia Dei abyf-
 sus multa a, abyffus impenetrabilis.

a Pr.

35.v.7.

CAP V T IV.

*Quare arcanum hoc Iudicium omni
 vita metuendum;*

seu,

*Cur assidue, summoque studio adniten-
 dum, ut vitæ ratio bene reddatur.*

S. I. **N**OVISSIMA cujusvis hominis
 tempora, quibus ad Iudici-
 um à morte invitari solet, spiritus
 divinus per Ecclesiastem amcenissi-
 ma poësi hunc in modum depinxit.
 Ita orditur:

*Memento creatoris tui, antequam ve-
 niat tempus afflictionis, & appropinquent
 anni, de quibus dicas, non mihi placent:
 Ultimi dies hominis vere tempus
 afflictionis, eum frenis dolor irruit
 soli-*

solitis, cum lectus pro carcere, mors pro apparitore, Iudicium pro Æternitatis janua est. Pergit Ecclesiastes:

Antequam tenebrescat Sol, & Lumen, & Luna, & Stella: & revertantur nubes post pluviam. Eo tempore, Intellectus qui in homine sol est, obnubilatur: Lumen actionum memoria hebescit, Voluntas veluti Luna instantissima laborat, geminæ frontis stellæ oculi caligant & lippiunt. Vaporum è stomacho ascendentium nubes augentur, hinc destillationum, gravedinis, ac catharrorum perpetuæ pluviæ. Sed pergit dicere:

Quando commovebuntur custodes domus, & nutabunt viri fortissimi. Domus istius custodes sunt, sensus exteriores & costæ, illi deficiunt, hæ viribus exhauriuntur & fatiscunt: Viri fortissimi crura, pedes ac genua vacillant, & ferre onus solitum recusant.

Otiosa erunt molentes in minuto numero. Dentes nulli aut rari, cibum paulo duriorē cōmolere non poterunt amplius. Ita molendinum istud aut feriabitur & vacabit, aut languidissime movebitur. Senium fere edentulum est.

Et tenebrescent videntes per foramina. Oculi qui aliquando per orbiculatos suos cancellos, veluti per fenestras aut foramina aliis insidiabantur, aut insidias sibi positas speculabantur, nunc minutim & per nebulam videbunt,

bunt, & vix obvios in platea discernent, cum nervi optici, aut indurabuntur, aut humorum congestu, & spirituum defectu impediuntur. His oculorum damnis peritissime iacturam dentium pramissit. Nam ubi dentes pauci ac debiles, ibi cibus male manditur, & quasi crudus in stomachum dimittitur. Hinc humorum copia & multiplex malum. At sequitur.

Et claudunt ostia in platea, in humilitate vocis molentis. Labra oris ostia majorem partem clausa, nec loqui multum, nec clamare sinent. Facies tota veluti platea, rugis & sulcis exarabitur. Os panis molendinum remissio erit sonitu, quem alias dentes edere solebant.

Et consurgent ad vocem volucris. Qui ad illud afflictionis tempus deveniunt, somnum non capiunt nisi brevem, parcum ac levem, adeoque non profundum, ut vel passeruli, vel alterius aviculæ garritu excitentur. Ita plerumque male dormiunt, ob crebram insomniam, quæ eos non tantum ad galli gallinacei cantum, sed ad quemcunque strepitum vigilare jubet. ▲ddit.

Et obsurdescent omnes filia carminis. Aures quæ musica solebant oblectari, vocum discrimina ægre percipiēt. Sic octogenarius senex Bercellai ad regem Davidem: Nunquid vigent sensus

254 TRIBVNAL CHRISTI.
sensus mei, ait, ad discernendum
suave, aut amarum? aut delectare
potest servum tuum cibus aut po-
tus? vel audire possum ultra vocem
cantorum atque cantatricum a? Sed
progreditur Ecclesiastes:

22
Reg. c.
19. v.
35.

*Excelsa quoque timebunt, & formida-
bunt in via.* Alta conscendere metuunt
senes, propter capitis vertiginem, &
poplitum imbecillitatem. Imo & in
plano ambulare formidant, necubi
cadant aut impingant, ideo lento ti-
midoque gradu incedunt. Sed prio-
ribus addenda sunt & ista:

*Florebit amygdalus, impinguabitur lo-
custa, & dissipabitur capparitis.* Caput
præmaturis canis spargetur, quem-
admodum amygdalus flore præpro-
pero albescit. Pedes an tibiæ ob hu-
morum affluentiam inflabuntur, &
intumescent, ut speciem marinæ vē-
triosæ locustæ referant. Itā exhausto
corpore & ossibus extantibus mera
erit mortis imago, vivum cadaver. Et
dissipabitur, inquit, capparitis. Omnis
appetentia tam Veneris quam cibi,
quæ fere capparitis condimento exci-
tari solet, abolebitur. Sed ulterius:

*Antequam rumpitur funiculus argen-
teus, & recurat vita aurea.* Memento,
quod jam supra monuerat, Creato-
ris tui, antequam argenteus funicu-
lus, seu contextus in dorsi spina *
quam alba sive argentea medulla
implet,

* *Austgrade: Paternoster.*

LIBER II. CAP. IV. 255

implet, dissolvatur. In hac ossea catena, ut Levino Lemnio medico placet, sunt triginta quatuor vertebrae, seu spondyli, & octo nodi vel juncturae. Haec concatenatio in morte rumpitur. Vita aurea est cuticula seu involucrem cerebri, quod meninx dicitur, non dissimile vittis aureis* quibus mulieres olim comas involuebant. Ergo ad Iudicium te para, priusquam subtile hoc cerebri conditorium retrahatur aut corrugetur, quod mortis signum est, sicut ea quae sequuntur:

Et conteratur hydria super fontem, & confringatur rota super cisternam a. Aetas ^{a Eccl. c. 12. v.}
fracta aut morbida vesicam corporis, ^{I. & c. 12. v.}
hydriam ad fontem renum sic affi- ^{seqq.}
cit, ut ea vel lapillis & calculis, aut excernendi difficultate corrumpatur. Rota deniq; caput hominis super ventrem seu stomachum velut cisternam situm imminente morte primum labascit & nutat (uti oculi omnium primo moriuntur) totumque corpus in praecipitium rapit; velut fracto vehiculi axe, totum corruit vehiculum; ita capite jacente, corpus univsum jacet.

Christus Dominus cum extremi ac publici Iudicii signa praedixisset, addidit: Cum videritis haec omnia, scitote quia prope est in januis ^{b. Matt. c. 24. & c.}
 Idem omnino de praeviis arcani ^{Iudi-³³}

* Guldene Haarhauben.

Iudicii signis dicendam: Cum videritis ista, quæ modo diximus, indicia, scitote quia prope est Iudex. Tunc ibit homo in domum Æternitatis suæ, & revertetur pulvis in terram suam unde erat, & spiritus redibit ad Deum qui dedit illum *a*.

a Eccl.
ib. v. 5.
& 7.

Ergo cum videritis solis & stellarum tenebras, cum sensus exteriores, & omnia humani corporis firmamenta labi cœperint & deficere, scitote quia Iudex in januis est. Parate igitur iustitiam ante Iudicium. Hanc autem iustitiam male parat, qui eam non parat assidue. Hoc ergo capite tres causas assignabimus, cur homo iudicandus ad Iudicium istud omni vita se debeat prima summaque cura præparare. Hoc autem triplex documentum ejus generis est, ut si quis paullo accuratius id considerarit, nec tamen emendarit mores ac vitam, pecus aut faxum potius, quam homo videri possit.

§. 2. Prima igitur causa, cur omni vita metuendum sit Iudicium istud, & præparatio illi quam accuratissima præmittenda, est *Iudicis sententia nobis incertissima*. Verissime dixit Ecclesiastes: Omnia in futurum servantur incerta *b*.

b Eccl.
c. 9.
v. 20.

Fuit in aula Mauritiæ Cæsaris nobilissima femina, quæ omnibus studiis id unum laborabat, ut aliquam iudiciariæ hujus sententiæ certitudinem

nein

nem præscire posset. Huic Gregorius Pontifex rescribens: Rem difficilem petis & inutilem. Arcani Iudicii sententia nobis nunc plane abscondita; sciemus cum moriemur. Quam autem sententiam is speret, qui vitam suam tot improbis actionibus fœdat, qui Deum ac divina non magno æstimat: unde illi non difficile sit iudicare, se suaque Deo Iudici non placere. Aliter bonæ mentis homo cogitans: Nescio, ait, utrum omnes actiones meæ Deo placeant. Hoc scio, longe aliter Deum quam homines iudicare: Longe alia libræ cælesti pondera esse, quam nostris bilancibus. Atque istud pertimescens Iobus: Verebar, inquit, omnia opera mea, sciens quod non parceres delinquenti *a.*

Bernardus Claravallis Abbas, vir longe religiosissimus ingentem nihilominus errorum suorum catalogum texens: Idcirco, inquit, tædet me vivere: Vivere erubescō; quia parum proficio: Mori timeo, quia non sum paratus *b.* Nihil tale verendum erat animæ Pauli, cui ab aspectu & amplexu dilecti unus tantummodo paries obsistebat, videlicet lex peccati, quam invenibat in membris suis. Hoc sane interjecto pariete non longe peregrinabatur à Domino, unde & optabat clamans: Quis me liberabit de corpore mortis hujus?

R. sciens:

a Iob.

c. 9.
v. 23.

bBern.
de in-
teriore
domo
c. 35.
medio.
mihî
pag.
1072.

sciens se mortis compendio continuo ad vitam perventurum. Verum quis similis Paulo, qui non consentiat interdum concupiscentiæ ad obediendum peccato? Noverit proinde is qui peccato consenserit, & alterum se opposuisse parietem, ipsum utique pravum illicitumq; consensum, nec potest gloriari qui hujusmodi est, quia stet sibi post parietem sponsum, quando jam parietes interfunt, non paries. Multo minus si cōsensus venerit ad effectum, cum tertius quoque jam paries sponsi arceat impediaturque accessum, actus videlicet ipse peccati. Quid si & consuetudo forte peccatum in usum, aut usus etiam in contemptum perduxerit; sicut scriptum est: Impius cum venerit in profundum malorum, contem-

^aProv.
c. 13.
v. 2.

nit *a*. Nonne si ita exieris, ante à rugientibus præparatis ad escam poteris devorari, quam pervenire ad sponsum, non uno siquidem jam, sed tanta à te parietum numerositate interclusum *b*?

^bBern.
in Cāt.
serm.
56.
post
med.
mibi
pag.
743.

Quis ergo Iudicium non valde mereat, si non solum non proficiat, sed in dies pæne deterior fiat? Et revera si alio nomine Iudicium hoc expavescendum non sit, unica hæc cogitatio moribundū non leviter fatiget: En migro in orbem, alium in quo nunquam fui, viam ignotam eo, quā nunquam exploravi, ad Iudicem tendo,

tendo, quem languidissime amavi,
 quem sapissime non timui, quem
 nunquam vidi, nisi velatum: quid di-
 cam aut quid respondebo ei? &c.
 Hæc tam seria jam à nobis nō cura-
 ri, in causa est animus noster vagus,
 mobilis, vecors, solutus, & qui rarif-
 sime patiatur se uni rei, præsertim sa-
 cræ, alligari. Ita turbamur erga pluri-
 ma, cum porro unum sit necessari-
 um. Accedunt voluptatum illicia, sæ-
 culi insolentia, rerum fluxarum blā-
 dimenta. Ita homo cum sibi bene
 est, judicat nil esse causæ cur se ip-
 sum turbet: ita res aleæ incertæ
 committitur*: ita itur & peritur.
 Aut ubi non amplius seria ludo ver-
 tuntur^a, sed ludus seriis; cum jam
 sacerdos adest ægrotum oleo sacro
 uncturus, Eucharistiam porrecturus,
 ad ultimam luctam hortaturus, cum
 imago crucifixi, & cereus mortualis
 jam in oculis, cum preces circum-
 stantium fletibus mixtæ audiuntur,
 longe aliter quam olim moribun-
 dus sentit. Ecclesia vero ejuscemo-
 di preces ac ceremonias eo tempo-
 re idcirco adhibet, ut significet ho-
 minem illum in tantis esse periculis
 & angustiis, ut omnium celitum
 patrocinia sint imploranda, ut æqui
 & iniqui sint invocandi†, ad molli-
 endum mature Iudicem. Verè tunc

^aHorat
 de arte
 poet.
 4. pag.
 initio.

R 2

dixe-

* Man wagt's,

† Freund und Feind anrufen.

260 TRIBUNAL CHRISTI.
dixerit moribundus; Circumdederunt me contritiones mortis: torrentes Belial terruerunt me. Funes inferni circumdederunt me: prævenerunt me laquei mortis a. Foris gladius, intus pavor, nusquam solatiū.

41.
Reg.
c. 22.
v. 5.
& 6.

In superioribus commemoratum est fide dignis auctoribus de felici & infelici quorundam obitu. In eare libris credendum. Non omittendum quod ipsi & auribus & oculis hausimus.

Ante annos viginti quinque vir religiosus ac eruditus tam agra fuit valetudine, ut quamvis extra lectum esse, ac colloquentibus assidere potuerit, è morbi tamen indole verbisque medicorum facile conjectarit sibi moriendum. Certe paulatim adrepentem sensit mortem. Hic non nihil tristis & anxius subinde altum ingemiscebat. Cumque dicerentur quæ illi putabantur solatio fore: Verum est, aiebat ille, solantur hæc & erigunt quæ dicitis, & memini cum ego ipse optarem, præ cæteris esse vicinus morti, & pane gestiebam mori, neque jam adeo recuso istud quantumvis angustum ostiolum subire, sed sententiam audire irrevocabilem, hoc terret. Hic iteram dicta quæ in rem videbantur. At ille denuo conceptissimis verbis: *Sed, inquit, horrendum est, coram Deo apparere.*

Longe verissimum est quod dixit:

Hic

Hic ipse, quem dixi, insignem vitam clausulam apposuit. Nam, quod vix ulli concessum, sanissima ratione ad ultimum usque halitum sibi constans: Iam nihil, aiebat, cerno amplius, jam nil amplius audio. Ultima quæ protulit verba hæc erant: Sit nomen Domini benedictum, ex hoc, nunc & usque in sæculum.

Est ergo primum, quod omni vitam quam diligentissime considerandum, incerta Iudicis sententia. Divini oraculi vox est: Sunt iusti atque sapientes, & opera eorum in manu Dei: & tamen nescit homo utrum amore, an odio dignus sit, sed omnia in futurum servantur incerta *a*. Et a Eccl. c. 9. v. 1. go, quod Siracides monet, de propitiato peccato, ne simus sine metu, neque adjiciamus peccatum super peccatum *b*. b Eccl. c. 5. v. 5.

§. 3. Altera causa cur accuratissima per omnem vitam præparatio præmittenda sit ante Iudicium, est, *Omniū promeritorum finis, quem mors imponit.* Dum vivimus, velut in mercatu sumus, emere, vendere, lucrari licet: cum tempus est Iudicii, finis est omnis lucii*. Omni tempore priori poteras, mi homo, qualibet hora, qualibet parte horæ, quovis momento plurimum promereri

R 3

ac

* Der Marck ist auß: Dult vnd
Mef seynd fürüber.

ac lucrari, omnibus vitæ diebus poterat tua tibi promerita in immensum augere, vel amando Deum, vel alias actiones pias sanctasque exercendo; hæc vitæ ratio, hic noster mercatus est.

Cum Iudex vocat; age, convolve merces, convasa quod habes*, & in Ius adi. Cælum obtines? Non illic merendi, sed mercedem accipiendi locus est. Obtingit tartarum? hic neque merces, neque meritum est: sed nec ullum ibi debitum dissolvitur. Ante mortem poterat pro noxis satisfacere quovis gemitu, quavis oratiuncula, vel cogitatione bona, frustillo panis, vel obolo in egenos sparsit. Post mortem nil horum amplius licet a; antea licebat.

a Dam-
natis.

Atque hoc revera non capimus, alioqui longe aliter acturi. Quia vero hæc aut non prævidemus, aut prævisa cordi non habemus, ideo fumos colligimus, terram corradimus, lutum amplectimur, honores, divitias, voluptates avidissime sectamur, idque in nostram perniciem. Quid hæc, ô furiosi, proderunt in Iudicio? imo quam multipliciter oberunt? Quid crepundia & nugæ in Tribunali tam serio juvent? Nihilominus aliter agere, nemo nobis, &
nec

* Leg ein / seg ein / du mußt für
Gericht.

nec Angelus quidem persuaserit. Ezechiel monet, sed fere surdos: Argentum eorum foras projicietur, & aurum eorum in sterquilinum erit. Argentum eorum & aurum eorum non valebit liberare eos in die furoris Domini *a*

a Eze.

Solent aurifices & feminae quae ^{c.7.} ^{v. 19:} fila ducunt aurea*, minimas etiam particulas, auri ramenta & lamellas vix oculis conspicuas religiose sedula colligere. Hic omnis parsimonia non leviter lucrosa est. En adeo gnave sapimus in lucellis tam minutulis, vicinum Iudicium, perenne lucrum, immortale gaudium transimus caeci. Ita culicem colamus, & glutimus camelum. Optime dixit beatus Hieronymus: Omnes sumus in minimis cauti, in maximis negligentes, quia ubi vera vita sit ignoramus. Ideo tam grandi miseratione nos Christus commonet: Quia si cognovisses & tu, & quidem in hac die tua, quae ad pacem tibi, nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis *b*.

b Luc.

Sed etsi haec videantur, non tamen ^{c.19.} ^{v. 42.} creduntur. Qui autem haec videt capiunt, credunt; ita secum ipsi ratiocinantur: Dum vivo, possum quolibet quadrante horae, quolibet puncto plurimum promereri ac lucrari. Brevi

R 4

omnis

* Goldspinnerne.

omnis promerendi ac lucrandi occasio mihi præscindetur. Ergo nunc res meas agam, dum licet, nunc gemam, nunc pectus tundam; nunca d omnes horæ particulas tanquam ad aurea fila, vel auri ramenta vigilantissime attendam; nihil mihi temporis præteribit sine uestigali: omnes vel minutissimas illius partes in censum meum redigam. Veniet nox vitæ meæ, cum nihil amplius laborare poterò *a*. Ergo jam, quodcunq; facere poterit manus mea, instanter operabor *b*. Nunc tempus faciendæ Domine *c*. Paulo post dicitur mihi: Clausa est janua *d*. Nam post ultimum in morte halitum, nec unicum quidem dabitur momentum per omnem Æternitatem, quo aliquid promereri liceat.

a Ioan. c. 9. v. 4.
b Eccl. c. 9. v. 10.
c Pf. 118. v. 126.
d Matt. c. 25. v. 10.

Idcirco Paulus: Adhortamini, ait, vosmetipsos per singulos dies, donec Hodie * cognominatur *e*, dum vita durat. Quod hodie fieri potest, ne differamus in crastinum. Revera, quod prisca dicebant:

e Hebr. c. 3. v. 13.

lactura vite maxima est, dilatio.
 Credibile est multa millia hominū ad inferos præcipitari, qui calum conscendissent, nisi pœnitentiam distulissent. Quod Gregorius confirmans: Regni janua, inquit, lugentibus claudetur, quæ modo quotidie pœni-

* Weil Gott Tag gibst,

poenitentibus aperitur. Nequaquam tunc veniam invenit, qui modo venia tempus perdidit *a*. Per Isaiam ^{a Greg hom. 12. in Euang} Deus temporis opportunitatem explicans: In tempore placito, inquit, exaudi vi te, & in die salutis auxiliatus sum tui *b*. Vteris hoc die? te ipsum ^{b If. o. 49. v. 3} servas. Negligis hunc diem? Te ipsum & omnia perdis. Clama, plora, obtestare, pulsa: Non audieris: jam clausa est janua. Hoc tibi Deus centies, sexcenties prædixit: Tunc invocabunt me, & non exaudiam ^{c Prov. c. 1. v. 6}

Grande igitur in mora periculum est. Cujus Augustinus submonens: Vide, inquit, quid emas, quando emas, quanti emas. Emis enim regnum calorum, & non est emendi tempus, nisi in hac vita *d*. Quocirca ^{d Aug. in ps. 102. circa med. mihi} quære Dominum dum inveniri potest *e*. Quære hodie, neque tam serium salutis negotium in crastinum differ. Hodie si vocem Domini audieris, noli obdurare cor tuum *f*. ^{P. 475. e If. c. 55. v. 6 f Psal. 94. v. 3} Iactura vitæ maxima est, dilatio. Hodie para te ad Iudicium, fortasse cras stabis ante Iudicem. Quocirca *Celestem promeritorum finem* secundo loco ponimus, seu documentum, seu causam, cur omnis humana vita debeat esse præparatio ad Iudicium.

§. 4. Causa tertia est *Aternitatis in morte clara cognitio*. Cum mors præforibus insidiatur, jam in oculis est *Aternitas*, non aliter ac si moribun-

266 TRIBVNAL CHRISTI.

dus ad immensum stet oceanum ,
 quem oculis obire non possit. Hic
 longe alias de Æternitate cogitatio-
 nes haurit ægrotus quàm hauserat
 sanus, atque unà intelligit, qua ra-
 tione ab unico illo ultimoque mo-
 mento pendeat totius Æternitatis
 immensitas. O momentum, quod
 molem tantam sustines !

Balaam vates asina vehens devenit
 ad angustias duarum maceriarum,
 habuitque ante se stantem Angelum
 evaginato gladio *a*. Homo mori-
 bundus inter angustias temporis fi-
 niendi, & Æternitatis incipiendæ
 deprehensus, nec effugere, nec digre-
 di, nec desistere uspiam potest. Pon-
 e illum mors est, reum suum ut
 carnifex ligans Iudici offerendum.
 Ante ipsum Æternitatis ostium
 paullatim panditur; edito extremo
 spiritu per illud transeundum est.
 Ad latus unum hæret angelus cum
 omnibus quas exercuit bonis actio-
 nibus. Ad alterum (ita rem cogita-
 tione depingimus) adest diabolus
 cum omnibus quas commisit noxis.
 Infra hominem hiant fauces Tartari;
 supra hominem Iudex imminet
 cum Iudiciali ferula. Conclusus es,
 ô homo, conclusus es undique: si
 Iudicem iratum habeas, periisti.
 Quid mirum hic pectus æstuare, tre-
 mere, palpitare, & frigida etiam
 membra sudare.

O Chrī-

LIBER II. CAP. IV. 267

O Christiani, hanc horulam mortis & Iudicii in animo quam altissime inculpamus. Quid enim horum fieri negare possumus? Fides docet, natura testatur, experientia quotidiana & oculis & auribus id ingerit, neminem nasci non moriturum. *Statutum est hominibus semel mori. mori tantum? & post hoc Iudicium a.* ^{aHebr. c. 9. v. 27.} Iudicium quod hactenus demonstratum est prorsus arcanum, & Æternitatis vel luctuosæ, vel beatæ principium.

Anno Christiano sexcentesimo quarto, duo juvenes Ecbertus & Edilunus ^b magnæ indolis è nobili stirpe Anglorum (quod Beda narrat) in Scotia cœnobium ^c habitaverunt. Socii eorum omnes vel mortalitate sublati, vel alio dispersi sunt. Demum & hos duos eadem lues corripuit. Horum alter Ecbertus se moriturum veritus, quodam mane valetudinario * egressus, loco sibi commodo refedit.

Hic secum ipse Iudicium instituit, tam iudicis quam rei, persona functus. En, aiebat, jam me tangit ordo; ad Iudicem vocor; quid responsurus sum de peccatis meis innumeris? Cumque vitæ prioris maculas tristi memoria sedulo inspexisset, multis cum lacrimis deprecari Deum institit, ne prius à morte ad Tribunal abriperetur, quam

* Krancken Stuben, omnes.

b Ecb.
& E-
delhun
c Quod
Scoto-
rum
lingua
Rath-
melfigi
dici-
tur.

omnes vitæ noxas pœnitentia eluifet. Adjecit & votum: In Britanniam solum patrium nunquam redire velle, legibus rituque peregrini vivere, quavis hebdomade diem noctemque totam omni cibo abstinere, quolibet die præter consuetas præces, psalmos omnes recitare.

Hoc voto nuncupato, lacrimisque absterfis in valetudinarium rediens sodalem reperit dormientem. Ne illum expergefaceret, & ipse quieti se tradidit. Paulo post Edilunus ultro expergefactus vultu in socium obverso: O Ecberte, ait, ô quid fecisti? Sperabam equidem nos una pariter ad beatam Æternitatem transituros. Veruntamen scito, tui te voti futurum compotem. Viderat enim secundum quietem Edilunus, quid alter à Deo petiisset, & nocte proxima defunctus est.

Ecbertus superato morbo convaleuit, & ad nonagesimum ætatis annum pervixit. Sed ad futurum, quod semper metuebat, Iudicium incredibili studio se quotidie paravit. Erat in eo, ut Beda loquitur, exemplum vivendi, assiduitas docendi, auctoritas corripienti, pietas largiendi admirabilis. Quo vivendi modo Scotorum genti plurimum emolumenti attulit. Et quamvis omnes in eo virtutes elucerent, singulariter tamen in illo studium humilitatis, man-

LI
manfu
tinenti

Has
Tribun
quam
iste ha
quadr
dissim
dem
quam
die al
quid &
femel
mnis
nium

Hac
ante N
dragin
quadr
egit. A
ætat
Christi
mo no
viro v
atque
studio
comp

Hoc
opibu
agam
mus,
hoc di
breve
nus pr

mansuetudinis, simplicitatis ac continentia viguit.

Has ille sibi comites ad Christi Tribunal junxit. Nec tacendum, quam parcè ac severiter seipsum vir iste habuerit. Siquidem ter in anno quadraginta diebus jejunium rigidissimum servavit. Tempore quidem majoris verni jejunii nil unquam cocti gustavit, nec enim ullo die aliud quam modici panis aliquid & lactis, idque ad dimensum & semel tantum de die admisit. Hoc omnis mensè paratus, hoc vini & omnium ferculorum epitome fuit.

Hac vitæ ratione quadraginta dies ante Natalem Domini, & alios quadraginta ante Pascha, demum alios quadraginta post Pentecosten transiegit. Hac vitæ austeritate ad annum ætatis nonagesimum pervenit. Anno Christiano septingentesimo vice-

mo novo è vita migravit *a*. De hoc viro verissime dici poterit: Noctes atque dies, horis omnibus, summo studio, toto animo ad Iudicium se comparavit.

Hoc idem ó Christiani, omnibus opibus ac viribus, totoque pectore agamus, ad Iudicium nos comparemus, & quod facere statuimus illud hoc die, hac hora ordiamur. Tempus breve est; Tribunal imminet, Dominus prope est *b*.

a Bedæ.
l. 3.
Hist.
gentis.
An-
g'orū.
c. 27.

b Phil.
c. 4. v.
5.

CAPVT V.

*Quantam sanctissimis viris formidinem
injecerit arcanum hoc Iudicium ;*

seu,

*Quanti trepidarint in reddenda
ratione.*

I Oannes Damascenus elegantem narrationem ingressus : Rex Magnus, inquit, aureo curru, regio satellitio stipatus iter fecerat. Hunc viri duo religiosi veste lacera, macie confecti, ora pallidi fortuito transibant. Constabat autem regi hæc esse maceratae carnis & assiduae in divinis obsequiis intentionis indicia. Quæprimum igitur eos vidit, curru defiliens & humo affusus, supplicigestu eos veneratus est ; dein con surgens illos complexus amicissime salutavit. Ægre id tulerunt regis proceres, demissionem regia maiestate indignam interpretati. Cum autem nemo esset, qui ob id increpare regem auderet, regis fratrem instigarunt, moneret suum germanum, ne diadema & sceptrum contumeliosa submissione ad mendicorum pedes deprimeret. Paruit frater, & regem intempestivæ abjectionis monuit. Rex ei responsam breve ac obscurum dedit.

Atqui moris fuerat illic locorum,

ut

ut si quem morte multaturus rex esset, ad ipsius ædes præconem cum tuba mitteret, ut è mœstissimo tubæ clangore morti destinatus disceret, sibi moriendum esse. Idcirco *Tubam mortis* appellarunt. Rex ergo, sub vesperem misit, qui ad fratris domum tuba caneret, ferretque mortis nuntium.

Vbi regis frater feralem tubam audiit, de vita jam actum esse censuit. Ita proximam noctem insomnis inter familiæ luctus exegit. Sequenti mane cum conjugē, liberis & familia omni atratus venit, ad regii Palatii fores, auditurus, quam capite dependeret sententiam. Iam omnium oculi natabant lacrimis, nec aliud quam gladius & mors expectabatur.

Rex fratrem ad se accersitum sic allocutus. Itane, inquit, extimescis iram fratris, cum quo tibi sanguis & genus idem est? Itane feralis tuba te mactat nullius facinoris consciū? Cur quæso mihi vitio vertebas, quod eos qui mihi occursum suo Iudicis adventum denuntiabant, submissius salutaverim? præsertim cum ego met mihi plurimorum criminum sim conscius, quibus meum Iudicem læsi. Hanc tubam formidemus, quæ mortem indicit sempiternam. Hæc volui, ut instruerem te, non ut occiderem. Ita cruditum abs se dimisit.

Gentis

Gentis humanæ Iudex Dominus Iesus ante adventum suum sapissime tubicinem cum tuba præmittit, qui Iudicem propinquum nuntiet. Letalis morbus, quid aliud quam præco ac tubicen est, adventui Iudicis nuntiando? Hunc autem sanctissimi quique viri adæo extimuerunt, ut pane notam sanctimoniæ suæ inurerent, quasi gravius aliquid sibi conscirent. Quinam autem hi fuerint qui arcanum Iudicium ita formidarunt, & quam ob causam Iudex suis etiam amicis adventu suo trepidationem injiciat, nunc exquemur.

§. 1. Iudicia Dei longe occultissima considerans Augustinus: Nunc autem, inquit, & mala æquo animo ferre discimus, quæ patiuntur & boni, & bona non magni pendere, quæ adipiscuntur & mali. Ac per hoc etiam in his rebus, in quibus non apparet divina Iustitia, salutaris est divina doctrina.

Nescimus enim quo iudicio Dei bonus ille sit pauper, malus ille sit dives: iste gaudeat, quem pro suis perditis moribus, cruciari debuisset; moeroribus arbitramur; contristetur ille, quem vita laudabilis gaudere debuisset persuadet.

Exeat de Iudicio non solum inultus, verum etiam damnatus innocens, aut iniquitate Iudicis pressus,

aut

aut falsis obrutus testimoniis, è contrario scelestus adversarius ejus non solum impunitus, verum etiam vindicatus insultet. Impius optime valeat, pius languore tabescat. Latrocinentur sanissimi juvenes, qui autem nec verbo quemquam lædere potuerunt, diversa morborum atrocitate affligantur. Infantes utiles rebus humanis immatura morte rapiantur, & qui videntur nec nasci debuisse, diutissime insuper vivant. Plenus criminibus sublimetur honoribus; & hominem sine querela tenebræ ignobilitatis abscondant. Et cetera hujusmodi quis colligat, quis enumeret? Quia vero etiam malis mala eveniunt, & bonis bona perveniunt, magis inscrutabilia fiunt Iudicia Dei, & investigabiles viæ illius a.

Cum autem ea, quæ in hoc orbe fiunt, adeo nec scrutati, nec penetrare possimus, quanto minus ea quæ in orbe altero aguntur penetrabimus. Hic omnis humanus oculus caligat; hic tenebræ merissimæ. Hoc unum scimus, justissima esse Dei judicia, quamvis occultissima: Iudicia divina abyssus omnium profundissima. Hinc non raro probatissimæ vitæ homines, quanto viciniore eunt Tribunali ac Iudicio divino, tanto formidinis pleniores vehementius sibi retinent.

a Aug.
tom. 5.
l. 20.
de Ci-
vitate
c. 2. in
titio
statim.

274 TRIBUNAL CHRISTI.

Hilarion notissimæ sanctimonix vir, postquam septuaginta pæne annis in eremo serviisset Deo, incredibili vitæ continentia & asperitate, demum jam octogenarius Mortis ac Iudicii feralem tubam audiit. Cumq; senio fractus & quotidianis iisque asperrimis jejuniis exhaustus jaceret, modicus calor in corpore tepescebat, nec præter sensum quidquam vivi hominis supererat, & tamen apertis oculis loquebatur: *Egredere, quid times? Egredere anima mea quid dubitas? Septuaginta prope annis serviisti Christo, & mortem times? In hæc verba, inquit Hieronymus exhalavit spiritum a.*

ahier.
in vita
Hila-
rionis
apud
Ros-
vveid.
mih
p. 85.

Arfenius qui sinu semper strophium gerebat, ad siccandas juges lacrimas, cum annum ageret centesimum vicesimum, jam vicinus morti, jam indicta Iudicii hora, post vitam tam rigide quam sancte actam, in fatali lectulo flere cœpit. Mirati hoc socii quærebant: *Quid fles, Pater, nunquid & tu times? His ille respondit: In veritate timeo: & iste timor qui nunc mecum est, semper in me fuit, ex quo factus sum monachus. Cum autem illum Pœmen jam exhalasse cerneret: Beatus es Arseni, ajebat, quia te tantum in hoc sæculo planxisti. Qui enim hic se non planxerit, illic in perpetuum lugebit b.*

b Ruf-
sius
n. 163.
Pelag.
lineis
17. n. 9

Hiero-

Hieronymus illud pœnitentiæ vivacissimum exemplar, nihilominus futuri Iudicii metuens: Ego, inquit, cunctis peccatorum sordibus inquinatus, diebus ac noctibus oppetior cum tremore, reddere novissimum quadrantem *a*.

Si tales castissimæ solitudinis Angeli judicialem Christi tubam sic exhorrent; quid nobis fiet, qui mediis mundi tumultibus inter vitia voluntamur? Prioribus & hos addo.

a Hier.
tom. 1.
epist. 5
ad Flo-
rent.
initio,
mibi
pag. 51

Agathon, quod de illo Rufinus Aquilejensis refert, cum sub vitæ finem, jam animam traheret, & sensim velut cereus extingueretur, per triduum totum oculos apertos tenuit, nec commovit: Cumque eum, qui assistebant, tangerent & interrogarent: Vbi nunc es Pater? Ille hæc ipsissima verba respondit: *In conspectu Iudicii Dei sto*. Illi rursus interrogantes: Nunquid, ajunt, & tu times? Quibus ille dixit: Quantum potui, voluntati divinæ obsequi, & Dei leges servare studui; sed homo sum, & unde sciõ mea opera Deo placuisse? Cui fratres iterum: Non confidis, Pater, apud Deum te esse in gratia? Quibus Agathon: Nihil confido, inquit, donec ad Deum venero, & audiero sententiam in me ferendam. Aliud est enim Iudicium Dei, aliud hominum *b*.

b Ruf.
lib. A.
quil.
n. 161.
& Pe-
lagius
libell.
11. n. 2

Nihil verius: Et istud nemini non terrorem divini Tribunalis admoveat; quia revera longe aliter Deus judicat quam homines. Hanc etiam ob causam Augustinus: Væ mihi misero, inquit, cum venerit dies Iudicii, & aperti fuerint libri conscientiarum, cum dicetur de me: Ecce homo, & opera ejus. Ecce nihil respondere potero, sed demisso capite præ confusione coram te stabo trepidus & confusus. Heu me miserum, quid dicam *a*?

a Aug.
I. Me-
dit. c.
39.
med.

Dominicus amplæ familiæ parens cujus oculi velut gemini fonticuli uberrimis lacrimis fluere solebant, jam migraturus ad Christi Tribunal, ut hoc suam iter congruo viatoris paratu institueret, in cinere jacebat, & labra tacitus movebat, ad preces; quid vero precaretur, non audiebatur; simul tamen etiam ita sudabat, ut abstergendus fuerit. Cumque circumstantes clara voce consuetum illud dicerent: Subvenite Sancti Dei, occurrere Angeli Domini, suspicientes animam ejus, offerentes eam in conspectu Altissimi, Dominicus ad suum Iudicem non tractus, sed properans placidissime animam exhalavit *b*. In defuncti corpore reperta ferrea catena, ut vere dici potuerit: succinctus lumbos, & ad profectio-nem expeditus in Orbem aliûm mi-gravit.

b Su-
sius
rom. 4.
die 4.
Augu-
sti, in
Vita
S. Do-
minici
l. 5. c. 2.

§. 2. En' etiam amici Dei, & quidem primæ admissiōis, licet ad Iudicem votis omnibus festinent, non tamen hoc ignotum iter sine sudore conficiunt. Ob adventum amantissimi Iudicis exultant, nihilominus ob naturæ solitum pavorem sudant. Iudici se sistere non omni caret formidine: Aliter homines, aiebat Agathon, aliter Deus iudicat.

Bernardus illustre speculum sanctimonix de seipso factus: Paveo gehennam, inquit, paveo Iudicis vultum ipsis quoque tremendum Angelicis potestatibus. Contremisco ab ira potentis, à facie furoris ejus, à fragore ruentis mundi, à conflagratione elementorum, à tempestate valida, à voce Archangeli, & à verbo aspero. Contremisco à dentibus bestix infernalis, à ventre inferi, à rugientibus preparatis ad escam: horreo vermem rodentem, & ignem torrentem, fumum & vaporem, & sulfur, & spiritum procellarum. Horreo tenebras exteriores. Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrimarum, ut præveniam fletibus fletum a?

Si Bernardus, si alii Deo conjunctissimi, vultum tamen Iudicis horrent, quis sensus erit homini flagitiis cooperto?

Elcearius vir ex asse probus factusque, vitæ integerrimæ, prædixit

aBern.
serm.
16. in
Canti-
ca, cir-
ca
med.
mhi
p. 604.

278 TRIBUNAL CHRISTI.
conjugi Dalphinæ, quam virgo virginem servaverat, non diu se amplius in vivis moraturum. Parisiis morbum incidit, qui eum velut regius præco Iudicii monuit, & ad judicem transmisit. Elcearius quamprimum omnes à parvulo puero commissas noxas multis cum lacrimis repetiit; illudque Sacramenti sæpius in morte iteravit; rem divinam ad lectulum quotidie fieri curavit: Inter has religiosæ mortis meditationes, id quod semper celaverat, aperuit. Nam divinitus, ut videbatur, iudæctus castitatis cum Dalphina conjugè servatæ indicium fecit, dixitque ad amicos nihil horum expectantes: *Salus obvenit homini malo per mulierem bonam; quam sicut Virginem accepi, ita sinceram & illibatam in viris relinquo.*

De hinc nihil ulterius cum mortalibus fabulatus, inter gravissimos eosque continuos dolores animum ad reddendam Iudici rationem cōposuit. Singulari solatio erat continua Domini Iesu cruciatuum recordatio. Ideo Christi patientis historiam ad lectulum sibi assidue prælegi curavit. E sacris carminibus Hebræi psaltæ memoriter multa, illud inprimis identidem repetiit: Dominus opem ferat illi super lectulum doloris ejus: universum stratum ejus versasti in infirmitate ejus *b.*

a Pf. 4^b
v. 4.

Eu-

Eucharistia percepta, cum ad lu-
 ctam ultimam sacro ceromate a in-
 ungeretur; illudque veteri ritu dice-
 retur: *Per crucem & passionem tuam,*
libera eum Domine. Idem ipse tertium
 repetiit: *Per crucem & passionem tuam*
libera me Domine. Addidit magno
 spiritu: *Hac est sola spes mea, in hac emo-*
ri certum est.

At vero jam in ultimis constitu-
 tus, jam arcano Tribunali proximus,
 vultu terrifico pavoris & horroris
 indicia dedit manifesta, perinde si
 perquam difficilis & horrendus sibi
 labor objiceretur. Perstitit aliquan-
 tis per hoc oris habitu formidinis
 pleno: Repente exclamavit: *Magna*
vis est cacodæmonum, sed eam mors Do-
mini Iesu, & virtus ex adverso longe
valentior fregit & obtrivit. Hic aliquā-
 tulum conticuit: paullo post iterum:
Iam vici, ait. Postremo addidit: *Me*
totum aequitatis divine Iudicio sub-
mitto. Dixit & è vita discessit b.

Memorable illud non filendum:
 Aderat morienti homo nobilis, at
 libidine infamis. Hic inspecta viri
 sancti sub mortem horribili lucta,
 tanquam si in imagine arcani Iu-
 dicii actionem vidisset, summum
 repente sensit dolorem, ob vitæ
 prioris impuritatem. Nec diffe-
 renda ratus sanctiora consilia, sa-
 cerdotem qui moribundo adfuit,
 mox a funere abduxit, & magna vi la-

b Anno
 1323,
 die 27.
 Septē.
 cum
 annuū
 ageret
 23.

crimarum, quicquid peccatum sibi meminerat, expiavit.

a Ira
Surius
tom. 5.
dicto
die
Septē.

Consuluit sibi hic homo mature rationum tabulas inspiciendo. Nam quod Petrus monet, si justus vix salvabitur, impius & peccator ubi parerunt? Itaque & hi qui patiuntur secundum voluntatem Dei, commendent animas suas in benefactis.

br Pet.
c. 4 v.
15. &
19.

§. 3. Elias abbas annis septuaginta desertissimam solitudinem habitavit; Cibus illius fuit exiguus panis cum pauculis olivis; nonnunquam totas hebdomades jejunio traduxit. Is namque juveni mos fuit, ut tota hebdomade semel duntaxat comederet: Senex in singulos dies ultra tres uncias panis & tres olivas nil sumpsit. Domus illius spelunca fuit horroris plena. Ea porro miraculorum gratia pollebat, ut innumeris valetudinem restituerit: Ætatem ad annum centesimum decimum perducens membris omnibus tremebat. Hic sanctissimus vir Deoque conjunctissimus nihilominus dicere solebat iis qui ad ipsum venitabant: Tria sunt quæ timeo; Primum est, Animæ è corpore discessio; alterum, inevitabilis necessitas comparendi coram Deo; tertium est sententia, quam in me dicturus est Iudex.

c Ruf.
finus
Aquil.
c. 12.
Pela-
gius
libello

3. n. 4.
Palla-
dius c.
51.

Non vane timuit Elias. Nam et si quis vivat ritu Joannis Baptista, & quotidie

quotidie mortuos ad vitam revocet; ignorat tamen quam à Iudice sententiam sit auditurus. Longe alia sunt hominum, alia Dei judicia. Cum omnem anteaactam vitam à primo rationis usu, ad ultimum obitus momentum velut in tabella depictam videbimus, de nobis ipsi aliter, quam nunc, judicabimus. Se iudice nemo nocens absolvetur.

Simeon Salus sapientissime Christi causa fatuus, à nemine non stultissimus habebatur: altam ipsius sapientiam Deus miraculis demum detexit. Vnicus mortalium Ioannes Diaconus latentis sanctimoniam fuit conscius. Hunc Simeon sub vitæ finem allocutus: Mi optime Ioannes, inquit, neminem mortalium unquam sperne: Sunt etiam inter rusticos & mendicos, qui Deo sint charissimi. Ante omnia curam gere animæ tuæ vigilantissimam, cælum non obtingit dormientibus; labore ac sudore multo ad illud eluctandū est. Cave ne in mundi hujus pelago facias naufragium; inferorum bellæ cacodæmones non otiantur. Deus scit in quanto metu, in quantis sim angustiis, dum animus ex hoc carcere productus mitem, ut spero, sententiam à Iudice accipiat. Hic revera meus malus est dies. Quapropter, mi frater, & fili mi Ioannes, oro & obtestor te, in pauperes

282 TRIBVNAL CHRISTI.

peres misericors & liberalis esto pro viribus. Nam die mortis & Iudicii misericordia plus ceteris virtutibus valebit. Illud è psalmis nosti. Beatus vir qui intelligit super egenum & pauperem, in die mala liberabit

^a P^{sal.}
40. v. 1

eum Dominus ^a. Illud etiam singulariter attende, ne unquam altare sacrum accedas, dum inimicitias aut odium adversus aliquem geris. Quare age, ambulemus dum tempus est, & animas nostras iudicij commendemus in benefactis. Post tres dies decretum Æternitatis audiam. Elapso triduo, ut dixerat, ad Christum iudicem & muneratorem migravit ^b.

^b S^{u-}
rius
tom. 4.
die 1.
Iulii.
^c Luc.
c. 23.
v. 31.

Liceat hic Dominicum illud usurpare: Si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet ^c? Si in tantis angustiis sunt amici iudicis, quid fiet hostibus?

Ioannes Taulerus vir laboriosa virtutis theologus & ecclesiastes religiosissimus, qui tam insignes in submissione animi progressus fecit, ut nihil, nec post suum quidem obitum suo nomine in lucem dari voluerit: Si tamen aliis videretur utilius aliquid ad formandos mores à se dictum scriptumve, id solius *Magistri* nomine edi permiserit. Hic ipse gravi ac diuturna in valetudine, multisque doloribus exhaustus, jam proximus ibat divino Tribunali. Cum

ecce

LIBER II. CAP. V. 283

ecce moribundus subito gestus horribiles ac pavendos edere, impatienter luctari, fremere, velle fugere nec posse, huc illac manus jactare; oculos caedum intorquere, aspectu esse formidabili. Hac res universos, quotquot aderant, non parum sollicitos habuit. Nec ad se rediit dum vitam clauderet. Adfuit inter ceteros ad hoc spectaculi Taulero familiarior quispiam, qui amici mortem tam horribili teritus, alio migrare instituit. Tertio itineris die, post cenam sumptam nocte media evigilans vocem exilem audit, sed neminem vidit; ita terrore mutus jacuit, sed attentissime vigilavit. Cui vox: ne merue; ego sum amicus tuus ante triduum mortuus a. ^{a Magister scilicet.} Alter terroris plenus, hoc unum tamen interrogare ausus: Quo nunc loco esset, morte tam terribili defunctus? Huic vox iterum: Ita Iudex in me clementissimus fieri decrevit, ut ad beatitudinem tanto expeditius transirem, quanto in morte difficilius pugnarem. Et revera in eas me angustias cacodæmones adduxerunt, tam subtilibus ac praevalidis fallaciis impugnarunt, ut mihi viderer desperationi esse proximus. Et nisi mors imminens interclusisset vocem eos edidisset clamores, qui summos angores facile testari potuissent. Tu noli jam

284 TRIBUNAL CHRISTI.
jam plura querere : nec plura mihi
fas dicere. His dictis in auras ab-

^a Tom.
fingu-
lari o-
perum
Taul-
ri cir-
ca ini-
tium,
mihi
p. 39.

^{iiit a.}
§. 4. Hic quæstio fit : Cur benignissimus Deus sibi tam familiares, tantis tamen pavoribus permittat concuti ? Si judicem omni vita coluerunt ut amicum, cur in vita sine metuunt, ut hostem ? Beatus Gregorius ad istud dubii respondens: Plerumque, ait, de culpis minimis pavore egredientes justorum animas purgat ^b. Ita proborum animus ipse sæpe mortis pavore à levioribus contagiis emaculatur. Deinde, ut idem sacer scriptor ratiocinatur, quanto quis sanctius vivit, tanto cautius expendit, quam districtus adveniat æternus Iudex ; ita suum ipse terminum quotidie prospicit, & ante severitatem tantæ justitiæ, quas rationes vitæ sit positurus, attendit. Etsi cuncta prava opera, quæ intelligere potuit, devitavit; venturus tamen coram districto iudice, illa magis quæ in semetipso non intelligit, pertimescit. Quis enim considerare valeat, quanta mala per momenta temporum ipsis inconstantibus cogitationum motibus perpetramus ? Facile est enim opera perversa vitare, sed nimis difficile est ab illicita cogitatione cor tergere. Et tamen scriptum est : Væ vobis qui cogitatis inutile. Sæpe ergo electis, etiam no-

^b Greg.
l. 4.
dial.
c. 46.

msj

lentibus

lentibus
quod
ciant,
reatus
mnibus
timele
mente
dum
venier
quare
acrior
vicini
nihil
tasma
è meo
tum
pinqu
butio
ne car
judici
tur, ta
Etsi ea
termin
tamen
Nec
larior
Augu
dum
comp
ctos.
anxie
quit,
non ju
omnis
tabula

lentibus in cogitatione surripitur, quod in se quidem solerter inspicunt, & ante Dei oculos quanti sit reatus attendunt. Et cum de his omnibus semper judicia districta pertimescant, tunc tamen hæc vehementer metuunt, cum ad solvendum humanæ conditionis debitum venientes, districto judici appropinquare se cernunt. Et fit tanto timor acrior, quanto retributio æterna est vicinior. Ante oculos autem cordis nihil inane tunc transvolat de phantasmate cogitationis, quia subductis è medio omnibus, se & illum tantummodo considerant cui appropinquant. Crescit pavor vicina retributione justitiæ, & urgente solutione carnis, quanto magis districtum judicium jam jamque quasi tangitur, tanto vehementius formidatur. Etsi ea, quæ sciunt, unquam se prætermisisse meminerunt, formidant tamen illa quæ nesciunt *a*.

a Idem

1.24.

dial.c:

7. post

med.

mibi

p.85.

Nec vero miri quidquam est, Hilarionem, Arsenium, Agathonem, Augustinum, Dominicum, Bernardum, Simeonem Salum, aliosque complures metu judicii divini tactos. Sanctissimus Rex David quam anxie deprecatus: Non intres, inquit, in judicium cum servo, quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens *b*. Quid ergo facient ^b Psal. 142.v. tabulæ, ait Gregorius, si tremunt columnæ?

columnæ?

columna? Aut quomodo virgulta
immobilia stabunt, si hujus pavoris

^{a Greg. dicto loco.} turbine etiam cedri quatiuntur a? Paulus ipse cum dixisset: nihil mihi

consciis sum: caute subjunxit, sed non in hoc justificateus sum, qui autē

^{b i Cor. c. 4. v.} judicat me, Dominus est *b*. Iacobus

^{c 4. v.} Domini discipulus: In multis, in-

^{c Iac. c. 3. v.} quit, offendimus omnes *c*. Ioannes

^{2.} Domini oculus: Si dixerimus, ait, quoniam peccatum non habemus,

^{d i Joh. c. 1. v.} ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est *d*.

^{8.} §. 5. Parisiis in cœnobio Sancti

Francisci Assisiatis religiosus tiro, in

letali morbo ad extrema deductus

est. Cumque jam lucta mortis instaret,

æger horrendum exclamans: Me miserum,

inquit, quanto fatius fuisset nunquam nasci,

quam ita mori. Paullò post: Libram obsecro,

inquit, fideliter tracta. Mox & illud

adjunxit, appone aliquid de Domini Iesu

tormentis & cruciatibus. Somnia hæc

videbantur aut ægroantis deliria. Non multo post vociferatus

est: Nunc bene habet. Mirabantur qui

aderant: innocentis juvenis tantam in

morte trepidationem. Atque ubi ad se nonnihil

rediit, quærebant, quid hæ voces sibi

vellent? Quibus ille: Vidi, ait, quam

exactas Deus rationes posceret, de

occultis etiam cogitationibus, de otiosis

etiam verbis, deque minutis-

simis-

finis q

omni

ideo n

clama

lavi. C

mea p

libram

rogare

meritis

pondu

Hoc im

bono l

dictis c

Om

Miseri

Ergo

psalte.

diam &

mine b

tatem

dia Dei

in meli

judiciu

cordia

Hon

quand

contra

tes rigi

dunt r

nec in

judicii

cando

ricordia

ribus di

cordiam

fimis quibusque noxis. Ad libellam omnia examinantur accuratissime, ideo me infelicem ac miserum proclamavi, & libripendis fidem appellavi. Cumque cernerem promerita mea peccatis longe pauciora esse, & libram mihi minime favere, institi rogare, ut de Christi patientis promeritis aliquid apponeretur, quo pondus in causam meam vergeret. Hoc impetrato animum resumpsi, & bono loco rem esse pronuntiavi. His dictis de vita decessit *a*.

Omnes viæ Domini Veritas & Misericordia, Benignitas & Iustitia.

Ergo rectissime Augustinus cum psalte regio vociferatur: Misericordiam & iudicium cantabo tibi Domine *b*. Nemo, inquit, ad impunitatem sibi blandiatur de misericordia Dei, quia est iudicium. Et nemo in melius commutatus exhorreat iudicium Dei, quia præcedit misericordia Dei.

Homines quando iudicant, aliquando victi misericordia faciunt contra iustitiam; aliquando volentes rigidum tenere iudicium, perdunt misericordiam. Deus autem nec in bonitate misericordiæ perdit iudicii severitatem, nec in iudicando cum severitate amittit misericordiæ bonitatem. Ecce si temporibus distinguamus hæc duo, misericordiam & iudicium: forte enim

aChro

S. Frã-

cisci

parte

3. 1. 4.

c. 36.

mihi

P. 43^a

bPsal.

100.

v. 2.

288 TRIBUNAL CHRISTI.
non sine causa hoc ordine posita
sunt, ut non diceret iudicium & mi-
sericordiam, sed misericordiam &
iudicium. Si ergo per tempora di-
stinguamus hæc duo, forte inveni-
emus modo tempus esse misericor-
diæ, futurum autem tempus iudicii.
Paulus dixit; Ego jam immolor, &
tempus resolutionis meæ proxi-
mum est. Bonum certamen certavi,
cursum consummavi, fidem servavi.
Hoc tempore misericordiam. Audi de
iudicio; superest mihi corona iusti-
tiæ, quam reddet mihi Dominus in
illa die iustus Iudex. Non dixit do-
nat, sed reddet. Quando donabat,
misericors erat; quando reddet, Iu-
dex erit: quia misericordiam & iu-
dicium cantabo tibi Domine.

Ergo, fratres, quoniam habemus
tempus misericordiam, non nobis
blandiamur, non nos dimittamus,
non dicamus, semper parcit Deus:
Ecce feci heri, & pepercit Deus: fa-
cio & hodie, & parcit Deus: faciam
& cras, quia parcit Deus. Attendis
ad misericordiam, & non times iu-
dicium. Si vis cantare misericor-
diam, & iudicium intellige, quia
ideo parcit ut corrigaris, non ut in-
malignitate permanes. Noli tibi
thesaurizare iram in die iræ, & reve-
lationis iusti iudicii Dei.

His à se dictis clausulam appo-
nens Augustinus: Nunquid ideo, in-
quit,

LIBER II. CAP. VI. 289
quit, iudicium Dei tantummodo
formidandum est, & non aman-
dum? Formidandum malis propter
pœnam; amandum bonis propter
coronam a.

CAPVT VI.

*Qua preparatio remota ad subeundum
hoc Iudisium sit necessaria;*

seu,

*Quonam modo se omnes parent ad red-
dendam rationem.*

I Saaci filius Iacob cum annis qua-
tuordecim Labano socero suo ser-
uisset, demum à Deo monitus: Di-
mitte me, inquit, iustum est ut ali-
quando provideam domui meæ.
Prudenter & nostrum cuius in do-
cumentum. Dicat pro se quisque
dum sanus est: Iustum est, ut ali-
quando provideam etiam domui
meæ, ut ea cogitem quæ ad me per-
tinent, ut circumspiciam quid ex
orbe hoc efferre liceat, ut me præpa-
rem ad reddendam rationem, ad
subeundum iudicium. Heu, tot an-
nis servivi mundo, & quidem sine
bona gratia; tamdiu vanitatum &
vitiatorum, tamdiu corporis mei
mancipium fui. Iustum igitur, ju-
stissimum est, ut aliquando provi-
deam mihi, & domui meæ. Alio-
qui idem ego Epitaphium habebō

T cum

a Aug:
tom. 8.
in ps.
100.
initio
exposi-
tionis
mihi
p. 408.

b Gen.
c. 30.
v. 25.
& 30.

290 TRIBVNAL CHRISTI.
cum Similio sene, qui curiæ curis se-
pultus, suo potius Imperatori quam
sibi vixerat, hanc demum epigraphē
suo tumulo iussit apponi : *Hic jacet*
Similius, ætulus septennis. Nam ex om-
nibus vitæ annis vix septem de-
cerpsit, quos animi curæ impende-
ret. O inanem me vitæ melioris ! Nā
si omne vivendi spatium, quod curis
sanctioribus dedi, computetur, vix
illud demum sepulchro meo inscribi
poterit. Hic jacet trimulus aut bimul-
lus senex. † Ergo iustum est omnino,
ut tandem mihi, & Deo vivam, at-
que sic domui meæ provideā. Quid
autem ad providam domus interio-
ris curam pertineat, hoc atque se-
quenti capite dicendum. Iam quidē:
Quæ præparatio remota iudicio ar-
gano sit præmittenda, explicabimus.

§. I. Dilationem & procrastinatio-
nem, iacturam vitæ maximam esse,
jam supra demonstratum est. Idque
Augustinus confirmans : Adeo om-
nes, inquit, circa corporis salutem
procurandam occupantur, ut locus
non sit attendendi serio ad salutem
animæ. Magis enim attendit infir-
mus, quomodo possit à morte libe-
rari, quam det operam, ut illa sit bo-
na a. Decipit eos spes dilationis, dū
se diutius victuros putant, & perdi-
tos mores aliquando in melius mu-
tatu-

a. Aug.
serm.
4. ad
fratres
in ere-
mo.

† C. in dreijähriger Greis.

taturos. Cōtra quos dicitur: Ne tardes converti ad Deum, neq; differas de die in diem: subito enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te *a*. Et causam jungens Augustinus: Quomodo agit, pœnitentiam, inquit, in extremis vitæ finibus constitutus? Quomodo pœnitentiã agere possit, qui nulla jam pro se operæ satisfactionis operari potest *b*? Et i-
 deo pœnitentia quæ ab infirmo petitur, infirma est. Pœnitentia quæ à moriente tantū petitur, timeo ne & ipsa moriatur. Et ideo, dilectissimi, quicumq; invenire vult misericordiã Dei, sanus agat pœnitentiam in hoc sæculo, ut sanus esse valeat in futuro *c*. Mansuetus Dominus, longanimis Dominus, misericors Dominus: sed & justus Dominus, & verax Dominus. Largitur tibi spatium correctionis, sed tu plus amas dilationem quam emendationem. Malus fuisti heri, hodie bonus esto, semper expectas, & de misericordia Dei tibi plurimum polliceris: quasi ille qui tibi per patientiam promisit indulgentiam, promiserit tibi etiam longiorem vitam. Vnde scis quid pariat craftinus dies? Nam in quo Propheta legis, quia promisit Deus correcto indulgentiam non legis, quia promisit tibi Deus longam vitam *d*.

De altera vita idem Augustinus:

T. 2.

Erit

a Eccl.
c. 5. v. 8
& 9.

b Aug.
tom. 4
lib.

Euang.
quærit.
q. 11.

c Idem
August
tom.

10.
serm.

57. de
tem-

pore.
hæ.
mibi

p. 108.

d Idem
tom. 9.

tract.
33. in
Ioan.

circa
finem
mibi

p. 108.

Erit ibi pœnitentia, inquit, sed infructuosa; erit ibi pœnitentia, sed dolorem habens, medicinam non habens. Nunc est fructuosa pœnitentia, quando correctio libera. Pœniteat te ad vocem scripturæ. Nam ad vocem præsentis iudicis sine causa pœnitebit te. Tunc ille sententiam dicturus est, & non erit quod reprehendas, quando sententiam dicturus est. Non enim tacuit ante

^a Idem August. tom. 10. ser. 109. de Tempore, ante mediũ mihi p. 298. ^b Idem serm. 220. sine omnino

sententiam ^a. Ergo opus est ut revertaris, ne differendo subito moriaris, & omnino nihil inveniatur, quod in præsentem habeas, & in futuro possideas ^b.

Est autem præparatio duplex arcano iudicio præmittenda: Illam remotiorem vocemus, propinquiorem istam. De remotiore hic agimus; ea porro in his consistit.

§. 2 Principio iussa Christi sedulo consideranda: Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris, & vos similes hominibus expectantibus Dominum suum quando revertatur à nuptiis: Ut cum venerit & pulsaverit, confestim aperiant ei ^c.

^c Luc. c. 14. v. 35. & 36.

I. *Lumbos* jubet esse præcinctos. In Iudæa non minus viri quam mulieres, nec minus servi quam Domini talaribus & oblongis vestibus utebantur, hinc opus aliquod aut iter facturi vestem attractam cingulo

frin-

string
incest
cinct
Rex
imp
peri
fimi
alium
laxu
cast
per
vina
vere
mor
fand
mor
I
vest
qua
fluen
tet &
ista
cum
quis
ctio
se re
pro
quo
tera
mar
dus
per
ve lu
fiden
ceas

stringebant, ne impedirentur: unde
 incessus liberior erat, & lumborum
 cinctus addebat robur. Hoc igitur
 Rex noster imperat: Omni abjecto
 impedimento, strenue incumbite o-
 perari, omnibus horum partibus paratissi-
 mi ad iter faciendum ex orbe hoc in
 alium. Hic sane vivendi genus non
 laxum, negligens, dissolutum, sed
 castum, continens, operosum im-
 peratur, quod pravas cupiditates di-
 vine legis vinculo stringat. Scite ac
 vere dixit Ambrosius: Vita iusti
 mortis est imitatio *a*. Quisquis vult ^{a Amb.}
 sancte vivere, necesse est sibi assidue ^{de bo.}
 moriatur. ^{no}
^{mortis}

II. *Lucerna* ardentes in manibus
 vestris. Fax aut cereus è manu nun-
 quam deponendus est. Non satis est
 fluentem vestem succingere; oportet
 & ardentem facem tenere. Fax
 ista fides est, quæ tunc accensa est,
 cum illud luminis præbet, unde
 quisque sciat quos mores, quas ac-
 tiones, quo etiam sine Dominus à
 se requirat; quo animo tractanda
 prospera, quo adversa toleranda,
 quo amoris affectu Deus, quo cæ-
 tera res creata sint prosequenda. A-
 mandum Conditoris verissimus mo-
 dus est, illum præ omnibus, & su-
 per omnia, & sine modo amare. Ca-
 ve lucernam geras, & non accendas:
 fidem habeas, & eam non exer-
 ceas; cave plus amoris rebus con-

ditis, quam ipsi Conditori impendas, plus hominem quam Deum diligas, magis aurum & gloriae auram, quam Dei gratiam perquiras. Fœtet hæc lucerna; excute illam.

III. *Expectantes Dominum.* Vos, inquit Christus, servis strenuis, atque fidelibus quam simillimos esse cupio. Qui, cum incertum sit, qua hora Dominus è convivio nuptiali redeat, horis omnibus summa cum diligentia & patientia expectant, ut Domino pulsanti, extemplo & citra ullam moram aperiant. Ignavas servus candelabrum cum lumine in mensa reponit, se vero ad quietem componit, & securus dormit. Cum vero Dominus fores ferit, ipse rhonchos trahit; vix demum expergestus somnolentiam detergit, & extinctum interim lumen incendit. In malam rem hi servi, qui sibi potius & ignavia suæ, quam Domino suo serviunt. Servus impiger & in re Domini sollicitus vigilat, expectat, facem parat, cumque vel sibilum Domini audit, mox procurrat, & lumen defert. Ita Christianus verus, nunquam securus mortis, Domini sui adventum horis omnibus operitur, in id unum intentissimus venienti Domino congruis obsequiis occurrere, ut etiam si subito venerit, ei tamen promptum alacremque beneque conscium se sistat.

Hanc

Hanc industrii servi vigilantiam Gregorius exponens : Ad nuptias, inquit, Dominus abiit, quia resurgens à mortuis, & ascendens in cœlum, supernam sibi Angelorum multitudinem novus homo copulavit. Qui tunc revertitur, cum nobis jam per iudicium manifestatur. Venit quippe Dominus, cum ad iudicium properat; pulsat vero cum jam per ægritudinis molestias esse mortem vicinam designat *a*. Cui confestim aperimus, si hunc cum amore suscipimus. Aperire enim iudici pulsanti non vult, qui exire de corpore trepidat, & videre eum, quem contempnisset se meminit, iudicem formidat. Qui autem de sua spe & operatione securus est, pulsanti confestim aperit, quia latus iudicem sustinet. Et cum tempus propinque mortis advenerit, de gloria retributionis hilarescit *b*. Atque hoc præparationis remota pars prima est.

§. 3. Pars altera : singulis annis in seipsum serio descendere. Et in hanc rem, si ullo modo fieri possit, pauculos sibi dies sumere, eosque cogitando, legendo, meditando, præcando transigere*. Evoluta anno quivis sic cogitet: Totus annus meus est, meoque bono mihi conceditur. Heu quantum vel uno anno ne-

T 4

gligitur

* Mit Ernst in sich selbst gehen.

a En
quam
clare
arca-
num,
singu-
lare
hoc ju-
diciū
descri-
bat.

b Grey
tom. 3.
hom.
13. in
Evang
initio
mibi
pa. 30.

296 TRIBVNAL CHRISTI
gligitur, quantum aut male omitti-
tur, aut peius committitur, quantum
peccatur; quot per annum beneficia
à Deo accipimus, quot delicta red-
dimus? Ego igitur nunc ad calculos
sedebō, dum licet, & rationes fami-
liares componam, † conscientia tabu-
las * inspiciam, cum Deo credi-
tore meo calculum ponam. Ut au-
tem hos dies sanctoribus curis de-
stinatos quam optime consumam,
actiones variabo: Legam, enotabo,
scribam, precabor, gemam, medita-
bor; meditanda sumam Dei benefi-
cia, Christi cruciatus, hominum
novissima, mortem, iudicium, infe-
ros, cœlum. Interim etiam subseci-
vis horulis ad annuam exhomolo-
gesin me disponam †.

Hac quoque anno semel facere,
rationi prorsus convenientissimum.
Amasis Rex Ægypti voluit sibi sub-
ditos quotannis rationem reddere
suis Præfectis, idque de vita, opifi-
cio, arte, domo; si qui lautius quam
ferret census, vixissent, veluti fures
puniebantur.

Serpens singulis annis veteres po-
nit exuvias, senectam exuit, & novam
sibi reconcinnat pellem. Nunquid
minus

† Will mein Hausrechnung machen.

* Register und Schindbuch ansehen/
mit Gott abrechnen.

† Zur Jährlichen Generalbeichte rich-
ten.

LI
minus
pessim
viter
damna
da est
genda
& acc
nem,
quid
mesci
ad A
conce
nis ve
nova
disse
trem
unus
ritus
conve
minis
Quo
poliam
actibu
Vetu
veter
mitte
est m
do f
Aust
tum
do e
libea
accu
tera f
opera
1733

minus sapiemus serpente? Non raro
 pessimum callum obducimus, ut le-
 viter ac temere delinquamus, nec
 damna delicti sentiamus. Excutien-
 da est cutis hæc crassissima, destrin-
 genda sunt exuvia colubrinæ. Nam
 & accipiter ejus rei monstrat imagi-
 nem, quod Iobus affirmans: Nun-
 quid, ait, per sapientiam tuam plu-
 mescit accipiter, expandens alas suas
 ad Austrum ^a? Hæc illi sapientia ^a Iob.
 concessa est à Deo, qua singulis an-
 nis veteres plumas excutit, ut induat
 novas. Quod Gregorius insigniter e-
 didderens: Quid est, inquit, accipi-
 trem in Austro plumescere, nisi quod
 unusquisque tactus flatu sancti Spi-
 ritus concalescit, & usum vetustæ
 conversationis abjiciens, novi ho-
 minis formam sumit? ^{c. 39. v. 29.}

Quod Paulus admonet dicens: Ex-
 poliantes vos veterem hominem cū
 actibus suis, & induentes novum ^b. ^{b Col. c. 3. v. 9. & 10}
 Vetustam pennam projicere est in-
 veterata studia dolosæ actionis a-
 mittere; & novam pennam sumere
 est mitem ac simplicem bene viven-
 do sensum tenere. Alas autem ad
 Austrum expandere est per adven-
 tum sancti Spiritus nostras confiten-
 do cogitationes aperire, ut jam non
 libeat defendendo nos tegere, sed
 accusando publicare. Qui enim ve-
 tera fatendo non detegit, novæ vitæ
 opera minime producit: qui ne-

scit lugere quod gravat, non valet proferre quod sublevat. Ipsa namque compunctionis vis poros cordis aperit, & plumas virtutum fundit: cumque se studiose mens de pigra vetustate redarguit, alacri novitate

^a Greg. I. 21. ^{moral.} d. 18. ^{quedio} juvenescit. Deinde cur annuam hanc curam negemus animo, cum sæpe majorem impendamus corpori? Quantis subinde sumptibus, qua sollicitudine sepulchrum nostri cadaveris involucrium struimus? singulari studio seliguntur marmora, conducuntur latomi, aut opus ex ære caldario fusile dicitur: accedunt picturae cum Epitaphiis; omnia solertissime curantur, ut cinis decore jaceat. Ista non damno, sed curam ampliorem pro animo requiro.

^b Job c. 29. v. 13. Iobus non male providus futuri: In nidulo, inquit, meo moriar *b*. In domo sua, in alto & munitiore urbis loco cogitaverat Iob mori. Sed altius mysterium hic latet, quod eruit Hieronymus hoc sensu. Cum Iobus etiamnum felicissimus ageret, mortis tamen nunquam oblitus nidulum sibi struxerat, quotidiana meditatione. Nam sicuti aviculæ nidulos sibi ædificant frequenti ramulorum aut glebularum congestu: Ita Iobus quotidie prævidit mortem, quotidie secum agitavit iudicium, eaque ratione velut sedula hirundo glebas

com-

comportavit ad fruendum nidulū,
in quo defungeretur. Nos Iobix
emplo nidulum nobis eligamus mu-
tare, in quo moriamur, eumque in
loco alto aut tuto statuamus.

Hebræus vates Abdias præcipi-
tium cavendum monens: Si exalta-
tus, fueris, inquit, ut aquila, & si in-
ter sidera posueris nidum tuum, in-
de detrahā te, dicit Dominus.
Itane Abdia, nec in altissimo qui-
dem loco, nec etiam inter sidera se-
curitas? Quocirca potius tutum quā
altum locum eligamus. Tutio-
rem autem nuspiam reperiemus, quam
in divino, sed cruento vertice Chri-
sti Domini, inter sertum spineum.

Hic vera securitas, hic tutissimum
asylum, huc nulla prædatrix avis ab
orco accesserit, hinc nemo, nisi vo-
lens, præcipitabitur. Hic senticosus
nidulus longe securissimus. Huc ho-
mo moriturus confugiat, sed confu-
giat mature. Hoc ajo: Non est majus
solatium, nec certius auxilium mo-
rituro, quam è Christi patientis cru-
ciatibus ac morte.

Optime dixit Ambrosius: Om-
nia habemus in Christo, & omnia
nobis est Christus. Si vulnus cura-
re desideras; medicus est. Si fe-
bribus æstuas; fons est. Si grava-
ris iniquitate; justitia est. Si auxi-
lio indiges; virtus est. Si mortem
times; vita est. Si cœlum deside-
ras;

ras; via est. Si tenebras fugis; lux est.
 Si cibum quæris; alimentum est a.
 Sic de Christo Ambrosius Augustini
 præceptor; nec aliter Augustinus
 Ambrosii discipulus: Copiosa, in-
 quit, redemptio data est nobis in
 vulneribus Iesu Christi Salvatoris
 nostri. Magna multitudo dulcedi-
 nis, plenitudo gratiæ, & perfectio
 virtutum. Cum me pulsât aliqua
 turpis cogitatio, recurro ad vulnera
 Christi. Cum me premit caro mea,
 recordatione vulnerum Domini mei
 resurgo. Cum diabolus mihi parat
 insidias, fugio ad viscera misericor-
 diæ Domini mei, & recedit à me.
 Si ardor libidinis moveat membra
 mea, recordatione vulnerum Do-
 mini nostri extinguitur. In omni-
 bus adversitatibus non inveni tam
 efficax remedium, quam vulnera
 Christi. In illis dormio securus, &
 requiesco intrepidus. Nihil ad mor-
 tem tam amarum, quod morte
 Christi non sanetur. Tota spes mea
 est in morte Domini mei. Inter bra-
 chia Salvatoris mei & vivere volo, &
 mori cupio b.

a Aug.
 tom. 9.
 In Ma-
 nuali
 c. 21.
 fine. &
 c. 22.
 initio.
 & 23.
 mihi
 p. 388.

En, obsecro, quem nobis præcep-
 tor & discipulus nidulum mon-
 strent, ubi tutissima sit securitas ab
 omni hoste. Mors & vulnera Chri-
 sti summum solatium, certissimum
 auxilium sunt homini ad iudicium
 ducendo. Certam hic medicinam

inveniet

LI
 inven
 non
 §. 4
 mota
 ptum
 bis dico
 dam a
 tiffim
 opitul
 morie
 re est
 lium
 ribun
 reges
 amic
 vitam
 non p
 re ju
 Cum
 hi, *
 nam
 Amici
 ci jud
 auxili
 paup
 ati A
 ratio
 unda
 est b.
 liber
 cos h
 invie
 Ne
 alium

* Gen

inveniet ægrotus, si eam quærere non omiserit sanus. Sed pergimus.

§. 4. Pars tertia præparationis remota consilium, seu potius præceptum Domini est jubentis: *Et ego vobis dico: Facite vobis amicos* a. Hic quædam accuratius notanda: Illud potissimum, amicos qui in arctis rebus opitulentur, jubemur parare. Ad morientium lectulos quotidie videre est, quinam amicorum in auxilium opportuni sint. Nam etsi moribundum centeni Cæsares, ducenti reges, trecenti medici circumstant, amicissimi omnes & faventissimi, vitam tamen moribundo prorogare non possunt, ad tribunal defendere judicandum non permittuntur. Cum res serio agetur, nec sospitales hi, * nec opiferi esse poterunt; vanum, nullum ab his auxilium est. Amici ergo alii quærendi sunt, amici judicis, quos ipsemet destinavit auxiliatores. In terra præcipue sunt pauperes; in cælo mater judicis, beati Angeli, caterique cœlites. Quæ ratione pauperum amicitia sit inunda, jam supra demonstratum est b. Res clara. Esto misericors & liberalis in pauperes, eosque amicos habebis etiam nolentes, etiam <sup>b Su-
pra c.
6. §.
ult.</sup> invitos.

Non est alius modus pecuniæ in alium orbem tuto transmittendæ quam

* Seynd wol keyne Nothel. r.

302 TRIBVNAL CHRISTI.
quam per manus pauperum. Da e-
genis, & quod dedisti cum fenore
amplissimo recipies. Tobias filium
erudiens: Ex substantia tua fac e-
leemosynam, inquit, & noli avertere
faciem tuam ab ullo paupere: ita e-
nim fiet, ut nec à te avertatur facies
Domini. Quomodo potueris, ita esto
misericors. Si multum tibi fuerit, ab-
undanter tribue: Si exiguum tibi
fuerit, etiam exiguum libenter im-
pertiri stude *a*.

a Tob.
c. 4 v.
7. & 9.

Ergo, inquit Augustinus, exercete
misericordiam: non est aliud vincu-
lum charitatis, non est aliud vehicu-
lum quo perducamur in hac vita ad
illam patriam *b*. Eleemosyna, Chry-
sostomo teste, vel ipsi celo imperat:
Nam huic, inquit, portæ cæli ape-
riuntur, & veluti regina intrante,
nullus janitorum, nullus custodum,
qui portis assistunt, audet dicere;
quæ es tu *c*?

b Aug.
rom. 8.
in pl.
102.
mihi
p. 476.

c Chry
hom.
32 in
ep. ad
Hebr.

Notum est illud Hieronymi: Non
memini me legisse mala morte mor-
tuum, qui libenter opera Charitatis
exercuit. Habet enim multos inter-
cessores, & impossibile est multorum
preces non exaudiri. Liberalis in-
egenos chirographa parat, & codi-
ces in arcano iudicio contra caco-
dæmonis codices & chirographa
proferendos. Qui dat eleemosynam,
præmium bonum sibi thesaurizat
in diem necessitatis. Eleemosyna
liberat.

LI
liberat
particu
Quo
litum p
Trisme
cundo
cundo.
non pi
abfolv
Cur
cum i
Angel
cum o
Christi
cidere
tidie
prenla
his fest
tempo
cumb
recipin
ratioci
tena m
rum,
& ami
quain
bicult
Ho
res di
mino
cus a
toren
nostr

* 215

liberat à morte : Eleemofyna non
paritur animam ire in tenebras ^a.

Quo autem modo beatorum <sup>a To-
bia di-
cto lo-
co.</sup> Ca-
litum patrocinia fint ambienda, in
Trismegifto explicare docui libro fe-
cundo, capite fexto, paragrapho fe-
cundo. Eo, mi Lector, quaſo te
non pigeat redire. Hic verbo rem
abſolvo.

Cum iudicis mater, æterna Virgo,
cum innumeri claſſium diverſarum
Angeli, cum Domini Ieſu diſcipuli,
cum omnes homines beati ea iudici
Chriſto amicitia ſint juncti qua ex-
cidere non poſſunt, par eſt eos quo-
tidie certis obſequiis ambire ac
preſare, iis præſertim diebus qui ip-
ſis feſti ac ſacri ſunt, & eo præcipue
tempore, quo divinum epulum ac-
cumbentes, Chriſtum intra viſcera
recipimus. Et quaſo, num ego male
ratiocinor hoc modo ? ſunt tot cen-
tena millia, tot millions Angelo-
rum, qui Chriſto iudici meo, gratia
& amicitia longe conjunctiores ſunt,
quam ulli optimates principum cu-
biculis præpoſiti*.

Hos omnes merito reges ac Caſa-
res dixerò, qui illi dominantium Do-
mino ſubſerviunt, quorum vel uni-
cus apud ſupremum Orbis Impera-
torem plus valet gratia, quam omniũ
noſtrorum regum amici intimi, gra-
tioſiſſi-

* Als kein Camerherz ſeinen Fürſten.

304 TRIBUNAL CHRISTI.

riosissimi, apud suum quisque regem
 favore pollear. Illos igitur tot An-
 gelos, apud iudicem tam gratiosos,
 tam potentes, tam humana genti
 benevolos quotidianis obsequiis,
 tam precibus, quam aliis quibus-
 cunque piis actionibus mihi deme-
 reri & amicos reddere conabor: id-
 que eo fine, ut cum ego in arcto hæ-
 sero, interque vitam & mortem flu-
 ctuayero, illi pro me iudici fiant
 supplices, * & mitem mihi senten-
 tiam exorent. Et quomodo possum
 non plurimum spei ac fiducia in his
 talibus, ac tantis totque numero pa-
 tronis & deprecatoribus collocare?
 Neque dubitandum est, quin ii sese
 pro mea salutis periculo faciles pre-
 bituri sint deprecatores, si quidem
 ego, ut dixi, cultu quotidiano eos
 mihi demeruerero, & Domini iussu a-
 micos fecero.

Ex te jam Lector, quero: nun-
 quid hæc mea ratiocinatio proba
 est? Si audes, damna. Quod si pro-
 bas; & tu eam sequere. Revera non
 gratis aut frustra coluntur cælites;
 non est vana ejusmodi prensatio;
 hoc genus ambitus laudabilissi-
 mum est; hæc Domini iussa sunt, *Fa-
 cite vobis amicos.* Hoc autem tanto
 rectius fecerimus, quanto constan-
 tius. Obsequia quotidiana divis ca-
 litibus

* Demit sie dem Richter ein Fussfall
 thun.

litibus impensa in irritum cadere non possunt.

S. 5. Quod ego de Angelis supremi iudicis ministris, idem & potiore iure de ipsa iudicis Matre dixerō. Hæc est illa veri Salomonis potens mater, cui filius Rex utique tantum deferet honoris, quantum Salomon matri suæ detulit, cui dixit: Pete mater mea: Neque enim fas est, ut avertam faciem tuam a. Hæc mater misericordiæ non destituet clientem, qui sese quotidianis obsequiis ipsi sedulo commendarit. Ideo beatus Ephrem precari solitus est: O Virgo misericors, ad sis mihi semper, & in supremo vitæ momento animam meam tuis patrocinis defende, ac dæmonum aspectus ab ea procul repelle. Anselmi præcatio erat. Pie Domine, parce servo matris tuæ: Pia Domina posce veniam servo filii tui; qui me injicio inter duas tam immensas pietates, non incidam inter duas tam potentes severitates.

Hanc talem deprecationem à matre Domini opportunissime peti Bernardus, docens: Ceterum, ait, quicquid illud est, quod offerre paras, Mariæ commendare memento, ut eodem alveo ad largitorem gratiæ gratia redeat, quo influxit. Neque enim impotens erat Deus sine hoc aquæductu infundere gratiam pro-

ut vellet, sed tibi vehiculum voluit providere. Forte enim manus tuæ aut sanguine plenæ, aut infestæ muneribus, quod non eas ab omni munere excussisti. Ideoque modicum istud quod offerre desideras, gratissimis illis & omni acceptione dignissimis Mariæ manibus offerendum tradere cura, si non vis sustinere repulsam *a*.

*a*Bern.
in Na-
tivita-
te Ma-
riæ, de
aquæ-
ductu,
sine
fermo-
nis, p.

277.
b Vide
Trif-
megi-
stum
meū,
l. 2. c.
3. para-
2. Vbi
hæc
ube-
rius
tradū-
tur.

Suasi alias, quod repeto, & usque repetam, & inculcare non desinam, singulis horis, præcipue horæ principio mentem ad Deum erigendam. In eam rem consultissimum est certa id precatiuncula facere *b*, seu Dominicam orationem, seu Angeli salutationem, seu brevem aliam orationem pronuntiando. Illud in matre Domini salutanda ardentius dicendum: *Nunc, & in hora mortis nostræ*. Par est omnino, & plane convenientissimum, ut horis omnibus ultimam Iudicii horam prospiciamus. Nec putem ego eum hominem peire posse, qui tot horis suum Iudicem cum sensu fuerit deprecatus. Nihil hic nimii laboris censendum; res summi momenti est, cui summa merito impendenda sit vigilantia.

Theologorum omnium vox est cum Aquinate Theologo, cuius hæc verba sunt: Homo in gratia constitutus ad hoc ut usque ad finem vitæ suæ

luz in
no an
pulu
multi
non d
qui
grati
emer
non d
donu
bus à
Princ
ea tan
perle
cipem
stri, s
lum a
qui g
in gra
teneba
fender
perdide
vito n
qua n
gratia
nium
ret gra
conced
simis h
gratiam

* Sc
schola, se
testi Deus
promerita
Din dir n

suæ in bono perseveret, speciali divi-
 no auxilio, contra tentationum im-
 pulsus illum protegente indiget:
 multis enim datur gratia, quibus
 non datur perseverare in gratia. At-
 qui hanc singularem perseverandi
 gratiam, nullis virtutum actionibus
 emereri * possumus. Donum est,
 non debitum, & plane gratuitum
 donum, quod assiduis deprecationi-
 bus à Deo flagitandum. Explico.
 Princeps viro nobili castrum donat,
 ea tamen lege, si fidum obsequium
 perseveret. At ille, gravius in Prin-
 cipem delinquens, non tantum ca-
 stri, sed & capitis amittendi pericu-
 lum adit. Eadem ratio est omnium
 qui gravius delinquant in Deum:
 in gratia erant, promissione calum-
 tenebant, sed quia promissorem of-
 fenderunt, jam & gratiam & calum
 perdiderunt. Quod si Princeps ille
 viro nobili eam faceret gratiam,
 qua non posset unquam excidere
 gratia, hæc certe gratiarum om-
 nium summa & excellentissima fo-
 ret gratia, vix uni è multis millibus
 concedenda: Ita Deus, vix paucis-
 simis hanc summam perseverandi
 gratiam transcripsit; alios omnes

V 2 vult

* Scilicet de condigno, ut loquuntur
 schola, sed tantum de congruo: hoc est, po-
 test Deus illam gratiam post omnia nostra
 promerita juste negare & dicere:

Bin dir nichts schuldig.

vult inter spem & metum ad Tribunal progredi. Hinc nemo est qui non cum Iobo dicere cogatur: Etiam si habuero quippiam iustum, non respondebo, sed meum iudicem deprecabor *a*.

a Iob.
c. 9. v.
35.

Quando igitur Deus supremam illam perseverantiam nemini promittit, neque nos eam ullis virtutum officiis etsi maximis, etsi creberrime repetitis prometeri possumus, dignissimum profus est, ut eandem hanc gratiam horis omnibus, infirmis precibus flagitemus. Et in eam rem calum terramque contestemur *, omnesque calites in obsecrationis societatem vocemus. Sic armatae preces non erunt irritae.

Quare parate viam Domini, rectas facite semitas eius *b*. Prope est jam Dominus: Prae foribus stat iudex. Beatus homo qui semper est pavidus: qui vero mentis est dura, corruet in malum *c*. Nemo dicat cum ignavo villico: Fodere non valeo, mendicare erubescio. Verte & canta: Fodere valeo, mendicare non erubescio. Conscientiam tuam subi, & illic fode; calum adi, & ibi mendica. Matrem Iudicis tibi concilia, tot sanctos Angelos tibi amicos para, omnes calites in auxilium voca. Et quid trepidas? ipsum adi iudicem, & cum eo causam tuam fidentissime

b Luc.
c. 3. v.
4.

c Prov.
c. 28.
v. 14.

* Hinder Gott und vor Gott bitten.

LIBER II. CAP. VII. 309
tissime tracta. Nunc supplica, nunc
exorabilis est, nunc tibi eum facili
negotio propitiaveris. Da panis fru-
ctum, & eme calum; nunc lacrymas
tuas pro nobilissimis gemmis, pre-
ces tuas pro thure selectissimo, jeju-
nia tua pro instructissimo convivio
acceptat. Præsens tempus sementis
est, Aternitas futura messis.

CAPVT VII.

*Qua preparatio propinqua huc requi-
ratur;*

seu,

*Quid faciendum instante tempore ra-
tionu reddenda.*

Longè aliter sensit Thomas Apo-
stolus cum de redivivo, sed absen-
te Christo loquerentur discipuli, &
cum ipse præsentem ante se stantem
suismet oculis est intuitus. Priusquàm
Christum coram cerneret, nullus ei
testis sat locuples est visus: quicquid
viri feminaque noti ac ignoti dice-
rent, supra fidem censuit dictum:
quicquid aliorum aures & oculi tes-
tarentur, ipse unus omnibus suum
illud, *Non credam*, constanter oppo-
suit. At vero cum Dominum Iesum à
morte reducem suis ipse manibus
contrectavit, jam alios velut ocu-
los, linguam & animum alium in-
ducens: *O Dominus meus, & Deus
meus,*

310 TRIBUNAL CHRISTI.
meus, exclamavit; unde quaque se
victum confessus est Thomas.

Ita profus de morte ac iudicio
longe aliter iudicat homo sanus, at-
que cum mors jam in oculis est, &
iudex propinquare cernitur. Sanus
spernebat monita, aut certe non se-
quebatur. Multa voculis illis. *Non
credo*, eludebat; quaedam opinione
solum terribilia censebat: ita sui se-
curus & cali negligens pergebat.

Cum vero iudicalem cernit fe-
rulam, cum tribunali se proxi-
mum ire animadvertit, heu quam
pavidus ac pusillanimis est, quam
solatiorum omnium inanis? Beati
qui prius ista credunt quam expe-
riantur.

Tria sunt quae admirandam Dei
potentiam ingerunt, a paucis ta-
men observari solita. Primum est,
neminem hominum lineamentis
vultus omnibus, totoque oris ha-
bitu esse alteri similem, quod Plinius
observatè asserens: In facie, in-
quit, vultuque nostro nullas duas
in tot millibus hominum indiscre-
tas effigies existere, quod ars nulla
in paucis numero praeter affectan-
do a.

Plin.
lib. 7.
nat.
hist.
c. 1.
fac.

Alterum est; quemadmodum nul-
lius hominis vultus, sic etiam nul-
lius conscientia alterius conscien-
tia

* Den Stab so der Richter brechen
wirdt.

L
tia sim
rerum
sunt,
quae c
divers
Ter
quovi
nuntu
tus mo
ii affir
sunt n
rum.
omni
dit, r
suppli
plicio
cum o
divers
dicatis
Tobia
Domin
sunt:
dia, &
quod
ra judi
hoc ju
ratur p
etum,
vocem
quam
nitatis
quoda
marius
§. 1.
pinqua

LIBER II. CAP. VII. 311

tia similis est. Lex naturæ & summa rerum capita in omnibus eadem sunt, in occultis tamen & abditis, quæ conscientia inhaerent, grandis diversitas est.

Tertium; tot hominum millia quovis die imo vel quavis hora moriuntur, nullus tamen eodem penitus moriendi modo quo alter: quod ii affirmant qui frequentissime adfunt morientibus. Addere licet quarum. Nullus mortalium eandem omnino cum altero sententiam audit, nec enim ullius præmium vel supplicium, alterius præmio vel supplicio æqualissimum esse censendum, cum omnium promerita sint adeo diversa. De omnibus tamen jam iudicatis & etiamnum iudicandis, illud Tobia pronuntiandum: Iustus es, Domine, & omnia iudicia tua iusta sunt: & omnes viæ tuæ misericordia, & veritas, & iudicium ^a. Nam, ^a Tob. c. 3. v. 2. quod Salomon ait, pondus & statera iudicia Domini ^b. Ad subeundum ^b Prov c. 16. v. 11. hoc iudicium quæ remotior requiratur præparatio, capite priori dictum, hoc porro dicendum, quam vocemus præparationem propinquam. Et quamvis hac de re Æternitatis Prodromus ^c documenta ^c Prodromus Æternit. c. 3. pa- quædam suggerat, ea tamen confirmatius hoc loco tradenda.

§. 1. Primum præparationis propinquæ caput est, *Nec Testamentum* rag. 1.

312 TRIBVNAL CHRISTI.

*nec aliud quidquam harum differre, aut
reijcere in ultimos dies. Tunc primum
velle Testamentum componere,
cum solus conscientia liber volven-
dus, cum in labris hæret anima, se-
rum nimis est. Tabellæ testameta-
riæ sanissimum exigunt iudicium, ne
quid in iustitiam aut misericordiam
peccetur, ne pauperum subrepat ob-
livio, ne bene meriti testatoris facul-
tatibus excludantur. Quantum inju-
riarum & litigiorum sapius caveri
potuisset, si confecta hæc maturius
fuisent. Hæc negotia tempore tam
nubilo & angoris pleno tractari non
possunt absque erroribus.*

*Qui sanus vincere se nequit, ut oc-
cupationes tantisper semoveat, quo-
modo iam æger sese adiget, ut in
morbo hæc recte curet, cum alia sint
tã multa quæ occupent & premant.*

*Ezechias regum optimus, cum ab
Isaia mœstum illud audiisset: Præci-
pe domui tuæ; morieris enim tu, &
non vives a. Hoc subitum fulmen
ita sensit, ut vati tergum obvertens,
non testamentum, sed vitam & sani-
tatem cogitaverit. Ergo, quod facis,
fac citius b.*

44 Reg
c. 20.
v. 2.

10 Joan.
c. 13.
v. 27.

*Alterum est: Quicquid moribundus
ipse potest facere, non aliis mandet post
mortem faciendū. Si quid curatū velis,
ipse cura. Qui in rebus propriis so-
cors est, quomodo speret alios in a-
lienistã fores industrios? Deus equis-
sime*

LI
fame p
glicie
cognat
nitus
quid p
la qu
comm
xit De
um sep
tti tua

His
mum
morib
agere
tare.
tagit
spinis
tes Cl
li spin
mum a
ad te, n
quid is
& reip
bas ?
cum D

Aug
fert P
mine
pitent
exem
tentia
scripte
fiduc

* Es

sine permittit, ut quod quisque negligit, tamen si proximus sibi sit, illud cognati vel amici oscitanter aut penitus non exequantur. Tobias, quicquid potuit, ipsemet curavit, paucula quæ ipse nequirit exequi, filio commendans: Cum, inquit, acceperit Deus animam meam, corpus meum sepeli: & honorem habebis matri tuæ omnibus diebus vitæ ejus *a.*

a. Tob.

His confectis cura omnis ad animam transferenda. Hoc unicum moribundi negotium sit, cum Deo agere; cum iudice causam suam tractare. Diabolus omnibus modis fatagit, ut hominem moribundum spinis coronet, sicut prætoriani milites Christum crucifigendum: diaboli spinæ, sunt curæ superflue, his animam ægroti lacerat. Quid, obsecro, ad te, mi æger, quid hic aut illic fiat, quid iste aut ille moliat: Tu tua, & te ipsum cura. Quid homines turbas? Homines & humana mitte, cum Deo age; ad assem pervenisti *

c. 4.

v. 3.

Augustinum dicere solitum refert Possidius: Iter ad tribunal à nemine suscipiendum sine digna pœnitentia. Quod & ipse Augustinus exemplo docuit. Nam septem Pœnitentiæ psalmos grandiori charactere scriptos & proximo parieti fixos assidue legit, non sine jugi lacrimarum

V 5

fluxu.

* Es steher dir jetzt der letzte halbe Batz.

314 TRIBUNAL CHRISTI.
fluxu. Decem diebus ante obitum
præcepit, ne quis ad se ingrederetur,
nisi medicus, aut is qui cibum
ferret. Sic tempus omne precibus &
lacrimis dedit.

Ioannes Anachoreta triduo ante
mortem cum nullo mortalium, sed
cum Deo solo colloqui voluit, idcirco
neminem penitus ad se admisit.
Repertus est mortuus, sed flexis genibus
& oranti quam simillimus a.
Igitur omissis omnibus, reipsum cura,
& para ad iudicium.

2 Ruf.
fnus
Aquil.
c. 1. fi.
re.

§. 2. Tertium est, *Ecclesie Sacramentis ad extremum iter se instruere.* Sacra Confessio, si fieri possit, omnis antea vitæ noxas expiet, his saltem quæ conscientiam magis mordent, detectis, aut certe à priori ultima instituatur. Hic morem illum denuo cõmendamus, qui annua generali Confessione omnes conscientia sordes eluit, atq; sub unum velut aspectrum omnes & noxas, & noxarum Cõfessiones collocat. Exhomologesin & pœnitentiam sequatur Eucharistia, quæ viaticum caeleste præbet ad illam profectiõnem ultimam.

Elias, quod Regum fasti testantur, in umbra subter junipero dormiuit. Hunc Angelus secundum expegefaciens: Surge, aiebat, comede, grandis enim tibi restat via. Qui cum surrexisset, comedit & bibit, & ambulavit in fortitudine cibi illius quadraginta

LI.
ginta
bus, ulq
Idem hi
comede
via, ulq
ad mor
oriente
cibi for
Euch
ma. Iaco
Domini
sistentis
tur quis
ros Eco
gentes
& orati
allevab
catis si
Hæc
tus ipse
gi, pæne
Quar
pus sanct
cupare.
omnib
mente
ad iudic
cura qu
liquis
tam fat
di tem
moribu
volunta
Hic jam
tiuncali

LIBER II. CAP. VII. 315

ginta diebus & quadraginta noctibus, usque ad montem Dei Horeb ^{a. 3. c. 2.}
Idem hic monendus est æger: Age, ^{Reg. c. 19. v. 7. & 8.}
comede: grandis enim tibi restat
via, usque ad Tribunal Christi, usq;
ad mortem Dei super calum cæli ad
orientem *b.* Ergo comede, & in istius ^{b Pf. 67. v. 34.}
cibi fortitudine ambula.

Eucharistia jungatur unctio extrema. Iacobus Apostolus ubi adventus
Dominici & iudicis ante januam as-
sistentis monuisset, addit: Infirma-
tur quis in vobis? Inducat presbyte-
ros Ecclesiæ, & orent super eum, un-
gentes eum oleo in nomine Domini,
& oratio fidei salvabit infirmum, &
allevabit eum Dominus: & si in pec-
catis sit, remittentur ei *c.*

Hæc igitur Sacramenta sibi agro-
tus ipse petat impertiri. Hic velle co-
gi, pæne nolentis est. ^{e Luc. c. 5. v. 14. & 15.}

Quartum, *Exiguum quod restat tem-
pus sanctissimis quibusque actionibus oc-
cupare.* In eam rem ægrotus à vanis
omnibus sese avellat, & id unum in
mente habeat: Ad iudicium, heus
ad iudicium, ad iudicium. Hoc igitur
cura quod iudicii est futuri. Dum al-
iquis in corpore spiritus tepescit,
tam satis faciendi, quam promeren-
di tempus est. Ab homine autem
moribundo longas preces, aut
voluntarias pœnas exigere serum est.
Hic jam suspiriis, gemitibus, preca-
tiuncalis, quas vocant jaculatoriis
agen-

agendum. His pleni sunt Davidis hymni. Qualia sunt illa: In te Domine

a Pf. 30. v. 1. speravi, non confundar in aeternum. Etiam si occiderit me, in ipso sperabo. Rursum post tenebras spero lucem b. Credo videre bona Domini in terra viventium c. Sitivit anima mea ad Deum fortem, vivum, quando veniam & apparebo ante faciem Dei d. In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum, redemisti me Domine Deus veritatis e. Plura notavimus in Aeternitatis Prodromos f. Sed haec omnia jam prius oportet esse cogitata & usu facilia redita.

g. Addo: etiam si moribundus nil amplius videatur posse agere, potest tamen etiamnum stipem largiri, saltem aliena manu; potest amare Deum, quo nihil melius & hujus amoris actus quam plurimos exerceat g; potest placando judici suo, totos mundos optimis desideriis plenos offerre. Quod ut omnes faciant, valde hortor & obtestor. Pambo e priscis anachoretis vir religiosissimus jam moriturus dixit: Ab eo tempore quo locum hunc desertum immigravi, nullus mihi dies abiit, quo non aliquid operis manu fecerim. Nunc ad Deum ab eo tanquam nondum religiosus esse coeperim h.

h Pall. 10.

Voluisset utique Pambo, si Deo placuisset, novam ordiri vitam, eo ardore,

LIB
ardore
ficut
nosse
tam pr
ctissim
§. 3.
lunates
conform
brius,
conficim
fectiss
tatem
Quapro
bundu
quam
cuit, it
vien D
hum. D
ri para
Istud
xime pl
tus & ci
promp
mittat
sum; q
nre mo
veniam
ite in a
judex, &
Hæc
gemma
cem m
rem or
tori off
mur fac

ardore, eaque submissione animi, sicut Alphabetarius puer litteras nosse incipit, & colligere. Sic Pambotam pro meritis quam desideris sanctissimis plenus decessit.

§. 3. Quintum: *Omniem suam voluntatem quam integerrime ad Divinitatem conformare.* Nihil moribundo salubrius, nihil ad hoc iter felicissime conficiendum expeditius, quam perfectissima suimet oblatio in voluntatem Dei, idque in rebus omnibus. Quapropter ita sese comparet moribundus, ut vix aliud emittat ore, quam illud Iobi: Sicut Domino placuit, ita factum est; ita fiat. Sit nomen Domini benedictum in æternum. Domine Iesu, & vivere, & mori paratus sum, prout vis sic fiat.

Istud non potest non quam maxime placere iudici Christo, si monitus & citatus ad suum tribunal, tam prompte iudicis arbitrio sese submittat dicatque: En adsum, præsto sum; qua hora, quo puncto horæ venire me voluerit iudex, libentissime veniam. Aut expectare, aut statim ire in æquo mihi est. Quod iusserit iudex, & prout iusserit, hoc faciam.

Hæc verba moribundi aurum & gemmæ sunt ad conciliandum iudicem mirè potentes. Sic homo vitam, rem omnium charissimam, Conditori offert. Atque hoc etiam obligatur facere. Nam sicuti danda est vi-

318 TRIBUNAL CHRISTI.
ta, & per cruciatus etiam effunden-
da, cum ea poscitur in Religionis ac
Fidei testimonium; sic eadem dese-
renda est, cum illam mors naturalis
postulat in testimonium obedi-
entiae. Ut autem id tanto promptius fiat,
serio cogitandum: Ipse etiam iudex,
& iudicis mater, & intimi amici hūc
mortis ictum exceperunt: quid nos
miselli, mortem centies, sexcenties
commeriti tergiversemus? Quo tem-
pore quis hominum sistendus sit
tribunali, iudex omnium optime
novit. Nostram est quamprimum
comparere, si iudex solum annuat, &
nutu vocet.

Annis superioribus quidam Prin-
cipum ab Oratoribus Caesareis jul-
sus est bonis omnibus, & toto du-
catu suo cedere. Ille adeo nihil mo-
ratus tam prompte quam generose
hoc unum respondit: libentissime;
& polliceor me in potestate Caesa-
ris futurum, cui mea omnia subiecta
sunt.

Virile dictum, superi! Quid nos
homunculi ad iudicem vocati recti-
us dicamus, quam hoc ipsum: Li-
bentissime; en adsumus.

Nos ipsos obsecro quotidiana me-
ditatione sic formemus, ut iussi vita
cedere & adesse quaestioni; pro se
quisque nil cunctatus dicat: En, ad-
sum. In supremi iudicis potestate
sum, cui vitam meam meaque omnia

acce-

LIBER II. CAP. VII. 319
acceptum fero ; libentissime igitur
his omnibus cedo.

Hoc Christianum sapit ; sic pluri-
mum propitiatur iudex , si vocatus
ad Tribunal se reum agnoscat , &
omni abjecta mora nutum iudicis
sequatur.

Hermes Trismegistus in Asclepio
suo divinè dixit : Voluntas Dei ipsa
summa est perfectio ; utpote cum vo-
luisse & perfecisse , uno eodemque
temporis puncto compleat. Simpli-
ci mente & anima divinitatem co-
lere , ejusque facta venerari ; agere
etiam Dei voluntati gratias , quæ est
bonitatis sola plenissima , hæc est
nulla animi importuna curiositate
violata philosophia a.

Catharina Genuensis vitæ integer-
timæ virgo in fundamentum omnis
sanctimonix mordicus illud unum
tenuit : Fiat voluntas tua. Hoc idem
moribundus assidue ingeminet : Di-
vine iudex, Domine Iesu, fiat volun-
tas tua, fiat, fiat, fiat.

Hoc documentum, mi Lector, iden-
tidem ingero, nec sine causa. Hoc
meum Horologium , hoc Prodro-
mus , hoc totum Heliotropium do-
cet. Ne vero istud fastidio sit , idem
sed aliis atque aliis rationibus & ar-
gumentis suadeo.

Hoc laboro ; præceptionem longe
utilissimam, scilicet humanæ volun-
tatis cum divina conformationem,
omnium

a Trif-
meg. a-
pud
Ma-
daur.
mih
pag.
176. &
178.
quem
supra
lauda-
vimus.

320 TRIBUNAL CHRISTI.
omnium pectoribus, si fieri possit,
insculpere. Hac una re, nec ad vitam
sancte instituendam, nec ad mortem
pie obeundam quidquam utilius
scio, id alioqui certe fidelibus moni-
ris instillaturus. Hoc animum (ad Dei
voluntatem se conformare) cum vi-
tz tum morti ingens, incredibile,
summum fert presidium.

S. 4. Atque hæc quinque capita
expeditum sternunt iter ad supre-
mum iudicem. Quod vel suo etiam
exemplo firmat Arnoldus Presbyter
& Canonicus Reichertpergensis Ec-
clesia. Cœpit is ante Christi nata-
lem lenta, sed pæne continua febril-
astuare, & palam fatiscere ad tumu-
lum. Interrogatus sæpius ut valeret,
serena fronte & hilari facie respōdit:
Bene, divino munere; fractas qui-
dem vires, sed dolores nullos sentio.
Cibum, quem omnem morbus fa-
stidierat, raro admisit. Mores quos
sospes & incolumis exhibuerat, eof-
dem & agrotus representavit, nun-
quam non mitis, placidus, & incon-
cussa patientia. Iis qui lectulum
cingebant obitum suum enixe com-
mendavit, & velut præsciis sui fune-
ris, ipso die lustrata Virginis Dei-
paræ sepeliri voluit. Nec aliter quam
destinaverat, evenit.

Itaque post matutinas preces, an-
tequam diluxerat, repente territus
apertis ac hiantibus oculis adstantes
vidit.

vidit
mer
his v
est da
rum n
in cru
sta,
vener
vis Av
xum L
bus in
steter
ne an
enim
locus
jecerat
orante
minica
Huic s
in Deu
una te
mones,
que s
ratus. Fa
sunt pl
opus e
Virgine
trem in
satiari n
& velut
tuos, in
accusan
tus est.
sit: Accu
ego etiam

LIBER II. CAP. VII. 327

vidit diabolos. Hic ille horrere, tremere, angi, sudare, & inclamare suos his vocibus: En domus hæc plena est dæmonibus. Non cernitis inferorum monstra? Ad has voces Christi in cruce pendentis imago ei porrecta, hanc ille osculis & complexu veneratus, velut clypeum objecit larvis Avernibus. Nec desit Crucifixum Dominum unâ cum præsentibus in auxilium vocare. Qui circumsteterant, tremebant, orabant, & pæne animam cum illo agebant. Non enim solum moribundi lucta, sed & locus ipse nescio quid horroris injecerat. Ægrotus insuper jam ante orantes adhortatus: Orationem Dominicam, ajebar, assidue repetite. Huic symbolum adjungite, Credo in Deum, Credo in unum Deum. Hac una re nihil efficacius adversus dæmones. Sed & matrem Domini, ejusque fidum patrociniū imploremus. Factum. Mox iterum ager: Vbi sunt plures, inquit, multis enim nunc opus est precatoribus. Singulariter Virginem beatissimam, Domini matrem invocans, ejus divino nomine satiari non poterat. Ita semianimis, & velut medius inter vivos ac mortuos, inter angelos & diabolos, hinc accusantes, inde defendentes luctatus est. Ideo subinde has voces misit: Accusate modo, accusate modo; ego etiam meipsum accusavi. Fidu-

322 TRIBUNAL CHRISTI.
ciam revera omnem in domino &
matre domini collocarat, solo Deo
nixus. Nihilominus terribiles cacodæmonum formæ non cessabant repugnantem infestare. Et quamvis vox fracta jam & debilis esset, collectis tamen viribus eam intendens, non sine clamore cacodæmonem repulit, & : Abi, ait, Tu fur, abi, abi.

Iamque appetebat dies, cum ille Virginis Matris tutelam identidem implorans, diceret: Hęc mihi veniam apud judicem vel verbulo poterit exorare. Sic nocte superata lætior, & pie subridens, dexteram protendit, & velut præceptoris officio functurus, psalmum incepit: Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus a.

a Ps.

121.5.

Mox vultu ad circumstantes verso, & digito in Crucifixum intento: En, inquit, hæc salus nostra, hic nostræ libertatis vindex & parens est. Mox addens: O, inquit, Obedientia! Paulo post: O quantam, ait, & quam inexplicabilem cerno gloriam! Vana sunt, nulla sunt quæcunque huic temporis subjiuntur: leve ac momentaneum hoc tribulationis nostræ, æternum gloriæ pondus in nobis operatur. Deinde tanquam respirans post difficilem pugnam: Maria Virgo, ait, veniam mihi apud judicem impetravit. Mora non longa interposita caput erigens, totumque corpus

LIBER II. CAP. VII. 323

corpus, quantum licuit per vires, allevans, & utramque manum largiter protendens, surgere nitebatur, tanquam ab aliquo ad abitum invitatus. Sed exhaustis jam viribus, inanes erant hi conatus. Ideo sequi se cupere testatus voce: Non possum, inquit, surgere & abire, mox in lectum recidens conticuit; nec multo post animam transmisit ad Iudicem, anno Christiano millesimo centesimo sexagesimo sexto, ipsis Calendis Februarii.

Dum aegrotabat, ad decumbētis lectulum Evangelia prælegebantur, aut psalmi quos ipse præiens voce incipiebat, ceteris ad ejus nutum respondentibus. Ita non amissimus, inquit scriptor, hunc bonæ memoriæ presbyterum, sed præmissimus. Ituri sumus & nos suo quisque ordine, & princeps hujus mundi nec nobis parceret, vim omnem sub cuiusq; obitum exerturus. Quod & presbyter ille monuit, attenderemus, hostes ab inferis ad nostrum etiam excessum adfuturos ^a. Et ne miremur: Dominus enim de seipso dixit: Venit enim princeps mundi hujus, & in me non habet quidquam ^b. Quod confirmans Lucas: Et consummata, inquit, omni tentatione diabolus recessit ab eo usq; ad tempus ^c. Vtique extremo tempore sub obitum in cruce nõ defuturus.

§. . In hunc igitur diem vigiliis

^aChronicon
Reicher-
spersen-
genfe.
ad an.
1166,
recens
editū a
Christoph.
Ge-
voldo
Iurif.
conf.
Monachi.
anno
1611.
pag.
219.
& seq.
^b Ioan.
c. 14.
^c Luc.
v. 30.
c. Luc.
4. v. 13.

opus est & excubiis assiduissimis. Cum Ezechias Rex nuntium belli non faustum accepisset, scidit vestimenta sua, & opertus sacco ingressus est domum Domini, appellavitque diem illum tribulationis & increpationis *a*. Dies qui ad Tribunal divinum nos vocat, vere tribulationis & increpationis dies est, quo etiam optimus quisque suas sibi tot negligentias & vitæ maculas obsecrari audiet. Dies iste non vestes tantum, sed & facultates omnes diripit, & injicit saccum, quo tumulus est subeundus, dum suum animus obit vadamonium.

a 4.
Reg.
c. 19.
1. &
seqq.

Christus Dominus cum extremi ac publici iudicii signa prædixisset: His, inquit, fieri incipientibus, respicite & levate capita vestra; quoniam appropinquat redemptio vestra *b*. Quò vero respiciendum? Bernardus montem Golgotharum loquente digito monstrat. Hic tres in crucem affixos, & triplex morientium discrimen est cernere. Primum in latrone obstinato, qui è cruce lignea in flammam, à morte in mortem migravit; è trabe in ignem præcipitatus. Alterum in latrone resipiscente, qui dolores crucis patientia sibi reddidit saluberrimos, qui crucem paradiso, mortem vitam, tartarum sibi debitum calo mutavit, felicissimus mercator. Tertium in Christo moriente,

b Lec.
c. 21.
7. 23.

LI
rient
mor
utin
mana
hos a
mori
dicem
servat
Qua
gruun
occlu
peratu
tia &
ribun
Hic, n
ad cor
cessita
ci, &
nium
ipse te
Christi
vi, & si
fine m
dex vo
tior, &
rui: se
mome
cifixi b
Christi

* Cum
man die
in Bava
† Lieber

riente, qui perdita omnia restituit moriendo, qui ideo pandit brachia, ut in amplexus invitet omnem humanam gentem. In hæc brachia, in hos amplexus sese immittat homo moribundus, & propitium speret judicem, si tam benignum quæsierit servatorem.

Quando igitur mortis dolores in-
gruunt, cum æra vespertina jubent
occludi urbem*, cum d. multio im-
peratur, tunc maxime opus patienti-
æ & constantiæ, ne à tormento mori-
bundus transeat ad tormentum.
Hic, mi ægrote, angustias tuas flecte
ad consilium, in rationem verte ne-
cessitatem †. Patienter tolera te vin-
ci, & ad judicem abduci: hæc om-
nium sors est; hic nemo eximius. Dic
ipse tecum, dic & aliis: Captivus
Christi sum; è vinculis educar bre-
vi, & sistar judici. Sequar libenter, &
sine mora, quocunque meus me ju-
dex vocaverit. Hæc omnia quæ pa-
tior, & his longe graviora comme-
rui: sed ope divina superabo & hoc
momentum. In explicata Christi cru-
cifixi brachia me immitto, in aperta
Christi vulnera me immergo, hic ab

X 3

omni

* Cum æra pulsantur clusilia, Wann
man die Sper und Hof außlenttet / ut
in Bavaria moris est.

† Lieber mach auß der noth ein tugende.

326 TRIBUNAL CHRISTI.
omni hoste tutissimus latebo, dum
divina in me ira deferveat.

Ita, mi Christiane, ita nos sentire,
ita loqui convenit. Et quo altius hæc
tibi hæreant infixæ, oculos attolle ad
tres illas in monte Golgothæo cru-
ces: Prima dat spectandam obstina-
tionem & impatientiam, certas ad
Inferos scalas. Secunda patientiam,
& vel seram respicientiam tradit,
simulq; fidem ad fiduciam in Chri-
stum ingerit. Vox moribundi latro-
nis est: Memento mei, Domine,
cum veneris in regnum tuum.

Tertia patientiam absolutissimã,
obedientiam perfectissimam & om-
nigenas virtutes tam verbis quam
exemplis efficacissime docet. Hic
Paradisi Dominus prodigium factus
est orbi; summa patientia summæ
innocentię conjuncta. Hic ipsissimus
noster iudex est: Cælum & Tartarum
in manus ejus sunt. Ad hunc
eminus vociferatur David: Quia
tu reddes unicuique juxta opera
sua.

a Ps.

61. v. 13

Damnatur quis, & à conspectu Dei
rejicitur? Hic Iobus iudicem excu-
sans, & omnem ab eo culpam remo-
vens: Vere, inquit, Deus non conde-
mnabit frustra, nec Omnipotens sub-
vertet iudicium. Hic iudex æquissi-
mus non frustra mittit in tartarum,
nec gratis recipit in cælum. Vis esse
beatus? Cave, ne sis male vestitus.

b Iob.

c. 34.

v. 12.

Decre-

L
Dec
ni
tene
erati
stitu
cii g
Rex
bens
mur
judic
lingu
C
pifca
voca
ens,
nudu
hoc
iam
sed p
rium
ta tra
sed ac
sum
nimis
malu
centi
imagi
nostra
celo
Hinc
die.
nudu
est: e
inquit
niamu

LIBER II. CAP. VII. 327

Decretum regium nosti: Ligatis manibus & pedibus ejus, mittite eum in tenebras exteriores ^a. Quid hominis erat? Conviva nuptialis indecore vestitus. Tantine hoc flagitii sit? Supplicii gravitas hic loquitur. Quæsi fuerat Rex: Quomodo huc intraisti non habens vestem nuptialem? At ille obmutuit. Hem rigidum ac severum iudicium, quod quæstione prima e-
linguam efficit reum.

^aMatt.
c. 22.
v. 13.

Cum Petrus in mari seminudus piscaretur, ubi Dominum in littore vocantem audiit, mox vestem induens, Tunica succinxit se (erat enim nudus) & misit se in mare ^b. Quid hoc Petre? vestes natantem, aut etiam vado transeuntem non juvant, sed prægravant & impediunt. Mysterium hic later, & imago nostri è vita transitus. Petrus non quæ iret, sed ad quem iret considerabat; à summis hominibus nudum videri nimis indecorum est. Idcirco Petrus maluit paulo difficilius quam indecentius ad Dominum pervenire. En imaginem cum vitæ, tum mortis nostræ. In portu stat Christus; in cælo nos expectat ad se venturos. Hinc vocamur & invitamur quotidie. Enimvero coram tanto Rege nudum apparere, heu nimis fœdum est: excipiemur benevole, si tamen, inquit Paulus, vestiti non nudi inveniamur ^c.

^bJoan.
c. 21.
v. 7.

^c1.
Cor.
c. 7.
v. 2.

Ergo jam sapius vocati & invitati
vestiamus nos, dum tempus est. Noë-
mi prudens mulier, Ruth nurum
suam instituens: Induere, inquit,
cultioribus vestimentis *a*. Vestis om-
nium cultissima est Charitas. Quis
priscorum Patrum hanc unam virtu-
tum non disertissimus laudat? Ex om-
nibus unum huc sisto. Augustinus
tam succincte quam nervose: Quam-
cunque, ait, paginam interrogaveris,
hoc tibi respondebit. Quod tenes,
tene: Charitatem tene; finis præce-
pti est Charitas *b*.

a Ruth.
c. 3.
v. 3.

b Aug.
in Pf.
102. 6.
ne ex-
plica-
tionis.
c. 1.
Petr.
c. 4.
v. 8.

Non est venustius, non est pretio-
sius indumentum Charitate. Hæc
omnem nuditatem, hæc multitudi-
nem operit peccatorum *c*. Bona ve-
stis Eleemolyna bona, Iejunium, O-
ratio vestis optima. Sed has omnes
habet, qui Charitatem habet. Quis-
quis es, ama tuum judicem, & pro-
pter illum etiam tuum inimicum a-
ma, & causam tuam jam vicisti, nec
est quod Tribunal ullum formides.
Ama Deum, & fac quod vis.

Quod si hac tunica te succinxeris,
nihil metue, liberoque jactu in sal-
sum mortis mare te ipsum præcipita;
non submergeris. Porriget dextram
& liberabit te, qui creavit te.

CA.

CAPUT VIII.

*Arcani, peculiaris Iudicii Hypotyposis;
seu,*

Reddenda Rationis exemplar.

S. I. Birgitta Suedica, sanctissima
vidua in Palaestinam iter sus-
ceperat una cum filio suo Carolo.
Filius in via mortem obiit Neapoli,
Mater Birgitta Hierosolyma perve-
nit, ubi assiduis precibus arcanam
cum Christo familiaritatem iniit.
Et uti benignissimus Deus se à suis,
liberalitate vinci non sinit, ita vidu-
am hanc singularibus beneficiis af-
fecit, quandoquidem illa in omni-
bus hoc egit unice, ut Christo quam
maxime placeret. Quia vero hæc vi-
dua Servatori, ejusque Matri devo-
tissima erat, filii sui jam mortui sta-
tum quam maximè desiderabat
nosse; Quapropter ei vigilantia ac
precauti objecta est species & inter
has voces:

Licebit tibi, Birgitta, divinæ boni-
tatis munere videre jam & audire,
quid circa filium tuum in arcano ju-
dicio sit constitutum. Et quamvis il-
lud puncto temporis peractum sit,
per intervalla tamen certasque pe-
riodos tota rei series tibi propone-
tur, ut eam tanto rectius animo &
cogitatione comprehendas.

X 5

Hic

a No-
ta, Le-
& os,
hanc
iudicii
formã
ad ca-
ptum
potius
vivorũ
quam
ad usũ
& con-
suetu-
dinem
mortu-
orum
insti-
tutam.
Quid &
in aliis
Deus
subin-
de fa-
cit.

Hic Birgitta sibi visa est videre Dominum Iesum pro tribunali sedentem innumerabili Angelorum exercitu stipatum. Ad hujus judicis latus astabat Mater virgo æterna peragendo iudicio intenta. Ante iudicem Caroli defuncti anima erat timoris ac pavoris plena, sententiam decretoriam expectans. Dextrum animæ latus claudebat tutelarî Angelus, lævum accusator diabolus, nec ille tamen nec iste animam tangebant. Initium dicendi faciens accusator: *Æquissime iudex, agebat; injuriam queror; hæc anima fuerat mea. Idcoque corpore soluta in meum regnum trahenda erat. Sed mater tua, eam mihi præripiens tutela sua defensam iudicio stitit. Huic accusationi mater iudicis respondens: Originis tuæ, spiritus maligne, memineras. Elegantiæ miraculum creavit te optimus Deus. Sed nequitia tua omnem tibi vetustatem abstulit. Liberum tibi erat conditori te submittere: sed rebellis esse maluisti; eris æternum, & cœlo proscriptus. Quid iustum sit, intelligis, sed detestaris. Hanc autem animam deferre iudici meum potius erat, quam tuum. Etenim hic homo dum vixit, me uti matrem filius, amavit, illud sapius expendens, quanto me Deus honore sit dignatus. Hinc tantus in ejus pectore in me amor exarsit, ut*

para.

LI
paratu
bus
aliqu
retur.
obit.
meam
Hic
homo
quam
action
negav
iudex
minis
cator.
lem &
um n
ccena
erit; I
aon ne
que mi
etera.
negare
tissim
riam i
Hic
quit, m
n viti
recibe
is mi
gratiar
um p
apsus,
ropera
it, em
ovarit.

LIBER II. CAP. VIII. 332

paratus fuerit, potius aeternis ignibus torqueri, quam committere, ut aliquid honori meo sua culpa demeretur. Hoc in me animo diem suum obiit. Num igitur iniquum fuit, in meam illum tutelam asseruisse?

Hic accusator: Non nego, aiebat, homo iste matrem sui iudicis magis, quam seipsum amavit: sed alię ipsius actiones inspiciantur, & nemo illum negaverit meum esse. Quocirca tuā, iudex, appello justitiā. Et en acta hominis istius, in tabulas relata, en peccatorum catalogum ingentē! En molem & acervum infinitarū cogitationum malarum, è quibus si solum obscœnæ aut superbæ puniantur, meus erit; Decalogi præceptum sextum a Non non nesciit, sed illud millies iterum mce- que millies transgressus est. Tacebo chabe- cetera. Nec ille horum quidquam ris. negare potest: convictus est, convictissimus; testes produco mille, propriam ipsius conscientiam.

Hic Angelus: Quamprimum, inquit, mater ipsius observavit filiolum in vitia flecti ceræ esse, prolixis precibus, innumeris lacrimis, & variis misericordiæ operibus eam illi gratiam à Deo impetravit, ut etiamnum puer timere Deum cœperit, & lapsus, illico ad pœnitentiæ asylum properarit, ingemuerit, doluerit, emendationis propositum innovarit. Contrà diabolus plurima obji-

332 TRIBUNAL CHRISTI.
obicere, Angelus objecta diluere ac
dicere: Hæc, & hæc, & ista, & illa de-
liquit, fateor, sed delicta expiavit,
nunquam non bonæ voluntatis fuit,
& quod ipsius causæ jam plurimum
patrocinator, eo demum Carolus se
redegit, ut unicam vivendi causam
statuerit, *Dei voluntatem exequi, divina*

a Sunt
verba
forma-
lia.

voluntati voluntarie se conformando a.
Auditis partibus iudex accusato-
rem iubens faceßere, sententiam
pronuntiavit istam: *Mens hic servus æ-*
ternum vivat.

Vbi hæc Caroli mater audiit &
vidit, gaudiis perfusa: O æterna veri-
tas, inquit, ô Domine Iesu, ô Iudex
æquissime, tu sanctas cogitationes
mentibus infundis: tu nostras præ-
ces & lacrimas tua gratia, & æterno
præmio remuneraris. Tibi laus, ho-
nor, & gloria, tibi gratiarum actio à
rebus creatis omnibus. Tu mi amā-
tissime Deus, mihi meipsa longe
charior es: tibi vivere, tibi mori uni-
ce desidero.

Hic Angelus loco iudicis respon-
dens: Scias, inquit, hæc tibi monstra-
ta, non tuo duntaxat bono ac solati-
o, sed ut Dei amici omnes norint,
quantarum virium sit bonæ volun-
tatis perseverantia, quæ labores, la-
crymas, preces, eleemosynas ad su-
premum usque halitum perducit ac
perpetuat. Scias etiam in hunc mili-
tem filium tuum sententiam tam

mitem

LI
mitem
nisi
fuisse
amico
dare
judic
tem.
§. 2
æti m
fortal
cem,
bor, a
verbis
mar:
rusale
Qui
giet?
decipi
illum
lentiss
te trah
sum fac
est. Qui
tribuna
mus est
dex. Q
gentiu
Rect
quand
titu ac
cogites
le Chri
bit Iud
Paulu
midans

mitem non fuisse pronuntiandam, nisi puero tam bonæ ac promptæ fuisset voluntatis, qua Deum & Dei amicos amare, & navos suos emendare studuit *a*. Qui venturum timet ^{aReve.} judicem, benignum sentiet præsen- ^{lat. S.} tem. <sup>Birgit-
tæ l. 7.</sup>

§. 2. Quis autem iudicii tam ex- ^{c. 13.} æti memor in vetitum ruat, eadem ^{mihi} fortassis hora trahendus ad Iudi- ^{pa. 132.} cem, qui jam olim minatus: Scruta- ^{Vbi} bor, ait, Hierusalem in lucernis *b*. His ^{fusa} verbis Bernardus meritissimo accla- ^{narra-} mat: Quid in Babylone tutum, si Hie- ^{tio,} rusalem manet scrutinium *c*? ^{quam}

Quis autem hunc iudicem effu- ^{contra-} giet? Potentissimus est: Quis enim ^{ximus.} decipiet? Sapientissimus est: Quis ^{bSoph.} illum muneribus corrumpet? Opu- ^{c. 1.} lentissimus est. Quis eum auctori- ^{v. 17.} tate trahet? Integerrimus est. Quis ip- ^{cBern.} sum facundia flectet? Æquissimus ^{serm.} est. Quis ab eo causam suam ad aliud ^{ss.} tribunal transferet? Supremus, sum- mus est, universorum iudicum Iu- dex. Quis ergo non timebit te, ô Rex gentium *d*?

Rectissimè monens Basilius: Si ^{dHier.} quando, inquit, senseris te ab appe- ^{c. 10.} titu ad peccandum pertrahi, velim ^{v. 7.} cogites horribile illud & intolerabi- le Christi Tribunal, in quo præside- bit Iudex in alto & excelso throno *e*. ^{e Basl.} Paulus ipse velut divini iudicii for- ^{in Pf.} midans: Nihil, inquit, mihi conscius ^{33.} sum

sum, sed non in hoc justificatus sum: qui autem iudicat me Dominus est *a*. Absit ut me iustum pronuntiem, potest enim in me delictorum aliquid latere, quod ignorem. Nam delicta quis intelligit *b*? Tanta est humani cordis profunditas, ut hominem ipsum non pauca quæ in ipso sunt, lateant. Hinc seipsum nec perfecte nosse, nec integre iudicare potest. Præsumptum est cor hominis & inscrutabile, quis cognoscet illud? Ego Dominus scrutans cor, & probans renes: qui do unicuique iuxta viam suam, & iuxta fructum ad inventionem suarum *c*. Vere, spirituum ponderator est Dominus *d*. Nostro de nobis iudicio minime credendum. Qui iudicat nos Dominus est, Iudex ad usque novissimum quadrantem exactissimus; ad cuius examen vita nostra ducitur, sub quo & virtutes nostræ trepidant. Nos enim omnes manifestari oportet ante Tribunal ipsius, ubi velut perlucidum vitrum stabimus, non solum divinæ luci, sed & oculis nostris pervii. Non secundum *e* allegata & probata iudicabimur, ut passim fit in iudiciis, sed secundum infinitam iudicis scientiam, qua cogitatiunculas vel latentissimas rimatur & numerat.

Hinc ille hominum etiam sanctissimorum de futuro iudicio metus, quem Gregorius expendens: Mens iusto-

a 1.
Cor.
c. 4.
v. 4.

b Ps. 18
v. 13.

c Hier.
c. 17.
v. 9.
d Pro.
c. 16.
v. 2.

LI
justo-
turo e
quod
sidera
bunt.
mund
eum d
culas
mund
Rex
iudice
tui cau
pasti m
cogno
surrect
cogitat
tam me
vestigat
vidisti.
omnia b
ia mea
uoq; se
neam ob
le caus
am. N
bi sunt
cretissi
es de l
a quan
osti, qu
o omni
issima.
progi
nam an
tiones,

justorum, inquit, sollicita semper v̄-
turo examini intendit. Omne enim
quod agunt, metuunt, dum caute cō-
siderant ante quantum iudicem sta-
bunt. Scriptum est: Astra non sunt
munda in conspectu ejus. Quia apud
eum districte iudicati, ipsi quoq; ma-
culas iniquationis habent, qui per
munditiam sanctitatis lucent a.

a Greg.

tom. 2.

l. 8.

mor. c.

2. mibi

pag.

436.

Rex David ne pueriliter supremū
iudicem timere videatur, timoris
sui causam exponens: Domine pro-
basti me, inquit, & cognovisti me, tu
cognovisti sessionem meam, & re-
surrectionem meam. Intellexisti
cogitationes meas de longe, semi-
tam meam & funiculum meum in-
vestigasti. Et omnes vias meas præ-
vidisti. Ecce Domine tu cognovisti
omnia b. Non me solum, sed om- b Pf.
nia mea, etiam minima, vel ipsam 138. v.
quoq; sessionem ac resurrectionem 1. &
meam observas, ubi, quomodo, qua
de causa, quo fine sedeam vel sur-
gam. Neque tantum exteriora hæc
tibi sunt apertissima, sed ipsas etiam
secretissimas cogitationes meas om-
nes de longe intellexisti; multo an-
tea quam cogitare incipiam, tu jam
nostis, quid cogitaturus sim; hæc tibi
ab omni Æternitate sunt perspe-
ctissima. Hinc omnes semitas meas
& progressus meos tam corporis
quam animi motus, consilia, delibe-
rationes, proposita, perturbationes,
recon-

336 TRIBVNAL CHRISTI.
reconditissimos ac intimos sensus
meos, sed & funiculum meum, me-
tam & finem meum ante omnia
tempora investigasti, quo anno, quo
die, qua hora, morte obiturus sim
prævidisti. Ecce tu cognovisti omnia,
ideo iudicium tuum undequaque
exactissimum formido: Si iniquita-
tes observaveris Domine, Domine
a Psal. quis sustinebit a? Publicanum dice-
129.
re (Deus propitius esto mihi pecca-
v. 3.
tori) nil miri est: sed sapientissimum
regem Deoque charissimum precari
(ne in furore tuo arguas me*) hoc
grande mirum est.

Altum ingemiscens Iobus: Con-
tra folium, inquit, quod vento rapi-
tur, ostendis potentiam tuam, stipu-
lam siccam persequeris b. Quid est
homo? In paradiso fuit arbor, in ten-
tatione folium, jam stipula est post
lapsum. Nihilominus Iudex supre-
mus dignum ducit super hujusce-
modi aperire oculos suos, & adduce-
re eum secum in iudicium c.

b Tob.
c. 13.
v. 27.
c Tob.
c. 14.
v. 3.
§. 3. Sic autem in iudicium ad-
ducit, ut nullam ætatis, sexus, ordi-
nis, dignitatis rationem habeat; se-
nes, juvenes, viros, mulieres, paupe-
res, divites, summos, infimos eadem
examinis censura stringat. Non e-
nim subtrahet personam cujusque
Deus,

* O Herr so lang du zürnest / führe
nich nicht in das geheim Examinier-
stüblein.

LII
Deus,
cujus
magis
ra est
autem
niam
qui p
Qu
Mole
nus D
Deor
tium,
ribili
nec n
tor e
saban
& Dor
um: I
pibus,
ribus n
ruffico
mis, ea
villosu
aureu
Ren
culis i
Abbas
te. Hic
divini
rebatu
deterio
* &
vnd
ner

LIBER II. CAP. VIII. 337

Deus, nec verebitur magnitudinem
cujusquam, quoniam pusillum &
magnum ipse fecit, & aequaliter cu-
ra est illi de omnibus. Fortioribus
autem fortior instat cruciatio: quo-
niam iudicium durissimum in his
qui praesunt, fiet *a*.

a Sap.

Quod Sapientia evulgat orbi, hoc
Moses jam olim proclamans: Domi-
nus Deus vester, inquit, ipse est Deus
Deorum, & Dominus Dominan-
tium, Deus magnus, & potens, & ter-
ribilis, & qui personam non accipit,
nec munera *b*. Sicut panni negotia-
tor eadem ulna & holosericum &
fabanum * metitur, ita Deus servum
& Dominum ad idem trahit iudici-
um: Baronibus, Comitibus, Princi-
pibus, Ducibus, Regibus, Imperato-
ribus non molliorem se praebet, qua
rusticorum aut mendicorum infi-
mis, eadem scilicet ulna, pannum
villosum, linum crudum, & pannum
aureum metitur.

c. 6.

v. 9.

& 8.

a Deut.

c. 10.

v. 17.

Rem insolitam & multis retro se-
culis inauditam narrat Cluniacensis
Abbas Petrus de Matiscono Comi-
te. Hic multa flagitiose patravit, &
divini iudicii oblitus, nec Deum ve-
rebatur, nec homines, seipso in dies
deterior. Nec spes emendationis

Y

allu-

* Sammet vnd Zwisch / Lodenfuch
vnd Guldensstuck / mischt man mit es-
ner Elen auß.

allucebat ulla. Minatur quidem æterna sapientia: Horrende & cito apparebit vobis *a*. Minatur Paulus: Horrendum esse incidere in manus Dei viventis *b*. Minatur ipse Christus: Nisi pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis *c*. Sed minis hi tales non terrentur. Vim ergo sentiant & supplicia, qui monitis ac minis nolunt corrigi: Ita in hunc Comitem ab iramminis animadversum est.

Cum enim sollemni die Matisconæ in suo palatio confedisset, hominibus diversi ordinis adstantibus, repente ignotus eques audacissime ingressus, ad ipsum pervenit, quem etiam ad secretius colloquium evocans, sequi se non rogavit, sed imperavit. Comes occulta vi tractus surrexit, & volens nolens ad domus ostium secutus est. Hic equum jam paratum jussus ascendere, non potuit non parere. Vix equi habenas comprehendit, & continuo in aërem una cum altero equite abreptus est. Hic Comes vociferari & ejulatu miserabili totam urbem ad invisum spectaculum excire. Concursum est undique. Plurimi notissimum Comitem equo per auras avehi, dum oculorum acies sequi potuit, attoniti spectarunt. Clamabat quidem Comes: Succurrite, cives, succurrite. Sed jam frustra hæc *c*. Sat diu expectavit judex; voluit demum moras omnes abrumpti.

a Sap.
c. 5. v. 6.
b Hebr.
c. 10.
v. 31.
c Luc.
c. 13.
v. 34.
& s.

a Petr.
Cluni.
accens.
l. 2.
Mirac.
c. 1.

ab
qu
bu
ren
viv
Pra
tra
N
pro
qui
qui
mu
dia
vim
tetr
mur
Gua
qui
ren
respo
mus
tem
affid
na,
audi
tion
quar
relig
se di
ra so
mag
Neln
mi n
nesti
narra

abrumpi. O miserum, ter miserum, quem talis equus abripuit ad Tribunal. Hic nemo non dixerit: Horrendum esse incidere in manus Dei viventis. Nec Comitum galeas, nec Præfulum tiaras, nec Pontificum mitras hic iudex respicit.

Non absimile quid bonæ fidei scriptor commemorans: Vir nobilis, inquit, Gualterus de Mere unus aliquis è Caroli V Cæsaris aulico famulitio, ad partes Boreales Islandiam versus navigans, ex adverso navim magno impetu ferri, & in puppi tetrum monstrum, æthiopem nigerrimum pro navarcho confidere vidit. Gualteri nauta pro more acclamans, quid mercium vestarent, quoque tenderent, quæsivit. Cui Navarchus ater respondit: Archiepiscopum vehimus (nomini parcitur) & ad montem Heclam tendimus. Mons est assiduus incendiis, perinde ut Æthina, terribilis. Hoc ubi Gualterus audit, totus contremuit, & vitæ rationes secum subducere orsus, quamprimum Leidam appulit, in religiosam divi Francisci familiam se dicavit, ut rerum humanarum cura solutus Deo liberius operaretur. a Ti-
inānus
Bredē-
bachii-
us l. 8.
facrar.
collat.
c. 12. magistrum sui tirocinii habuit Guilhelmum Delphensem, qui hæc domi meæ, inquit scriptor, multis honestissimis viris presentibus exacte narravit.

Quemadmodum Comes equo, ita hic Archiepiscopus navigio ab subeundum iudicium abreptus est. O nimium infelices! Qui quasi de industria recesserunt ab eo, & omnes vias ejus intelligere noluerunt. Et addens Iobus: Non sunt tenebræ, inquit, & non est umbra mortis, ut abscondantur ibi qui operantur iniquitatem. Novit enim opera eorum, & idcirco inducet noctem & conterentur, subito morientur, & in media nocte turbabuntur. Opus hominis reddet ei, & juxta vias singulorum restituet eis *a*.

a Iob.

c. 34.

v. 20.

& seq.

b Rom.

c. 2.

v. 11.

Non enim est acceptio personarum apud Deum *b*. Nimirum telam crassam & subtilem, rusticam & Coam eadem ulna metitur Deus: Ius idem regibus, mendicis, Imperatoribus reddit.

Refert beatus Gregorius ad insulam Liparim virum solitarium magnæ virtutis & nominis, uni ex iis, qui illuc appulissent, dixisse: Scitis, quia rex Theodoricus mortuus est? Huic illi protinus responderunt. Absit: Certe cum abiremus, in vivis etiamnum erat, nec ejuscemodi sermonis quidquam ad nos perlatum. Quibus ille: Ut dixi, jam mortuus est. Nam die hesterno hora nona inter Joannem Pontificem & Symmachum Patritium discinctus & exalceatus, vinctis post tergum manibus rapt-

rap
ni
diti
leru
eo
mo
ille
nun
don
cere
tium
ab i
in c
Sed
qui
tur
mar
cem

§. I.
cis G
num
scrib
quid
tonit
metu

raptatus, & in vicinam hanc Vulcani ollam præcipitatus est. His illi auditis, cum cura diem in tabulas retulerunt. Iamque in Italiam reversi, eo profus die Theodoricum esse mortuum compererunt, quem vir ille solitarius significarat. Nec vanum hoc visum fuit. Etenim Theodoricus Ioannem Pontificem in carcere necavit, Symmachum Patrium ferro trucidavit. Non injuria ab iisdem in ignem mitti visus est, in quos tam iniquus iudex sæviit *a*. Sed invenit superiorem se iudicem, ^{a Greg. l. 4. Dial. c. 30. b Iob. c. 22. v. 13. c Soph. c. 3. v. 5.} qui nunc quidem, uti Iob loquitur, per caliginem iudicat *b*: Sed mane Iudicium suum dabit in lucem *c*.

CAPVT IX.

*Arcani Iudicii memoriam jugiter
instaurandam;*

scu,

*Reddenda rationis nunquam obli-
viscendum esse.*

§. I. **A**vrem pervellat assidue tremenda eaque ultima iudicis sententia, quæ aut in ignem æternum mittet, aut æternæ vitæ transcribet. Nihil dici, sed nec cogitari quidquam horribilius potest, quam tonitru illud & fulmen nimis quam metuendum: Recede à me maledicte

342 TRIBVNAL CHRISTI.
in ignem aeternum. Vox ferrea, vox
adamantina, vox justissimi furoris
plena.

Ajunt in Scythia & Mœoticis re-
gionibus *a*, tonitrua tam ingenti
fragore fieri, ut quandoq; hominem
exaniment pavore. Nisi animus hu-
manus immortalis esset, divinæ vo-
cis tonitru jugularetur. Princeps A-
postolorum Petrus Ananiam & Sa-
phiram conjugem terræ allisit pau-
culis vocibus fulminatos *b*: Obstu-
pescens id Gregorius: Petrus, inquit,
utrique conjugi vitam abstulit argu-
endo, qui Tabithæ vitam reddidit o-
râdo *c*. Senësis virgo Catharina, quod
temporis aliquid non optime collo-
casset, arcana castigatione à beato
Paulo sic reprehensa dicitur, ut ma-
luisse coram orbe universo pude-
fieri, quam judicio tam acerbo coar-
gui *d*.

a in
vita
Catha.
c. 24.
e Fer.
2. Do-
mini-
cæ 1.
in Qua-
drag.

Narrat vir Religiosus è divi Domi-
nici familia Raphaël de Columba *e*.
Philippum II Hispaniarum Regem,
cum rei divinæ interesset, duos è
suis magnatibus sibi vicinos fami-
liarius inter se fabulantes audiisse,
& dissimulasse: Redeuntem vero
in conclave, illos ipsos atroci vultu
notasse ac dixisse: Vos duo in con-
spectum meum non amplius ve-
nite. Ita illos hæ solæ voces per-
turbarunt, ut alter mœrore sen-
sim contabuerit, alter stupido &
atto-

LL
attoni
manfer
Itane
non fu
fulmiv
incuti
niarun
eum il
lediße
meum
Tant
li, tant
tum p
minæ
candi
vario
cient C
ribilis
rebit v
non tie
rugiet,
dabit v
super
monu
compe
quam
tuum p
insidia
avicula
Subito
rugit, q
avicula
Hic acc
ejuscem
unguib

attonito similis in omnem vitam manserit.

Itane vero vox humana hominem non summi flagitii sibi conscium sic fulminet? quis pavor, dolor, terror incutietur reo, cum non rex Hispaniarum, sed rex cæli, ac terræ terrificum illud pronuntiabit: Recede maledicte, ne amplius in conspectum meum te da, in ignes æternos abi.

Tantum potuit vox Petri, vox Pauli, tantum vox regis Philippi; quantum poterit vox iudicis Christi? Geminæ voces (Ego sum) Christi iudicandi tot militum centurias in olivario clivo prostraverunt: quid facient Christi iudicaturi? Si tam terribilis fuit vox agni, quantum terreat vox leonis? Leo rugiet, quis non timebit ^a? Dominus de excelsis ^aAmos
rugiet, & de habitaculo sancto suo ^{c. 3. v. 8}
dabit vocem suam: rugiens rugiet super decorem suum ^b. E veterum ^bHier.
monumentis & ipsa experientia ^{c. 25. v. 30.}
compertum est, leonem nonnunquam velut dormientem, aut mortuum jacere, dum in area vel campo insidias simulato somno struit, dum aviculæ complures congregentur. Subito insidiator iste horrendum rugit, quo quidem rugitu sic exteret aviculas, ut velut captæ hæseant. Hic accurrens Leo quicquid minoris ejuscemodi prædæ reperit, injectis unguibus præfocat.

Dormit aliquanto tempore, aut potius dormire se simulat Leo de tribu Iuda. Cavete aviculæ, attendite homines, repente hic Leo rugiet, & vos cadetis. Intelligite hæc qui obliviscimini Deum; ne quando rapiat; & non sit qui eripiat *a*.

a P^{sal.}

49.
v. 22.

§. 2. Intellexit hæc Iobus, & Deum nequaquam oblitus est. Nam jugi memoria hoc sibi iudicium ante oculos statuens: Quis mihi, ait, hoc tribuat ut in Inferno protegas me, & abscondas me, donec pertranseat furor tuus, & constituas mihi tempus in quo recorderis mei *b*. Malo ad inferos descendere, quam irati iudicis vultum sustinere. Quantus igitur morbus, quantum hoc malum cui pro medicina & refrigerio sit infernus ipse? Magna sunt enim iudicia tua Domine, & inenarrabilia verba tua *c*.

b Iob.

14.
v. 13.

c Sap.

17.
v. 1.

Narrat Climacus in quodam Asia cœnobio discipulum commissum viro religioso, homini miti prorsus ac placido. Observavit discipulus se à sene nonnihil honorari, nec ullis molestis laboribus exerceri, quod aliquibus periculosum fuisse non nesciit, cumque etiam sua sponte avidus esset multa patiendi, hoc prudenter excogitavit; veniam à Sene petiit alio migrandi. Non negata est. Commendatitius à magistro litteris acceptis in quoddam Ponti cœnobium

L
bium
quam
latum
igerem
se cen
perre
tem v
revolv
bi) gra
si; mu
da. In
perma
bus o
missio
vis à
ignot
tur, i
tamen
tia co
quiete
ration
iis dec
perge
totum
tum
do reli
jori la
dentia
Ab eo
se sim
quam
ut qui
ris esse
Antioch
sensus

bium profectus est. Prima nocte, quam illic egit, somnium ei tale oblatum. Erant qui ab ipso rationes exigerent, è quibus demum intellexit se centum auri libras debere. Experrectus, & quid secundum quietem vidisset, apud animum suum revolvens: Antioche (aiebat ipse sibi) grandi ære alieno sumus oppressi; multa nomina restant expungenda. Ita triennium in eo cœnobio permansit officii sui sedulus, omnibus obtemperans, modestiæ ac submissionis cultor eximius, & quamvis à plerisque omnibus, ut homo ignotus ac peregrinus contemneretur, injuriis etiam afficeretur, hæc tamen ille omnia constanti patientia concoxit. Exacto triennio per quietem denuo vidit hominem, qui rationum tabulas monstravit, & in iis decem libras auri deletas. Expergefactus secum ipse dixit, non totum as alienum, sed decem tantummodo libras dissolvisti ecquantummodo libras dissolvisti ecquantummodo reliquum tolles? Antioche majori labore ac conatu est opus. Ardentius est agendum, & patiendum. Ab eo tempore amentem ac fatuum se simulare cœpit, nec tamen quidquam officii sui omisit. Hinc factum ut quicquid molesti & insulsi laboris esset toto cœnobio, in unum Antiochum devolveretur: omnium sensus erat, hæc homine bardo

346 TRIBUNAL CHRISTI.
non indigna *. Sed nihil nimis dif-
ficile Antiocho visum est. Ita tre-
decim annos industria incredibili
exegit. Rursus autem in somnis ex-
actores illos vidit, qui omnia nomi-
na centum librarum expuncta osten-
derunt. Quod ille in suum usum sic
traxit, ut quotiescunque graviori la-
bore, aut novis injuriis exagitaretur:
ipse sibi diceret: Antioche, memen-
to debiti a.

a Cli-
mac.
grad.
4. de
Obed.
mihi
pag.
31.

Ad hunc plane modum quotidie
seipsum quisque commonefaciat:
Heus Paule, aut Andrea, aut Pe-
tre &c. † Memento judicii: grandis
debitor es, & quidem confessi nomi-
nis; centum millia talentorum de-
bes, rationes brevi exigentur: Incer-
tissimum est quo anno, quo die, qua
hora actionum tuarum omnium ra-
tionem à te accepturus sit iudex.
Ergo, memento judicii, memento.

Thallelaeus Cilix, quod notatu di-
gnissimum, annis sexaginta, quos in
divinis servitiis egit, assidue flevit,
nec unquam visus est, quin lacrima-
rum fonticuli ex ipsius oculis de-
fluerent. Ut autem ejus rei causam
redderet, illud semper in ore ha-
buit: Tempus hoc nobis ad poeni-
tentiam indultum est, & rationes
valde

* Es thuts dem Lappen wol.

† Hans/Beit/Georg/Ludwig/Wil-
brecht/Michel/re,

valde severas postulabit iudex, si illud neglexerimus *a*.

Hoc sciamus, quod Moses animis fideliter instillans: Dei perfecta sunt opera, inquit, & omnes viae eius iudicia. Deus fidelis, & absque ulla iniquitate, justus & rectus *b*. Quocunque veras oculos, æquissimam Dei libram conspicias.

Quidquid Deus operatur, ad exactissimi iudicii normam operatur. Siquidem omnia ad exactissimam libellam jam ab aeterno ponderavit. Quod Salomon pronuntians: Ponderus inquit, & statera, iudicia Domini *c*, nec capillo vel unico exerrantia. Quia Deus iudicii Dominus *d*. Omnes viz ejus iudicia. Ut horum nos ulla unquam teneat oblivio, nos ipsos identidem extimulemus hoc brevi monito: Memento iudicii. Deum autem id maxime velle, ut futuri iudicii semper memores vivamus, paragrapho sequenti ostendemus.

§. 3. In sacris voluminibus post librum Iudicum sub unguentur libri Regum *e*. Non errabimus si istud etiam in mysterium assignemus: Iudicium attente ac serio consideratum Christianos eo evehit, ut morte obita, & iudicio superato reges efficiantur cæli. Ergo quisquis es, memento iudicii.

Sunt qui observent tam in exordio
biblio-

a Ioan.
Moseh.
in pra-
to spi-

c. 59.
mibi
pag.
371.
b Deut.

c. 32.
v. 4.

c Prov.
c. 16.
v. 11.
d Isaie
c. 30.
v. 18.

e Qua-
tuor
capiti-
bus
Ruth
me-
diis.

348 TRIBVNAL CHRISTI.
bibliorum ; quam epilogo ac fine,
mentionem injici de judicio , veluti
de re summi momenti à qua initium
sumere , & in quam desinere debeant
divini codices. Liber Geneleos sic
orditur : In principio creavit

Deus. Elohim cælum & terram *a.* Hebræa
a Gen. c.1. v.1 vox ista qua Moses usus, non Deum
Creatorem tantum, sed judicem, inspectorem,
vindicem designat. Ut sciant homines eundem
esse Conditorum Mundi & Iudicem universorum,
qui sicut mundum creavit, ita & judicabit :
Ut sciant etiam ab eo universa in lance
justissima esse disposita. Porro sacrorum
voluminum finem Apocalypseos liber in
hæc verba consignat : Etiam venio cito.

ÆApoc. c.22. v.20. Amen. Veni Domine Iesu *b.* Hic
clarissime humana gentis arbiter & judex
adventum suum judicarium prædicit :
Et vero etiam à secura conscientia invitatur
ut veniat. Veniet & non tardabit. Memento
judicii.

In psalmis vates regius creberri-
mam facit mentionem divini judicii. Eiusdem
in psalmo primo & penultimo monet :
Non resurgent impii in judicio *c.* Dixerat
psaltes initio sacri carminis , Iustos non
abire in consilio impiorum ; sed subnectit,
Impios non resurgere in judicio justorum.
Hoc sensu, longe aliud fore judicium
justi & aliud impii.

Sic

LIBER II. CAP. IX. 349

Sic etiam sub finem psalorum:
 Gladii ancipites, inquit, in manibus
 eorum, ut faciant in eis iudicium
 conscriptum, ^a iudicium decretum, ^a Psal.
 fixum, firmum, jam olim scriptum, ^{149. v.}
 & velut colūnae incisum, ut nequeat ^{6. & 9.}
 immutari. Ergo memento iudicii.

Narrant Alexandrum magnum
 Diogeni Cynico adstantem quasi-
 visse ab eo: Dic soles, Philosopho-
 num me times? Cui Diogenes: Es
 ne bonus, inquit, an malus? Bonus
 respondit. Quis, igitur, inquit philo-
 sophus, timet bonum ^b? Hic iterum
 responderi potuisset philosopho ^b Laër-
 tius l. ^{6. c. 2.}
 Malus homo bonum regem timere
 potest & debet. Id è sacris volumini-
 bus Christiani norunt. Paulus in suis
 epistolis: Vis, inquit, non timere
 potestatem? Bonum fac: & habe-
 bis laudem ex illa. Si autem ma-
 lum feceris, time. Non enim sine
 caussa gladium portat ^c. Qui nihil ^c Rom.
 mali facinoris patrat, quod oculis ^c 13.
 deprehendi possit, securus est à judi-
 ce homine, non item à iudice Deo,
 qui non solum oculis potentia, sed
 mentis abstrusissima quæq; iudicat.
 Hinc vociferatur David: Ab occul-
 tis meis munda me ^d. Latent non-
 nunquam in homine cupiditates & ^d Psal.
 affectus pravi, sed occultissimi, quos ^{18. v.}
 ille sibi periculosos non censet, Deo
 aliud iudicante.

Cum pictor imaginem à se factam
 pro-

330 TRIBUNAL CHRISTI.
proponit spectandam, vulgi iudicium non metuit, sed artificum, & hominum in talibus censendis peritorum: Ita sanctissimi quique humanis iudiciis non terrentur; oculum Dei censorium formidant, qui sæpe quod hominibus bonum, iustum, sanctum videtur, damnant ut malum. Videt quis acervum farina candidum, quem purum & ab omni furfure purgatum iudicat, sed cum ad cribrum farinarium farina examinatur, tres facile vel quatuor pugilli furfuris excutiuntur: ita plurima profus humanis iudiciis approbantur ut recta & sancta, quæ ubi iudicij divini cribrum subtilissimum examinaverit, mistura furfuris detegetur.

Est aurum quod obryzum, quod purum putum censeas, sed explorandum trade aurifici, qui ubi ad coticulam illud examinaverit, mistum & impurum, aut falsum & adulterinum pronuntiabit. Quod actionibus humanis dignitatem auri attribuimus, quæ Christi iudicis coticula ut plumbum damnabit.

4. Filius Davidis Regis, Salomon, Ecclesiasten scripto agens idem hoc ipsissimum mysterium luculente docet, & concionatores instruit, quæ ratione dicendi principium & finem à Dei iudicio, seu rerum novissimis petant. Eam ob causam sic ille exorsus est.

fus est : Vanitas vanitatum & omnia
 vanitas *a*. Nihil hic stabile, suis quæ-
 que spatiis transcurrunt & transvo-
 lant. Cum homo multis sese an-
 nis varie fatigaverit, cum destruxerit,
 edificaverit, in negotiis multiplici-
 bus defudaverit, ipsam etiam mor-
 tem subierit: quid restat? Iudicium.
 Ad hunc demum scopulum navis
 nostra impingit. Idem vero Eccle-
 siastes libro suo hunc apponit epilo-
 gum: Et cuncta quæ fiunt adducet
 Deus in iudicium pro omni errato,
 sive bonum, sive malum sit *b*. Quid
 oro, Ecclesiastes his verbis omnino
 ultimis monet, nisi hoc ipsum: Me-
 mento iudicii.

Nec alia ethicæ divinæ scriptor vo-
 lumen suum clausula insignivit, quæ
 hac: Laudent eam in portis opera e-
 jus *c*. Sunt verba plane ultima scri-
 ptoris sacri, quibus ille humanas a-
 ctiones ablegat ad Iudicium. Nam
 iudicia olim ad portas exercebantur.
 Et quoties Iobus iudiciariam hanc
 campanam pulsavit? Quam articula-
 te monuit: Fugite à facie gladii, quo-
 niam ultor iniquitatum gladius est:
 & scitote esse iudicium *d*. Ergo me-
 mento iudicii.

Christus ipse iam morti proximus
 in amplissimo Hebræorum Pontifi-
 cum senatu etsi victus, etsi iudican-
 dus, etsi crucifigendus, iudicii tamen
 memoriam refricans, & ipsum
 judi-

a Eccl.

c. 1.

v. 1.

& 2.

b Eccl.

c. 12.

& ult.

v. ult.

c Prov.

c. 31.

verba

omni-

no ul-

tima.

d Tob.

c. 19.

v. 29.

judicem velut digito commonstrās: Dico vobis, inquit, amodo videbitis filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei, & venientem in nubi-
 bus cæli *a*. Iam in crucem sublatus judicii tamen formam repræsenta-
 vit, cum latronum alteri paradisum eo ipso die habitandum pollicitus, alterum ultro in abyssum ruere volentem non revocavit, quo quidem occulto tunc judicio, & oves ad dextram, & hædos ad sinistram statuendos oculis subjecit. Cum superata jam morte redivivus cælum repeteret Salvator, discipulis eum, dum licuit, prosequentibus fixa oculorum acie, en duo è cælo candidati ephebi, piam turbam alloquentes: Viri Gallilæi, ajunt, quid statis aspicientes in cælum. Hic Iesus qui assumptus est à vobis in cælum, *sic veniet*, quemadmodum vidistis eum euntem in cælum *b*. *Sic veniet*, cum eodem corpore & animo, cum eadem majestate ac gloria spectabilis, cum iisdem vulnerum notis, eodem gemino comitatu hominum & Angelorum, supra hunc eundem Olivarum montem descendet, vobis gaudio ac solatio, aliis terro-
 ri & supplicio. Sic veniet. Ergo venturum cogita, & judicii memento.

Hoc nobis omnes è tumulis defuncti occinunt, quivis mortuorum cla-

a Matt.
 c. 26,
 v. 64.

b Act.
 c. 1.
 v. 11.

mat:
 nim
 um, C
 Carol
 ce; tu
 Rel
 trum
 rit, si
 judici
 zenus
 fibi fa
 bens:
 turum
 pecca
 S.
 giosor
 noctu
 cipian
 tant, t
 ste ex
 ratione
 habere
 num c
 pano
 dem t
 ciendo
 nam a
 signur
 eodem
 religio
 quod
 lariter
 bat, p
 sic fuit
 Christi

mat : Memor esto iudicii mei , sic enim erit & tuum ^a. Cujusnam ? Tu-^a Eccl. um, Cæsar ; tuum ; Princeps ; tuum ^{c. 38.} Carole , tuum Philippe , tuum Mar-^{v. 23.} ce ; tuum homo qui vivis.

Refert Clemens Romanus B. Petrum dixisse : Quis peccare poterit , si semper ante oculos suos Dei iudicium ponat ? Gregorius Nazianzenus ad Eleusium iudicem multa sibi familiaritate conjunctum scribens : In summa , inquit , ô iudex futurum scito , ut iudiceris , & minus peccabis ^b.

§. 5. Moris est in hominum religiosorum domibus , ut antequam noctu post cenam ad quietem se recipiant , examen conscientie præmittant , si eorum forte aliquem ea nocte ex improvise mori contingeret , rationes ille cum Deo compositas haberet. Ad istud autem quotidianum conscientie examen æreo campano signum datur , ut omnes eodem tempore horæ partem in eo faciundo collocent^c. Fuit ut post cenam ante somnum daretur ex more signum ad Examen conscientie , & eodem omnino temporis puncto e religiosa familia unus moreretur , quod domesticorum aliquis singulariter observans : Huic Patri , aje-^c In bar , pulsatum est ad examen. Vere sic fuit. Nam eo ipso tempore ad Christi Tribunal ductus , & iudica-

^b Greg. Naz. epist. 74^a

^c In Societate Jesu bis istud fit de die ante prædium , & ante somnum.

354 TRIBVNAL CHRISTI.
tus sententiam audiit æternum non
mutandam.

Revera quod in morte fit iudici-
um, plus quam mors ipsa formidan-
dum est. Sed nos illud ideo plerum-
que non formidamus, & etiam ob-
liviscimur, quia remotum credimus.
Hanc causam dilucidissime assignās
Ecclesiastes: Etenim ait, quia non
profertur cito contra malos senten-
tia, absque timore ullo filii homi-
num perpetrant mala *a*. Nimirum
quæ valde distant, ab oculis parva
judicantur, etiam si sint maxima:
sic stellas oculi minutos esse orbicu-
los affirmarent, nisi Astronomia
stellarum etiam minimas decies o-
cties terrarum globo majores esse
demonstraret. Ita Tribunal Christi,
velut remotum acie obrusa cerni-
mus, & in diem securi vivimus. Ve-
runtamen scitote, quia prope est, in-
januis est *b*. Veniens veniet dies tu-
us, & non tardabit. Dies hodierna
parcit? crastina fortassis te abripiet,
& tuo te iudici sistet. Nunquam non
paratus esto.

Ad Ægidium beati Francisci so-
cium duo purpurati Patres revisce-
runt. Sermo inter eos, ut fieri amat,
varius fuit. Ad colloquii finem, duo
illi Præsules pro se quisque impen-
sius rogarunt: Mi frater Ægidi, Deo
nos tuis precibus cōmenda. Quibus
ille extemplo, uti erat vir festiva li-
berta-

a Eccl.
c. 8.
v. 11.

b Matt.
c. 24.
v. 33.

berta-
bus
tiam
etiam
inqui
& int
calun
prom
tinuas
iudex
Sauci
bri vu
vit a.
Princ
& int
Re
ptore
mifer
dem
sules
Ansel
piscop
que a
calo
gnis a
dicio
tu et
sus o
Clun
sti Do
judica
vero e
Ansel
mo, j
utra pa

bertatis : Vos ô mei domini , precibus meis non indigetis. Illi insolentiam dicti mirabantur , & causam etiam rogabant : His Ægidius : Vos , inquit , vitam pinguibus sacerdotiis & inter varias voluptates agitis , & cælum vobis nihilominus ut certum promittitis ; ego inter miseras continuas formido Inferos : Non parcit iudex , qui iudicat etiam iustitias. Sauciavit animos hoc dictum salubri vulnere , & aquam oculis exciuit *a*. Memento igitur iudicii quod Principes, Reges, Imperatores citat, & inter reos collocat.

Referunt rerum Anglicarum scriptores , Guilielmum Angliæ Regem misero fati genere obiisse. Hic quidem Catholicus princeps, sed in præfules ac sacerdotes parum æquus Anselmum Cantuariensem Archiepiscopum jam triennio exulem inique afflixerat. Nec defuit ultrix è cælo manus. Nam rex cælestis iræ signis ac prodigiis crebrioribus de iudicio vicino monitus, dum in venatu est, sagitta in cervum emissa læsus occubuit. Hunc beatus Hugo Cluniacensis Abbas ad Tribunal Christi Domini triduo ante accusatum, iudicatum, condemnatum vidit. Et vero etiam ejus rei certiolem fecit Anselmum, iussitque bono esse animo , iudicem brevi pronuntiaturū, utra pars causa niteretur meliori *b*.

a Chr6.
S. Frã-
cisci
part. 2.

l. 7.
c. 20.
mih
pag.
273.

b Edi-
nerus
in An-
selmo
l. 2.
Mal-
mesbu-
riens.
& alii,
e qui-
bus Ba-
ronius
tom. 12
ad An.
1100.

356 TRIBVNAL CHRISTI.
Ergo quicquid agas, memento judicii.

Inter monitores Chrysofostomus etiam Lethargum nostrum excitans: Si dormientes nos, inquit, dies ille deprehenderit, mors simul excipiet immortalis *a*. Non minus monitorem agens Augustinus: Quamvis, inquit insana gaudia non sint gaudia, jactantia divitiarum, tumor honorum, vorago popinarum, immunditia fornicationum &c. aufert omnia ista una febricula, & adhuc viventibus totam falsam beatitudinem subtrahit, remanet inanis & faucia conscientia, Dominum sensura judicem, quem noluit habere custodem, & inventura asperum Dominum, quem dulcem Patrem quærere & amare contempsit. Tu autem, quia veram requiẽ, quæ post hanc vitam Christianis promittitur quæris, etiam hic eam, inter amarissimas vitæ huius molestias, suavem jucundamque gustabis, si eius, qui eam promisit, præcepta dilexeris. Cito enim senties dulciores esse justitiæ fructus, quam iniquitatis, & verius atque jucundius gaudere hominem de bona conscientia inter molestias, quam de mala inter delicias *b*. Porro conscientiam malam, nihil magis terret, quam immiãrens iudicium. Memento iudicii.

Ejusdem memoriam Gregorius in-

stillans,

a Chry.
sost.
tom. 2
in c. 13
ad Rõ.
hom.
25. mi-
hi pag.
224.

b Aug.
tom. 4.
l. de
carech.
rudib.
c. 16.
mihi
pag.
302.

stillans, & homines probos in exemplum statuens: Contemplantur, inquit, quam districtus iudex veniat, qui dum vi immensæ magnitudinis cordium secreta illuminat, omnes ante oculos culpas reducit. Perpendunt, qui post confusionem cruciatus maneat, cum & reatus animum immortaliter morientem, & indefinenter deficientem carnem gehenna consumat *a*. Vbi mors sine morte, defectus sine defectu, finis sine fine, quando ibi mors immortalis, defectus indeficiens, & finis est infinitus.

Iam olim minatur Deus: Cum arripuerit iudicium manus mea, reddam ultionem hostibus meis *b*. O Domine, quam tui te hostes non norunt! quam malitiose potentiam tuam ignorant! sed cognoscetur Dominus iudicia faciens *c*.

Docet nos quotidie Tutelaris Angelus inferorum præcipitia cavere, iter ad cælum intendere, irati iudicis vultum timere. Hæc multis inania sunt monita; nec illi à præcipitiis recedunt, nec iter ad cælum erigunt, nec iudicem venturum metuunt: Non monitores Angelos audire, non Angelorum Dominum, nosse volunt. Pergite insani: Cognoscetur Dominus iudicia faciens: Nimirum quod Salomon prædixit: Viri mali non cogitant iudicium; qui au-

a Greg.
lib. 8.
mor. c.
13. post
init.
b pag.
489.

Idem
l. 4.
Dial.
c. 45.
b Deut.
c. 32.
v. 41.

c Psal.
95.
v. 17.

358 TRIBUNAL CHRISTI.

tem inquirunt Dominum, animadvertunt omnia *a*. Qui sollicitus cum Deo suo ambulat, quotidie voces illas ingeminat: Dicam Deo, noli me condemnare. Iam dicam, hodie dicam, hac ipsa hora dicam; idque millies iterumque millies repetam: Noli me condemnare *b*. O iudex æquissime. Et nunquid, eodem Iobo teste, qui non amat iudicium, sanari potest *c*? Tu ergo tuum amicum iudicem, & memento iudicii. Magna peccati pœna est, futuri iudicii memoriam perdidisse.

a Prov.
c. 28.
v. 5.

b Tob.
c. 10.
v. 2.

c Idem
c. 34.
v. 17.

CAPVT X.
EPILOGVS

Diſſorum introque libro.

Hætenus ego tecum, mi optime Lector, Tribunal Christi contemplatus sum eo ipso anno, *d* quo Germania bellis maxime arsit. Undique litui & tubæ infremuerunt. Quid nisi bella, & opiniones bellorum, quod Christus monuit, *e* audivimus? sed opiniones magnam partem incertas, dubias, falsas. At fuerint certissima omnes, cur tantopere fortunis nostris & corpori metuimus? Moriendum est. Scindatur aut rumpatur pellis; tundatur ferreis Anaxarchus malleis, suam nec in mortuario libertatem perdet; Theodorus humi,

d Anno
1631.

e Matt.
c. 24.
v. 6.
Marc.
c. 13.
v. 7.
Luc.
c. 21.
v. 9.

humis, an sublime putrescat, Theodori nihil interest. Sed inquires, ni-
 mirum tunc fortes sumus, cum extra
 teli actum agimus: Tu si inter ho-
 stes sis, aliter sentias.

a Aug-
 xarchi
 & The-
 odori
 dicta
 nota
 ceaseat

Ego, mi Lector, ita vivere cona-
 tus sum hætenus, ut nemini metu-
 endus, nemini hostis, neminem vel
 minimum turbarem aut etiam læ-
 derem. Hostiliter in me agunt alii?
 Ego meis me chartis involvo, nec al-
 iud scutum, quam *Patientia* objicio.
 Hoc ipso anno tam bellicoso ac tur-
 bulento, ego cum Archimede in meo
 pulvere circinando volutatus, Tri-
 bunal Christi, quod ante annos se-
 decim dictione proposui, nunc litte-
 ris consigno, & scripto in orbem e-
 vulgo. Atque una omnes, per Domi-
 ni Iesu amorem obsecro, non ita
 curemus corpus, ut animam negli-
 gamus. Res terræ & temporis in mi-
 nimis habendæ sunt: Vivamus æ-
 ternitati. Quid pupas & crepundia
 sectamur, quid fortunas & aurum
 fruimus? Tribunal cogitandum, pa-
 randus illi animus, calum indagand-
 um est. Quæso, ne nimium pueri si-
 mus, & in solam perniciem nostram
 seduli. Studiosius animū ornemus,
 quam corpus; supremi Tribunalis
 potius, quam cruenti Martis incur-
 siones formidemus. Bellorum turbi-
 nem his annis multi declinarunt:
 Tribunal iudicis supremi effugiet
 nemo.

360 TRIBVNAL CHRISTI.
nemo. Iam nostrum omnibus pro-
pinquum jam ad fores, iam proxi-
mum est. Hæc hæctenus lingua & ca-
lamo fidelis; puto, monitor ingressi.
Sed dictis apponamus clausulam.

§. 1. Anno Christiano millesimo
quingentesimo quinquagesimo no-
no populabatur pestis Geldriam. Eo
tempore Arnoldus Hubertus nau-
ta, sed, contra quam solet hoc ho-
minum genus, optima vitæ, nocte
quadam moneri divinitus sibi vide-
batur, uxorem ergo excitans: Surge,
inquit, ego vocor. Mox ante lucem
ad templum una properant, & dum
fores referantur, inter preces expe-
ctant. Admissi templo in preces
ruunt. Sacramentis animum Arnol-
dus expiat. Vbi domum rediit, a-
nimo linguæ cœpit, & à sensibus a-
lienari. Triduum ita jacuit, ut du-
bium fuerit, vivis an mortuis annu-
merandus esset. Demum ad se re-
diens: Vbi, aiebat, fui, quæ & qualia
vidi? Ab hoc tempore detineba-
tur affixus lecto, semestri spatio æ-
ger. Homines opulentos ac nobi-
les, ut ad se reviserent vix admitte-
bat, ridentes aut inania loquentes
circa lectum non ferebat. Illud iden-
tidem usurpans: *Nunc tempus nuga-
di non est.* Ab hominibus plebeis &
simplicibus adiri se non vetabat, quo
eos facilius Dei timore imbueret. Nā
& istud sapius ingeminabat. *Vbi fui,*

qua

quæ & qualia cognovi? Nunc revera non est nugarum tempus. Minutum illud est, sed mirum toto, quo decubuit semestri, unguis ægroti non succrevit. Exactis sex mensibus morte placidissima, velut obdormiens defunctus est. Hæc mihi, ait scriptor, Iuriconsultus vir doctissimus ac integerrimus Arnaldi cognatus optima fide retulit, quæ ipse spectavit & audiit a.

Oraculum credamus monitum illud saluberrimum: *Nunc tempus nungandi non est.* Ipso mortis momento rationem reddituri sumus de totius vitæ cogitatis, dictis ac factis, & jam dum vivimus, nugemur?

Augustinus non alia re potentius intra recti limites se coercitum asseverans: Nec revocabat me, inquit, à profundiore voluptatum carnalium gurgite, nisi metus mortis, & futuri judicii tui, qui per varias quidem opiniones, nunquam tamen recessit de pectore meo *b.* Idcirco idem unumquemque nostrum monens & vellicans: *Discute, inquit, conscientiam tuam, ascende tribunal mentis tuæ; noli tibi parcere, examina te, loquatur tibi medulla cordis tui, vide utrum audeas innocentiam profiteri.* Ergo jam bene vive. Cras, inquis, bene vivam Indulgentiam tibi Deus promisit, crastinum diem tibi nemo promisit. Si male vixisti, bene vive jam hodie. Stulte, hac nocte aufere-

a Tilmanus Brendenb. Theol. lib. 8. coll. factor. c. 14. & ult.

b Aug. lib. 6. Confess. c. 6. initio.

362 TRIBUNAL CHRISTI.
tur à te anima tua. Non dico, quæ
pararasti, cujus erunt: sed secundum
quod vixisti ubi eris? Corrige

a Idem ergo te a.

tom. 8.
in pf.
101.
medio
mibi
p. 466.

Dulcis & rectus Dominus. Amas
quod dulcis est, time quod rectus
est. Tanquam mansuetus dixit, *Ta-*
cui: sed tanquam justus, numquid
semper tacebo? Misericors & mise-
rator Dominus. Ita plane. Adhuc
adde, longanimis, adhuc adde,
& multum misericors: sed time
quod est in novissimo & verax.
Quos enim modo sustinet peccan-
tes, judicaturus est contemnentes.
Largitur tibi spatium correctionis,
sed tu plus amas dilationem quam
emendationem. Malus fuisti heri?
hodie bonus esto: hodiernum diem
in malitia peregisti? vel cras mu-
tate. Semper expectas & de mise-
ricordia Dei tibi plurimum pollice-
ris: quasi ille qui tibi per patien-
tiam promisit indulgentiam, pro-
miserit tibi etiam prolixiorē vi-
tam. Vnde scis quid pariat crassius
dies? Quando veniat ultimus dies
nescis b.

b Aug.
tom. 9
tract.
33. in
Ioan.
fine.
mibi
p 108.
& seq.

Vox Dei est ad te: Delevi quod
commisisti: securus de præterito,
cave de futuro; observa quod præ-
cepi, ut invenias quod promisi. Re-
vera tempus nugandi non est. Inte-
rim nugamur sapissime, & vitam
exigimus inter crepundia. Iudicium
impen-

L
impen
audi
quam
proba
S.
in Ze
mort
colloc
tatur
viscere
num a
qui tu
peccat
inclar
fare v
nimos
quam
que p
elama
clausu
bus fan
functu
fus ho
Omni
bi fuiff
vidiffet
dit:
Nec ip
oblect
lam no
niendo
volupt
vit. Qu

† Urbis n
* Cincen

impedens toties occentari nobis
audimus, & nihilominus telam
quam orsi sumus, perseverantia im-
proba perteximus.

§. 2. Memoria est, a vo superiore
in Zelandiæ urbe † Zythoprium*
mortuum & in sandapila domi suæ
collocatum esse. Dum funus cogi-
tatur & exequiæ, defunctus revi-
viscere, in feretro se movere, vici-
num asserem pulsare cœpit. Filii
qui tum soli eo loco aderant, inex-
pectato sonitu exterriti, matrem
inclamant, & patrem in loculo pul-
sare vociferantur. Mater pueriles a-
nimos vano terrore decipi rata, ali-
quamdiu nec loco se movit. Cum-
que pueri non desisterent eadem
clamare, accessit demum, & ipsa
clausum cadaver, & auditis pulsi-
bus sandapilam aperuit. Et en de-
functus erigit sese redivivus. Accur-
sus hominum frequens ac varius:
Omnium interrogatio fuerat; V-
bi fuisset interea temporis, aut quid
vidisset? Ille hoc unicum respon-
dit: *Si dixero vobis, non credetis.*
Nec ipse ullis deinceps popularibus
oblectamentis se dedere sustinuit.
Iam non esse nugandi tempus mo-
riendo didicit, & ideo risum &
voluptatem inter hostes numera-
vit. Quod de Lazaro Christi amico
in

† Urbis nomen Thertoken,

* Einen Bierbren.

364 TRIBUNAL CHRISTI.
in vitam revocato ferunt, eum om-
ni vita reliqua nunquam amplius
risisse.

Hanc gaudiorum temperantiam
Ecclesiasticus regius exemplo suo
approbans: Risum, inquit, reputavi
errorem, & gaudio dixi quid frustra
deciperis *a*? Cor sapientum, ubi tri-
stitia est, & cor stultorum, ubi læti-
tia *b*. In rem optime beatus Grego-
rius: A paradisi gaudiis, inquit, per
oblectamenta discessimus, ad hæc
per lamenta revocamur. Vnde ne-
cesse est, ut semper pavidi semper-
que suspecti, ponamus ante oculos
cordis, hinc culpas operis, illinc judi-
cium extremæ districtiōnis. Pense-
mus, quam districtus iudex veniat,
qui iudicium minatur & latet: ter-
rores peccatoribus intentat, & ta-
men adhuc sustinet: & idcirco citius
venire differt, ut minus inveniat
quod condemnet. Puniamus ergo
fletibus culpas, & præveniamus fa-
ciem eius in confessione. Volupta-
tum nos fallacia nulla decipiat, nul-
la vana lætitia seducat. In proximo
namque est Iudex, qui dixit: Væ vo-
bis, qui ridetis nunc; quia lugebitis,
& flebitis. Risus dolore miscebitur,
& extrema gaudii luctus occupabit *c*.
Hæc considerans Anselmus & al-
tum suspirans: O angustia! inquit.
Hinc erunt accusantia peccata, inde
terrens iustitia, subtus patens infer-

a Eccl.
c. 2. v.
2.
b Idem
c. 7. v. 5

c Greg.
hom.
10. in
Euang

LIB
i horridu
udex, in
mmineu
rens sent
tur, & eg
constrict
tam: Vb
tere erit
lerabile.
da, & dig
giscitur,
tonitru;
est *a*.
§. 3.
hujus
Christus
Hoc ipse
que prof
obsequi
quenti na
Fuit Ro
ram & au
Nomen
Solutio
voluptat
fuit spati
nitatem
eo relig
fuit. Ne
odisse vo
Beato m
exitit,
crebro a
cum sibi
terea mo

ni horridum chaos, desuper iratus Iudex, intus urens conscientia, foris imminens gladius, undequaque terrens sententia. Si iustus vix salvabitur, & ego peccator, sic depressus & constrictus, in quam partem me veritam? Vbi latebo? Vbi apparebo? Latere erit impossibile; apparere intolerabile. Quid dormitas anima tepida, & digna evomi? Qui non expergitur, qui non tremit ad tantum tonitru; non dormit, sed mortuus est a.

a An-
selm.
in me-
ditat.
Refert
Bonav.
in Pha-
retra l.
3. c. 49
b Luc.
c. 16.
v. 9.

§. 3. Ad mitigandum tremendi huius iudicii metum saluberrime Christus monuit: *Facite vobis amicos* b. Hoc ipsius iudicis consilium est utique profuturum omnibus, qui ei obsequio fideli paruerint. Quod sequenti narratione confirmamus.

Fuit Romæ vir primarius, delictiarum & auri dives, minus virtutum. Nomen ei Andreas. Vitam hic egit solutiorem; animam oneri, corpus voluptati habuit, nec intutum censuit spatiosam & amœnam ad æternitatem viam insistere. Ita parum in eo religionis, vanitatis plurimum fuit. Nec tamen cœlum aut calites odisse voluit. Illud in eo singulare: Beato martyre Casario devotissimus extitit, cuius & templum accessu crebro ac donis frequentavit. Amicum sibi vel ignarus conciliavit. Interea mortem quam horrebat & fugiebat,

366 TRIBUNAL CHRISTI.
giebat, delitiis, ut fit, atque voluptatibus advocabat. Moritur; nec tamē sine omni pœnitentis animi signo. Cadaver flentium & plangentium amicorum tristi obsequio ambiebatur, patrioque more vestiebatur ad tumulum. Dum igitur funus in feretro expectat, dum solitis excubiis circa ipsum vigilatur, nocte jam adulta capulus moveri, mortuus caput è sandapila extollere, in omnem partem circumspicere, & redditam sibi vitam ostendere; quotquot aderant terreri, plerique fugere, prudentiores propius accedere, cadaverosum hominem diligenter inspicere, alloqui demum & sciscitari ceperunt, verēne viveret, num à mortuis rediret, an vero (quod magis suspicabantur) ob productius animi deliquium pro mortuo habitus intuentium oculos fefellerisset, & latentem vitam retinuisset. At ille ab imo suspirans: Vere, inquit, è vivis excessi: jamque inter supplicia æstuarem, nisi judicis insignior amicus, mihi singularis patronus extitisset, martyr Cæsarius. Hic certatim omnes avidissime quarere instituerunt: Vbi fuisset, quid vidisset, quid inter mortuos audiisset, quomodo ad vivos rediisset? Acervatis ille quæstionibus ita respondit: Ejectus è corpore ad terribile ac nimis pavendum Christi Tribunal rapiebar.

LI
piebar.
lorum
scientia
& supp
oculum
judicis
plicabil
bant ju
da inha
tentissim
non scri
rest, ill
tas, he
trepida
vini Tr
mam d
veo, &
Cæsariu
Apostolo
reChristo
suorumq
mata co
mentissim
pro hono
oculos e
hoc om
torment
bra, si p
Nunc v
supplici
tam con
Quod
ter Dei
Annuit b
toribus ta

piebar. Hunc iudicem multa Angelorum millia stipabant. Ego conscientiae vulneribus deformis reus & supplex, nec liberio rem quidem oculum audebam tollere, supremam iudicis sententiam auditurus, inexplicabili pavore quatiebar. Adstantibus iudicis ministri daemones, praeda inhiantes, ad omnem nutum attentissimi. Mihi ereditate, non dici, non scribi, sed nec satis cogitari potest, illius horulae pavor, calamitas, horror, angor & discrucians trepidatio, non centum linguis divini Tribunalis aequitatem exactissimam descripsero. Dum igitur paveo, & decretum ultimum exspecto, Caesarius martyr Matre iudicis, & Apostolorum collegio favente, ante Christum Dominum procumbens, suorumque vulnerum illustria stigmata commonstrans: Iudex clementissime, agebat, haec ego vulnera pro honore tui nominis excepi, hos oculos ego, has manus, hoc pectus, hoc omne corpus pro te impendi, tormentis plura objecturus membra, si plura mihi fuissent corpora. Nunc veniam precor huic reo & supplici, qui meis se patrociniis totum commisit.

Quod Caesarius martyr, hoc & Mater Dei ceterique caelites rogarunt. Annuit benignus Iudex: deprecatoribus tam copiosis, & sententia

in

368 TRIBVNAL CHRISTI.
in aliud tempus dilata, me veniæ ac
vitæ securum ad corpus redire ius-
sit: En adsum vestro bono, ut certio-
re jam fide & ardentioribus studiis
divino vos Tribunali præparetis. Vi-
dete, ut cum Deo solliciti ambuletis:
Proxime januam expectat Iudex, cui
ratio reddenda est de omnibus e-
tiam cogitationibus. Dixit & in fere-
tro se componens è vita denuo dis-
cessit a.

a In
Vita S.
Anno-
nis Ar-
chiep.
Colo-
nien. l.
1. c. 35
apud
Suriū
t. 6.
die 4.
Dec.

Quapropter, ô Christiani, Iudicis
ipsum monitu: Facite vobis amicos;
obsequiis patronos conciliate, judi-
cem muneribus, quibus affici solet,
delinite, toto animo, ac omni studio
in salutis curam incumbite, hoc u-
num omnibus negotiis anteponite.
In proximo stat Iudex; jam jam ade-
rit; parate vos, & in excubiis stete;
hodierna vel crastina poscetur ratio.

§. 4. Rationes porro faciles ac ex-
peditas facit; severum Dei iudicium
supra modum mitigat, si iudicandus
neminem, dum viveret, iudicavit.

Quod alibi testatissima fide narra-
mus, hic paullo explicatius in me-
moriâ reducimus. Vixerat olim in-
ter cœnobitas homo veste quidem
religiosus, sed animo profanus, tan-
to negligentior, quanto sui aman-
tior. Deductus ad vitæ metam, in fo-
ribus adesse mortem senserat, nec
tamen ad tam invisî hospitis adven-
tum agrimoniæ aut pavoris quid-
quam

L
quam p
lati vul
tis influ
ut vide
omnem
culit. N
mini, n
rem exe
logo, &
imparat
Igitur fa
neis ra
iudicii
inquit
bunal
tio de c
omnibu
omne r
mentum
Fortat
& dies
mus? N
crimis c
Modicu
mus, du
contenti
mus, ne
dat. Et
integerr
nis divin
fissima,
re quod
salutem
dentius,
spatium.

quam præ se ferebat : Sereno ac hilari vultu operiebatur ultimos mortis insultus. Hæc nimia sui securitas, ut videbatur, religiosam familiam omnem sollicitudine non levi perculit. Nemo non male metuebat homini, ne vitam, quam inter torporem exegisset, eodem clauderet epologo, & ita suo sisteretur judici plane imparatus ad reddendam rationem. Igitur familiæ præses id esse sui muneris ratus hominem impendentis iudicii libere monere: Oro te, frater, inquit, vicinum vitæ finem & Tribunal Christi cogita; reddenda ratio de dictis, factis, imo & cogitatis omnibus, audienda est sententia in omne sæculum immutabilis, momentum hoc excipit Æternitas.

Fortasse vitam egimus solutiore, & dies optimos male consumpsimus? Nunc igitur pœnitentia & lacrimis contractas noxas eluamus. Modicum diei superest; respiscamus, dum licet, & quam possumus, contentissime ad cœlum ambulemus, ne nox aeterna nos comprehendat. Et esto, videatur quis sibi vixisse integerrime, quia tamen ab humanis divina iudicia sunt longe diversissima, idcirco cum metu & tremore quod sæpius præcipitur, nostram salutem operemur, idque tanto ardentius, quanto contractius est vitæ spatium.

a Phil.
c. 2. v.
12.

^{a Heb.}
^{c. 4. v.}
^{11.} Festinemus ingredi in illam requiem *a*. Cacodæmones nunquam minus feriantur, quam cum ad finem decurrit vita, hic omnes explicant conatus, ut à cœlesti tramite nos avertant. Quare obsecro, mi optime frater, ad iudicium tam propinquum, quanta potes sollicitudine te para. A supremo halitu salus aeterna pendet.

Audiit hæc patienti silentio moribundus; debili demum voce: Fui, ait, mi Pater, fui nō nego, religionis negligens, & cessator in plurimis; disciplinam severiorem minime amavi. Doleo, & veniam peto. Ne tamen admirandam Dei clementiam in me celem: En paullo ante duo venustissimi vultus juvenes hic adfuerunt, qui omnium meorum delictorum syngrapham monstrantes quæsierunt: num faterer hæc esse mea?

Fateor, aiebam, & deprecor. Sed unicum scio subsidium, quod in supremo Tribunali causæ meæ faveat: Ex quo familiam hanc ingressus divinis servitiis me addixi, quantum meminisse licet, neminem unquam iudicavi, nec ullius injuriæ recordari volui. In ceteris fateorem habetis reum. Sed obsecro propugnent pro me verba Domini Iesu, qui dixit: *Nolite iudicare, & non iudicabimini: Nolite condemnare,*

re, &

LI

re, & non
 dimitte

Hi

mearu

Hinc e

laris &

stum j

sunt to

lud Tri

graphu

lite jud

que ce

ipsa ve

Hæc u

no, in

tum re

bus ad

& auct

Per l

momen

judicis

pates j

sibi sun

licitati

non ju

qui non

ce largi

Non ju

bilissim

præ om

Nemine

ledere.

* Dio C

† Wied

und lassen

re, & non condemnabimini: Dimittite & dimittemini a.

His auditis illi juvenes noxarum mearum syngrapham lacerarunt. Hinc ego non immerito lætus, ac hilaris & fiducia plenissimus, ad Christum judicem proficiscor. Expuncta sunt tot nomina*. Ad arcanum illud Tribunal mecum defero chirographum judicis & promissum: Nolite judicare & non judicabimini. Vtique conventa pacta non rescindet ipsa veritas †. Promissis Domini fido. Hæc ubi moribundus dixit, Domino, inquit Anastasius, in pace spiritum reddidit, magna que adstantibus ædificationis utilitatisque causa & auctor extitit b.

Per Deum obtestor, videte, quanti momenti sit ad emerendos summi judicis favores, neminem judicare, partes judicis in mortali nullum sibi sumere. Æterna veritatis pollicitatio est: Non judicabitur, qui non judicat; non condemnabitur, qui non condemnat. Vis pro iudice largitorem, & patrem cernere? Non judica, non condemna. Nobilissimum est sacrificium & Deo præ omni hecatombe gratissimum, Neminem unquam studio turbare aut ledere.

A a z

Cujus

* Die Schulden seynd bezahlt.

† Wird seine Wort nit umbstossen/ und lassen zu Wasser werden.

a Luc.
c. 6. v.
27.b Ana-
staf.Sinai-
ta E-
pisc.An-
tioch.in Ora-
tionede S.
Syna-

xi, quã

Achil-
les Stra-
tius.Lust-
tan in

Latin.

Græ-
co à setrans-
latumobtu-
litGrog.
XIII.Pontif
Max.Anno
1579.Baron.
t. 8.Anno
599. n.10. A-
mullis
meal zc. 7. 6.
3.

Cujus rei specimen sub mortem Pericles Atheniensium Imperator expressit. Cum enim ad moribundi lectulum diversas victorias ab eo partas enumerarent amici, voces eorum Pericles excipiens: Vana, inquit, cōmemoratis. Hoc autem conscientiam ad hilaritatem traducit, quod nemo civium meorum unquā mea opera vestem atram induerit*.

Factum bonum, & Christiano dignissimum. Hoc iras nostri judicis componit: Ex destinato nullum unquam dolore confundere †. Nimirum in quo judicio judicaverimus, judicabimur, & in qua mensura mensi fuerimus, remetietur nobis a. Nos ipsos igitur judicemus.

S. 5. Hoc age, mi Christiane, & vide ut in te ipsum quamplurimum possis; tibi impera, te vince, te iudica. Quicquid observaveris in te, quod à iudice venturo reprehendi possit, aut puniri, tu ipse jam punias & reprehendas. Quemadmodum nullus capillus sine umbra est, ita nullus peccati navulus sine pœna, Quicquid noxarum est, inultum aut impunitum non transit supremus Iudex. Suas etiam animadversiones habent & multas laberculæ vel minimæ.

* Hab mein Lebentlang kein einzigen Menschen in Klagmantel bracht.

† Niemandt belaidiget haben / ist ein starker Advocat vor Gericht.

a. Matt.
c. 7. v.
2.

L
nima.
aut De
mali
fos dij
non ut
Ma
dum q
cem ra
vis te p
culo 2
homin
puniar
latum
tius &
beris
ctum.
quinq
lis suis
rum si
es, Don
um. Et
suis mo
postqu
jam sa
Diju
tor, ne
dus est
nos pr
sum qu
Illu
Par effi
ctione
affidue
ne, & re
quid ex

nimæ. Nam aut homine puniente,
aut Deo judicante plectuntur. Nil
mali fit impune. Quod si nosmetip-
sos dijudicaremus, inquit Paulus,
non utique judicaremur a.

Mauritius Imperator, cum secun-
dum quietem sibi videretur ad judi-
cem raptari, & ab eo interrogari: Vbi
vis te puniam? hic, an in futuro sæ-
culo? Mox ille supplex: O amator
hominum, exclamat, Hic potius, hic
puniar, quam in sæculo futuro. Pro-
latum continuo decretum: Mauri-
tius & Constantina conjux cum li-
beris tradantur Phocæ militi. Fa-
ctum. Cumque jam Mauritius suos
quinque filios & coniugem in ocu-
lis suis jugulari cerneret, ad singulo-
rum supplicia proclamavit: Iustus
es, Domine, & rectum judicium tu-
um. Et ipse demum jam sexies in
suis mortuus, cervices ferro præbuit,
postquam divini judicii aequitatem
jam sæpius adorasset b.

Dijudicavit seipsum hic Impera-
tor, ne judicaretur. Ita præveni-
endus est Iudex, qui tanto mitius in
nos pronuntiabit, quanto in seip-
sum quisq; strictius animadverterit.

Illud singularissime observandū
Par esse omnino, ut in omni affli-
ctione ac calamitate regum illud
assidue usurpemus: Iustus es Domi-
ne, & rectum judicium tuum c. Quic-
quid ex alto in nos statuat Deus, ju-

a 1 Cor
c. 12.
v. 31.

b Eu-
trop. l.
17. re-
rū Ro-

man.
Zon-
ras,

tom. 13
Annal.
in

Mau-
ritio.
Nice-

phor.
18. G.
40. A.

iii.
c Psal.
118. v.
132.

374 TRIBVNAL CHRISTI.
 dicium & iustitia Dei agnoscenda,
 & laudibus extollenda. Amissa est
 pecunia, erepta sunt opes? Iustus es
 Domine. Fama obtreccationibus im-
 minuta, honor negatus; nota turpi-
 tudinis est iniusta? Iustus es Domi-
 ne. Domus est incensa, agri grandine
 jugulati, vineæ verberatæ ac contu-
 sæ? Iustus es Domine. Parentes, li-
 beri, amicorum, aut patronorum
 optimi sunt extincti? Iustus es Do-
 mine. Paupertas vellicat, morbus
 infestat, curæ ac sollicitudines exagi-
 tant, luctus & mœror fodicant, si-
 multates & inimicitia conturbant?
 Iustus es Domine. Undique adversa
 ingruunt, consilii & auxilii vix quid-
 quam est, solatium omne subtrahit-
 tur? Iustus es Domine; rectum, re-
 ctissimum est iudicium tuum. Hac,
 & centies plura & acerbiora com-
 meruimus.

Ita omnino, ita divini iudicii Ma-
 jestas & Æquitas est adoranda. Po-
 tentissimus regum Assuerus, cum
 Estherem ad se ingressam cerneret,
 extendit contra eam virgam aure-
 am, quam tenebat manu. Quæ ac-
 cedens osculara est summitatem vir-
 gæ ejus a.

^a Esth.
 c. 5. v.

2.

Discamus hos aulae mores. Iudi-
 cum supremus iudex, suam quando-
 que virgam contra nos extendit; ad-
 versus nos tangit, clade ferit, mœro-
 re stringit. Nos nisi agrestes, inur-
 bani,

bani, & moribus plane incultis sumus*, osculabimur regis supremi virgam, & ejus justissimis, quantumvis occultis judiciis, patientissime nos submittemus, illud identidem ingeminando: Iustus es Domine; rectum & sine omni fallacia, & errore tuum est iudicium.

§. 6. Præveniamus ergo iudicem, & ad reddendam rationem nos cōparemus: Omnes nos manifestari oportet ante Tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum, sive malum^a. Tunc ergo, inquit Augustinus, non silebit, sed apparebit. Ideo dictum est: Deus manifeste veniet, Deus noster, & non silebit^b. Modo^b autem dicit illud Lector de codice, & contemnitur: Dicit illud de ore suo tractator, aut disputator Episcopus, & irridetur. Nunquid sic irrideri habet, quando ab ipso iudice potentissimo dicitur? Unusquisque recipiet quod fecit, sive bonum, sive malum. Tunc dicturi sunt homines sera & infructuosa pœnitentia: O si possemus iterum vivere, & quod contempsimus, audire & facere! Videtis quia pœnitebit eos: sed ista pœnitentia cruciabilis, non sanabilis. Vis habere utilem pœnitentiam? Modo habe. Si enim modo habueris, corrigèris. Ergo

A d 4

opus

* Wann wir nit grobe Baurn seynd.

opus est , ut convertaris , ne differendo subito moriaris , & omnino nihil inveniatur quod in presentibus habeas , & in futuro possideas .

a Aug.
rom.
10.
ferm.
220. c.
8. mihi
p. 371.

Petrus Damianus rem sibi perspicuissimam narrat , quæ nemini non formidabile reddat divinum iudicium . Scripserat is , quem dixi , epistolam ad Landulphum Mediolanensem Clericum , in ea , fide optima hæc commemorans :

Arduinus , inquit , genere clarus , famosæ prudentiæ , divitiis opulentus , certa mihi devotione spondederat , se decennio saltem exacto , si citius non possit , in divi Vincentii cœnobio reliquum vitæ in divinis servitiis traducturum . Post evolutum decennium , quod dictæ pactionis terminus fuit , hominem ego non monere solum , sed exactor assiduus urgere cœpi ; staret promissis , fidem suam liberaret , & ad futurum sese iudicium disponderet . At ille miti verborum dulcedine spem sui magnam facere , cunctari tamen & cedere , remque tam seriam amica tergiversatione in aliud tempus differre . Morbus & mors non distulere . Habuit autem Arduinus in ea cunctatione faventem sibi monasterii præsidem , qui suæ familiæ consultius iudicabat , tam insignem benefactorem non subito rebus omnibus spoliari , quo diutius

L
tius la
Arduin
ficiu
Confe
nis m
batur
ponit
lum a
nium
Hos ill
so vos
mihi p
tum e
annui
ad iud
Qui
xisset
tissim
longe
judicia
Aliq
suum
sanctur
est, à
pi jud
transer
duine
quo lo
sus es
voce fl
gloria
ficio.
permi
Subj
letter at

tius largiri posset. Interea morbus Arduinum corripit: decumbit, officium hominis Christiani facit, Confessionis mysterium obit, egenis multa tribuit, omnia, ut videbatur, ad felicem obitum rite componit. Cingebant agrotantis lectulum affines & cognati. Votum omnium erat, Arduini longior vita. Hos ille humaniter coercens: *Quæso vos, inquit, si me amatis, non mihi prolixioram vitam, sed beatum exitum à Deo postulate. Mors annuit, & migrare non recusantem ad iudicium transmisit.*

Quis obsecro hunc virum non dixisset ad reddendam rationem paratissimum à vita discessisse? Heu quam longe sunt alia Dei, & alia hominum iudicia!

Aliquanto tempore post obitum suum, hic ipse Arduinus Abbati ad sanctum Vincentium in quiete visus est, à satellitibus ad Tribunal abripi iudicandus. Hic Abbas velut transeuntem interrogans: *Heus Arduine, inquit, fige pedem & dic, quo loco res tuæ sunt? Num admisus es ad gloriam & gaudia? Huic voce flebili Arduinus: Cur, ait, de gloria quæris? qui jugibus pœnis afficior, & nec ad momentum quidem permittor respirare?*

Subjungit hic Damianus: *Vbi solerter attendendum, inquit, quam*

378 TRIBUNAL CHRISTI.

recta sit linea divinæ justitiæ, imquam artifex apud Deum mensura vindictæ *. Ille dum viveret sanctiorem vitam & promittebat, & disse-

rebatur.

a Petr.
Da-
miani
tom. 1
lib. 5.
Epist.
15. ini-
tio.
mih
p. 227.

O dilationem ad honesta semper noxiam! Nunquam non obfuit emendatiores mores distulisse. O quanti cunctando, & procrastinando ad Inferos descenderunt, qui ad cœlum evolassent, si recte cogitata differre noluisent. Anhelas cœlum? dilationes amputa: fac hodie, fac jam, quod sancte statuis faciendum: Tribunal hodie præmeditare, cras forsan judicandus. Inter moras Beatitude elabitur.

§. 7. Augustinus in dilationes tam noxias voce ac calamo frequenter & acriter pugnans: Vocat Deus undique ad correctionem, inquit, vocat undique ad pœnitentiam, vocat beneficiis creaturæ, vocat impertiendo tempus vivendi, vocat per lectorem, vocat per tractorem, vocat per intimam cogitationem, vocat per flagellum correctionis, vocat per misericordiam consolationis. Quod tibi parcit, pūras, quia places ei? Hæc fecisti, inquit, & tacui. Non mihi placent peccata,

* Wann Gott die Zech macht / so macht er ein geraden Strich. Summa Summarum / so vil bist du schuldich,

cata, sed longanimitate quæro recte facta. Si punirem peccatores, non in venirem confessores. Ergo te Deus longanimitate sua parcendo ad pœnitentiam adducit. Tu autem quotidie dicis, finitur hodiernus dies, & sic ero & crastino die, & tertio die, non enim cras erit ultimus. Et subito venit ira illius. Fratres, non tardetis converti ad Dominum: Sunt enim qui præparant conversionem & differunt, & fit in illis vox corvina, cras, cras. Corvus de arca missus, non est reversus. Non quærit Deus dilationem in voce corvina, sed confessionem in gemitu columbino. Missa columba reversa est. Quam diu cras, cras? Observa ultimum cras, quia ignoras quod sit ultimum cras. Sufficiat quod vixisti usque ad hodiernum peccator. Audisti. Sæpe soles audire; audisti & hodie, quàm quotidie audis, tam quotidie non corrigeris. Tu enim secundum duritiam cordis tui, & cor impœnitens thesaurizas tibi iram in die iræ, & revelationis iusti iudicii Dei, qui reddet unicuique secundum opera sua. Non sic tibi videatur Deus misericors, ut non videatur & iustus. Sic misericors & longanimis est, ut sit & verax. Nonne experieris iustum, quem contempsisti benignum b?

a Rom.

c. 2. v.

f.

b Aug.

tom. 8.

in ps.

102.

post

med.

mihi

380. TRIBUNAL CHRISTI.

Revera, quod capitis initio monuimus, Nugandi tempus jam non est. Paulo post ad Tribunal Christi stabimus Aeternitatis rei. Felix qui loqui poterit ex preparato. Bernardus plane fidelis monitor, judiciarii turbinis incursum ac scopulum velut digito monstrans: Veniet, inquit, veniet dies iudicii: ubi plus valebunt pura corda, quam astuta verba, plus conscientia bona, quam marsupia plena: quando quidem iudex ille nec fallatur verbis, nec flectetur donis. Quid faciet de iniustis iudiciis, qui ipsas quoque iustitias iudicabit. *a.* Nec procul est hic iudex: Et tibi, mi Lector, & mihi proximus est. Gregorius diserte: Venit Dominus, inquit, cum ad iudicium properat; pulsat vero, cum per aegritudinis molestias mortem vicinam esse designat. *b.* Ergo quicumque vivitis, hodierna forsan aut crastina vel à morbo vel à morte prosternendi, scitote, quia prope est in januis *c.* jam laneo pede incerpit iudex; furtim, ut ipsemet pramonuit, se foribus admovebit, jam adierit. Nugandi tempus jam non est.

Pelagius, graecus interpret narrat à religioso sene visum aliquem paullo liberius ridentem. Hunc senex vultu severo, & voce grandi velut in piaculo deprehensum corri-

*a*Bern.
epist. 1
mihi
pag.
1412.

*b*Greg.
hom.
13. in
Euang.
*c*Matth.
c. 24.
v. 33.

I
corrip
Domi
vitz
rides
rimus
ce com
nibus
tu hel
tatis i
cem n
profes
quent
cogita
Et
qui p
& cor
Vis,
potest
tem m
nim si
Gladiu
est.

Tim
facie g
time ra
Herode
cubant
bemus
tis d.
ac Hu
claman
que ag
nolite l
tatem e.

corripiens : Coram cæli & terræ Domino, inquit, rationem totius vitæ nostræ reddituri sumus, & tu rides a? Quanto rectius nos dixerimus : Breui coram supremo iudice comparandum erit, deque omnibus vitæ annis ratio reddenda, & tu helluaris, & tu furaris, & tu scortaris impie? Propinquum tibi iudicem non vides, non audis? At ille profecto te videt & audit, non loquentem solum & agentem, sed & cogitantem.

Et ut scias, hic ipse iudex est, qui potestatem habet, & animam & corpus perdere in gehennam b. Vis, inquit Paulus, non timere potestatem? bonum fac. Si autem malum feceris, time: non enim sine caussa portat gladium c. Gladius iudicii in manu Christi est.

Timete & fugite, dum libet, à facie gladii. Beatus Fulgentius optime ratiocinatur: Si sanguinarius Herodes timuit infantiam in fœnucubantis, quanto magis timere debemus omnipotentiam iudicantis d. Ergo quod Hebræus psaltes ac Hussæus Princeps contentissime clamant ac monent: Nolite inique agere, nolite exaltare cornu, nolite loqui adversus Deum iniquitatem e. Fugite à facie gladii, quoniam

aPela-
gius
libell.
3.n.23

b Mat.
c. 10.
v. 28.

c. Rom.
c. 13.

v. 3.

& seq.

d Ful-

gērius

serm. 5

deEpi-

phanis

sub in-

itium.

e Ini-

quita-

tem

loqui-

tur,

qui

peccat

& ini-

qua

com-

mittit.

382 TRIB. CHR. L. II. C. X.
niam ultor iniquitatum gladius est:

a Pf. & scitote esse iudicium: a. *Quoniam*
74. v. 5. *Deus Iudex est* b.

b Job.
c. 19.
v. 29.

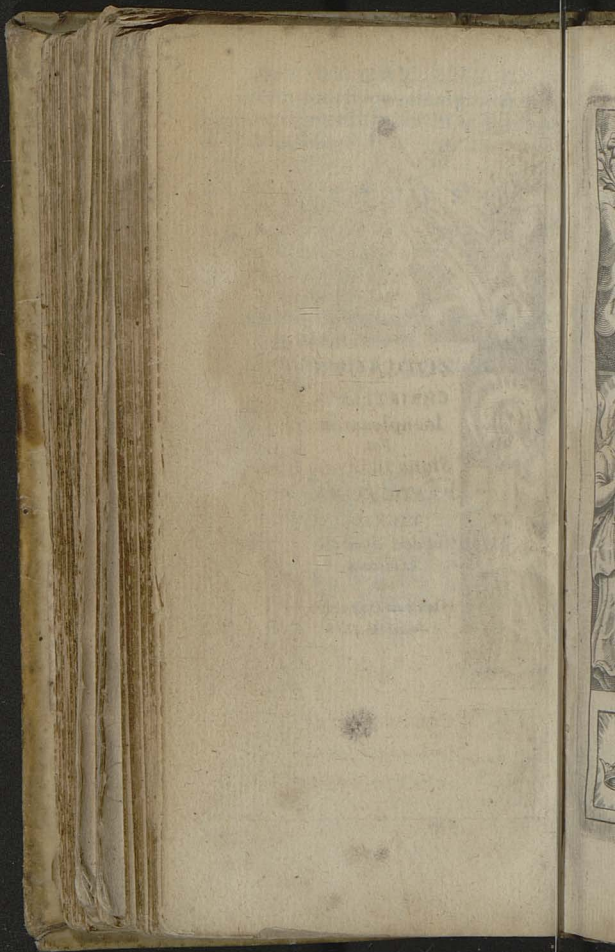
F I N I S.

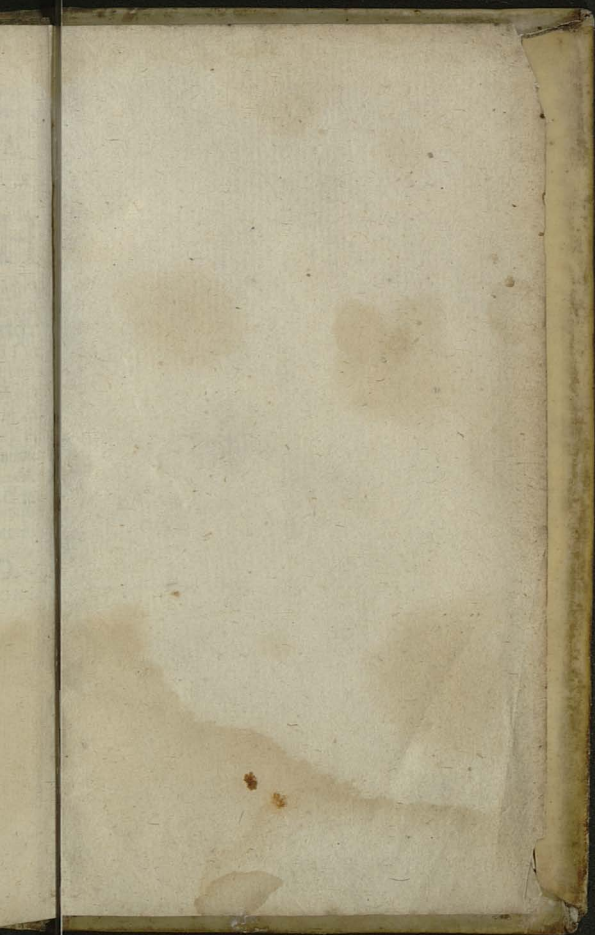
Omnia ad majorem Dei, Deipar-
re, & omnium SS. Angelorum
honorem, & gloriam.

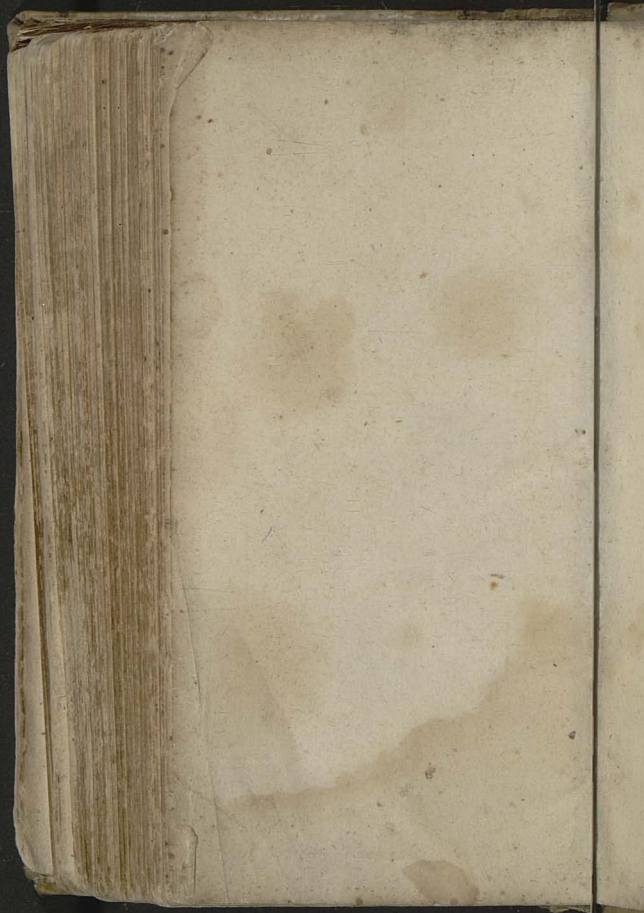

C. X.
dius est:
Quoniam

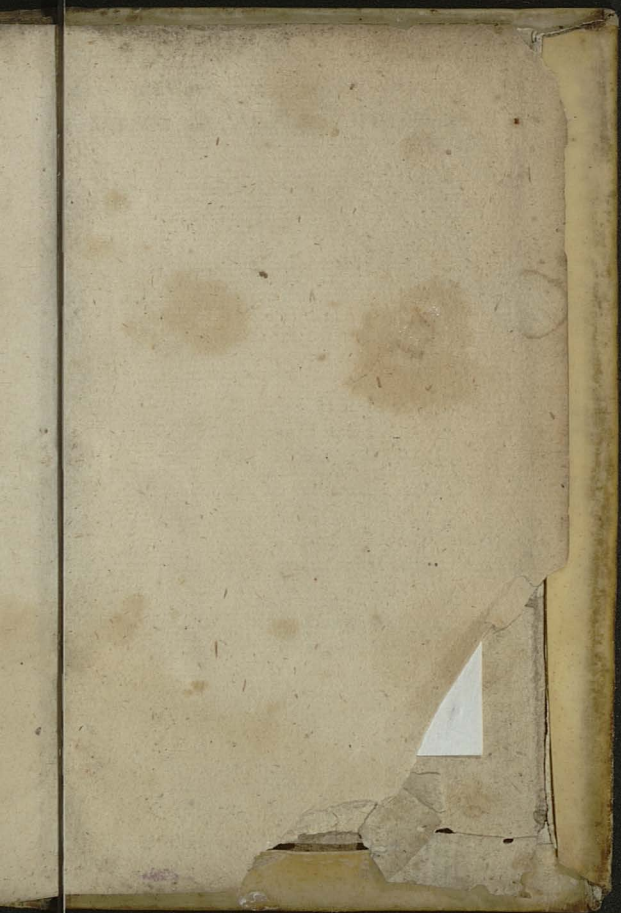
Deipa-
orum

facile contemnit omnia quae
se putat cogit esse mortuus

ma ju
meru

Biblioteka Jagiellońska

stdr0027423

THE
MORNING
STAR